

**Partiprogram
motioner
B401-B708**

**TILLSAMMANS
FÖR JÄMLIKHET**

Vänsterpartiets 43:e kongress
Västerås 29 oktober - 1 november 2020

B401 Trosa mfl **Forskning och utveckling**

Rubriken Ny teknik på sidan 10 leder fel och begränsar innehållet i texten.

Vi yrkar

att rubriken ändras till ”Forskning och utveckling”.

Kerstin Sagström, Linköping, Gunilla Ryd, Elisabeth Hellman, Malmö, Agneta Liljestam, Uppsala

B402 Farsta, Hammarby-Skarpnäck **Teknikutveckling för ett hållbart samhälle** **Utveckla tekniken, rad 525**

Det finns en teknikoptimism i avsnittet som pekar på att teknikutvecklingen kan lösa de flesta av våra kriser och problem i samhället. De förändringar av maktstrukturer inkl. i handelsavtal (patent mm) som krävs för kontroll av teknikutvecklingen står det mycket lite om. Dessutom borde det framgå att vi är klart negativa till all teknik som syftar till att användas till förstörelsevapen och militära ändamål, för övervakning och förtryck av befolkningen, eller riskabel teknik för omställning s.k. storskalig geo-ingeniering som man inte vet konsekvenserna av. Fokus bör ligga på en teknikutveckling som gör en klimatomställning möjlig och som hjälper oss att utveckla ett cirkulärt samhälle och behålla hållbara ekosystem.

Vi yrkar

att texten ”...som världen behöver för sin omställning” ersätts med ”eller teknik som främjar biologisk mångfald och den nödvändiga klimatomställningen.”

Andrea Söderblom-Tay, Storstockholm, Kerstin Sagström, Linköping, Getrud Ingelman, Göteborg

B403 Karlstad **Rad 523 554**

Vänsterpartiet Karlstad vill se några mindre förenklingar av texten, samt ett viktigt tillägg som rör (en av) digitaliseringens baksidor. Vi kan inte tillåta oss att som hänfödda it-konsulter enbart predika digitaliseringens lov. Så naiva får vi inte vara.

Vi yrkar

att ett helt nytt stycke läggs in efter rad 548 och före rad 550 enligt följande: ”De möjligheter som ryms i fortsatt digitalisering och utveckling av artificiell intelligens är enorma. Men idag ser vi också hur detta används för systematisk insamling av personuppgifter som kan användas både för aggressiv marknadsföring och politisk kontroll. Vänsterpartiet vill att den personliga integriteten ska respekteras och att den pågående utvecklingen mot

den så kallade övervakningskapitalismen bryts.”

att sista meningen i första stycket med början på rad 525 förenklas till: ”Det vi finansierat tillsammans ska också kunna användas fritt av alla.”

att rad 529 531 stryks och ersätts med: ”Kapitalintressena vill hantera kunskap som en vara. Forskning och utveckling splittras på olika företag, där principen om samarbete ersätts av företagshemligheter.”

att meningen på rad 538 som inleds med: ”Investeringarna.” ersätts med: ”Följaktligen är investeringarna i forskning och utveckling alltför låga – de svarar inte alls mot de behov som samhället har.”

att det stycke som inleds med ”I dagens globala...” på raderna 541 544 ersätts med: ”Dagens globala produktion bygger till stor del på hutlös exploatering av billig arbetskraft och naturresurser i fattigare delar av världen. De orättvisa maktförhållanden som råder i världen fördjupas.”

B404 Skåne

Problematisera kapitalismens investeringar

Rad 536

Förslaget beskriver helt rätt att kapitalismen prioriterar investeringar som ger kortsiktig vinst istället för samhällsnytta. Men när vi inte förklarar varför missar vi tillfälle att beskriva systemets funktionssätt och begränsningar. För kapitalismen är syftet med investeringar att ytterligare öka mängden kapital. Inom marxismen beskrivs det som kapitalackumulation.

Detta blir särskilt relevant i sammanhanget av teknikens potential under kapitalismen. Även när teknisk utveckling och effektivisering ger minskad miljöpåverkan äts fördelarna upp av att högre vinst eller lägre kostnader möjliggör en ökad produktion. Istället för en mer bränslesnål motor, kan vi nu ha två motorer för samma kostnad. Vinsten från dessa ger nya investeringar och effektiviteten ökar samtidigt som produktionen växer. Detta leder till att den absoluta miljöpåverkan fortsätter att öka, ett problem ofta beskrivet som Jevons paradox.

Därför är också nuvarande formulering om att vi ska driva på för teknikutveckling problematisk. Redan tidigare har det beskrivits att Vänsterpartiet vill se en teknikutveckling fri från kapitalismens begränsningar. Då ska vi inte driva på för en som förutsätter dessa.

Vi yrkar

att ersätta de två första meningarna som börjar på 536 och slutar på 539 med följande: “För kapitalismen är syftet med investeringar att ytterligare öka mängden kapital. Resurser förläggs där det går att göra kortsiktig vinst istället långsiktig samhällsnytta.”

att efter meningen som slutar på rad 539 lägga till följande: “Även när teknisk utveckling

och effektivisering leder till mindre miljöpåverkan äts fördelarna upp av att högre vinst eller lägre kostnader möjliggör en ökad produktion, vilket gör att den absoluta miljöpåverkan fortsätter att öka under kapitalismen.”

att meningen på rad 539, som börjar med “Vänsterpartiet driver på [...]” stryks.

B405 Enskild

Avsnittet uveckla tekniken

Rad 546 548 ”Vad är “plattformsekonomi”

För att någorlunda förklara detta yrkar vi

att meningen skrivs: “Idag ser vi att den tekniska utvecklingen används för att genom digitala plattformar och logistiska tekniker skapa alltmer osäkra anställningar, typ cykelbud, och förvandla arbetare till egenanställda utan de rättigheter som tillkommer lönearbetare.”

Lars Siljebratt, Clas Fleming, Lund

B406 Enskild

För brödtext, se B27.

Rad 546 548

Vi yrkar på

att stycket tas bort – delvis upprepning från 515 516.

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B407 Göteborg

Automationens påverkan

Partiprogrammet, rad 548

Förslaget tar upp att ”En teknikutveckling som drivs på rätt grunder har stora möjligheter att frigöra oss från enformiga och slitsamma arbetsuppgifter. Vi kan sänka förbrukningen av naturresurser och fasa ut fossilberoendet”. (rad 550 552).

Den här skrivningen behöver kompletteras med något om vad den snabbt expanderande automationen av både produktion och administration kan leda till. I ”Helautomatisk Lyxkonsumtion” av Bastani (2019) beskrivs att den teknologiska arbetslösheten och automatiseringen kan eliminera uppåt 40% av arbetstillfällena de kommande årtiondena.

Människors inkomst och samhällets skattebas hotas om vinsterna från automationen tillfaller kapitalägarna. Det är naivt att tro att teknikutveckling per automatik leder till frigörelse och förbättringar om vi betraktar hur de teknologiska framstegen idag påverkat situationen för de arbetande. Här kommer att krävas politisk och facklig kamp om automa-

tionens fördelar ska komma folkflertalet till del och därför bör vi ha med det också.

Den passar bra att lägga in en skrivning om detta på rad 548 efter meningen ”Idag ser vi att den tekniska utvecklingen används för att genom plattformsekonomi och nya logistiska tekniker skapa alltmer osäkra anställningar, och för att förvandla arbetare till egenanställda utan rättigheter som tillkommer löneanställda”.

Vi yrkar

att på rad 549 efter ”löneanställda” göra följande tillägg: ”När produktion och administration idag automatiseras tillfaller vinsten kapitalägarna, skapar arbetslöshet och minskar beskattningsbara inkomster, vilket hotar människors försörjning och välfärdssamhället. Det kommer att krävas politisk och facklig kamp för att den teknologiska utvecklingen ska bidra till sänkt arbetstid, bättre arbetsmiljö och ökad välfärd.”

B408 Skåne

Produktion efter behov – inte otydlig teknikutveckling

Rad 550

Förslaget tillskriver teknikutvecklingen förmåga till frigörelse om det görs på rätt grunder. För att undvika onödigt hög tilltro till dess potential bör dessa förutsättningar förklaras – vi behöver en produktion som utgår efter våra och naturens behov. Först då kan teknikutvecklingen bidra till ökad frihet och minskad miljöbelastning.

Som socialister vet vi att det är makten över produktionen och kampen för social rättvisa som avgör framtiden inte produktionens utveckling i sig.

Vi yrkar

att ersätta meningen som börjar på rad 550 med följande: “Om produktionen istället utgick efter våra och naturens behov kan teknikutvecklingen bidra till ökad frihet och minskad miljöbelastning. Vi kan frigöra oss från enformiga och slitsamma arbetsuppgifter.”

Att meningen som börjar på rad 553 ersätts med följande: “Därför är makten över produktionen och kampen för social rättvisa en nyckelfråga för framtiden.”

B409 Enskild

Rad 551

Eftersom flera av de borgerliga partierna anser att en satsning på kärnkraft med statliga subventioner är lösningen klimatkrisen behöver vänstern understryka att ett fossilfritt samhälle betyder en satsning på förnybar energi. Kärnkraften har ingen framtida roll.

Vi yrkar

att meningen ”Vi kan sänka förbrukningen av naturresurser och fasa ut fossilberoendet” ersätts med ”Vi kan sänka förbrukningen av naturresurser, satsa på förnybar energi och fasa ut fossilberoendet och kärnkraften”.

Uffe Eriksson, Marie Askerstam, Eva Bjurholm, Ingemar Oderstedt, Jan Wattsgård, Lasse Jansson, Leif Ölund, Linda Sjögren, Maria Ahumada, Mikael Olsson, Solveig Hell, Södertälje

B410 Göteborg

Demokratiskt styrd teknikutveckling med rättviseperspektiv

Rad 553 554

Skrivningen om ”skiftet till en teknikutveckling för alla” på rad 553 553 är allmänt hållet och kunde hittats i varenda partis program. Vi bör ha en skrivning utifrån vårt vänsterperspektiv. Vi föreslår därför att meningen ”Därför är skiftet till en teknikutveckling för alla en nyckelfråga för framtiden”. (rad 553 554) omformuleras till ”Därför är skiftet till en demokratiskt styrd teknologisk utveckling med rättviseperspektiv en nyckelfråga för framtiden”.

Vi yrkar

att meningen på rad 553 554 efter ”någonsin” omformuleras till: ”Därför är skiftet till en demokratiskt styrd teknologisk utveckling med rättviseperspektiv en nyckelfråga för framtiden”.

B411 Enskild

Rad 554

På rad 554 vill vi ha en komplettering av texten efter teknikutveckling ”som är tillgänglig för alla och drivs utifrån ett effektivt resursutnyttjande och hållbar utveckling” en nyckelfråga för framtiden.

Därför yrkar vi

att meningen skrivs: ”Därför är skiftet till en teknikutveckling, som är tillgänglig för alla och med sikte på ett hållbart samhälle, en nyckelfråga för framtiden.”

Lars Siljebratt, Clas Fleming, Lund

B412 Enskild

Starta statlig produktion av luftskepp

Samtidigt som flyget idag är det mest miljöbelastande sättet att resa idag har det potential att bli det minst miljöbelastande på längre sträckor om flygningen genomförs med luftskepp.

Flygets fördel är att ingen infrastruktur behöver byggas mellan destinationerna. Vägar och järnvägar kräver energi och råvaror. Dessutom trängs naturen undan och barriärer skapas. Om en del av lyftkraften genereras av vätgas kan denna vätgas även användas som energilagring för framfarten. Med bränsleceller kan elmotorer driva luftskeppet framåt i det

närmaste ljudlöst. Inga miljöbelastande utsläpp sker då den enda avgasen är vattenånga.

Yrkande

att sist på rad 554 i partiprogrammet innan lägga till: ”Ett statligt bolag för produktion av luftskepp skall bildas. I takt med luftskeppsflottans utbredande skall fossilbränslen i flyget förbjudas.”

Jöran Fagerlund, Angered

B413 Västerbotten

Gemensamt ägande och ekonomisk demokrati

I det föreslagna stycket saknas hörnstenen för en socialistisk ideologi. Ett partiprogram måste både handla om dagens samhälle, men även vara visionärt. Därför måste den socialistiska visionen finnas med.

Vi yrkar

att lägga till följande stycke på rad 559: ”En central fråga om samhället är hur hela samhällsekonomin ska organiseras. Att den främst ska ägas och kontrolleras gemensamt är en hörnsten i socialistisk ideologi. Vi vet om svårigheterna med att politiskt driva konkreta krav som överför produktion och tjänster från privat ägande till olika typer av allmänt ägande eftersom starka profitintressen står i vägen. Trots detta måste ett socialistiskt parti ha som målsättning att verka för att produktion av varor och tjänster ska ligga i gemensamma händer.”

att meningen som börjar på rad 565 ändras till: “Vänsterpartiet anser att viktig samhällsservice och på sikt även avgörande delar av samhällsekonomin ska ägas gemensamt.”

att det på rad 577 istället för ”bör” ska skriva ”ska” så att meningen lyder: ”På sikt ska bankväsendet i helhet förstatligas”.

B414 Skåne

Lyfta fram de regionala klyftorna

Vi anser att de regionala klyftorna måste minska och vi instämmer därför i reservation 7 att detta också bör lyftas fram i programmet.

Vi yrkar därför

att följande mening läggs in i slutet av rad 563 och framåt: ”Den ekonomiska demokratin handlar också om att minska de regionala klyftorna. Det ska vara möjligt att leva, bo och arbeta i hela landet. Detta kräver ekonomisk planering som tar hänsyn till allas rätt till arbete, utbildning och social välfärd i landets alla delar.”

B415 Sundsvall

Bifall till reservation nr 7.

Vi yrkar

att kongressen ska anta reservation nr 7: ”Vi reserverar oss mot att en skrivning under kapitlet ”Gemensamt ägande och ekonomisk demokrati” har försvunnit i nuvarande programförslag: ”Den ekonomiska demokratin handlar också om att minska de regionala klyftorna. Det ska vara möjligt att leva, bo och arbeta i hela landet. Detta kräver ekonomisk planering som tar hänsyn till allas rätt till arbete, utbildning och social välfärd i landets alla delar.”

B416 Eslöv, Bräcke, Boxholm mfl

Vatten, klimat och strandskydd

Vattenfrågor och klimat måste inkluderas i texterna och strandskyddet garanteras.

Yrkande

att det på rad 565 567 görs ett tillägg av ordet ”vatten” i andra meningen ...energiförsörjning, vatten och välfärd.

att det på rad 569 görs ett tillägg av meningen nedan för att garantera strandskyddet: ”Allmänhetens tillträde till vattennära områden måste garanteras.”

att det på rad 592 görs ett tillägg sist i meningen av ”...hållbart samhälle utan utsläpp av klimatgaser.”

Stellan Hamrin, Hammarby-Skarpnäck, Pratima Åslund, Norberg

B417 DUBBLETT - RADERAD

B418 Uppsala län mfl

De allra största företagen bör vara vår gemensamma egendom

Vi delar helt programkommissionens uppfattning att en socialism för 2000-talet måste innefatta en mängd olika ägandeformer, från statligt till landstingsägt och kommunalt, men även kooperativ och givetvis också helt privata företag. Därutöver ser vi framför oss en viktig roll för folkrörelsesektorn och fackföreningsrörelsen i ekonomin.

75 procent av de registrerade företagen i Sverige har inga anställda, och många småföretag har några få anställda. Bara 0,1 procent av företagen i Sverige klassas som storföretag enligt definitionen 250 anställda eller fler. Givetvis finns det ingen enskild ägandeform eller sätt att styra företaget som passar alla dessa typer av företag. Dock tycker vi att det är otillräckligt att säga att ”det behövs diverse olika ägandeformer”. Vi behöver, i grova drag, skapa större reda i vilken typ av företag som lämpar sig för vilken ägandeform och vilka styressätt som lämpar sig för olika typer av företag.

Som en del av den ökade tydligheten vill vi slå fast att de allra största företagen, som alltså utgör en liten bråkdel av det totala antalet företag, bör ägas av staten. Med några undantag är de allra största företagen listade på Stockholmsbörsen – förra året handlade det om 328 av totalt 900 000 registrerade företag i landet. Vi pratar alltså om en väldigt liten och tydligt avgränsad kategori av företag.

Ett viktigt argument för att storföretagen ska ägas gemensamt är att de har en oerhörd makt över ekonomin och samhällsutvecklingen. En forskningsrapport från miljöorganisationen CDP har visat att bara 100 företag har sått för 71 procent av utsläppen av växthusgaser på global nivå sedan 1988. Vi menar att en ekonomi som enbart utgår från högsta möjliga vinst på kortast tid är oförenlig med att lösa den klimatkris vi befinner oss i. Effekterna av finanskrisen 2007-2009 i form av miljoner människor som blivit fråntagna sina hem eller blivit av med sina jobb är en annan illustration av vilken oerhörd makt som vilar i ett fåtal människors händer. I princip i vilken bransch man än tittar har ett eller som allra mest en handfull företag en monopolställning.

Vi menar att koncentrationen av makt och ägande i dagens samhälle inte bara är oförenlig med att lösa klimatfrågan, utan även med våra strävanden efter jämlikhet och verklig demokrati. Och vi instämmer helt i det som står i förslaget till nytt partiprogram om att de gemensamt ägda företagen bör föregå med gott exempel när det gäller löner, arbetsvillkor och inflytande för de anställda, liksom när det gäller att inkludera samhällsviktiga mål i ägardirektiven.

Men skulle då inte de allra största företagen kunna ägas av någon annan av staten? När det gäller ekonomin som helhet menar vi som sagt att en mängd olika ägandeformer och sätt att styra företagen behövs. Men när det gäller just de allra största företagen anser vi att de har en oerhörd makt över ekonomin och samhällsutvecklingen i sin helhet, och att de därför behövs som verktyg för att uppnå övergripande gemensamma mål som samhälle. Låt säga att exempelvis en av de fyra storbankerna eller Wallenbergjätten Investor togs över och drevs helt och hållet av deras anställda som kooperativ. Skulle det vara rimligt? Vi är helt för en djupgående demokratisering av den offentliga sektorn som helhet, inklusive statliga företag. Men just när det gäller de allra största företagen menar vi att de bör vara en gemensam angelägenhet för samhället som helhet.

Därför yrkar vi

att följande mening läggs till i stycket på sid 11 rad 567, efter meningen som slutar med "...och välfärd.": "En oerhörd makt är koncentrerad till några hundra av de allra största företagen. Den maktkoncentrationen är oförenlig med våra strävanden efter jämlikhet verklig demokrati. Därför anser vi att dessa företag bör vara vår gemensamma egendom, inte minst för att kunna fatta de beslut som är nödvändiga för att kunna genomföra den djupgående klimatomställning som behövs."

Erik Andersson, Johanna Palm, Antonio Ramirez, Tamara Mejias, Vantör, Marcus Wallin, Alingsås, Niklas Lindgren, Birka Vasa, Jonas Ryberg, Gävle, Sanna Olsson, Håkan Siljehag, Hannes Rolf, Hammarby Skarpnäck, William Friström, Haninge, Monika Roll, Carolin Evander, Alexander Carvajal, Kenneth Innergård, Hässelby Vällingby, Annika Fägerlind, Kortedala-Gamlestaden-Bergsjön, Josefine Sjödahl, Kista, Monica de Santa

Cruz, Kungsholmen, Roger Hultgren, Majorna Göteborg, Hannes Ebegård, André Ergin, Skärholmen, Robert Armblad, Torbjörn Öberg, Växjö, Martin Löof, Årsta, Simon Pettersson, Ängelholm, Therese Rhann, Uppsala

B419 Haninge mfl

Demokratisk kontroll över bankerna

Rad 567

Vi håller med om att transportsystem och kommunikation, finansiell sektor, bostäder, energiförsörjning och välfärd bör ägas gemensamt. Men vi menar på att bankerna och deras makt över investeringar är grundläggande för andra delar av samhället. Därför vill vi utveckla den strategiska betydelsen av att bankernas sätts under demokratisk kontroll.

Vi yrkar

att följande meningar läggs till på rad 567 efter "... och välfärd": "Bankerna och deras val av investeringar har en enorm påverkan på samhällsutvecklingen. Demokratisk kontroll över bankerna är därför av stor strategisk betydelse".

Ki Nilsson Karnerud, Farsta, Annette Tette Merio, Nynäshamn, Kerstin Sagström, Linköping, Josefine Sjödahl, Kista, Tonnie Philipsson, Karlskrona, Arash Gelichkan, Solna, D Antonio Ramirez Villaseca, Vantör, Daniel Lundgren, Oxelösund, Tina Kampefalk, Sala, Jesper Wiklund, Sundbyberg

B420 Örebro län, Örebro

Gemensamt ägande av data och statistik

Rad 569

För att även i framtiden kunna bedriva en bra offentlig verksamhet runt om i landet så är det viktigt att det går att följa samhällsutvecklingen och därmed kunna lägga resurserna där de faktiskt behövs. Gemensamt ägd data och tillgång på tillförlitlig statistik utan vinstintressen kommer att vara avgörande i ett fungerande demokratiskt samhälle, för att kunna fatta bra beslut på neutrala och korrekta uppgifter.

Sverige har en lång tradition på offentlig statistik och Sveriges Statistiska centralbyrå är världens äldsta och det har varit oerhört viktigt och förtjänstfullt för utvecklingen av vårt samhälle. Utvecklingen mot allt mer privatiseringar av statistiksektorn det senaste decenniet har lett till att det är svårare att få tillgång till fakta och statistik av hög kvalitet. Skandalen kring SCB:s outsourcing av statistikinsamling till det privata insamlingsföretaget Evry tydliggjorde hur beroende samhället är av korrekt statistik och samtidigt hur snedvriden den politiska processen kan bli när viktiga analyser blir felaktiga. Förekomsten av allt fler privata opinionsinstitut med rötterna i borgerliga politiska åskådningar, ställer ännu större krav på att det finns en offentligt driven och sammanhållen statistikinsamling med demokratisk insyn.

Teknikutveckling och utveckling mot digitalisering, automatisering och artificiell intelligens skapar nya utmaningar för politiken och den offentliga sektorn. Utvecklingen går

väldigt snabbt och det är viktigt att den offentliga sektorn agerar proaktivt för att inte hamna i bakvattnet och riskera att drabbas av AI-sektorns barnsjukdomar.

I kommuner och regioner köps många automatiserade IT-system in som genererar stora mängder data om invånarna. Det kan handla om data som genereras i skolan, vården, äldreomsorgen, om rörelsemönster i städerna etcetera. Ofta är systemen upphandlade av privata företag som har egna intressen av att få tillgång till och kapitalisera på data om invånare och får därmed inflytande över den offentliga sektorns möjlighet att utveckla sin egen verksamhet. Privata rättigheter till offentligt genererad data kan bli dyrt för kommuner och regioner som tvingas köpa tillbaka data för att göra viktiga kartläggningar över sina verksamheter. Upphandlade system från olika privata leverantörer med separata rättigheter till datan skapar också en ineffektivitet och hämmar potentialen i hur den offentliga sektorn kan utnyttja den nya tekniken till sin fördel. Outsourcad datainsamling och bearbetning kan också leda till enorm skada för offentligheten, med intrång i den personlig integriteten eller, som i fallet med upphandling av Transportstyrelsens datahantering, leda till hot mot den nationella säkerheten.

Vi yrkar därför

att i kapitlet ”Gemensamt ägande och ekonomisk demokrati” i andra stycket, i direkt anslutning efter rad 569, lägga till texten: ”Teknikens utveckling mot digitalisering, automatisering och AI ställer nya krav på relationen mellan makt och ägande. Även offentligt genererad digital data och statistik om samhällets förutsättningar är resurser som kan likställas med fysiska tillgångar och för dessa bör det hittas former för gemensamt demokratiskt ägande”.

B421 Enskild

Skogen skall ägas gemensamt

Talesättet ”Vi ärver inte jorden av våra föräldrar, vi lånar den av våra barn” tillskrivs nordamerikanska indianer. Det är en rimlig utgångspunkt för skogsbruket. Därför är det orimligt att större skogsarealer ägs privat.

Det enklaste sättet att föra skogen till gemensam ägo är att införa en avverkningslag som säger att för varje hektar en större skogsägare avverkar skal två hektar lämnas till staten. Logiken är enkel: med två hektar skog kan staten låta en hektar stå kvar som kompensation för den avverkade och använda den andra till byggnadsmaterial, elproduktion eller bio-bränslen.

Jag yrkar

att följande läggs till sist på rad 569 i partiprogrammet: ”Detsamma gäller skogen och ny avverkningslag bör införas som innebär att alla större skogsbolag måste överlåta minst två hektar skog till staten för varje hektar de avverkar.”

Jöran Fagerlund, Angered

B422 Enskild

Vår mark skall ägas gemensamt

Förslaget till partiprogram beskriver hur vi skall utöka demokratin. En sak som är mer fysiskt begränsat än annat är marken. Det är också omöjligt att bestämma ett landområde över en längre tid. Erosion, kontinentalförflyttningar, översvämningar och skred förändrar landskapet.

En av de mest absurda mänskliga konstruktionerna är därför tanken att en människa kan äga land. Rimligtvis tillhör marken oss alla. Det är dock rimligt att vi kan ha mark under en begränsad tid.

Jag yrkar

att sist i rad 569 i partiprogrammet lägga till: ”Den enda rimliga ägaren av mark är kommunerna. Staten kan utse riksintressen. Privatpersoner och företag kan hyra mark med tomträtt men bara kommuner skall kunna äga mark. Ett enkelt sätt att ta tillbaka mark är att låta nuvarande ägare hyra marken gratis under exempelvis 25 år. På så sätt undviker kommunerna exproprieringskostnader.”

Jöran Fagerlund, Angered

B423 Enskild

Dags att förstatliga de största klimatbovarna

Eko eko rapporten pekar på att de största utsläpparna av växthusgaser i Sverige, stål- och cementindustrin, inte mäktar med de investeringar som krävs för att få ner utsläppen till noll. Till dessa industrier kan även läggas fordonsindustrin. Det rimliga är att staten tar dessa kostnader och i så fall är det även rimligt att staten tar över ansvaret. Ett förstatligande av dessa industrier och sedan en massiv satsning på offentligt finansierad forskning är det förnuftiga.

Eftersom dessa industrier med dagens produktion inte har någon framtid i ett fossilfritt Sverige är deras exproprieringsvärde noll och intet. När det gäller stålindustrin är dess historia präglad av statliga ingripanden.

Svenskt Stål bildades 1978 efter ett riksdagsbeslut, som en del i omstruktureringen av svensk stålindustri. Stålverksamheten i Stora Kopparbergs Bergslags AB (gruvor och Domnarvets Jernverk), Gränges AB (gruvor, järnverket i Oxelösund och järnvägsrörelsen TGOJ) samt statliga Norrbottens Järnverk AB (NJA) i Luleå övertogs av SSAB. Det är därför helt rimligt att staten återigen ingriper i stålproduktionen i Sverige och säkrar arbetstillfällena och produktionen i en fossilfri framtid.

Jag yrkar

att på rad 569 i partiprogrammet lägga till: ”För att omställningen ska kunna genomföras så att exporten av hållbara produkter växer, kan staten initialt behöva ta en del av kostnaderna eller bidra med ekonomiska stimulanser för att gynna omställningen. Därför bör

också stål-, cement-, bil-, och lastbilsindustrin förstatligas. Det icke önskvärda alternativet till förstatligande är så hårda miljökrav att industrierna går i konkurs och produktionen flyttas till andra länder. Eftersom dagens produktion i dessa industrigrenar i praktiken är värdelös då de inte med privat kapital klarar de investeringar som krävs för att nå den omställning vetenskapen fordrar är expropriationskostnaden för dessa industrier noll. Ett mer rimligt krav är att dagens ägare får betala staten för att ta över ansvaret.”

Jöran Fagerlund, Angered

B424 Enskild

Rad 559 601

Bra innehåll, men vissa förtydliganden behövs.

Jag yrkar

att ett tillägg görs efter ”...naturens bästa” på rad 569 enligt följande: ”Den växande koncentrationen av ägande av skog och jordbruksmark bör också ifrågasättas med tanke på det växande behovet av hållbar användning av de areella näringarnas resurser.”

att rad 571 580 ersätts med: ”Gemensamt ägande kan vara statligt – men också kommunalt, eller utövas via kollektiva fonder eller konsument- och producentkooperativ.

Vänsterpartiets syfte med att omfördela ägandet är att skapa jämlika livsvillkor och möjliggöra demokratisk och hållbar användning av resurser som är gemensamma angelägenheter. Finanskapitalets makt måste brytas genom regleringar och ökad demokratisk kontroll.

Finanskapitalet har alltmer tagit över kontrollen över skapandet av pengar, som bidragit till ett kreditsamhälle med ökad skuldsättning och ytterligare stärkt makt för kapitalet. Vänsterpartiet vill att staten ska återta makten att skapa pengar genom reglering av kreditexpansionen. Vänsterpartiet vill se en lag om bankdelning. Det innebär att bankernas finansiella spekulation skiljs från ordinarie in- och utlåning till privatpersoner och företag. På sikt bör bankväsendet i helhet förstatligas.”

att ett tillägg görs på rad 582 enligt följande: ”Samhällsägda företag ska istället för krav på konkurrensneutralitet och vinst, ha en demokratiskt beslutad ägarstrategi där samhällsnytta och medborgarnas bästa står i centrum”.

att de två sista meningarna på rad 598 601, som inleds med ”Vinstgivande företag...”, omformuleras enligt följande: ”Vinstgivande företag som lägger ner sin verksamhet ska inte tillåtas smita från de långsiktiga sociala, ekologiska och ekonomiska konsekvenser som sådana beslut får. Det bör vara möjligt för anställda att ta över lönsam produktion som ägaren vill lägga ned, och samhället ska alltid kunna hävda förköpsrätt vid företagsförsäljningar.”

Agne Sandberg, Karlstad

B425 Enskild

Riksbanken bör skapa pengar fria från skuld

Det är väldigt positivt att problemet med finanskapitalets makt och bankernas skapande av pengar nämns i det nuvarande förslaget till partiprogram. Dock har vi invändningar mot slutsatserna. Det stämmer att vinstmotivet inom banksektorn är ett stort problem idag, och att sammanblandning av in- och utlåning respektive investeringar och spekulation är ett problem. Det grundläggande systemfelet är dock att nya digitala pengar (98 procent av alla pengar) skapas genom skuld med vinstsyfte. Detta sker när någon tar ett banklån. Vid ett knapptryck har nya pengar skapats som å ena sidan en skuld och å andra sidan en tillgång. När sedan lånet betalas tillbaka försvinner pengarna och kvar är räntan som bankens vinst. Att det går till så här förklarar även Riksbanken här (pedagogisk grundlig förklaring hur det fungerar även i dessa videos). Detta gör att det enda sättet att öka penningmängden (för att uppnå inflationsmålet) är genom att öka skuldsättningen. Det gör också att bankerna har incitament att vid högkonjunkturer låna ut mer och mer och därmed blåsa upp tillgångsvärden och skapa ökad ojämlikhet, instabilitet och kriser (som vid finanskrisen 2008/2009). Medan vid lågkonjunkturer är det rationellt för bankerna att vrida åt lånekranen och därmed förstärka recessioner.

The International Movement for Monetary Reform har länge kämpat för att reformera det här penningssystemet. Den svenska grenen av rörelsen Positiva Pengar driver på i Sverige. Även Katalys har gett ut en rapport i ämnet där man kommer till samma slutsats som Positiva Pengar. Reformen går ut på att alla digitala pengar skapas av centralbanken med tydliga riktlinjer (såsom ett inflationsmål). Bankerna blir sedan bara mellanhänder istället för penningsskapare. De nyskapade pengarna kan antingen delas ut till medborgarna eller till statskassan. Riksbankens nuvarande E-krona-projekt är ett första steg mot en sådan reform.

Rubriken på Katalys rapport "Förstatliga pengarna" är dock lite missvisande. En mer korrekt beskrivning vore att säga att Riksbanken ger ut pengar utifrån demokratiskt satta riktlinjer. Efter denna reform är genomförd är bankernas vinstmotiv inte annorlunda än övriga företags vinstmotiv. Bankerna konkurrerar på lika villkor med övriga företag och får gå i konkurs om de inte klarar konkurrensen. Då har vi inte längre ett penningssystem som per automatik skapar växande skulder, instabilitet, ojämlikhet och ett beroende av BNP-tillväxt. Separationen mellan spekulation, investeringar och in-och-utlåning blir en följd av reformen.

Att förstatliga alla banker är heller inte nödvändigt för att kontrollera finanssektorn. Även om en eller flera statliga banker skulle behövas ser vi det som riskfyllt att ha som långsiktigt mål att förstatliga alla banker. Om staten får del av nyproducerade pengar och äger hela bankverksamheten finns en tydlig risk för maktmissbruk vid fel regering. Såsom tidigare skett vid till exempel 30-talets hyperinflation i Tyskland när staten tryckte upp alldeles för mycket pengar. Eller vid Andra Världskriget när sedelpressarna fick finansiera upprustning och krig. Att öka antalet medlemsägda banker med sociala och ekologiska mål såsom dagens JAK-bank borde vara ett bättre mål. Och att tydligt skilja statens uppdrag – finanspolitiken – med Riksbankens uppdrag – penningpolitiken.

Jag yrkar därför

att texten på rad 576 580: ”Vänsterpartiet vill se en lag om bankdelning. Det innebär att bankernas finansiella spekulation skiljs från ordinarie in- och utlåning till privatpersoner och företag. På sikt bör bankväsendet i helhet förstatligas. Finanskapitalet har alltmer tagit över kontrollen över skapandet av pengar, vilket ytterligare förstärker kapitalets makt. Vänsterpartiet vill att staten ska återta makten att skapa pengar genom reglering av kreditexpansionen.” byts ut mot följande text: ”Privata banker skapar idag alla digitala pengar i ekonomin när de ger ut lån. Systemet gör att de privata skulderna oundvikligen ökar och ökar. Det gör också att värdet på aktier och fastigheter blåses upp vilket skapar ojämlikhet och riskerar leda till finanskrascher. Vänsterpartiet vill se en bankreform där Riksbanken återtar makten att skapa pengar. Bankerna blir då endast mellanhänder som sköter in- och utlåning och blir som vanliga företag i konkurrens med andra. Medan finansiella investeringar och spekulation måste backas upp av verkliga pengar. På sikt bör fler banker ägas gemensamt, antingen via medlemsägda lokala banker med sociala och ekologiska mål eller via statliga banker med samhällets bästa som målsättning.”

Hannes Anagrius, Skärholmen

B426 Enskild

Känner ni stanken från bankväsendet i helhet

Banker har förstås en mycket viktig roll i en penningekonomi och det är rimligt att ett socialistiskt parti har starka synpunkter om dem. Det är inte lika självklart att det enda eller bästa sättet att angripa problemet är att ”förstatliga bankväsendet i helhet”. Bland annat är det oklart hur man ska tolka ”förstatliga”, ”bankväsendet” respektive ”i helhet”. Hur ser vi på andra former av in- och utlåning som inte är statliga men inte heller som dagens kommersiella storbanker? Vad räknar vi in i bankväsende? Ska ”helhet” uppnås genom monopol eller på annat sätt? Möjligen skapar meningen fler frågor än den ger lämpliga svar.

Jag yrkar därför

att på rad 577 578 stryka meningen ”På sikt bör bankväsendet i helhet förstatligas.”

Ali Esbati, Liljeholmen Hägersten

B427 Enskild

Bankväsendet bör inte förstatligas i sin helhet

Rad 577

Partiprogrammet säger att ”på sikt bör bankväsendet i helhet förstatligas”. Denna formulering bör mildras, då programmet i övrigt inte utesluter privat näringsverksamhet. I linje med detta bör det också finnas möjlighet till privat finansiering (möjlighet att ta banklån etc.) för investeringar. Dessutom är det oklart om ”förstatligas” ska tolkas så att bankverksamhet inte ska kunna drivas kooperativt eller dylikt.

Vi yrkar

att meningen på rad 577 578 som lyder ”På sikt bör bankväsendet i helhet förstatligas”

ersätts med ”På sikt bör bankväsendet till väsentliga delar förstatligas”.

Mikael Olsson, Eva Bjurholm, Ingemar Oderstedt, Jan Wattsgård, Lasse Jansson, Linda Sjögren, Marie Askerstam, Solveig Hell, Ulf Eriksson, Södertälje

B428 Hammarby-Skarpnäck, Liljeholmen-Hägersten

Vi ska förstatliga bankväsendet

Vi som socialister tar kapitalets inflytande på allvar, och bankväsendet spelar en väldigt central roll i det. I liggande förslag står det att bankväsendet på sikt ”bör” förstatligas, men det räcker inte.

Vi yrkar

att på rad 577 ersätta ”bör” med ”ska”, så att meningen lyder ”På sikt ska bankväsendet i helhet förstatligas.”

B429 Enskild

Konstigt om pengar

Det är oklart vad som menas med programförslagets skrivning om att finanskapitalet ”alltmer [har] tagit kontrollen över skapandet av pengar”. Å ena sidan är det sant att finanskapitalet har fått en viktigare roll i den samtida kapitalismen. Å andra sidan är det dock så att skapandet av pengar av icke-statliga finansiella institutioner inte alls är något som börjat hända de senaste åren, utan har funnits i olika former i några tusen år. I grunden uppstår nya pengar i det ögonblick någon lånar ut mer än vad denne i varje ögonblick har egen hundra procentig täckning för och den utlåningen i sin tur är möjlig att använda som betalningsmedel. Det blir mot den bakgrunden oklart hur vi tänker oss att ”staten ska återta makten att skapa pengar”, utan att detta utvecklas. Vi bör också betänka att det förekommer en hel del märkliga konspirationsteorier och hemmasnickrade ”lösningar” på all världens problem när det gäller den här frågan. Där ska inte Vänsterpartiet hamna.

Jag yrkar därför

att stryka rad 578 580: ”Finanskapitalet har ... av kreditexpansionen”.

Ali Esbati, Liljeholmen Hägersten

B430 Enskild

En statlig bank för vanligt folk

Rad 578

Gång på gång visar storbankerna att de inte förtjänar vårt förtroende. Penningtvätt, skatteflykt och skumma skatteupplägg för samhällets elit är en uppenbar del av storbankernas affärsidé. De som får betala det stora priset för storbankernas vinstjakt är vanligt folk. Inte bara genom bankernas orimliga avgifter utan även på det sätt som storbankernas oansvariga agerande påverkar Sveriges ekonomi. Finanskrisen 2008 är det senaste exemplet på hur oansvariga banker skickar notan till vanligt folk. Tänk om vi istället hade haft

banker där syftet hade varit människors behov och där avkastningen exempelvis hade gått till välfärden och målet med full sysselsättning? En privat bank i ett kapitalistiskt system kommer aldrig ha sådana mål, för det krävs en offentligt ägd bank. Därför bör Vänsterpartiet driva kravet om skapandet av en statlig vardagsbank!

Vi yrkar följande förändringar i förslaget till nytt partiprogram

att meningen ”Vänsterpartiet verkar för skapandet av en statlig vardagsbank som ett första steg.” förs in på rad 578 efter meningen ”På sikt bör bankväsendet i helhet förstatligas.”

Robert Armlblad, Växjö, Samuel Skånberg, Haninge, Matthias Sjöberg, Tobias Kowalski, Uppvidinge, Lena Nilsson, Jonas Wanér, Växjö, André Erdna, Enskede, Martin Estvall, Alvesta, Kristina Brovall, Tingsryd, Josefine Sjö Dahl, Kista

B431 Enskild

Vi som har rätt till personlig assistans benämns av myndigheterna som ”brukare”. Ända sedan begreppet ”brukare” blev det gängse och etablerade begreppet har en del av oss vänt oss mot det. Enligt min mening är det ett dåligt beskrivande begrepp, det kan ses som en variation av missbrukare, eller kan associeras med begreppet lantbrukare - ett begrepp som inte har något med vår grupp att göra.

Alla andra begrepp förändras med tiden och i takt med att vår syn på olika frågor förändras. Till exempel säger vi numera att vi är funktionsvarierade eller funktionsnedsatta istället för handikappade. Begreppet ”brukare” har för en del av oss en negativ klang och är ett omodernt uttryck som andas 1800-tal. Vi som beskrivs med detta begrepp har svårt att känna igen oss. Det gör oss ledsna och arga att detta begrepp är det som huvudsakligen används om oss som uppbär assistans. Jag skulle vilja att Vänsterpartiet tänker om och föregår med gott exempel genom att istället använda ett annat begrepp i det kommande partiprogrammet.

Enligt Socialstyrelsens terminologiska rekommendationer är ”brukare” det begrepp som samlat används om alla som får, eller är under utredning för att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten. Det är alltså inte bara alla vi som får personlig assistans, det gäller barn, det gäller gamla, det gäller tvångsvårdade osv. I Socialstyrelsens termbank (www.socialstyrelsen.se) rekommenderas begreppet att bara användas som ett samlande begrepp för alla enligt ovan. Begreppet som rekommenderas att användas för den grupp av individer som vi utgör i egenskap av att uppbära personlig assistans är däremot ”assistansanvändare”. Därför vill jag att Vänsterpartiet i all sin kommunikation rörande just denna grupp av brukare använder sig av rekommenderat ord, dvs ”assistansanvändare”, eftersom detta är en mer precis benämning.

Det finns redan exempel på kommuner som har valt bort samlingsbegreppet ”brukare”. Tingsryds kommun i Småland är en av dessa, och under år 2017 fattades beslut om att istället för samlingsbegreppet ”brukare” använda mer specifika och precisa begrepp som respektive grupper har lättare att känna igen sig i.

Vänsterpartiet bör i sitt partiprogram följa Socialstyrelsens rekommendationer gällande

användningen av begreppet ”brukare”. Det innebär att den grupp av individer som uppbär assistans ska kallas ”assistansanvändare” eller ”användare” i det kommande partiprogrammet.

Jag yrkar därför

att Vänsterpartiet i sitt nya partiprogram använder sig av begreppet ”assistansanvändare” för att beskriva och adressera den grupp av individer som har rätt till personlig assistans.

att Vänsterpartiet i sin kommunikation rörande individer med rätt till personlig assistans använder sig av begreppet ”assistansanvändare”.

Nils-Åke Nielsen, Olofström

B432 Sörmland, Oxelösund

AP-fonderna

Rad 589

Vi saknar några viktiga krav på AP-fonderna. Det handlar om vikten av att AP-fonderna endast investerar hållbart och inte som idag i fossilindustrin. AP-fonderna investerar även i företag med intressen i det ockuperade Västsahara och bryter därmed mot folkrätten, något vi måste motarbeta.

Vi yrkar därför

att texten ”investera hållbart och med respekt för folkrätten,” ska läggas till efter ordet ”att” i mening 589.

B433 Enskild

Dags för löntagarfonder

De ekologiska kriserna hinner inte vänta på kapitalismens avskaffande och de kan inte heller lösas med mindre än att kapitalismen avskaffas. Partiet får inte missa tillfället att utnyttja krismedvetandet kring miljö- och klimatkatastroferna till att socialisera stora delar av ekonomin.

Löntagarfonder kan vara en viktig pusselbit i socialiseringen. I 70-talets fonddebatt hamnade såväl LO som VPK snett. LO ville knyta fonderna till fackföreningarna och Vpk ville ha samhällsfonder. Även om VPK lade ner sina röster i riksdagen fick vi i praktiken rätt: vi fick en slags samhällsfonder som enkelt kunde avskaffas av regeringen Bildt på 90-talet. Löntagarfonder bör knytas till de anställda, oberoende av fack och stat. De skall styras av de som jobbar på företaget.

Jag yrkar

att på rad 593 i partiprogrammet lägga till: ”Vänsterpartiet vill införa löntagarfonder för alla publika aktiebolag. En viss andel av vinsten som delas ut till aktieägarna skall ske i

form av nyemissioner av aktier som tillfaller de anställda kollektivt. Samtliga anställda skall kunna utöva inflytande och aktierna skall inte kunna överlåtas till någon annan. Ingen anställd skall kunna ta med sig dessa aktier när de slutar. Proportionerna mellan nyemissioner och vinst skall vara sådan att arbetarna skall ha aktiemajoritet inom tio år”.

Jöran Fagerlund, Angered

B434 Enskild

För brödtext, se B27.

I kapitlet gemensamt ägande – ekonomisk demokrati skrivs det på rad 594 att relationen ägande och makt ska försvagas. Samtidigt konstateras att vi genom pensionsfonderna äger betydande andelar av börsbolagen. I det sammanhanget skulle man nog efter lysa större makt också och att ägarna via pensionsfonderna ställer krav på bolagen som går i samklang med vad som samhället och medborgarna är betjänta av. Det finns en otydlighet här.

Vi yrkar därför

att mening 1 och 2 i andra stycket sid 12 ”För att ekonomin ska demokratiseras behöver relationen mellan ägande och makt försvagas. Detta kan ...” ska utgå.

att meningen på rad 596, 3:e meningen i stycket, ändras till ”Viktiga förutsättningar för ett ökat inflytande i näringslivet är en stark arbetsrätt och en...”.

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B435 Skåne

Anställdas övertagande av produktion

Skrivningarna om demokratisering av arbetsplatserna är överlag bra, men det är olyckligt att det i slutet sägs att det endast är vinstdrivande företag som inte ska kunna smita från effekterna nedläggningar får. Det är rimligtvis så att inga företag bör kunna smita från effekterna av sina nedläggningsbeslut. Likaså är det olyckligt att det anges att arbetare bara ska kunna ta över lönsam produktion som läggs ned. Att en viss produktion inte är lönsam idag innebär det inte att den inte är det imorgon. Av dessa skäl bör de två meningarna ändras.

Vi yrkar

att de två meningarna på rad 598 601 ändras till: ”Företag som lägger ner sin verksamhet ska inte tillåtas smita från de långsiktiga sociala, ekologiska och ekonomiska effekter sådana beslut får. Det bör vara möjligt för anställda att ta över produktion som ägaren vill lägga ned.”

B436 Upplands-Bro

Kooperativt företagande är ekonomisk demokrati

Rad 601

I avsnittet om makt och inflytande i arbetslivet behandlas enbart löntagarfrågorna medan företagsformer inte nämns alls. Vi anser att företagsformen är avgörande för hur långt arbetstagares inflytande kan nå i hur ett företag verkar, under vilka villkor man arbetar samt de anställdas lönenivåer. Ägarformen har också betydelse för hur miljön påverkas av företagets aktiviteter. Ett företagande som baseras på att den som äger bestämmer, kan aldrig bli verkligt demokratiskt. Den kooperativa företagsformen ger arbetstagarna däremot ett arbetsliv med sann demokrati.

Förutsättningen för att kooperativa företag ska fungera smidigt är att dessa verkar som egna juridiska personer. Då kan arbetstagarna vara fullvärdiga medlemmar så länge de arbetar på företaget, men behöver inte köpas ut när anställningen upphör. Det kan heller inte ske någon handel med andelar i det kooperativa företaget.

Den kooperativa företagsformen har många fördelar, bl.a.:

- Den garanterar sann demokrati på arbetsplatsen. Alla anställda beslutar om företagets organisation, vinstfördelning och generell verksamhet.
- Företagsledningen måste redovisa sin verksamhet och ekonomi till de anställda, inte en aktieägarstyrelse.

- Den ger arbetstagare möjlighet att ta över företag och ombilda till ett kooperativt företag när det internationella bolaget beslutar lägga ner produktionen, så som hände när Findus lade ner produktionen av ärtor i Bjuv. På det sättet behåller vi arbetstillfällena och slipper köpa ärtor från utlandet, även det en vinst för miljön.

- Eftersom man naturligt inte vill förstöra sin lokala miljö är sannolikheten för att ett kooperativt företag satsar på miljöförbättrande åtgärder i produktionen större, eftersom arbetstagarna normalt bor i närområdet.

- Den ger arbetstagare möjlighet att ombilda företaget till ett kooperativ när den förre ägaren går i pension. Detta stärker våra glesbygder där många företagare idag är i eller över pensionsåldern

Vi anser att Vänsterpartiet inom en rad områden bör verka för att den nuvarande företagslagstiftningen utökas med det Kooperativ företaget som egen juridisk person.

Vi yrkar därför

att det i avsnittet ”Gemensamt ägande & ekonomisk demokrati”, på rad 601, läggs till följande text: ”Inom det privata näringslivet ska Vänsterpartiet verka för att företagslagstiftningen kompletteras med en lagstiftning för kooperativa företag där kooperativet är en egen, juridisk person. De som arbetar i det kooperativa företaget blir fullvärdiga medlemmar i och med sin anställning, men har inga ekonomiska rättigheter förutom sina löneförmåner i och med att man lämnar företaget. Denna företagsform garanterar arbetstagarens reella inflytande och en sann demokratisering av arbetslivet och den egna ekonomin.”

B437 Uppsala

Offensiv välfärdspolitik kräver en offensiv ekonomisk politik

Flertalet av Sveriges kommuner är skuldsatta upp över öronen och välfärden går på knäna. Cirka hundra kommuner och nästan samtliga regioners hälso- och sjukvårdsbudgetar spås i skrivande stund ha gjort underskott 2019. Viktiga investeringar i skolor, bostäder och infrastruktur uteblir. Välfärden urholkas då en allt större del av driftsmedlen går till kapitalkostnader, det vill säga att finansiera lån. Undersköterskorna, socialarbetarna, lärarna och läkarna är för få. Klimatåtgärderna för blygsamma. Bostadsbyggandet för marknadsdrivet.

Vänsterpartiet har därför i riksdagen under senaste åren fört en allt mer offensiv ekonomisk politik, främst i form av en omfördelningspolitik där vinnaren är välfärden genom större generella statsbidrag till landets kommuner och regioner.

I förslaget till partiprogram beskriver vi hur vi vill göra full sysselsättning till ett av den ekonomiska politikens främsta syften. Men det som utelämnas i programförslaget är vår syn på hur statliga lånefinansierade investeringar är ett verktyg för en mer offensiv ekonomisk politik. Det är särskilt angeläget i en tid då vi har den lägsta statsskulden på över 40 år och då staten för tillfället har så förmånliga villkor att Sverige får betalt för att låna. Den som är satt i skuld är inte fri, men samtidigt är lånefinansiering i perioder helt nödvändiga för vårt samhällsbygge. Om vi skulle ha som åsikt att det i varje avseende är fel med skuldsättning skulle det innebära att en stor andel av våra kommuner inte över huvud taget skulle kunna bygga några förskolor och skolor eller andra investeringstunga samhällsfunktioner. Att uppta ett lån för de investeringar vi behöver göra nu, vilka leder till ökade skatteintäkter och minskade utgifter i framtiden, är många gånger det mest kloka. Problemet är alltså inte skuldsättningen i sig, utan att den i dagsläget hamnar hos kommunerna istället för hos staten.

Eftersom staten till skillnad från kommuner och regioner har egen penningpolitik är det av yttersta vikt att finansieringen av vår välfärd och de investeringar vi behöver göra för klimatet och vårt samhälle i så stor utsträckning som möjligt kommer från staten. Lika oklokt som det är att skuldsätta kommuner och regioner, lika klokt är det att föra en mer offensiv politik från statens håll, där lånefinansiering kan vara ett av flera verktyg.

Under avsnittet Principer för Vänsterpartiets politik beskrivs vår syn på den generella välfärden och ekonomisk demokrati, men knyts främst till det gemensamma ägandet och finanskapitalets makt. Vi bör i partiprogrammet peka ut fler möjliga vägar för en offensiv ekonomisk politik.

Med anledning av ovanstående yrkar vi

att följande stycke tillförs efter rad 601 i förslaget till partiprogram: ”För att målet om full sysselsättning ska nås behöver Sverige en mer offensiv ekonomisk politik. Det kan nås genom att staten vid behov upptar lån för stora investeringar, att full sysselsättning tillförs som ett mål för vår ekonomiska politik och att omfördelning av resurser sker från där rikedomar samlats dit där behov finns. Att med en offensiv ekonomisk politik skapa utrymme för investeringar bygger ett bättre samhälle samtidigt som efterfrågan på arbetskraft ökar. Det är därför högre prioriterat än att betala av på en rekordlåg statsskuld.”

B438 Enskild

Nationaliseringar - plan

De senaste 30 åren har det offentliga ägandet avvecklats och ersatts med privatiseringar. Bristerna och tillkortakommandena med denna utveckling kan inte undgå någon socialist, och ett socialistiskt parti måste vara berett, att på allvar ta upp kampen mot privata marknadslösningar. Samtidigt vet alla att det är lättare att privatisera men betydligt svårare att nationalisera - inte minst kapitalisterna som profiterar stort på de nya marknaderna. Därför behöver vänsterpartiet arbeta fram en plan, för hur det gemensamma ägandet i samhället stegvis kan ökas.

Jag yrkar

att följande förs in på rad 603 i partiprogrammet: "Övergången till ett socialistiskt samhälle går via ett ökat gemensamt ägande och brytande av de privata ägarkoncentrationerna. Därför måste en plan för ett stegvis ökat gemensamt ägande genom nationaliseringar utarbetas."

David Nilsson, Malmö

B439 Enskild

Låt offentliga aktörer låna direkt av riksbanken

Den ekonomiska krisen socialiserade kostnaderna för de vinster som tidigare privatiserats. Efter enorma insatser från skattebetalare världen över redovisar nu bankerna återigen vinster. Samma människor som raserade tillvaron för många människor genom hänsynslös spekulation profiterar nu åter på spekulation.

Det är inte bara i kristider bankerna skor sig på skattebetalarna. Även under "normala tider" håvar bankerna in stora belopp på folkflertalets bekostnad genom att offentliga investeringar finansieras genom lån på den öppna marknaden från banker som i sin tur lånar av riksbanken.

Rimligtvis borde offentliga verksamheter kunna låna pengar direkt från riksbanken antingen direkt eller genom kommunbanker.

Jag yrkar

att det på rad 603 i partiprogrammet läggs till: "Offentliga verksamheter skall ges möjlighet att låna till investeringar direkt av riksbanken."

Jöran Fagerlund, Angered

B440 Upplands Väsby

Rad 604

Rubriken blir mer kraftfull och entydig om "måste få" byts till "ska".

Vi yrkar

att rubriken omformuleras till ”Hela landet ska leva”.

B441 Umeå

Vi yrkar

att reservation nr 8 ska bifallas.

B442 Sundsvall **Bifall till reservation nr 8**

Vi yrkar

att kongressen ska anta reservation nr 8: ”Vi reserverar oss mot att skrivningen om den ojämlika regionala fördelningen och den ökande ojämlikheten mellan storstad och landsbygd röstades ner i Programkommissionen och vill att den tas med i programmet. I den nuvarande skrivningen ”Hela landet måste få leva” läggs inte skulden där den hör hemma, dvs på alla regeringar som har drivit på en utveckling där landsbygden alltmer har förlorat sina resurser. Att staten Sverige samt inhemska och utländska exploatörer tjänar stora pengar på landsbygden, både vad gäller människor och naturresurser. Landsbygden är inte fattig som man kan tro med nuvarande programskrivning. Landsbygden vill inte ha bidrag, Landsbygden vill ha rättvisa, få del av de övervinster som exploatörer tjänat och tjänar på att utnyttja landsbygden. En exploatering som startade redan under 1960-talet och som vi idag ser resultatet av. Vi reserverar oss mot nuvarande textförslag till förmån för denna text: ”Ojämlikheten mellan stad och landsbygd har ökat oroväckande de senaste decennierna. Det innebär att förutsättningarna till ett bra liv har aldrig varit så ojämlika som nu. Att bo i en stor stad eller på landsbygden är idag avgörande för vilken service som finns tillgänglig. Det gäller alltifrån kollektivtrafik, samhällsservice till hälsovård. Samtidigt har ett allt större ansvar lagts på kommuner och regioner som omöjligt kan kompensera uteblivna välfärdstjänster på grund av stor utflyttning och som en följd därav måste höja skatterna. Skattehöjningar som dessutom slår hårdast mot de med låga inkomster. Dessutom har privatiseringarna av välfärden inneburit att ojämlikheten ökat ännu mer, då privata företag hellre etablerar sig där befolkningsunderlaget är stort. Samtidigt tjänar staten Sverige och andra inhemska och utländska bolag stora pengar på landsbygdens arbetskraft och de naturresurser som utvinns utan att människorna eller region och kommuner får del i dessa inkomster. Därför vill Vänsterpartiet återföra en del av dessa vinster.”

B443 Enskild **Ny text i landsbygdsdelen** **Rad 604 628**

Vi välkomnar det nya partiprogrammet i sin helhet, och uppskattar programkommissionens arbete. Dock menar vi att texten i programförslaget på raderna 604 628 helt ska bytas

ut. Det är viktigt att Vänsterpartiets landsbygdstext är formulerad på ett kraftfullt sätt, med tydliga och hoppfulla visioner om hur Vänsterpartiet menar att landsbygden kan och bör se ut i framtiden.

Vi yrkar

att rad 604-628 i programförslaget ersätts med följande text: ”Landsbygden idag och i morgon

Idag växer klyftorna mellan stad och land i Sverige. Staden gynnas på landsbygdens bekostnad. Detta vill Vänsterpartiet ändra på genom en kompensatorisk politik, så att viktiga samhällsfunktioner genom solidarisk finansiering fungerar fullt ut även på landsbygden. Med viktiga samhällsfunktioner menas här digitala och fysiska kommunikationer, en statlig investeringspolitik som gynnar byggande av hyresrätter på landsbygden, samt en statlig subventionering av primärvård, skola, barnomsorg och äldreomsorg på landsbygden. Vänsterpartiet vill också utöka antalet filialer av folkbibliotek på landsbygden för att skapa naturliga, demokratiska mötesplatser för bildning, kulturell verksamhet, friluftsliv och besöksnäring.

Landsbygden är grund för Sveriges produktion av energi, livsmedel, dricksvatten, skog och malm, och en viktig nyckel för att lyckas med klimatomställningen. Energiförsörjningen måste bygga på förnybar energi, som till exempel sol- och vindkraft, och där har landsbygden ytorna för att expandera detta. Kraftproduktionen på landsbygden ska gynna landsbygdens befolkning, och därför verkar Vänsterpartiet för att sprida ägandet i form av kommunala och kooperativa kraftbolag. Även privatpersoners investeringar i egna solcellsanläggningar behöver stöttas genom att krångliga regler och andra byråkratiska hinder tas bort. Med elproduktionen i många små anläggningar spridda över landet stärks hållbarheten i energisystemet.

Vidare så är jordbrukets klimatomställning en omställning från storskalig drift till moderna tillämpningar av gamla metoder, i mindre enheter. Djurhållning med högre inslag av naturbete ökar den biologiska mångfalden och bidrar till att lagra koldioxid i marken. Politiken måste möjliggöra och underlätta betandet av naturbetesmarkerna. Närproducerad mat ger kortare transporter och näringsrikare livsmedel. Sverige som land behöver också öka självförsörjningsgraden, så att vi inte är så sårbara vid epidemier, missväxt och oroligheter i världen.

Skogsbrukets klimatomställning sker genom att ställa om från stora arealer av trädåkrar med hyggesavverkning, till hyggesfria, riktiga skogar där barrträd och lövträd blandas. Det storskaliga hyggesbruket gör skogen känslig för såväl stormar som insektsangrepp. Vi kan se granbarkborrens härjningar i skogsbolagens storskaliga trädåkrar som naturens egen systemkritik. Hyggesfria skogar med en blandning av lövträd och barrträd i varierande åldrar ökar den biologiska mångfalden och ger tåligare skogar. Trädens förmåga att binda koldioxid utnyttjas effektivare samtidigt som koldioxidläckaget från kalhyggen minskar.

Framtidens landsbygd vilar på energiproduktion, jordbruk, skogsbruk, olika industrier och turistnäring. Staten måste aktivt arbeta för att gynna småskaligt företagande på landsbygden i syfte att möta klimatkrisen och bygga upp ett hållbart samhälle. Dagens ojämlikhet

mellan stad och landsbygd ska mötas med en statlig investeringspolitik för ett miljö- och klimatanpassat jordbruk, skogsbruk, fiske, industri och besöksnäring.”

Lilibet Gustafsson, Finspång, Annika Johansson, Åtvidaberg

B444 Överkalix mfl

Stoppa exploateringen av Sveriges landsbygd – mer offentlig och kommersiell service till landsbygden

I förslaget till partiprogram finns en mycket kort text om geografisk ojämlikhet. En ojämlikhet som inte beror på landets geografi utan på att våra tillgångar och resurser inte har fördelats jämnt under ett otal årtionden. Nuvarande text förklarar inte detta faktum. Vi motsätter oss också att en text om städernas förorter är placerad mitt i stycket vilket ökar förvirringen kring textens syfte.

Sveriges landsbygd är inte fattig utan har en enorm rikedom av både människor och resurser, men dessa har under årtionden exploaterats av både stat samt stora företag. Samtidigt har denna exploatering utarmat landsbygden vilket fått allvarliga effekter i form av fattigdom, avveckling av viktiga samhällstjänster och utanförskap.

Detta har med andra ord resulterat i en ökande regional ojämlikhet mellan stad och land som idag fortgår utan åtgärder. Det innebär att förutsättningarna till ett bra liv har aldrig varit så ojämnt som nu. Att bo i eller i närheten av en stor stad eller på landsbygden är idag avgörande för vilken service som finns tillgänglig. Det gäller alltifrån kollektivtrafik, samhällsservice till hälsovård.

Samtidigt läggs ett allt större ansvar på kommuner och regioner som omöjligt kan kompensera uteblivna välfärdstjänster på grund av stor utflyttning och som en följd därav måste höja skatterna. Skatthöjningar som dessutom slår hårdast mot de med låga inkomster. Privatiseringarna av välfärden har dessutom inneburit att ojämlikheten ökat ännu mer, då privata företag hellre etablerar sig där befolkningsunderlaget är stort. Både den offentliga sektorns välfärdstjänster och även den kommersiella servicen har därigenom försvunnit från landsbygden.

Samtidigt med denna utveckling tjänar staten Sverige och andra inhemska och utländska bolag stora pengar på landsbygdens arbetskraft och de naturresurser som utvinns utan att människorna eller region och kommuner får del i dessa inkomster. Därför anser vi att detta måste framgå i Vänsterpartiets partiprogram och att Vänsterpartiet vill återföra en del av dessa vinster. De kommersiella företagens villkor måste också ändras så att förutsättningar för kommersiell service på landsbygden förbättras.

Vi yrkar därför att kongressen beslutar

att texten med rubriken ”Hela landet måste leva”, rad 606 628, skrivs om utifrån ovanstående synpunkter.

B445 Enskild

För brödtext, se B27

Rad 606 628.

Kapitlet Hela landet måste få leva. Kan gärna byggas ut, se kommentarer på tidigare punkter. Mer ”norsk” glesbygdspolitik skulle vi behöva för att bromsa urbaniseringen. Framtidens jordbrukspolitik och en hållbar nationell matproduktion och skogsbruk borde med i detta kapitel. Glesbygdens rikedomar, måste i högre grad komma tillbaka till glesbygden (skog, gruvor, vattenkraft, tung tillverkningsindustri)

Vi yrkar

att en omskrivning och utveckling av detta kapitel i enlighet med kommentarer ovan görs.

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B446 Enskild

Rad 606 628

Bra skrivningar, men jag har inspirerats av (V):s Östgötadistriks motionsutkast och reviderat texten utifrån delar av detta.

Jag yrkar

att rad 606 628 stryks och ersätts med följande: ”För Vänsterpartiet är arbetet för ett Sverige som håller ihop en grundläggande fråga. Men under de senaste decenniernas marknadsliberala utveckling har klyftorna mellan land och stad ökat. Utvecklingen har drivits på av politiska beslut som har minskat servicen till invånare på landsbygden. Utvecklingen har också sin grund i en kraftig urbaniseringstrend som har förstärkts genom att skatter sänkts för höginkomsttagare, som är överrepresenterade i städerna, samtidigt som allt fler delar av samhällslivet kommersialiserats. Detta har lett till att staden gynnas på landsbygdens bekostnad.

Landsbygden utgör basen för landets matkonsumtion, dricksvattenförsörjning, skogs- och råvaruindustri liksom för friluftsliv och besöksnäring. Ett hållbart och rättvist nyttjande är en förutsättning för en god miljö för människor både i stad och på land. En fungerande landsbygd är därför nödvändig också för staden.

Inte bara landsbygden utan även stora delar av städernas förorter och omkringliggande småorter utarmas. Handel och samhällstjänster koncentreras till innerstäder och kommersiella köpcenter. Detta försämrar tillgången till samhällsservice och leder till ökande transporter som belastar miljön. Vänsterpartiet agerar för en stadsplanering och regionalpolitik där landsbygd, förorter och centrala stadsområden integreras på ett rättvist och jämlikt sätt.

Ojämligheten mellan stad och landsbygd behöver mötas med en statlig investeringspolitik för ett klimat- och miljöanpassat jordbruk, skogsbruk och fiske och utökad hållbar

industriverksamhet. Vidare behövs en aktiv politik för att utöka både privat och offentlig service på landsbygden. Den senare bör omfatta hela landet och genom lokal samordning och integrering ges ökat öppethållande. Med en ekonomisk politik som ökar den sociala jämlikheten och den ekonomiska omfördelningen mellan kommuner och regioner stärks landsbygdens möjligheter till utveckling. Vänsterpartiet vill utöka tillgången till skolor, primärvård, offentliga myndigheter och bibliotek med samlingslokaler liksom till kollektiv- och beställningstrafik också utanför städerna. Vänsterpartiet vill också genom utökat bostadsbyggande på landsbygden skapa billigare alternativ till dyra bostäder i staden.”

Agne Sandberg, Karlstad

B447 Eslöv, Bräcke, Boxholm, Hammarby-Skarpnäck mfl Rad 604

Vänsterpartiet hade en gång en stark ställning på landsbygden från Norrland till Skåne. I Kalmar län – ett eftersatt och ganska utpräglat landsbygdsområde – hade vi förr 2 mandat. Nu har vi inget. Detta beror på flera faktorer men i grunden handlar det om ett bristande intresse från vår sida och avsaknad av konkreta förslag på åtgärder vad gäller frågor som sjukvård och kommunikationer på landsbygden men också frågor som vatten och fiske, skogsbruk, jordbruk och mineral-utvinning. Det är glädjande att Vänsterpartiet genom det nya Strategi-dokumentet nu lyfter upp Landsbygdsfrågorna, men då är det också nödvändigt att vi blir mer konkreta i vår politik.

De verksamheter som landsbygden traditionellt förknippas med som skogsbruk, jordbruk, vattenanvändning, gruvnäring och fiske är också de verksamheter som idag är mest miljöförstörande i form av gift- och närsaltläckage och genom skador på biologisk mångfald. Program-förslaget saknar helt ett kapitel om miljö och vi har därför valt att föreslå ett särskilt kapitel om miljö, där dessa frågor tas upp.

Frågor som direkt på annat sätt berör landsbygden har vi arbetat in i detta kapitel enligt nedan.

Vi yrkar

att markerad text (fet stil) nedan införs i stycket rad 606 612: ”För Vänsterpartiet är arbetet för ett Sverige som håller ihop en grundläggande fråga. Under de senaste decenniernas marknadsliberala utveckling har klyftorna mellan land och stad ökat. Detta har sin grund i en ekonomisk urbaniseringsprocess som förstärkts av politiska beslut. Eftersom ekonomiska resurser är ojämnt fördelade också geografiskt innebär sänkta skatter för höginkomsttagare och samhällslivets kommersialisering att staden gynnas på landsbygdens bekostnad.”

Pratima Åslund, Norberg

B448 Kinda, Boxholm, Valdemarsvik, Linköping mfl Landsbygd

Förslaget berör kapitlen om landsbygden ”Hela landet måste få leva”.

Programförslagets text om landsbygden är för tam. Landsbygdens befolkning har länge fått finna sig i rollen som objekt utsatta för centralmaktens regler och resursuttag från landsbygden utan motsvarande kompensation. När landsbygden fått något så upplevs det med rätta som allmosor. En vänsterpolitik för landsbygden har inriktning på att göra landsbygdens befolkning till subjekt istället för objekt. Ett arbete för en snabb klimatomställning går hand i hand med landsbygdens intressen. Det är inte en uppoffring att ställa om samhället till ett klimatsmart samhälle utan en väg att skapa ett bättre liv för oss alla. På landsbygden innebär klimatomställningen en hävstång att ge landsbygdens befolkning makt över sina egna liv.

Här är hela vårt förslag till ny text om landsbygden. Första stycket är detsamma som det ursprungliga programförslagets.

Vi yrkar

att stycke 614 628 byts ut mot texten: ”Hela landet måste få leva Landsbygden utgör basen för landets energiproduktion, livsmedelsproduktion, dricksvattenförsörjning, skogs- och råvaruindustri liksom för friluftsliv och besöksnäring. Landsbygden är också nyckeln för att lyckas med klimatomställningen. Klimatomställningens viktigaste byggstenar är energiförsörjning, jordbruk och skogsbruk. Alla dessa delar finner vi på landsbygden.

Energiförsörjningen måste bygga på förnybar energi. De enklaste, billigaste och snabbaste sätten är idag sol och vind. Landsbygden har ytorna att expandera både sol- och vindkraft. Men landsbygdens energiproduktion måste gynna landsbygdens befolkning. Vänsterpartiet verkar för att sprida ägandet av kraftproduktionen i form av kommunala och kooperativa kraftbolag. Det är idag enkelt att bygga upp en solpark för produktion av elektrisk energi som bas i ett energibolag som i nästa steg kan investera även i vindkraft. Även privatpersoners investeringar i egna solcellsanläggningar behöver stötts genom att krångliga regler och andra byråkratiska hinder tas bort. Med elproduktionen i många små anläggningar spridda över landet stärks hållbarheten i energisystemet.

Jordbrukets klimatomställning är en omställning från storskalig drift till moderna tillämpningar av gamla metoder i mindre enheter. Jordbrukets fossilavtryck beror på diesel-drift av arbetsfordon men också på användning av konstgödsel som på sikt lakar ur jorden. Djurhållning med högre inslag av naturbete ökar den biologiska mångfalden och bidrar till att lagra koldioxid i marken. Närproducerad mat ger kortare transporter och näringsrikare livsmedel.

Skogsbruket måste ställas om genom att stora arealer av trädåkrar med hyggesavverkning till hyggesfria, riktiga skogar där barrträd och lövträd blandas. Det storskaliga hyggesbruket gör skogen känslig för såväl stormar som insektsangrepp. Vi kan se granbarkborrens härjningar i skogsbolagens storskaliga trädåkrar som naturens egen systemkritik. Hyggesfria skogar med en blandning av lövträd och barrträd i varierande åldrar ökar den biologiska mångfalden och ger tåligare skogar. Trädens förmåga att binda koldioxid utnyttjas effektivare samtidigt som koldioxidläckaget från kalhyggen minskar.

Energiproduktion, jordbruk, skogsbruk, industrier av olika slag och turistnäring är de ben som framtidens landsbygd måste stå på. Det möjliggör en hållbar framtid ur såväl klimats som ekonomins synpunkt. Landsbygden måste kompenseras för det resursuttag som idag hamnar i storstadsregionerna. Staten måste aktivt arbeta för att gynna småskaligt företagande på landsbygden i syfte att möta klimatkrisen och bygga upp ett hållbart sam-

hülle. Ett småskaligt företagande och en större andel kooperativa företag ger en uthålligare och starkare landsbygd.

Landsbygdens problem är påtagliga även för stora delar av storstadsregionernas befolkning. Inte bara landsbygden, utan även stora delar av storstadsregionerna utarmas när förorter och stadsnära landsbygd töms på handel och samhällsservice. Storstädernas segregerade handel koncentreras till innerstäder och kommersiella centrum. Detta försämrar tillgången på samhällsservice och skapar onödiga transporter av varor och människor och påskyndar klimatförsämringen. Vänsterpartiet agerar för en fysisk och samhällelig planering och regionalpolitik där landsbygd, förorter och centrala stadsområden integreras på ett rättvist och jämlikt sätt.

Ojämligheten mellan stad och landsbygd måste mötas med en statlig investeringspolitik för ett klimat- och miljöanpassat jordbruk, skogsbruk och fiske och utökad hållbar industriverksamhet. Vidare behövs en aktiv politik för att utöka både privat och offentlig service på landsbygden. Den senare bör omfatta hela landet och genom lokal samordning och integrering ges ökat öppethållande. Med en ekonomisk politik som ökar den sociala jämlikheten och den ekonomiska omfördelningen mellan kommuner och regioner stärks landsbygdens möjligheter till utveckling. Vänsterpartiet vill utöka tillgången till skolor, primärvård, offentliga myndigheter och bibliotek med samlingslokaler liksom till kollektiv- och beställningstrafik också utanför städerna. Vänsterpartiet vill också genom utökat bostadsbyggande på landsbygden skapa billigare alternativ till dyra bostäder i staden.

Anders Lind, Östergötland, Ingrid Bohman, Hammarby-Skarpnäck, Inga-Carin Landerö, Söderköping, Lasse Thor, Uppsala

B449 Eslöv, Bräcke, Boxholm mfl

Vi yrkar

att stycke 614 619 ändras genom införande av markerad text (fet stil): "Landsbygden utgör basen för landets mat-konsumtion, dricksvatten-försörjning, skogs- och råvaru-industri liksom för friluftsliv och besöksnäring. Ett hållbart och rättvist nyttjande är en förutsättning för en god miljö för människor både i stad och land. En levande och hållbar landsbygd är därför nödvändig också för staden. Inte bara landsbygden utan också städerna förorter utarmas. Storstäderna är segregerade och handel och samhällstjänster koncentreras till innerstäder och kommersiella center. Detta försämrar tillgången på samhällsservice och leder till ineffektiva och tidsödande transporter av varor och människor som försämrar klimatet. Sammantaget agerar Vänsterpartiet för en fysisk och samhällelig planering och regionalpolitik där landsbygd, förorter och centrala stadsområden integreras på ett rättvist och jämlikt sätt."

Stellan Hamrin, Hammarby-Skarpnäck, Pratima Åslund, Norberg

B450 Enskild

Endast staten skall sälja el

Elproduktion behöver vara både storskalig och småskalig. För att rätt incitament skall

finnas behöver inte bara näten vara offentliga. Elförsäljningen till förbrukare måste vara statlig. Endast då kan priserna hållas på en nivå som stimulerar sparande, effektivisering och inmatning av förnybar el. Dagens elmarknad klarar inte detta. Intresset för egen lokalt producerad el är stort. Detta skall underlättas. De stora energibolagen kan socialiseras genom löntagarfonder och behöver troligtvis inga andra åtgärder än övriga storbolag.

Med en statlig elförsäljning kan kooperativ och privatpersoner ges ett rimligt pris för överskottsdel de producerar. Konsumenterna och företag kan räkna med ett förutsägbart elpris för överskådlig tid. Ett statligt monopol blockerar effektivt skrupelfria fossiljättar att utnyttja fallande priser på olja och kol.

Ett statligt monopol kan även bäst hantera frågor kring export och lagring samt hantera ransonering efter behov snarare än betalningsförmåga vid eventuell elbrist.

Jag yrkar

att det på rad 619 i partiprogrammet läggs till: ”All elförsäljning bör ske genom ett statligt monopol. På så sätt kan priserna hållas på en nivå som stimulerar sparande, effektivisering och inmatning av förnybar el från kooperativ, privatpersoner och energibolag. Så skapas även förutsättningar till en rättvis tillgång till energi över hela landet.”

Jöran Fagerlund, Angered

B451 Eslöv, Bräcke, Boxholm mfl

Vi yrkar

att stycke 621 628 ändras genom införande av markerad (fet stil): ”Ojämligheten mellan stad och landsbygd behöver mötas med en statlig investeringspolitik för ett klimat- och miljöanpassat jordbruk, skogsbruk och fiske och utökad hållbar industriverksamhet. Vidare behövs en aktiv politik för att utöka både privat och offentlig service på landsbygden. Den senare bör omfatta hela landet och genom lokal samordning och integrering ges ökat öppethållande. Med en politik som ökar den sociala jämlikheten och den ekonomiska fördelningen mellan kommuner och regioner stärks landsbygdens möjligheter till utveckling. Vänsterpartiet vill utöka tillgången till skolor, primärvård, offentliga myndigheter och bibliotek med samlingslokaler liksom till kollektiv- och beställningstrafik också utanför städerna. Vänsterpartiet vill också genom utökat bostadsbyggande skapa billigare alternativ till dyra bostäder i staden.”

Stellan Hamrin, Hammarby-Skarpnäck, Pratima Åslund, Norberg

B452 Enskild

Hela landet måste leva

I förslaget till partiprogram finns ett avsnitt om Hela landet måste leva. I avsnittet dis-

kuteras problemen på landsbygd och också problemen med omfördelning av resurser i städer/större tätorter också.

En av uppgifterna för partiet anges vara att agera för en stadsplanering och regionalpolitik där hela städer och storstadsregioner inkluderas (rad 618 619). Men resursomfördelning inom städer/större tätorter är ett annat problem med en annan geografisk dimension och skall inte sammanblandas med landsbygdspolitiken.

Problemen för huvuddelen av landets 290 kommuner är att det sker en befolkningsminskning i kommunen och att effekterna av detta är att speciellt landsbygden drabbas hårdare. Befolkningsökning sker i stort i huvudsak i de tre storstadsregionerna och i ytterligare några universitetsorter.

För att vända detta behövs en genomgripande förändring i den statliga lokaliseringspolitiken. Dels inom statens egna verksamheter men också i näringslivspolitiken och också i ur statliga stöd till kommuner och regioner är utformade.

Grundinställningen från V skall vara att ingen utökning av statlig verksamhet i storstadsregionerna eller på universitetsorterna ska ske. Ambitionen måste vara att både etablera nya statliga verksamheter runt om i landet och också att sprida utökning av redan befintliga verksamheter till nya orter utanför storstadsregioner och universitetsorter. Förslaget till program lyfter inte tillräckligt tydligt denna ambition.

Det är viktigt att kommersiell service och kultur också finns utanför städerna. Det räcker inte bara med bostäder, arbete skola och hälso- och sjukvård. Det måste också finnas en möjlighet till att leva ett allsidigt liv på landet!

Jag yrkar därför på följande förändringar i partiprogrammet

att meningen på rad 623 625 ”Som exempel på det förstnämnda kan statlig investeringspolitik användas för att skapa arbeten inom ny, hållbar industri utanför storstadsregionerna.” ändras till ”Som exempel på det förstnämnda kan statlig investeringspolitik användas för att skapa arbeten inom ny, hållbar industri utanför storstadsregionerna och universitetsorterna. Dessutom skall nya statliga verksamheter förläggas på andra orter än där staten redan är representerad. Tillkommande arbetstillfällen inom befintliga verksamheter också lokaliseras till nya orter. Vid samtliga lokaliseringsärenden skall alltid möjligheten att lokalisera verksamheten till landsbygden övervägas och om så inte sker motiveras.”

att rad 628 ”tillgången till skolor, primärvård och offentliga myndigheter också utanför städerna” ändras till ”tillgången till kommersiell service, kultur, skolor, primärvård och offentliga myndigheter också utanför städerna.”

att hela stycket på rad 614 619 som inleds med ”Inte bara landsbygd utan stora delar av städer...” ändras till att bli stycke 3 i avsnittet om Hela landet måste få leva.

Glenn Berggård, Luleå

B453 Enskild

Vi yrkar

att det efter rad 623, efter service på landsbygden, läggs till: ”Krav på ökad självförsörjningsgrad och att resurser avdelas från Försvarsbudgeten till detta mål, bör också kunna bidra till att förbättra landsbygdens ekonomi.”

Birgitta Möller, Bent Nohr Risager, Claudia Velasquez, Emily Adamsson, Hans Henning Nilsson, Kristina Lee, Sven-Erik Svantesson, Tania Valeska Molina Warezma, Helsingborg

B454 Valdemarsvik

Nytt textavsnitt

Partiprogrammet fångar upp dagens problematik med urbaniseringen samt dess följder på ett bra analyserat vis. Men perspektivet förflyttning av kapitalägandet från landsbygd till stad saknas.

Denna rörelse av kapital från landsbygd, försvagar landsbygdens kommunala ekonomier samt urholkar deras välfärd. Samtidigt bidrar detta till att förstärka landsbygdens roll som ett sekundärt samhälle i relation till staden.

Kapital bundet i fastigheter, mark eller verksamheter måste få sin geografiska skattehemvist och inte som nu - bunden till ägandets skattehemvist. Genom förflyttning till geografisk skattehemvist får kommuner med rika marktillgångar, höga fastighetsvärden eller verksamhet, mer skattemedel som kan användas till kommunens välfärd och omställning inför framtidens utmaningar. Med en geografisk skattehemvist kan effekter på mark- och fastighetsspekulation dämpas, med udden riktad mot riskkapitalbolag.

Vi yrkar på

att följande nytt textavsnitt förs in på rad 625 efter ”...storstadsregionerna”: ”Urbaniseringen har fortsatt flyttat kapital och dess ägande från landsbygd till staden. Utan att kunna få del av det statsägda kapitalet, förväntas landsbygdskommuner ge service till fritidsboende och tillfälliga besökare på stadens villkor samtidigt som välfärden för sina egna medborgare skall upprätthållas. Kapital som finns bundet i mark, fastigheter och tillfälliga verksamheter ska beskattas geografiskt i den kommun kapitalet finns eller skapas, blir ett avgörande skifte för ett mer jämställt och sammanhållet land.”

B455 Luleå

Rad 627

Ett mål med den kommunala skatteutjämnningen bör vara att man för samma kommunala eller landstings skatteuttag ska ha möjlighet till likvärdig välfärd. Idag kan glesbygdskommuner ha 5 6 kronor högre kommunalskatt än rika förortskommuner men ändå inte ha en chans att ge samma välfärdsservice.

Vi yrkar

att en ny text infogas på rad 627 före sista meningen i kapitlet Hela landet måste leva: ”Idag betalar många landsbygds- och glesbygdsbor betydligt högre kommunalskatt än rika förortskommuner utan att välfärd och service för den skull är bättre. Målet måste vara att ett likvärdigt skatteuttag ska ge möjlighet till likvärdig samhällelig service i hela landet.”

B456 Skåne

Landsbygdspolitiken

I avsnittet ”Hela landet måste få leva” (rad 604-628) behandlas Vänsterpartiets landsbygdspolitik. Vi anser att stycket behöver kompletteras med en skrivning som betonar vikten av pålitliga kommunikationer på landsbygden, oavsett om det handlar om kollektivtrafik eller telefoni och bredband. I dagsläget är allt för många hänvisade till egen bil, bristfälligt eller obefintligt mobiltelefonnätverk samt undermåliga och begränsade bredbandsuppkopplingar. Att leva och verka på landsbygden ska inte väsentligt skilja sig från att bo i stad eller tätort i så basala frågor som kommunikation.

Vi yrkar på

att följande sats bifogas efter rad 628: ”En förutsättning för att kunna bo, leva och verka på landsbygden är en samhällsplanerad kollektivtrafik, ett stabilt bredband och en pålitlig mobiltelefoni.”

B457 Skåne

Återinvestera i landsbygden för rättvisa och klimatomställning

I förslaget under ”Ett parti på ekologisk grund” beskrivs hur resurser går från landsbygden till storstadsregionerna i enkelriktade flöden mycket bra. Under ”Hela Sverige måste få leva” bör vi då också förklara hur vi vill motverka detta. Vi föreslår därför en skrivning som uppmärksammar välståndet som kommer ur landsbygdens resurser och att dessa behöver i högre grad komma till del genom återinvesteringar.

Detta blir särskilt viktigt i frågan om klimatomställningen vilken blir möjlig genom landsbygdens deltagande genom att upprätthålla infrastruktur och resurser. Samtidigt finns en historia av motvilja till stora projekt som gör ingrepp i omgivningen på olika håll i landet. Ett exempel är vindkraftverk. Särskilt tydligt blir detta när värdet helt uteblir för de boende. Vi bör ha en skrivning som kopplar ihop återinvesteringar med acceptans för infrastruktur som möjliggör klimatomställningen.

Vi yrkar

att det införs ett nytt stycke efter rad 629 med följande text: ”Det välstånd som kommer ur landsbygdens resurser behöver i högre grad komma till del genom återinvesteringar.”

att det i samma stycke läggs till följande text: "När det lokala tjänar på klimatomställningen ökar också acceptansen för infrastruktur som möjliggör den."

B458 Upplands-Bro **Kooperativa företag bevarar glesbygder** **Rad 630**

I avsnittet om Hela landet måste få leva berörs inte företagandet alls. Det är allmänt känt att majoriteten av arbetstagarna i landet sysselsätts inom små och medelstora företag. Företagsformer inte nämns alls. Dagens bolagslagstiftning gynnar de stora företagen, och underlättar inte att ett företag går från den ena ägaren till den andre, såvida de inte rör sig om handel med aktieandelar. Att utöka företagslagstiftningen med kooperativa företag som egna, juridiskt självständiga personer skulle underlätta bildandet av små företag, speciellt i glesbygd. Det underlättar dessutom när den förre ägaren inte vill eller orka driva företaget längre. Många företagare i glesbygd är idag nära eller över pensionsåldern. Med dagens lagstiftning, om de anställda vill ta över, tvingas de att pantsätta allt de äger för att kunna köpa ut den förre ägaren. Ett juridiskt självständigt kooperativ kan ansöka om lån på banken med själva rörelsen som säkerhet och tvingar inte medlemmarna att pantsätta sina hem och ägodelar.

Förutsättningen för att kooperativa företag ska fungera smidigt är att dessa verkar som egna juridiska personer. Då kan arbetstagarna vara fullvärdiga medlemmar så länge de arbetar på företaget, men behöver inte köpas ut när anställningen upphör. Det kan heller inte ske någon handel med andelar i det kooperativa företaget.

Att driva företaget som ett kooperativ är också avgörande för hur långt arbetstagares inflytande kan nå i hur ett företag verkar, under vilka villkor man arbetar samt de anställdas lönenivåer. Ett företagande som baseras på att den som äger bestämmer, kan aldrig bli verkligt demokratiskt. Den kooperativa företagsformen ger arbetstagarna däremot ett arbetsliv med sann demokrati och inflytande.

Den kooperativa företagsformen har ytterligare fördelar, bl.a.:

- Företagsledningen måste redovisa sin verksamhet och ekonomi till de anställda, inte en aktieägarstyrelse.
- Den ger arbetstagare möjlighet att ta över företag och ombilda till ett kooperativt företag när det internationella bolaget beslutar lägga ner produktionen, så som hände när Findus lade ner produktionen av ärtor i Bjuv. På det sättet behåller vi arbetstillfällena och slipper köpa ärtor från utlandet, även det en vinst för miljön.
- Eftersom man naturligt inte vill förstöra sin lokala miljö är sannolikheten för att ett kooperativt företag satsar på miljöförbättrande åtgärder i produktionen större, eftersom arbetstagarna normalt bor i närområdet.

Vi yrkar därför

att det till avsnittet "Hela landet måste få leva" på rad 630 läggs till följande text: "Vidare bör dagens företagslagstiftning utökas med lagstiftning för den Kooperativa företagsformen, där kooperativet utgör en egen juridisk person. I det kooperativa företaget blir då

den som arbetar fullvärdig medlem så länge anställningen pågår, men kan inte ta med sig andelar av företag när hen slutar. Detta ger arbetstagare möjlighet att ombilda existerande privata företag till kooperativa t ex när den förre ägaren går i pension. Idag har vi många, speciellt små företag i glesbygd där ägarna är nära eller äldre än pensionsåldern. Möjligheten för personalen att i kooperativ form ta över när den förre ägaren inte vill fortsätta längre, säkerställer att företag i glesbygd lever vidare.”

B459 Enskild

Säkrad självförsörjning

Alla samhällen som försöker gå från ett kapitalistiskt till ett socialistiskt samhälle utsätts för attacker av olika slag. Det kan röra sig om militära hot, blockader, försämrade handelsutbyten och finansiella hinder. En allvarligt menad övergång till socialism måste planeras med sådana framtida utländska aggressioner i åtanke. Därför behöver vänsterpartiet även lyfta fram detta viktiga arbete i sitt partiprogram.

Jag yrkar

att följande förs in på rad 630 i partiprogrammet: ”I arbetet med att skapa ett socialistiskt samhälle kommer den kapitalistiska omvärlden inte att stillatigande se på. Vi måste vara beredda på att utsättas för handelsblockader och andra attacker mot samhällets försörjning. Därför behöver Sverige säkra sin självförsörjning vad gäller mat, energi och andra nödvändiga samhällsdelar. Vänsterpartiet vill att en plan för ökad självförsörjning utarbetas.”

David Nilsson, Malmö

B460 Enskild

Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är lika viktiga som de medborgerliga och politiska rättigheterna

Det är vanligt att man förknippar mänskliga rättigheter enbart med de medborgerliga och politiska rättigheterna, och kanske främst med rösträtten och rätten till en opartisk domstol. Dessa är såklart grundläggande rättigheter som måste försvaras. De ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna hamnar tyvärr ofta i skymundan bakom de medborgerliga och politiska rättigheterna, både i Sverige, i debatter om rättigheter och i internationella sammanhang och samarbeten.

De ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna återfinns i olika internationella konventioner, såväl på FN-nivå som EU-nivå, som Sverige förpliktat sig att följa. Det är ofta dessa rättigheter, som rätten till adekvat levnadsstandard, utbildning, hälsa och kultur som har störst påverkan på människans vardag och levnadskvalitet. I internationella debatter kallas dessa ofta för manifesträttigheter eller välfärdsrättigheter, och det sistnämnda stämmer på många sätt. Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter handlar om att säkerställa att välfärden och samhällets sociala skyddsnät fungerar och garanterar alla människor en grundläggande trygghet för att kunna leva sina liv.

Vänsterpartiet bör särskilt lyfta värdet av de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna eftersom de i hög utsträckning leder till ökad jämlikhet, demokrati och stärker välfärden. De medborgerliga och politiska rättigheterna stärks där tillgång till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna är hög. Därför måste vi sträva efter att dessa får lika hög status och efterlevs i hela samhället.

Jag yrkar

att ett nytt stycke förs in under antingen huvudrubriken ”Alla människors lika värde” eller under huvudrubriken ”Till demokratins försvar och fördjupning” som lyder ”För att nå ett jämlikt och inkluderande demokratiskt samhälle är det av stor vikt att även arbeta för att försvara och främja de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som Sverige förpliktat sig att garantera. De medborgerliga och politiska rättigheterna stärker det demokratiska deltagandet och rättssäkerheten men för att människor ska kunna leva tillfredsställande liv i en god gemenskap med andra krävs att rätten till utbildning, hälsa, bostad och kultur ges lika hög status som andra rättigheter.”

Felicia Granath (partiförening saknas)

B461 Göteborg

Mänskliga rättigheter

Rad 635

Programkommissionen skriver ”Mänskliga rättigheter innebär varje individs rätt att få leva som en hel och odelbar människa.” Vi har förgäves försökt förstå hur ”hel och odelbar människa” ska förstås i sammanhanget mänskliga rättigheter. Meningen har en oklar innebörd.

Vi yrkar därför på

att meningen ”Mänskliga rättigheter innebär varje individs rätt att få leva som en hel och odelbar människa” stryks.

B462 Enskild

Vad betyder ”odelbar människa”

Rad 634

Ibland stöter man på formuleringar som låter som en fin sammansättning av ord, men som man inte förstår innebörden av när man funderar på saken. Ett sådant exempel är meningen ”Mänskliga rättigheter innebär varje individs rätt att få leva som en hel och odelbar människa” i stycket ”Alla människors lika värde”.

Uttrycket att leva som en ”hel och odelbar människa” verkar inte vara vanligt förekommande i det allmänna språket. Däremot talar man ibland om att själva de mänskliga rättigheterna är odelbara, det vill säga att de är lika viktiga, inbördes beroende av varandra, ömsesidigt samverkande och en del av samma helhet. Meningen är svår att förstå och stycket klarar sig bättre utan denna rad.

Jag yrkar

att meningen på rad 634 som börjar med ”Mänskliga rättigheter...” stryks.

Fredrik Andersson-Tay, Botkyrka

B463 Gotland

Alla människors lika värde - använd rätt terminologi

Partiprogrammet ska vara Vänsterpartiets ideologiska utgångspunkt. I ett sådant dokument tycker vi det är viktigt att vi konsekvent använder tidsenliga begrepp. Genom åren har begreppen kring funktionsnedsättning och funktionshinder med jämna mellanrum ifrågasatts, bytts ut och förnyats.

I rädsla att säga eller skriva fel, har också nya begreppsvarianter som ”funktionalitet” och ”normbrytande funktionalitet” skapats.

Ju fler ord, desto större blir förvirringen kring vad som egentligen menas. Fokus hamnar då på just begreppen, istället för på de människor det handlar om.

Den som vill säga och skriva rätt kan med fördel ta del av Socialstyrelsens ställningstagande ”Funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionshinder är den begränsning som funktionsnedsättningen innebär för en person i relation till omgivningen.” Här nämns inte ord som normbrytande funktionalitet. Att bryta normer är en aktiv handling, ofta i syfte att förändra samhället. Medan en funktionsnedsättning i sig inte är någonting en väljer.

I text finns ofta en önskan att variera språket. Ett alternativ till ordet funktionsnedsättning som skulle säga samma sak är nedsatt funktionsförmåga.

Vi yrkar

att det i partiprogrammet, konsekvent byts ut begreppen ”funktionalitet” och ”normbrytande funktionalitet” till ”funktionsnedsättning” – om nödvändigt varierat med ”nedsatt funktionsförmåga” (nämns nu i avsnittet Mänskliga rättigheter, rad 633–671).

B464 Enskild

Alla människors lika värde rad 633 671

Bra innehåll, några mindre ändringar enligt nedan. Exempelvis anser jag att begreppet ”normbrytande funktionalitet” är dålig nysvenska i mina öron.

Jag yrkar

att formuleringen i rad 636 637 ”...kan kampen för...” ändras till ”.. måste kampen för detta behöva föras i många olika fora och på olika nivåer i samhället.”

att delar av meningarna på rad 661 662 ”Diskriminering får inte...” ändras till ”Diskriminering får inte förekomma på grund av funktionshinder eller funktionsvariationer. Sådana människor har idag som grupp sämre hälsa och högre arbetslöshet, är fattigare och stängs ute från viktiga delar av samhället på grund av bristande tillgänglighet och fördomar.”

att avsnittets avslutande mening på rad 670 671 ersätts med: ”Vänsterpartiets politik ska utformas så att barnperspektivet blir ett nålsöga i alla statliga, regionala och kommunala beslut.”

Agne Sandberg, Karlstad

B465 Enskild

Asylsökandes och papperslösas livsvillkor

Rad 638

En generös och rättssäker asylpolitik är bärande för ett samhälle som bygger på jämlikhet. Människovärdet urholkas av en restriktiv asylpolitik som misstänkliggör och demoniserar asylsökande och flyktingar. Det påverkar allas vår uppfattning om en människas värde att vi med samhällets gemensamma resurser tvångsutvisar de vettskrämda och skyddsbehövande. Att familjer flyttas kors och tvärs över landet och att vi fråntar de som flytt hit all sorts eget bestämmande och inflytande över sina liv.

I förslaget till partiprogram står det bra om hur vi ska värna om asylrätten genom lagstiftning under stycket om internationell solidaritet, det som saknas är upplevelser av att vara asylsökandes och papperslösa i Sverige och hur ett jämlikt Sverige ska inkludera även dem.

Möjligheten till sysselsättning är i Sverige sämre än många andra länder. Det påverkar hälsa och handlingsutrymme enormt att ha en sysselsättning, och att förvägras den och behöva leva på marginalerna och på nåder av små bidrag från migrationsverket är nedbrytande. Asylsökande omyndigförklaras och skuffas runt mellan kommuner och myndigheter utan eget inflytande och insyn i processen. Migrationsverket organiseras inte utefter ett uppdrag att möta och handlägga asylärenden rättssäkert och värdigt utan efter en avslagspolitik som genomsyrar alla instanser.

Den människofientliga politiken har skapat ett skuggsamhälle av papperslösa människor som utan skyddsnet kan exploateras av och utsättas för brott såsom slavliknande svartarbete och prostitution.

Behandlingen av skyddsbehövande är mer än ett enskilt problem som är avgränsat till en viss tid, utan något som både nu och i historien har spelat en väsentlig roll i uppfattningen om människovärdet och som har lagt grogrund för rasism och fascism. Därför yrkar vi på att föra in ett stycke om just detta under rubriken “Alla människors lika värde”. Det hör hemma bland våra principer som en viktig utgångspunkt i vår kamp för jämlikhet.

Vi yrkar

att det på rad 638 läggs till följande text som ett eget stycke: ”Asylsökande stängs ofta ute från samhällsgemenskapen och har ett kraftigt begränsat handlingsutrymme i sin vardag. Asylprocessen är undermålig och handläggningstiderna för långa. Den maktlöshet som följer bryter ner de människor som kommit med hopp om en fristad. Vänsterpartiet vill förbättra möjligheterna till egen försörjning på lika villkor för asylsökande och ett direkt inflytande över sin boendesituation. Rättssäkerheten måste garanteras i myndighet-sutövandet vilket kräver en generös asylnpolitik som sätter mänsklig säkerhet först. Papperslösa människor är extremt sårbara och utnyttjas på arbetsmarknaden och i människohandel. De saknar i praktiken skyddsnet och möjligheten att få hjälp av samhället för rädslan att tvångsutvisas. Rättssäkerheten ska gälla även den papperslösa eller asylsökande och rätten till stöd och hjälp ska vara självklar.”

Elin Morén, Birka-Vasa, Weidan Gong, Skellefteå

B466 Uppsala mfl **Nationella minoriteter** **Rad 639 642**

Det framgår ur bland annat Socialstyrelsens rapport samt skuggrapporter till Europarådet att minoritetslagen fått ett relativt anspråkslöst genomslag i Sveriges kommuner och regioner. Det är också en erfarenhet och uppfattning som vi, som arbetar med frågor som berör nationella minoriteter i olika kommuner, delar. Bland annat följande framgår ur Socialstyrelsens rapport:

”I enighet med tidigare studier av minoritetslagens genomslag konstaterar Socialstyrelsen att kunskapen om de nationella minoriteterna och minoritetslagen är fortsatt bristfällig i många av Sveriges kommuner och regioner. Kartläggningen tyder på att beredskapen för de skärpta bestämmelserna är låg såväl inom som utanför förvaltningsområden för nationella minoritetsspråk.

Kartläggningen har påvisat ett antal faktorer som försvårar det kunskapshöjande arbetet och på andra sätt påverkar minoritetslagens genomslag inom äldreomsorgen, socialtjänsten, kultur- och bildningstjänster, utbildning och hälso- och sjukvården. Också dessa överensstämmer i stor utsträckning med vad som framkommit i tidigare studier. Här ingår att:

- minoritetslagen och de nationella minoritetsfrågorna är lågt prioriterade bland såväl ledning som personal i kommuner och regioner
- det saknas förståelse för varför de nationella minoriteterna har särskilda rättigheter
- fördomar om de nationella minoriteterna förekommer bland personalen i kommuner och regioner
- det råder brist på personal med minoritetsspråks- och minoritetskulturskompetens inom samtliga verksamhetsområden.

Det bör tydligt framgå ur partiprogrammet att Vänsterpartiet är medvetet om att minoritetslagen i sig inte har löst problemen och att vi avser att arbeta för att bestämmelserna i den följs samt utökas.

Vi yrkar

att texten ändras till: ”Sverige har förbundit sig att skydda och stärka de nationella minoriteternas rättigheter till identitet, språk, kulturarv och religion. I verkligheten är dock både kunskapen om och implementeringen av minoritetslagen bristfälliga i Sveriges kommuner och regioner. I alltför stor utsträckning hänger också lagens verkställande på att individer från de olika nationella minoriteterna tar ett mycket stort ansvar att övervaka kommuners och regioners arbete. Vänsterpartiet ska verka för att minoritetslagens nuvarande bestämmelser efterföljs och stärks. Detta ska ske utifrån de nationella minoriteternas behov och önskemål. Vidare ska möjligheten att använda det egna språket och den egna kulturen [...]”. Fler förvaltningsområden ska inrättas. Kunskapen om de nationella minoriteterna ska öka i samhället på alla nivåer.

Nina Jakku, Malmö

B467 Skåne, Västerbotten, Uppsala mfl

Samer

Rad 645–647

I förslaget till partiprogram framhålls att samer historiskt utsatts för oförrätter av svenska staten. Det framgår dock ur bland annat Europarådets, FN:s utskott för eliminering av rasdiskriminering (CERD) och Diskrimineringsombudsmannens granskningar och rapporter samt Sametingets skuggrapporter till ovannämnda organ att oförrätterna inte enbart hör historien till utan är oavbrutet pågående. Vi anser att det behöver tydligt framgå ur partiprogrammet att Vänsterpartiet är medveten om att så är fallet.

Att endast ratificera ILO 169 löser heller inte problemen i grunden utan riskerar att skapa ytterligare splittring inom det samiska folket. Därför bör även ett tillägg om att Vänsterpartiet verkar för en ny lagstiftning som samstämmer med ILO tilläggas.

Vi yrkar

att texten ändras till: ”Samer är Sveriges ursprungsbefolkning som genom historien utsatts för oförrätter av den svenska staten. Även samtida sådana kan påpekas inom en rad områden: rättsliga, politiska, kulturella, ekonomiska, sociala och språkliga. Det krävs därför ett strukturerad arbetssätt för att försäkra urfolkets rättigheter och lika villkor. Sametingets självbestämmande måste förstärkas och Sverige ska ratificera konventionen ILO 169 om ursprungsfolks och stamfolks rättigheter. Vänsterpartiet ska också verka för att en ny lagstiftning tas fram som samstämmer med ILO och som inte delar upp det samiska folket såsom den rådande lagstiftningen gör”.

B468 Kiruna

Skillnad på minoriteter och urfolk

Sverige har fem minoriteter, men endast ett urfolk och detta bör framgå tydligare i stycket ”Alla människors lika värde”. Beskrivningen blir tydligare om man delar upp den i två stycken.

Vi yrkar

att meningen som handlar om samerna och börjar på rad 645, hamnar i ett eget stycke.

B469 Enskild

Romsk inkludering och antiziganism

Romer, som är en av Sveriges största nationella minoritetsgrupper, utsätts än idag för förtryck, diskriminering och rasism i stor utsträckning. Regeringen har påbörjat ett arbete för att jobba med romsk inkludering men här behöver Vänsterpartiet vara tydliga med att det behövs mer. Romer riskerar att utsättas för hot och våld på grund av sin grupptillhörighet. Det har lett till att många romer drar sig för att bära traditionella uttryck eller tala sina språk.

Romregistret, som uppdagades 2013, är bara ett av många exempel på hur statliga myndigheter förföljer och diskriminerar romer baserat på fördomar och antiziganism. Detta bekräftas av romska föreningar som vittnar om svårigheter att få arbete, bostad och jämlikt bemötande från viktiga samhällsinstanser. På grund av romernas särskilda utsatthet i Sverige där allt fler kommuner öppet uttrycker antiziganism i debatter om tiggeriförbud och rörlighet inom Europa är det viktigt att Vänsterpartiet visar att man arbetar för att förbättra situationen för den romska befolkningen och synliggör den skadliga antiziganismen som råder i samhället.

Jag yrkar

att det på rad 647 läggs till en mening som lyder: ”den romska befolkningen i Sverige utsätts än idag för antiziganism, rasism och skadliga fördomar. Vänsterpartiet arbetar för att öka romsk inkludering och för att synliggöra och bekämpa förtrycket mot romer och andra nationella minoriteter.”

Felicia Granath (partiförening saknas)

B470 Enskild

Ett levande stycke om sexualitet och relationer

Vi har försökt skriva om stycket om sexualitet och relationer, för att göra det bredare och mer levande.

Vi är i sak helt överens med det som står i originalförslaget. Däremot tror vi att det går att skriva ett stycke som formulerar ett positivt projekt, en bild av hur vi vill ha det. Den frihet vi pratar om här är större än att stoppa diskriminering - den handlar också om ett pågående frigörelseprojekt som framgångsrikt håller på att omvandla samhällets människosyn. Vi skulle vilja börja och sluta stycket med formuleringar som visar att det här handlar om en frigörelse för alla människor. Vi tänker att det ligger i linje med hur partiprogrammet är skrivet i stort: vi framhåller att människor har mycket gemensamt och bygger politisk rörelse kring det.

Samtidigt vill vi synliggöra HBTQ-rörelsen som historiskt politiskt subjekt. Som texten

är formulerad nu handlar det bara om hur saker borde vara, och missar att sätta ord på den politiska dynamiken i de här frågorna.

I linje med hur mycket annat är formulerat i partiprogrammet har vi försökt skriva om värderingar och principer, snarare än specifika krav på t ex vilka delar av samhället där kunskaperna om det här behöver öka. Det här är ett område där det hela tiden dyker upp nya frågor och perspektiv, och då är det bra att kunna gå tillbaka till ett partiprogram som är principiellt skrivet.

Vi yrkar

att rad 649 657 ersätts med följande text: ”Alla människor behöver fritt kunna utveckla sin identitet, sin sexualitet och sina relationer. Samhället behöver se till att det finns social öppenhet, ekonomiska möjligheter och juridiskt skydd för många olika sätt att leva. Det behövs brett spridda kunskaper om människors alla förutsättningar och möjligheter, om allt från olika sätt att bilda familjer till könsidentitet. De kunskaperna driver på frigörelsen från de gamla normer som begränsar människors liv, som heteronormen och cis-normen. Vänsterpartiet är en del av den breda allians som byggts upp av människor som på olika sätt utmanat de normerna. Det är en hoppgivande rörelse, som är med och öppnar samhällets människosyn i stort och smått.”

Laura Roselli, Farsta, Mikael von Knorring, Hammarby-Skarpnäck, Sanna Vanno, Årsta

B471 Göteborg

Kampen för alla människors lika värde är också kampen för alla människors förutsättningar

I stycket alla människors lika värde berörs människors förutsättningar och rättigheter utifrån sexualitet och könsidentitet. Utöver det som lyftas fram kring likabehandling och kunskap så är det viktigt att lyfta fram att kampen för HBTQ-personers rättigheter också handlar om materiella förändringar och förutsättningar. Lagstiftningen ska inte bara ”behandla alla lika”, utan även anpassas så att vi kan organisera våra liv som vi önskar. Materiella förutsättningar kan exempelvis vara tillgång till vård, hur vi organiserar idrotten eller hur vi bygger våra bostäder. Bygger vi samhällen bara med bostäder som är anpassade efter traditionella små kärnfamiljer eller bygger vi en mångfald av olika typer av boendestorlekar och boendeformer? Några tillägg föreslås (samt en omformulering av en lite märklig syftning) för att försöka utveckla de delarna.

Vi yrkar

att det på rad 651 ändras från ”med andra könsidentiteter” till ”på grund av könsidentitet”.

att det på rad 652 ändras från ”Det innebär till exempel att äktenskapslagstiftning, arvsrätt och familjerätt ska behandla alla lika.” till ”Det innebär till exempel att äktenskapslagstiftning, arvsrätt och familjerätt ska behandla alla lika och utvecklas så att olika familjebildningar ges förutsättningar att organisera sina liv.”

att det efter meningen på rad 654 som slutar "befäster fördomar." läggs till "Våra samhällen ska planeras och formas för alla och bostäder ska byggas för en mångfald av behov och familjekonstellationer."

att det efter meningen på rad 656 som slutar "villkor öka." läggs till "Rätten till kroppslig autonomi och möjligheten att genomgå könsbekräftande behandling är en viktig del. Att förnekas kroppslig autonomi kan leda till svåra konsekvenser för individen såväl psykiskt, socialt som fysiologiskt."

att meningen "Målet är att var och en ska kunna få del av samhällets tjänster på lika villkor oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning." på rad 656 657 ändras till "Målet är att samhället ska ge förutsättningar för var och en att leva sitt liv fritt från förtryck och begränsande normer och materiella strukturer, och kunna få del av samhällets tjänster på lika villkor oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning."

B472 Enskild

För brödtext, se B27

Rad 652-653 tas bort. Redan avhandlat.

Vi yrkar på

att meningen "Heteronormen- den norm... skapar och befäster fördomar." tas bort.

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B473 Vantör

Begreppet "utanförskap" i nytt partiprogram för Vänsterpartiet

Begreppet "utanförskap" förekommer under rubriken "Alla människors lika värde" på rad 654 i meningen "Heteronormen – den norm som ser heterosexualiteten som både naturlig och önskvärd – innebär osynliggörande och utanförskap för många människor och skapar och befäster fördomar."

Utanförskap är ett socialpsykologiskt begrepp som alliansen i början av 2000-talet laddade med sitt politiska innehåll för att ställa folk mot folk. Först var det folk som arbetar som ställdes mot de som försörjs genom offentliga ersättningar. Senare har moderaterna talat om "det nya utanförskapet" som syftar på folk som flytt till Sverige och ställs mot övriga som bor i Sverige. Begreppet utanförskap fylls av högern med det politiska innehåll som passar deras agenda, legitimerar deras politiska beslut och döljer de grundläggande motsättningarna.

Även om ordet utanförskap i partiprogrammet används på ett helt annat sätt än högern gör menar vi att det är bättre att använda ett tydligare begrepp.

Vi yrkar därmed

att meningen på rad 652 654 ska lyda: ”Heteronormen – den norm som ser heterosexu-
aliteten som både naturlig och önskvärd – innebär osynliggörande och kan medföra diskrim-
inering av många människor samt skapar och befäster fördomar.”

B474 Ljusnarsberg

Byt ut ordet ”utanförskap” till ”marginalisering”

Rad 654

Ordet ”utanförskap” är ett borgerligt uttryck som jag tycker att vi ska undvika att använda oss av.

Vi yrkar

att ordet ”utanförskap” byts ut mot ”marginalisering” på rad 654 så att meningen lyder:
”Heteronormen – den norm som ser heterosexu-
aliteten som både naturlig och önskvärd –
innebär osynliggörande och marginalisering för många människor och skapar och befäster
fördomar.”

B475 Enskild

Kollektivtrafiken

Vi bör få in andra gemensamma lösningar än bara kollektivtrafiken. Vi som bor i landsby-
gden och glesbygd har inte samma möjligheter. Att cykla eller ta bussen. Ex samåknings-
app för taxiverksamheter och privat personer. Andra lösningar måste också finnas tillgäng-
liga oavsett var man bor.

Vi yrkar

att ordet ”kollektivtrafik” under rad 661 ändras till ”kollektiv trafiks alternativ”.

Monica Lindmark, Lena Nordkvist, Piteå

B476 Liljeholmen-Hägersten, Märsta-Sigtuna, Vallentuna, Värmdö, Sundbyberg, Birka-Vasa, Kommunalvästern, Vita Bergen, Kungsholmen, Solna m fl

Bryt ofrivillig ensamhet

Rad 661

Programkommissionen har gjort ett bra arbete med att skriva ett nytt visionärt partipro-
gram. Däremot saknar vi ett perspektiv om människans behov av att vara en del av en
gemenskap för det egna välmåendets skull.

Ofrivillig ensamhet är ett förbiset folkhälsoproblem som hittills inte fått det fokus som det
förtjänar. Ofrivillig ensamhet som inte bryts i god tid kan leda till stort lidande i form av

psykisk och fysisk ohälsa, höga sjukvårds- och samhällskostnader och lägre produktivitet i landet. Enligt forskningen är långvarig ofrivillig ensamhet lika farligt för hälsan som att röka, vara stillasittande eller dricka alkohol. Den senaste statistiken från SCBN visar att cirka 13 procent av befolkningen känner sig ensamma och lika stor andel saknar en nära vän. Andelen ensamma är störst bland barn, ungdomar och personer över 80 år. Det finns en utbredd uppfattning om att ofrivillig ensamhet mest drabbar äldre, men flera studier visar att andelen ofrivilligt ensamma är hög även hos ungdomar. Statistiken visar också att låginkomsttagare och storstadsbor är särskilt drabbade av ofrivillig ensamhet. Att delta i sociala aktiviteter innebär ofta en kostnad för den enskilde och studier visar också att det sociala nätverket är mer utbrett bland personer i de högre samhällsklasserna. Ofrivillig ensamhet är alltså en klassfråga. Övriga riskgrupper är personer som vårdar en närstående i hemmet, personer med funktionshinder och arbetslösa. Att prata om ensamhet är fortfarande tabu och många känner skam inför att berätta att de känner sig ensamma. Detta gör att mörkertalet troligtvis är stort. Att arbeta med en mer holistisk syn på hälsa, där den sociala hälsan väger lika tungt som den fysiska och psykiska är avgörande för att komma till rätta med detta samhällsproblem. Därtill behövs en utbyggd välfärd för att förebygga många av de strukturella problemen som låser in människor i ensamhet.

Vi anser att partiet de närmaste åren behöver arbeta strukturerat med att utveckla en politik som minskar den utbredda ofrivilliga ensamheten i alla åldersgrupper, exempelvis genom att ta fram ett reformprogram för minskad ensamhet.

Vi yrkar

att det på rad 661, efter ”...och ha en aktiv fritid”, läggs till följande mening: ”Ingen ska behöva leva i ofrivillig ensamhet och social hälsa ska vägas in i hälsobegreppet”.

Kerstin Thelander, Hammarby-Skarpnäck, Göran Larsson, Täby Danderyd, Karin Rosberg, Upplands Väsby, Annelies Lindblom, Kjell A Johansson, Upplands Bro, Marketta Guevara Kulju, Järfälla, Inga Lill Stjerndahl, Hans Arvidsson, Västra Södermalm, Elisabeth Löfvander, Bromma, Elisabeth Faxelid, Täby, Amanda Sandholm, Nacka, Britt-Marie Bardon, Jessica Hilweyn, Viktoria Rinkous, Johannes Folkesson, Norrtälje, Babak Ghorani, Hässelby Vällingby, Marit Normansdotter, Botkyrka, Maria Ljuslin, Älvsjö Hägersten

B477 Trosa

Rad 661

Brödtext, se motion B139

Vi yrkar därför

att rad 661 662 skrivs om: ”Diskriminering får inte förekomma på grund av normbrytande funktionalitet”. Obegripligt!

B478 Upplands-Väsby

Funktionshinderperspektiv byts till funktionsrättsperspektiv

Rad 666

I detta sammanhang är det bättre att använda ordet funktionsrätt. En person kan ha en funktionsnedsättning som leder till funktionshinder om samhället och omgivningen inte anpassas. När vi pratar om politikområden så kämpar vi för funktionsrätt – alltså att tillse att personer med ”normbrytande funktionalitet” får sina rättigheter tillgodosedda.

Vi yrkar

att ”funktionshinderperspektiv” på rad 666 ändras till ”funktionsrättsperspektiv.”

B479 Enskild

Vanliga anställningar – anpassa jobben för funktionshindrade

Vi i Vänsterpartiet strävar efter 6 timmars arbetsdag. Därmed bör vi i vår politik fördela våra arbeten och anpassa jobben så att funktionshindrade ges riktiga anställningar. Det skulle på alla sätt främja utanförskap att känna dig delaktig i samhället.

Vi yrkar

att ett tillägg görs på rad 667: ”Vi vill anpassa arbetet och skapa vanliga anställningar.”

Monica Lindmark, Lena Nordkvist (partiförening/-ar saknas)

B480 Upplands-Bro mfl

Äldrepolitiken

Rad 672

Även våra äldre medborgare bör kunna leva ett värdigt liv. För detta krävs först och främst att ingen pension efter skatt får ligga under fattigdomsgränsen. Det krävs också en generösare biståndsbedömning vad gäller färdtjänst, hemtjänst och äldreboenden och det behöver byggas många fler äldreboenden. Pensionärerna i Sverige utgör nära en fjärdedel av befolkningen, men de lyser nästan helt med sin frånvaro i texten. Vi vill därför att en kompletterande text fogas in i kapitlet om ”Alla människors lika värde”.

Vi yrkar

att det i kapitlet ”Alla människors lika värde” på rad 668 fogas in följande meningar: ”Även våra pensionärer ska ha rätten att vara delaktiga i samhället och leva ett värdigt liv. Vänsterpartiet verkar för att höja pensionerna, så att ingen efter skatt ligger under fattigdomsgränsen. Vi kräver också en generösare biståndsbedömning vad gäller färdtjänst, hemtjänst och äldreboenden samt att äldreboenden byggs ut så att de täcker hela det växande behovet.”

Göran Larsson Täby Danderyd, Britta Ring, Peter Lorentzon, Vita Bergen, Karin Rosberg, Upplands Väsby, Jan Bergvall, Bengt Sundell, Ann Marie Strömberg, Åke Wilen, Bo

Lundgren, Liljeholmen Hägersten, EvaLena Varhelyi, Niklas Bjurström, Kungsholmen, Annelies Lindblom, Upplands Bro, Marketta Guevara Kulju, Järfälla, Inga Lill Stjerndahl, Hans Arvidsson, Västra Södermalm, Elisabeth Löfvander, Bromma

B481 Enskild

“The kids are all right”

Stycket om barns rättigheter skulle behöva en historisk ingång, som visar att de drevs fram av ett framgångsrikt, långsiktigt politiskt arbete. Det öppnar också för en avgörande poäng: vi är inte färdiga med det här arbetet, utan det fortsätter. Respekten för barn och unga växer fram sakta, och om femtio år kommer vi förhoppningsvis kunna säga att vi kommit mycket längre än där vi är idag.

Här kan vi också kontrastera den respekten mot hur de konservativa ofta riktar sin allmänna misstro mot människor mot den unga generationen. De unga idag sköter sig inte, spelar för mycket datorspel, eller protesterar bara för att de behandlas lite illa. Här behöver vänsterns ingång vara att tvärtom bygga förtroende, precis som vi skriver på andra ställen i partiprogrammet.

Det finns all anledning till det. De verkliga, långsiktiga förändringar vi ser är tvärtom att varje ny generation är klokare än den förra. Våld blir allt mindre accepterat, alkoholkonsumtionen sjunker, respekten för samtycke förstärks. Unga möter förstås gott om materiella problem - nedskärningar i skolor, arbetsvillkor, bostadsbrist osv. Högerns behov av att sprida misstroende handlar ofta om att få diskussionen att handla om annat än de faktiska problemen.

Det har hänt ibland att vänstern fallit in i ett liknande misstroende. Den äldre generationens vänster har inte varit immuna från oron över att ungdomen förleds av videovåldet, hårdrocken eller vad det nu råkar vara. En markering i partiprogrammet att alltid ta de diskussionerna med en stor nypa salt är bra för oss. Att bygga förtroende mellan människor handlar också om att bygga förtroende för unga människor.

Vi yrkar

att rad 669 671 ersätts med följande text: ”Utvecklingen mot starkare rättigheter för barn är en av de progressiva rörelsernas största framgångar. Barnkonventionen är ett historiskt framsteg, som visar vägen vidare med principen att alltid se till barnets bästa. Insikten att barn är människor, som behöver integritet och självbestämmande, sprider sig sakta i samhället. Varje ny generation växer upp klokare än den förra. Vänsterpartiet har ett starkt förtroende för unga människors förmåga att fatta självständiga beslut om sina liv.”

Laura Roselli, Farsta, Mikael von Knorring, Hammarby-Skarpnäck, Sanna Vanno, Årsta

B482 Enskild

Barn hör inte hemma på institution

Det är svårt att föreställa sig låsta institutioner där barn hålls ifrån sina föräldrar, men detta

är ingen ovanlighet i Sverige. Barn med omfattande funktionsnedsättningar erbjuds idag så kallade barnboenden som första stödinsats utifrån LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, även när deras hemmiljöer är trygga och välfungerande. Synen på barn med omfattande funktionsnedsättningar är att de istället för att erbjudas tillräckliga stödinsatser i form av hemanpassning, personlig assistans och andra riktade insatser ska hänvisas till så kallat frivilliga boenden. För en familj där det blir allt svårare att själva erbjuda den vård och det stöd som barnet behöver känner man sig ofta tvungen att låta barnet placeras på institution för att kunna få avlastning. Det är inte rimligt, vilket både barnrättskommittén och civilsamhällesorganisationer länge flaggat för. Institutioner ska vara en sista insats för barn med omfattande funktionsnedsättningar, inte en första. Barn som flytt till Sverige hålls i många fall också långa tider institutionaliserade i väntan på besked om uppehållstillstånd. Dessa är underfinansierade och skapar i många fall otrygghet för barnet i en situation där det behöver trygghet och anknytning till Sverige.

Jag yrkar

att meningen ”Barn hör inte hemma på institution och därför kan vi inte acceptera att flyktingbarn och barn med omfattande funktionsnedsättningar förvaras på statliga institutioner istället för att få de stödinsatser och den trygghet de behöver.” läggs till efter den första meningen på rad 669.

Felicia Granath (partiförening saknas)

B483 Uppsala **Kongressmotion om barns rättigheter**

I och med att Barnkonventionen har blivit lag anser vi att den förtjänar att lyftas mer än som görs i den nuvarande formuleringen på rad 669 671. Som det parti som värnar allas rättigheter i samhället borde Vänsterpartiet ha en tydligare riktning på hur det framtida politiska arbetet kan se ut vad gäller barns rättigheter. Det är även viktigt för medlemmar att börja tänka på hur Barnkonventionen ska integreras i vår politik, från kommunal- till riksnivå. Vi ser redan idag många brister som hindrar barnens deltagande i samhället och påverkar deras välmående negativt. Utifrån de nedanstående exemplen som nämns hoppas vi ge en tydligare riktning som sätter mer press på oss själva att stå upp för samhällets svagaste.

Därför yrkar vi

att meningen som börjar på rad 670 byts ut mot: ”Samhället, rättsväsendet och myndigheter ska verka för att barns bästa kommer i första rummet. Detta gäller allt från frågor rörande vårdnadstvist till barns tillgång till personal som arbetar med deras psykosociala hälsa inom skolväsendet. Barns rätt till att slippa våld bör prioriteras högre än föräldrars umgängesrätt. Vi verkar även för barns rätt till en meningsfull fritid oavsett föräldrarnas inkomst. Vänsterpartiets politik utformas med barns intressen och behov som prioritet.”

B484 Vallentuna**Barns rättigheter måste stärkas****Rad 671**

Vi anser att formuleringen om barns rättigheter måste skärpas.

Vi yrkar

att det efter ”rummet” läggs till: ”...och att såväl barnperspektivet som barns perspektiv tas tillvara och får genomslag inom alla samhällsområden.”

B485 Tyresö**Alla människors lika värde**

Vi saknar att äldre inte nämns bland människor som är lika värda. Partiprogrammet efter rad 671.

Vi yrkar

att ett tillägg görs, t ex på rad 671: ”Även äldres rättigheter måste tillvaratas.”

B486 Enskild**En utvecklande jämlik skola**

Det lilla som står om skolan i det nya förslaget till partiprogram är för lite och jag vill därför lägga till några perspektiv. I stort tycker alla barn som ska börja skolan att det ska bli roligt och längtar till den första dagen. Det dröjer inte så många år innan många tycker att skolan börjar bli tråkig. Betygshetsen kommer allt tidigare även fast alla utvecklas i olika takt. En hel del elever har olika inlärningsproblem på grund av till exempel dyslexi eller andra orsaker. Socioekonomiska förhållanden spelar också roll. Detta är bland annat sådant som kan dra ner studieresultaten men det innebär inte att dom är ointelligenta. Det är därför stor risk att eleverna tappar tilltro till sig under delar av sin skoltid. Detta kan leda till dåliga betyg och tappat intresse för skolan. Skola ska vara till för eleverna - En rättvis skola ger ett jämlikt samhälle.

Jag yrkar

att följande text skrivs in mellan rad 672 och 673 i förslaget till nytt partiprogram: ”För Vänsterpartiet är det viktigt att utveckla en skola för alla. Den ska vara jämlik och fokus ska vara att utveckla varje elev fullt ut efter deras individuella förutsättningar. För att få en lugn och trygg studiemiljö skall skolan vara betygsfri. Studiemiljön skall ge utrymme för att utveckla varje elev till goda förutsättningar hela livet. Skolan skall även vara läxfri för att alla ska få goda förutsättningar till inläring. Hemförhållanden ska inte kunna vara ett hinder för utvecklingen i skolan. Antagningar till fortsättningsutbildningar bör ske med antagningsprov som är anpassade till aktuell utbildning. En kvalitetskontroll av skolornas respektive arbete ska presenteras med täta mellanrum.”

Rolf Sörvik, Orust

B487 Sörmland, Oxelösund

Internationell solidaritet, rad 676 738

Vi saknar viktiga skrivningar i detta stycke. Vi tycker att det är viktigt att slå fast att vi anser att Sverige ska skriva på FN konvention mot kärnvapen (TPNW) samt jobbar för att Norden ska bli en kärnvapenfri zon. Vi anser att rubriken bör ändras så att den bättre stämmer överens med innehållet i texten. Slutligen anser vi att det behövs ett kort stycke om Vänsterpartiets syn på försvaret. Det är viktigt att tydliggöra vår principiella hållning till Försvaret i partiprogrammet.

Vi yrkar därför

att rubriken ändras till ”Fred och Internationell Solidaritet”.

att följande text läggs till efter rad 727: ”Vänsterpartiet arbetar för att Sverige ratificerar FN:s konvention mot kärnvapen samt jobbar för att Norden blir en kärnvapenfri zon.”

att följande text läggs till efter ordet ”försvaras” på rad 723: ”Vänsterpartiet anser att Sverige behöver ett modernt svenskt totalförsvar med stark folklig förankring som har förmågan att möta de olika former av hot som vårt land kan ställas inför, men som också har möjlighet att vara en fredsbevarande kraft i andra delar av världen.”

B488 Kista mfl

Internationell solidaritet

Partiprogram

Som vänsterpartister är vi stolta över vårt historiska arv av internationell solidaritet och att alltid stå på det svagas sida. Denna historia ska inte glömmas bort, utan ständigt vara en påminnelse för hur vi utformar vår politik i dagsaktuella politiska omvärldsfrågor. Att den socialistiska ideologin ska stå som grund.

Vi yrkar

att stycket på rad 676 679 stryks och ersätts med följande text: “Vänsterpartiet är ett internationalistiskt parti. Vår ideologiska kompass utgår från att arbetare världen över organiserar sig mot herravälde och förtryck. Vår tradition är att stå upp mot imperialism, fascism och apartheidstater. Internationell solidaritet har inga gränser, därför var det just socialister som anslöt till de spanska internationella brigaderna. Därför är vår historia starkt präglad av att alltid stå på de utsattas sida och än idag står vi exempelvis sida vid sida med våra palestinska och kurdiska kamrater, demonstrerar mot USA:s imperialistiska krigsföring och visar stöd för våra kamrater i Latinamerika, Afrika och Asien. Klass, köns- och rasistiskt förtryck är globalt, liksom kampen för frihet, rättvisa och demokrati. Miljöförstöring och klimatförändringar känner inte heller några gränser.”

att meningen “Genom internationell solidaritet verkar vi för alla länders rätt till demokratisering och till social och ekonomisk utveckling.” på rad 735 736 stryks och ersätts med “Genom internationell solidaritet verkar vi för alla länders rätt till ekonomisk demokratisering, social rättvisa och en ekologisk omställning.”

att följande stycken läggs till på rad 739: "Vänstern och arbetarrörelsen måste knyta band över nationsgränserna, band som möjliggör ett ömsesidigt stöd i kampen mot gemensamma fiender, för gemensamma intressen.

Arbetare i alla länder - förena er!"

Sanna Tefke, Farsta, Rodrigo Arce Oliver, Hammarby Skarpnäck, Johan Bech, Vita Bergen, Alida Fast, Skärholmen

B489 Enskild

Internationell solidaritet, rad 676 738.

I huvudsak bra men vissa delar är onödigt krångligt skrivna.

Jag yrkar

att det första stycket i rad 676 681 stryks och ersätts med: "För Vänsterpartiet är internationell solidaritet en viktig ledstjärna. Solidariteten grundas i en insikt om att det finns mer som förenar människor på jorden än vad som skiljer dem åt. I en globaliserad kapitalistisk värld kan sociala framsteg och ekonomiska reformer i ett land stärka kampen för rättvisa i andra länder. Tillsammans över nationsgränserna kan vi förändra hela världen."

att de två meningarna i rad 691 692 stryks (den sista lyfts upp senare).

att meningarna i rad 693 699 stryks och ersätts med: "Vänsterpartiet arbetar för att Dublinkonventionen och principen om asylsökning i första EU-land ska skrotas. Asylrätten måste bygga på att människor som flyr får en rättssäker prövning. Människor ska själva få välja var de söker asyl. För etablering och integrering är permanenta uppehållstillstånd och en absolut rätt till familjeåterförening grundläggande. Den enskildes rätt till familjeåterförening kan inte vara beroende av dennes ekonomiska förutsättningar. Heterosexuella par och samkönade par ska ha samma möjligheter att återförenas med sina familjer."

att meningen på rad 704 705 som inleds med "Västvärldens rikedom" stryks och ersätts med "Västvärldens rikedom har delvis skapats genom exploatering och utarmning av lokala och regionala miljöer i utvecklingsländerna."

att texten i rad 737 738 stryks och ersätts med "vilket bland annat inkluderar fullständiga sociala rättigheter för alla, oavsett könsidentitet, etnicitet och jämställdhet mellan män och kvinnor."

Agne Sandberg, Karlstad

B490 Enskild

Internationell solidaritet mm

Rad 677, 691, 692, 705 707, 711 715, 719 721, 721 722, 725 727, 775, 832, 841

Ett antal mindre textändringar för att förtydliga Vänsterpartiets politik om internationell solidaritet och asylrätt.

Vi yrkar

att meningen på rad 677 ändras till "... Solidariteten grundas i en insikt om att det finns mer som förenar än skiljer människor åt."

att "ett värld" på rad 691 byts ut till "en värld".

att rad 692 ändras till "Rätten till skydd måste bygga på internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna och på solidaritet mellan människor."

att "ekonomisk" läggs till på rad 705 707 så att meningen ändras till: "Den globala kapitalismen har alltid byggt på en imperialistisk dimension där militär, ekonomisk och politisk makt använts för att dominera vissa länder, till förmån för de dominerande ländernas ekonomiska behov."

att rad 711 715 ändras och text läggs till: "Så länge den för mänskligheten så skadliga ojämlikheten kvarstår måste Sverige bidra genom bistånd. Det är vårt ansvar att som rikt land göra det vi kan för att människor ska slippa hunger, sjukdom och förtryck. Därför är det viktigt att minst 1 procent av vårt BNI går till bistånd och att det utgår från mottagarnas behov inte av givarnas egenintresse. Under överskådlig tid behöver rika länder föra över teknik och resurser till utvecklingsländer för att möjliggöra en snabb klimatomställning och kompensera för den långa tid när värdeöverföringar har gått åt andra hållet."

att rad 719 721 stryks: "Utvecklingen mot ökad risk för krig och konflikter mellan stormakter riskerar att förstärkas av den omfattande ekonomiska tyngdpunktsförskjutningen från Västvärlden mot Sydostasien."

att rad 721 722 ändras till: "Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten vara en röst för fred, diplomatiska lösningar, global nedrustning och kärnvapenförbud framför militärt våld och kärnvapenanvändning."

att "militäralliansen" läggs till på rad 725 727 så att meningen ändras till: "Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av militäralliansen Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik."

att meningen "Idag används t.o.m. EU:s bistånd till att med vapen och våld hindra människor att ta sig till EU för att söka asyl." läggs till på rad 775.

att meningen "Det är vida känt att de som drabbas hårdast av klimatförändringar är de länder och människor som lever i världens utvecklingsländer." läggs till på rad 832.

att ”brott” på rad 836 ändras till ”slut”.

att ”västvärlden” på rad 841 ändras till ”den rika världen”.

Yasmine Posio, Håkan Svenneling, Sara Högelius, Johanna Eliasson (partiföreningar saknas)

B491 Skåne

Internationell solidaritet och flyktingpolitik

Tanken att generell välfärd bara går att kombinera med en reglerad flyktingpolitik är både rasistisk och fel. Den bygger både på den konstiga idén om att alla människor skulle vilja bo i vårt land och på den nationalekonomiska trångsynta modellen om att ett visst antal människor får plats i ett land. Så är det ju självklart inte. Ett land och ett lands välfärd utvecklas i takt med politiska beslut och den omfördelning som görs mellan fattig och rik, under en människas livscykel och resursstarka respektive resurssvaga områden.

Dagens flyktingpolitik fungerar ej. Folk dör i tusentals vid gränser och hav och ännu fler som aldrig lyckas lämna sina ursprungsländer.

I förslaget till partiprogram har vi en defensiv hållning i migrationsfrågan och inga svar på vad internationell solidaritet kan vara. Att skrota Dublinkonventionen, ge permanenta uppehållstillstånd samt ge rätt till familjeåterförening skulle innebära att vi var tillbaka till 90talet. Är det verkligen det vi har som vår vision om solidarisk flyktingpolitik? Nej, så klart inte. Det är dags att vara visionära även inom detta politikområde, precis som det gäller att avskaffa kapitalismen. Det är inget som görs i en handvändning, men det är vårt mål på sikt.

Därför yrkar vi

att det sist i första stycket under rubriken Internationell solidaritet, på rad 681, läggs till följande text: ”På sikt ser vi att den solidariska värld vi vill ha endast kan uppnås genom en politik där nationsgränser inte hindrar människor från att röra sig och leva det liv de vill leva.”

B492 Enskild

Avskaffa nationalstaten

Partiprogrammets skrivningar om folksuveränitet bygger på falska premisser. Nationalstaterna har skapats ovanifrån. Ingen nu levande svensk har fått ta ställning till landets gränser. Det är borgerskapets projekt.

Samtidigt har nationalstaten gett en bas för progressiv kamp. Det måste dock framgå av partiprogrammet att Vänsterpartiet önskar ersätta nationalstaterna med ett globalt parlament där alla människor garanteras samma värde.

Jag yrkar

att det sist i rad 681 i partiprogrammet läggs till: ”Som internationalister vill vi ersätta nationalstaten med ett globalt parlament. Först då kan alla människors lika värde förverkligas fullt ut.”

Jöran Fagerlund, Angered

B493 Karlstad

Internationell solidaritet

Rad 692, 705 707, 713 715, 725 727

Ett antal mindre textändringar för att förtydliga Vänsterpartiets politik om internationell solidaritet och asylrätt.

Vi yrkar

att rad 692 ändras till: ”Asylrätten måste bygga på FN:s flyktingkonvention för att människor som flyr ska få rätt till skydd.”

att rad 705 707 ändras till: ”Den globala kapitalismen har alltid byggt på en imperialistisk dimension där militär, ekonomisk och politisk makt använts för att dominera vissa länder, till förmån för de dominerande ländernas ekonomiska behov.”

att rad 713 715 ändras till: ”Under överskådlig tid behöver dock rika länder föra över teknik och resurser till utvecklingsländer för att möjliggöra en snabb klimatomställning och kompensera för den långa tid när värdeöverföringarna har gått åt andra hållet.”

att rad 725 727 ändras till: ”Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av militäralliansen Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.”

B494 Sundbyberg

Ett gemensamt mottagarsystem

Självklart ska Vänsterpartiet värna asylrätten. Detta råder det inga tvivel om. Men att däremot mena att alla människor som kommer till Europa själva ska få söka asyl var de vill är djupt orealistiskt. Hösten 2015 bevittnade vi de värsta flyktingströmmarna sedan andra världskriget. Dessa flyktingströmmar kommer framstå som en droppe i havet den dagen klimatkrisen slår till som värst och 10, 20, eller rent utav 50 miljoner människor flyr mot Europa för att undgå förödelse & rädda sina liv. När den dagen är kommen är det givetvis helt orimligt att hävda ”alla människor bör få söka asyl exakt var de vill”.

Om något så är det superviktigt att vi inom Europa/EU satsar allt vi kan för att ha ett gemensamt och samordnat mottagarsystem för människor på flykt. Ett ordnat mottagarsystem för hela EU/Europa är något som går i direkt motsats till formuleringen på rad 694. När borgarna och socialdemokraterna endast talar om volymmål blir det ännu viktigare att en sund röst gör sig hörd kring flyktingpolitiken och här spelar vårt parti stor roll. Jag anser att vi gör vår röst som bäst hörd i den här frågan genom att betona att ett ordnat mottagar-

system som ska gälla för hela Europa/EU är det enda rätta & riktiga för att hjälpa människor på flykt.

Med anledning av ovan yrkar vi

att formuleringen vid rad 694 stryks och ändras till: ”Vänsterpartiet ska verka för ett ordnat och gemensamt asylmottagarsystem som gäller för hela Europa. Fram tills dess är det självklart för oss att värna om asylrätten och att vårt land tillåter sig självt till att vara en fristad åt människor på flykt”

B495 Halmstad

Att söka asyl

Rad 694

Runt rad 694 beskrivs Vänsterpartiets kritik mot Dublinkonventionen och principen att människor ska söka asyl i det första EU-landet. Vänsterpartiet Halmstad föreslår därför att ytterligare tydliggöra varför det är viktigt. Vi föreslår också att tydligare skriva att ett internationellt samarbete är viktigt för att klara integrationen i det här sammanhanget.

Vi yrkar

att meningen på rad 694 som lyder ”Människor ska själva få välja var de söker asyl.” ersätts med följande meningar ”Människors möjlighet att på ett säkert sätt kunna söka asyl även i andra EU-länder behöver garanteras. Samtidigt är ett solidariskt internationellt samarbete avgörande för att klara integrationen.”

B496 Järfälla

För en solidarisk och gemensam flyktingpolitik – Riv Europas mur

Rad 695, 696, 698 701

Texten om internationell solidaritet i utkastet till nytt partiprogram saknar en internationell dimension delen som handlar om asylrätt. Vi skulle här vilja belysa EU:s brist på ansvar vad gäller en solidarisk och gemensam flyktingpolitik. Utöver förslag på tillägg yrkar vi på strykningar av text som till innebörden är upprepningar. Det är också viktigt att adressera trösklarna nyanlända upplever när de ska etablera sig i det nya landet.

Vi yrkar

att på rad 695 och 696 stryka meningen ”Den enskildes rätt till familjeåterförening kan inte vara beroende av dennes ekonomiska förutsättningar.”, då betydelsen redan är betonad i termerna ”absolut rätt till familjeåterförening”.

att på rad 698 och 699 stryka meningen ”Vänsterpartiet ser att etableringsmöjligheterna för personer som tvingats fly till Sverige är avsevärt större om de kan återförenas med sin familj på ett säkert sätt.”, då det delvis är en upprepning och istället ersätta den med följande mening:

”En human flyktingpolitik behöver innehålla rimliga och värdiga möjligheter till att

etablera sig i det nya samhället. Idag pausas alltför många flyktingars tillvaro i flera år innan de kan ta makten över sina liv genom utbildning och arbete.”

att på rad 700 och 701 ersätta meningen ”Sverige måste ha en migrationsrättslig lagstiftning som står sig över tid och som inte inskränks när den behövs som mest.” Med följande: ”Den migrationsrättsliga lagstiftningen behöver utgå från humanitet och solidaritet.” Och efter den meningen komplettera med följande tillägg:

”EU behöver inleda en aktiv uppgörelse med fästning Europa. Ansvar för flyktingpolitiken behöver delas solidariskt i EU. Sanktioner behöver införas mot stater som motsätter sig asylrätten och staters skyldigheter att ta emot flyktingar.”

B497 Skåne

För en human flyktingpolitik

I stycket om flyktingpolitik på rad 693 701 fastslår vi att vi vill ha en human och solidarisk flyktingpolitik, men de exempel som tas upp i texten är långt ifrån tillräckliga för att faktiskt skapa detta.

Meningen på rad 698 699 “Vänsterpartiet ser att etableringsmöjligheterna för personer som tvingats fly till Sverige är avsevärt större om de kan återförenas med sin familj på ett säkert sätt” kan tolkas som om att det är etableringsmöjligheterna som ska styra om personer ska tillåtas familjeåterförening eller ej. Så är det så klart inte! Därför bör den meningen tas bort. För att ha en solidarisk flyktingpolitik behövs det möjligheter att få uppehållstillstånd på andra grunder än den snäva definitionen av flykting. Vi behöver fastslå att vi är emot den tillfälliga lagen och för möjligheten för uppehållstillstånd på humanitära skäl och för skyddsbehövande i övrigt.

Därför yrkar vi

att meningen på rad 698 699 stryks: “Vänsterpartiet ser att etableringsmöjligheterna för personer som tvingats fly till Sverige är avsevärt större om de kan återförenas med sin familj på ett säkert sätt.”

att det på rad 698 skrivs in “I migrationspolitiken behöver det finnas utrymme för uppehållstillstånd på fler grunder än som flykting. Vänsterpartiet är för uppehållstillståndsgrunder som skyddsbehövande i övrigt och humanitära skäl.”

B498 Söderköping

Lyft fram invandringens positiva effekter

Under avsnittet med rubriken ”Internationell solidaritet” på sidorna 13 14 i förslaget till nytt partiprogram finns skrivningar som uttrycker Vänsterpartiets internationalistiska grundsyn och betonar vikten av internationell solidaritet. Här beskrivs också hur asylrätten, permanenta uppehållstillstånd och rätten till familjeåterförening är viktiga delar för att bygga ett hållbart samhälle grundat på humanitet och solidaritet. Vi tycker texten är bra men saknar några rader som lyfter fram invandringens positiva effekter på samhällsnivå. Asylrätten ska alltid baseras på humanitära överväganden, inte på ekonomi. Trots detta

så är det inte ovanligt att invandring och asylrättsfrågor ”ful-debatteras” ur just ett ekonomiskt perspektiv. Inte sällan utifrån en direkt felaktig utgångspunkt där kostnaderna för invandring påstås vara ”för höga” och ”tränga undan” andra angelägna utgifter. Vi vet att det inte stämmer – invandring är i traditionell ekonomisk mening en investering och något som gynnar och stärker mottagarlandet. Vi tycker det här perspektivet kan vara viktigt att ha med.

Vi yrkar därför på

att följande stycke tillfogas partiprogrammet efter rad 701 eller på annan lämplig plats under nämnda avsnitt: ”Långsiktiga analyser av hur invandringen påverkat Sveriges of-fentliga finanser visar tydligt hur den haft och har en positiv effekt på samhällsekonomin.”

B499 Enskild

Dominans av ockuperade områden

Rad 705

Att programmet nämner att militär politisk makt används för att dominera vissa länder är förvisso vällovligt, men formuleringen bör modifieras för att inkludera dominans genom ockupation av områden vars rättsliga status är omtvistad (som t.ex. Palestina) och som ofta fördöms av det internationella samfundet.

Vi yrkar

att meningen på rad 705 707 stryks och ersätts med följande mening: ”Den globala kapitalismen har alltid byggt på en imperialistisk dimension där militär och politisk makt används för att dominera vissa länder eller permanent ockupera landområden med omtvistad status, till förmån för de dominerande ländernas ekonomiska behov.”

Mikael Olsson, Eva Bjurholm, Lasse Jansson, Leif Ölund, Linda Sjögren, Maria Ahumada, Marie Askerstam, Solveig Hell, Staffan Norberg, Ulf Eriksson, Södertälje

B500 Enskild

Internationell solidaritet

Det bör framgå av partiprogrammet att det rådande systemet av internationella maktrelationer präglas av ett hegemoniskt imperium, en dominerande stat. Även den utveckling i riktning mot en multipolär värld som kan skönjas idag, en tendens som inte ska tolkas som att vi redan lever i en sådan, sker och är bara begriplig mot bakgrund av USA:s unipolära dominans på världsarenan efter Sovjetunionens upplösning.

Redan efter andra världskrigets slut trädde USA fram som den starkare hegemoniska staten i kalla krigets bipolära världsordning. USA är fortfarande världens finansiella centrum och ekonomiska motor, besitter ett teknologiskt övertag på centrala områden, kontrollerar med sitt världsomspännande system av militärbaser i olika länder stora mängder strategiska råvaror och besitter den överlägset största kärnvapenarsenalen i världen.

Vänsterpartiets politik i förhållande till NATO, till FN, till kärnvapen, till imperialistiska och nykoloniala strukturer, till kapitalistiska modeller i samhällsekonomin, etc., hänger alla samman med ett motstånd mot den enskilda stat i världen idag som driver på sådant som Vänsterpartiet motsätter sig. En alternativ socialistisk, ekologisk och feministisk samhällsordning måste utmana USA:s inflytande och ideologi.

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi

att det till rad 707 709 ("Idag spelar exempelvis kontroll över finansiella flöden, högteknologi, strategiska råvaror och massförstörelsevapen en avgörande roll för att upprätthålla denna imperialistiska ordning.") läggs till följande stycke: "En stat utmärker sig på alla dessa områden i världspolitiken: USA. Efter kalla krigets slut och USA:s seger i kaprustningen mot sovjetblocket blev världen i stort unipolär, med USA som dominerande maktcentrum. Det är en central uppgift för Vänsterpartiet att synliggöra, ifrågasätta och bekämpa USA:s hegemoniska dominans i världspolitiken, särskilt när den utövas i imperialistiska syften för att stärka amerikanska och kapitalistiska ekonomiska och politiska intressen."

att formuleringen "Utvecklingen mot en multipolär värld har under det senaste decenniet inneburit ökade spänningar mellan stormakter." på rad 717 718 stryks och ersätts med formuleringen: "Under det senaste årtiondet har USA:s dominerande ställning i världspolitiken synbarligen försvagats och börjat utmanas av regionala stormakter. Dessa tendenser i riktning mot en multipolär värld har inneburit ökade spänningar mellan regionala stormakter samt visavi USA:s hegemoni. Vänsterpartiet ser riskerna med att det nykoloniala och imperialistiska förtrycket bara tar andra former med en multipolär världsordning, men ser också möjligheterna att i en mer decentraliserad maktbalans stärka FN samt mindre och svagare staters rättigheter."

Paul Maslov Karlsson, Jacob Johnson, Uppsala

B501 Farsta, Hammarby-Skarpnäck **Vår vision En värld utan krigsvapenproduktion**

I förslaget till partiprogram konstaterar man först (rad 703 709) att "... det kapitalistiska systemet och rasismen syns tydligt i den globala arbetsdelningen och den imperialistiska exploateringen. Västvärldens rikedom är delvis skapat genom utarmning av den lokala och regionala miljön i utvecklingsländerna. Den globala kapitalismen har alltid byggt på en imperialistisk dimension där militär och politisk makt använts för att dominera vissa länder, till förmån för de dominerande ländernas ekonomiska behov. Idag spelar exempelvis kontroll över finansiella flöden, högteknologi, strategiska råvaror och massförstörelsevapen en avgörande roll för att upprätthålla denna imperialistiska ordning."

Vi menar att krigsvapenproduktionen och krigsvapenhandel är också en del vad det kapitalistiska systemet vill ha kontroll över för att upprätthålla den imperialistiska ordningen och inte bara kontrollen över massförstörelsevapen. Vi vill därför komplettera det ovan nämna stycket.

Vi yrkar

att stycket från rad 708 efter orden ”strategiska varor” kompletteras med ”krigsvapenproduktion, krigsvapenhandeln”. Meningen skulle i sådant fall lyda (rad 707): ”Idag spelar exempelvis kontroll över finansiella flöden, högteknologi, strategiska råvaror, krigsvapenproduktion, krigsvapenhandeln och massförstörelsevapen en avgörande roll för att upprätthålla denna imperialistiska ordning.”

B502 Sundbyberg

Vad hände med dagens imperialister

Det är överraskande att USA:s aggressiva imperialism och krigföring överhuvudtaget inte nämns vid namn under rubriken ”Internationell solidaritet”. Det noteras att folkrättsförbrytargruppen NATO nämns under detta stycke men det är knappast tillräckligt för att klargöra vilka länder som utgör det största hotet med fred och jämlikhet i dagens värld. Förutom att återinföra nedanstående föreslagna stycke om amerikansk imperialism är det också nödvändigt att nämna Kina & Ryssland i detta sammanhang som de två andra stormakterna som ständigt åsidosätter folkrätten i sina imperialistiska expansioner.

Med anledning av ovan yrkar vi

att stycket ”USA åsidosätter öppet folkrätten och tar sig friheten att försvara sina ekonomiska och militära positioner med de medel man finner lämpliga. Ett snävt och kortsiktigt perspektiv får USA att totalt negligera internationellt viktiga miljöfrågor som jordens klimatförändring. Supermaktsarrogans och brutalt maktspråk undergräver FN:s och andra internationella organs möjlighet att agera. Med pågående eller planerade krig som förevändning kan USA få också andra stater att inskränka de demokratiska fri- och rättigheterna, så att individernas rättssäkerhet upphävs.” läggs till.

att stycket ”Förutom USA:s regelbundna aggressioner mot omvärlden så utgör även Kina och Rysslands agerande runtom i världen till att underblåsa krig och konflikter. Den ekonomiska och militära kapprustningen som sker mellan dessa tre länder är i dagsläget det största hindret för att uppnå fred, rättvisa och jämlikhet.” läggs till.

B503 Malmö

Internationell solidaritet med klimatflyktingar

Rad 710

Vi tycker att förslaget under rubriken “Internationell solidaritet” skulle förstärkas ytterligare med ett resonemang som belyser den djupa orättvisan i att de som bidragit minst till de ekologiska kriserna är också de som är i frontlinjen för att drabbas av dem. Det saknas nu en rak formulering som tar ställning i solidaritet med dessa.

Förslaget skriver bra om kapitalismen och den imperialistiska exploateringen. Vi vill förstärka detta ytterligare med att påvisa att de i kapitalismens periferi har förvägrats utvecklig och välfärd.

Vi yrkar

att det efter rad 710 läggs till ett nytt stycke enligt följande: "Samhällen i kapitalismens periferi har förvägrats utveckling och välfärd och har orsakat minst skada på ekosystemen. Samtidigt är det dessa som drabbas först och hårdast av de ekologiska kriserna. Vänsterpartiet agerar i solidaritet med alla människor som tvingas fly från sina hem till följd av förstörda levnadsmiljöer."

B504 Enskild

Folkens frihetskamp fortsätter

Rad 710

I förslaget till nytt partiprogram så beskrivs det hur imperialistiska stater använder alla medel till hands för att upprätthålla den kapitalistiska världsordningen. Däremot så finns det inget uttalat stöd för de människor som tvingas till frihetskamp mot imperialiststaterna. Som ett uttryck för internationell solidaritet med de som tvingas göra den yttersta uppoffringen för friheten så bör vi införa ett sådant stycke.

Vi yrkar

att det på rad 710 förs in följande stycke: "Människors kamp för frigörelse, nationellt oberoende och social rättvisa har ofta mötts med ett sådant övervåld att den väpnade befrielsekampen har blivit oundviklig. Vietnams seger över USA och störtandet av apartheidregimen i Sydafrika är bara två exempel. Den väpnade kampen ska inte romantiseras. Den är alltid sista utvägen. Risken är att bruket av våld kommer att fortsätta prägla det samhälle som ska byggas efter segern. Desto viktigare är den internationella solidariteten. Den kan bidra till att förutsättningarna för övergång till fredlig, demokratisk masskamp skapas."

Robert Armlad, Jonas Wanér, Lena Nilsson, Växjö, Eva-Britt Svensson, Växjö, Matthias Sjöberg, Tobias Kowalski, Uppvidinge, Helmer Jonelid, Uppsala, Saga Sunniva Bergh, Ljungby, André Erdna, Enskede, Martin Alvesta, Alvesta, Kristina Brovall, Tingsryd

B505 Enskild

Internationell solidaritet – även med Kuba

Rad 712, 715

Internationell solidaritet är inte bara att bedriva en human asylpolitik och välgörenhet. Det är främst att stödja och utbyta erfarenheter med regimer och organisationer som bryter med den kapitalistiska världsordningen och som försöker bygga socialistiska och demokratiska alternativ. Det är att ta vår favoritparoll från förstamajdemonstrationerna på allvar!

Kuba är det bästa exemplet som trots en långvarig och allt brutalare ekonomisk och politisk blockad från USA:s sida lyckas utveckla sin demokratiska socialism. Kuba har sjukvårds- och utbildningssystem i världsklass som räcker till både för lokalsamhället och för den internationella solidariteten. Den gemensamma ekonomin står för grundtryggheten, förutom vård och utbildning även bostad, resor och mat (delvis). Kubaner röstar på

person och inte parti.

Kuba är också ett exempel på att det går att kombinera en mycket hög socio-ekonomisk utveckling med en konsumtion inom planetens gränser. Trots ett alltför stort oljeberoende är genomsnittskubanens koldioxidutsläpp bara en fjärdedel av svenskens.

Det finns all anledning att utveckla solidariska kontakter med Kuba och att fördöma USA:s försök att kvadda den kubanska modellen.

Vi yrkar

att det på rad 712 efter "...kan byggas upp." läggs till "Det gäller inte minst de länder och regioner som försöker streta emot imperialism och kapitalism för att istället utveckla en demokratisk socialism."

att det på rad 715 efter "...åt andra hållet." läggs till "Samtidigt har Nord mycket att lära av Syd när det gäller att hushålla med resurser och klara sig på ett jordklot."

Jan Strömdahl, Södermalm, Mia Stubbendorff, Hammarby Skarpnäck, Eva Björklund, Hans Arvidsson, Anita Persson, Västra Södermalm, Agneta Norberg, Jan Bergvall, Åke Wilen, Liljeholmen Hägersten, Ann Marie Strömberg, Liljeholmen Hägersten (endast attsats 1), Kick Leijnse, Östersund, Bosse Strömbäck, Boden, Elisabeth Hellman, Malmö, Peter Lorentzon, Britta Ring, Vita Bergen, Margareta Sörensen, Leif Sörensen, Mora Älvdalen, Birgitta Norling, Överkalix, Larseric Bergqvist, Centrum Göteborg, EvaLena Varhelyi, Monica de Santa Cruz, EvaLena Varhelyi, Kungsholmen, Marilyn Barden, Nacka, Niklas Lindgren, Marianne Berg Ekbohm, Staffan Ekbohm, Elisabeth Faxelid, Täby Danderyd, Göran Larsson, Täby Danderyd (endast attsats 1), Annelies Lindblom, Kjell A Johansson, Upplands Bro, Marketta Guevara Kulju, Järfälla

B506 Luleå

Rad 715

Partiprogrammet behöver en text om rättvis handel och kritik mot de handelsavtal som flyttar makt från länders valda parlament till transnationella företag.

Vi yrkar

att följande text tillförs efter stycket som slutar på rad 715: "En jämlik värld kräver också rättvisa handelsvillkor. Rika länders egenintressen och transnationella bolags vinstintressen måste stå tillbaka för alla länders behov av utveckling och hållbarhet. Transnationella bolags möjligheter att stämma stater och regeringar via klausuler i handelsavtal måste upphöra."

B507 Enskild

Särskilja bistånd och klimatpeng

I nuläget ges klimatpengen inkluderat i biståndspengar. Vi önskar en annan för delning för att kunna uppnå globala klimatmål. Länder där bistånd ges prioriterar självklart allt till

vatten och föda - det mest akuta blir först. Med en särskild och utökad klimatpeng samt internationellt stöd kan vi på ett bättre sätt nå målen och förhindra ytterligare katastrofer.

Vi yrkar

att det på rad 715 läggs in ”Vänsterpartiet vill utöka klimatpengen och hålla den separat från biståndspengar.”

Monica Lindmark Piteå, Lena Nordkvist, Piteå

B508 Enskild **Fred och antimilitarism** **Rad 717 727**

Fredsfrågan är oerhört aktuell och ska inte glömmas bort. Vi vill lyfta fram stycket som handlar om partiets fredspolitik genom att ge det en egen rubrik. Dessutom vill vi föreslå vissa förändringar av texten för att visa på ett tydligare ställningstagande mot kärnvapen och svensk vapenexport.

Vi yrkar

att rubriken ”Fred och antimilitarism” läggs in på 716.

att ”mot en multipolär värld” ändras till ”i världen” på rad 717.

att ”framför militärt våld och kärnvapen” på rad 722 stryks.

att det efter ”global nedrustning.” på rad 722 läggs till ”Vi ska driva frågan om ett kärnvapenfritt Sverige i en kärnvapenfri värld.”

att det efter ”alliansfriheten” på rad 724 läggs till ”...arbeta för allmän avrustning och avveckla svensk vapenexport. I övergångsfasen...”.

att texten ”...förespråkar vi ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke demokratiska och auktoritära stater.” på rad 724 flyttas fram för att följa efter texten ”I övergångsfasen”.

Gunvor Bergquist, Maja Bentzer, Majorna Göteborg

B509 Luleå

Utvecklingen mot en multipolär värld är inte entydig. USA/NATO med sina allierade (ex Saudiarabien, Israel) har fortfarande mer militära resurser och större militärindustriellt komplex än resten av världen tillsammans. Det är endast Kina som ser ut att kunna utmana på global nivå ekonomiskt och militärt inom överskådlig tid.

Vi yrkar

Att texten på rad 717 721 ”Utvecklingen mot...Sydostasien” stryks och ersätts med följande text: ”USA har alltsedan Sovjetunionens fall intagit en roll som den i särklass mäktigaste stormakten i världen. Denna roll har förstärkts av att militäralliansen NATO agerar alltmer globalt. Dess maktposition har befästs genom flera öppna krig, militärt våld liksom ekonomisk och psykologisk krigföring mot länder och rörelser som utmanar USA-imperialismen.

Den starka ekonomiska utvecklingen i Kina och Sydostasien utgör en tyngdpunktsförskjutning som hotar USA:s dominans och i förlängningen ökar krigsriskerna i världen.”

B510 Sörmland

Stryk meningen om tyngdpunktsförskjutningen från Västvärlden mot Sydostasien

Under avsnittet Internationell solidaritet, raderna 719,720 och 721 skriver man att: ”Utvecklingen mot ökad risk för krig och konflikter mellan stormakter riskerar att förstärkas av den omfattande ekonomiska tyngdpunktsförskjutningen från Västvärlden mot Sydostasien.”

Den formuleringen är problematisk av flera skäl. För det första så är det en västorienterad syn på världen som förmedlas genom texten. För det andra så kan det tolkas som att vi betraktar länders försök att lyfta sig ur fattigdom som ett hot mot oss i Väst vilket inte stämmer i linje med Vänsterpartiets internationella åtaganden eller för övrigt den resterande texten i avsnittet. Texten borde utökas med en förklaring om att det är de ekonomiska makterna i Väst (imperialismen) som betraktar den ekonomiska utvecklingen i Sydostasien som ett hot mot deras egna ekonomiska intressen, inte Vänsterpartiet. Men eftersom detta skulle riskera att krångla till texten alltför mycket så är det enklare om den meningen helt enkelt stryks ur förslaget.

Vi yrkar

att meningen ”Utvecklingen mot ökad risk för krig och konflikter mellan stormakter riskerar att förstärkas av den omfattande ekonomiska tyngdpunktsförskjutningen från Västvärlden mot Sydostasien.” stryks ur förslaget till partiprogram.

B511 VAKANT

B512 Göteborg

Förenklad analys om en multipolär värld

De risker som den multipolära världsordningen innebär bör givetvis tas på allvar. De stater som har stärkt sitt internationella inflytande under 2000-talet, exempelvis, Kina, Ryssland och Iran, har utfört kränkningar av internationell rätt och omfattande repression mot sina egna medborgare. Vår kritik måste vara uttalad och tydlig och följas upp av förslag om politiska åtgärder. I en analys av världsläget bör vi dock även lyfta fram andra aspekter av den multipolära världsordningen som påverkar den politiska maktbalansen.

Vi yrkar

att följande mening läggs till på rad 721 efter meningen "Utvecklingen mot...": "Samtidigt kan konkurrensen om globalt inflytande stärka de små staternas politiska och ekonomiska manöverutrymme och ge internationella organ en starkare roll."

B513 Liljeholmen Hägersten **Glöm inte krigets klimatpåverkan**

Rad 721

Programkommissionen uppmärksammar att vi idag ser en utveckling med ökad risk för krig och konflikter mellan stormakter. Hur miljön och klimat påverkas negativt av krig och hur klimatförändringar i sig föder konflikter uppmärksammas dock inte i partiprogrammet. Genom att synliggöra kopplingen mellan konflikter och klimatpåverkan kan vi få fler argument mot upprustning och militarisering samt stärka argumentet för att klimatfrågan måste tas på allvar.

Vi yrkar

att det på rad 721 efter "Sydostasien" läggs till följande mening: "Dagens klimatförändringar påverkar människors livsvillkor så att motsättningar och konfliktrisker ökar. Konflikter om naturresurser riskerar att leda till fler väpnade konflikter. Militär verksamhet och krig sliter sin tur på både klimat och miljö."

B514 Enskild

Rad 721 722: "Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten vara en röst för fred, diplomatiska lösningar och global nedrustning framför militärt våld och kärnvapen."

Det är viktigt att vi aktivt verkar mot kärnvapen.

Vi yrkar

att ovanstående rad 721 722 erhåller en ny slutkläm: "Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten vara en röst för fred, diplomatiska lösningar och global nedrustning framför militärt våld, och mot kärnvapen".

Monica Lindh, Patrik Liljeglöd, Maja Gilbert Westholm, Pia Persson, Falun

B515 Enskild

Vi yrkar

att det efter "våld och kärnvapen" på rad 722, läggs till: "En stor andel av de svenska försvarsresurserna bör användas till att säkra kommunalt och statligt ägande av vatten- och energibolag, då denna infrastruktur är helt avgörande för vår självständighet."

Birgitta Möller, Bent Nohr Risager, Claudia Velasquez, Emily Adamsson, Hans Henning Nilsson, Kristina Lee, Sven-Erik Svantesson, Tania Valeska Molina Warezma, Helsingborg

B516 Skåne, Simrishamn

Om svensk militarism

Under avsnittet internationell solidaritet slås en hel del grundläggande socialistiska och solidariska ståndpunkter fast. Det finns många bra formuleringar som att ”Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten vara en röst för fred, diplomatiska lösningar och global nedrustning framför militärt våld och kärnvapen.” (rad 721, 722). Frågan man ställer sig är varför inte partiprogrammet går vidare och skriver om hur det ser ut i Sverige idag. Här existerar ingen nedrustning. Förra kongressen slog fast att svensk vapenexport skulle avvecklas, det har omvandlats till det intet förpliktande att Sverige inte ska exportera till diktaturer etc. Något som ”alla” ställer sig bakom. Inte ett ord om militariseringen av Sverige, inte ett ord om att Försvarets kostnader idag ligger på 50 miljarder och inom några år ska öka till 84 miljarder (8% av statens utgifter). Detta är en militär upprustning utan motstycke som Vänsterpartiet inte kan ställa sig bakom. Vi vet att det största hotet mot människans framtid i Sverige och världen är klimathotet. Pengarna behövs där och inom välfärden. Militariseringen måste upphöra till förmån för miljö- och klimatomställning på alla nivåer. I Sydost-Skåne kommer vi återigen bli invaderade av främmande makter i maj/juni. Övningen heter Aurora 20, största övningen på mer än 20 år.

Vi yrkar

att det på rad 722 efter”... militärt våld och kärnvapen.” läggs till följande meningar: ”Sverige ska inte delta i den militära upprustningen, vilket innebär att Vänsterpartiet kommer att arbeta för att försvarsanslagen ska minska, inte höjas. Pengarna ska användas till en säkerhetspolitik, som bland annat tar hänsyn till, klimathotet på alla olika nivåer.”

att skrivningen om vapenexport på rad 723 stryks och ersätts med ”... och förespråkar att svensk vapenexport ska avvecklas.”

att det på rad 727 efter ”... och försvarspolitik.” läggs till följande meningar: ”Vänsterpartiet ska arbeta för att Sverige inte ska delta i internationella militärövningar, varken i Sverige eller i övriga Östersjöområdet. Vänsterpartiet ska verka för att Världlandsavtalet sägs upp.”

B517 Göteborg

Väpnade kampen som sista utväg

I avsnittet ”Internationell solidaritet” framhålls på ett hedervärdigt sätt på rad 721 att ”Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten vara en röst för fred, diplomatiska lösningar och global nedrustning framför militärt våld och kärnvapen. Vår utgångspunkt är att folkrätten måste värnas och mänskliga rättigheter slås vakt om.” Det är bra, helt grundläggande och viktigt att fastställa det som kännetecknat vårt parti enda sedan vi bildades - antimilitarismen och kampen för fred och mot imperialistiska anfallskrig. Det är

dock också nödvändigt att se att i länder där fredliga och demokratiska vägar inte finns kan dock den väpnade kampen vara en sista utväg för kampen för överlevnad, för befrielse och försvar av folkrätten. Väpnad kamp kan vara en sista utväg för förtryckta människor som saknar politiska, ekonomiska och mänskliga rättigheter. En sådan kamp ska alltid problematiseras och är inget eftersträvansvärt och inget som ska glorifieras, men inte heller något som kan avfärdas i grunden.

Vi yrkar

att det på rad 723 efter ”rättigheter försvaras.” läggs till: ”I länder där fredliga och demokratiska vägar inte finns kan den väpnade kampen vara en sista utväg för kampen för överlevnad, befrielse och försvar av folkrätten. En sådan kamp är inte eftersträvansvärd och ska alltid problematiseras och aldrig glorifieras. Men väpnad kamp kan vara en sista utväg för förtryckta människor som saknar politiska, ekonomiska och mänskliga rättigheter.”

B518 Enskild

Vi anser att förslaget är otydligt i två viktiga avseenden. FN stadgans förbud mot användande av våld eller hot om våld vid internationella konflikter är grunden för de internationella relationerna. Vänsterpartiets stöd måste vara glasklart. Vi anser också att partiet programmatiskt ska klargöra att USA är den stat som främst bryter mot FN stadgan och att kampen mot USA imperialismen är en huvuduppgift för Vänsterpartiet. Därutöver föreslår vi att rubriken på avsnittet ändra till Internationell solidaritet och samverkan.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar vi

att följande tillägg förs in på rad 723 efter ”...och mänskliga rättigheter försvaras.”: ”Vänsterpartiet stödjer fullt ut FN-stadgans förbud mot användande av våld eller hot om våld i mellanstatliga konflikter. Under de senaste 30 åren har USA och dess allierade begått de största brotten i detta avseende. Kampen mot USA-imperialismen är därför en huvuduppgift för Vänsterpartiet.” att rubriken på avsnittet (rad 674) ändras till ”Internationell solidaritet och samverkan.”

Jacob Johnson, Torbjörn Björlund, Gunnar Kraft, Ingela Ekrelius, Aynur Beydogan, Clemens Lilliesköld, James Jonsson, Daniel Blomkvist, Wahid Badki, Lars Thor, Magnus Stensson, Karin Höglund, Tereza Garcon, Ulises Penayo, Eva-Britt Karlsson, Jeannette Escanilla, Anders Fraurud, Uppsala, Tommy Dahlin, Ingeborg Sevastik, Östhammar, Francisco Contreras, Österåker, Lennart Kjörning, Västra Södermalm, Daniel Sestrajcic, Malmö, Anne Margarethe Livh, Rinkeby Tensta, Stig Henriksson, Vantör, Annelie Porsaeus, Enköping

B519 Enskild **Mindre vapen**

På rad 723 börjar en mening som lyder såhär: ”Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke

demokratiska och auktoritära stater.”

Förslagets formulering idag skulle innebära att Vänsterpartiet är okej med vapenexport till krigförande länder så länge dessa är demokratiska eller till auktoritära stater så länge dessa inte är krigförande. Detta är en klar diskrepans. Hur kan vi som parti exempelvis tillåta att stater får köpa bomber idag så länge de inte avfyrar dessa förrän senare? Bomberna är kvar oavsett om de för krig idag eller imorgon. Bomber som oavsett när de säljs skadar oskyldiga barn och civila. En seriös röst för fred och internationell solidaritet måste ha tydliga regler för vapenexport.

Nedanstående förslag har också fördelen att vara mer lättläst, tydligt formulerad och enklare att ta till sig.

Med anledning av ovanstående yrkar jag

att meningen som börjar på rad 723 ändras till följande: ”Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten. Vänsterpartiet har insikt om att fred i världen kräver att svensk vapenexport styrs noggrant. Därför vill vi särskilt arbeta för ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande eller auktoritära stater samt att vapen aldrig ska säljas ifall det föreligger misstankar om att dessa kommer brukas i angreppskrig.”

Artemis Lumarker, Uppsala

B520 Enskild

Internationell solidaritet kräver fred

På rad 723 börjar en mening som följs av ytterligare två som lyder såhär: Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke demokratiska och auktoritära stater. Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Tillsammans med dessa rörelser kan vi tvinga fram bättre politik.

Våld föder våld. När välfärden krisar kan inte Vänsterpartiet lägga pengar på skjutglada i skogen. Skämt åsido, även om försvaret gör många goda insatser måste målet på sikt vara fred på jorden. Ett mål som enbart nås genom nedrustning, omställning av dödsfabriker till välfärdsskapare och upphörande av vapenexport.

Välfärden, kommunerna och människor har stora behov. Ett ansvarstagande solidariskt parti satsar då där dessa behov finns. Vänsterpartiet kan inte stå bakom upprustning när finanserna kan brukas oerhört mycket bättre på andra ställen. Fred kräver också, som skrivet ovan, nedrustning. Motionens förslag är även en mer lättillgänglig text med kortare meningar.

Förslagets formulering idag skulle vidare innebära att Vänsterpartiet är okej med vapenexport till krigförande länder så länge dessa är demokratiska eller till auktoritära stater så länge dessa inte är krigförande. Detta är en klar diskrepans. Hur kan vi som parti exempelvis tillåta att stater får köpa bomber idag så länge de inte avfyrar dessa förrän senare? Bomberna är kvar oavsett om de för krig idag eller imorgon. Bomber som oavsett när de

säljs skadar oskyldiga barn och civila. En seriös röst för fred och internationell solidaritet måste kräva ett absolut förbud av vapenexport.

Med anledning av ovanstående yrkar jag

att meningarna som börjar på raderna 723, 725 respektive rad 727 ändras till följande: ”Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar nedrustning av det militära försvaret. Istället ska Sverige satsa på civilförsvaret och vara en stark röst för fred i vår omvärld. Dessutom menar Vänsterpartiet att fred i världen kräver att svensk vapenindustri omvandlas till människofrämjande verksamheter. Vi vill särskilt arbeta för ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande eller auktoritära stater. För att nå en fredlig värld verkar Vänsterpartiet även för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Tillsammans med andra fredsrörelser kan vi skapa en tryggare värld.”

Artemis Lumarker, Uppsala

B521 Enskild

Mot krig

Sverige är i dag ett land som med sin vapenproduktion profiterar på andra länders krigsföring, det är inte moraliskt försvarbart. Sverige är också ett land där det satsas orimligt mycket skattemedel på försvarsmakten, inom kort uppemot 8 procent av budget. Det är inte kulor och krut som kommer att rädda oss från främmande angrepp. Istället borde de medel som är vikta för försvarsmakten användas till välfärd och klimatomställning. Vänsterpartiet ska vara ett parti som tydligt arbetar för alliansfrihet med diplomati, fred och nedrustning. Vi ska tydligt ta ställning emot upprustning, krig och vapenproduktion.

Därför yrkar vi

att det i partiprogrammet tydligt ska framgå att Vänsterpartiet strävar efter: att Sverige ska avveckla sin vapenproduktion, att Sverige ska säga upp värdlandsavtalet med NATO, att Sverige ska verka för att kärnvapen förbjuds och att Sverige på sikt ska lägga ned försvaret.

Mona Nihlén , Tomelilla, Göran Brante, Ystad

B522 Haninge mfl

Svensk vapenexport ska avvecklas

Rad 723 725

I nuvarande partiprogram (senast reviderat 2016) så står följande:

“Sveriges militära alliansfrihet, som i dag hotas av EU:s militära ambitioner och Natos utvidgning, ska försvaras och stärkas. Det svenska försvaret ska med bibehållen neutralitet fortlöpande anpassas till förändrade uppgifter och nya internationella förhållanden. Svensk vapenexport ska avvecklas.”

Vi anser att det väl beskriver Vänsterpartiets hållning. Svensk vapenexport ska avvecklas. I programkommissionens förslag är man däremot helt okej med vapenexport så länge den inte sker till krigförande, icke-demokratiska auktoritära stater. Programkommissionens förslag lyder:

“Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke-demokratiska och auktoritära stater.”

Vi anser att all vapenexport ska upphöra. Vi instämmer därför i reservation 9 på partiprogrammet. Vapenexporten är en drivande faktor till militär upprustning i världen. Den svenska vapenexporten drivs inte av en vilja till ett självständigt försvar. Det är vinstdrivande företag som säljer vapen för sin egen vinnings skull. De använder sig konsekvent av mutor för att öppna upp marknader. Vi har Bofors-affären på 80-talet. Vi har mutorna i samband med försäljning av JAS-gripen till Sydafrika. Svenska Freds anmälde Saab för mutbrott 2017 när korrruptionen blivit känd. Det ligger i vapenföretagens intresse att göra vad de kan för att öppna upp sina marknader så mycket som möjligt.

Även vapen som säljs till demokratiska länder riskerar att säljas eller spridas vidare till andra länder. Detta hände t.ex. svenska pansarbandvagnar som sålts till Tjeckien. De såldes sedan vidare till Irak, något Sveriges Radio avslöjade 2015.

Vi föreslår därför ha en annan skrivning gällande vapenexporten.

Vi yrkar

att meningen på rad 723 725 som börjar med “Vi vill bevara ...” ersätts med följande mening “Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten. Vapenexporten drivs på av vinstdrivande företag, omges av mutor och korrruption samt bidrar till militär upprustning. Därför verkar vi för att svensk vapenexport ska avvecklas.”

Emma Rosengren, Huddinge, Annette Tette Merio, Nynäshamn, Josefine Sjö Dahl, Kista, Arash Gelichkan, Solna, D Antonio Ramirez Villaseca, Vantör, Therese Johansson, Järfälla, Tina Kampefalk, Sala, Gus Kaage, Linné Göteborg, Jens Holm, Enskede

B523 Enskild

Lägg ner det militära försvaret och förbjud all vapenexport

Det största hotet mot vår säkerhet, mot själva livet, är klimatkrisen. Militär stoppar inte klimatförändringarna, havsytans höjning kan inte bombas bort. Tvärtom är krigshandlingar och militära övningar en betydande del av miljöförstörelsen. Bara existensen av kärnvapen är ett hot mot hela mänskligheten.

Alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig har varit Sveriges uttalade hållning sedan andra världskriget. Kring detta har en stor majoritet av folket slutit upp. Men sedan många år har Sverige trots det byggt upp flera internationella militärsamarbeten. Vi är ”halvmedlemmar” i NATO genom deltagandet i ”Partnerskap för fred”.

Vänsterpartiet håller fast vid alliansfriheten och vill avbryta allt svenskt samarbete med NATO, även med “Partnerskap för fred”. Alla försök att förse Europeiska Unionen med egen krigsmakt måste bekämpas. Sveriges internationella åtaganden ska vara bidrag till att söka fredlig lösning av konflikter.

Många fattiga länder i världen är involverade i olika militära konflikter, de flesta påhejade av stormakterna. De som drabbas är de fattigaste människorna, de som vinner är vapenproducenterna. Vapenproduktionen i Sverige är fullständigt inlemmad i det militär-industriella komplex som är en av drivkrafterna i och förutsättningarna för det imperialistiska systemet.

De restriktioner som finns mot den svenska vapenexporten var resultatet av en folklig opinion, men vapenexportreglerna har inte hindrat svenska leveranser. Vi får inte stoppa vapenexporten förrän själva produktionen har upphört. Vänsterpartiet borde verka för att all produktion för krig upphör och att vapenindustrin ställs om till civil produktion. Stoppa vi all export och lägger ner den svenska krigsmakten saknas förutsättningar för produktion i Sverige. Det kommer att drabba en del arbetstillfällen men på samma sätt som vi inte accepterar klimatförstörande verksamhet bara för att skapa jobb måste vi acceptera den konsekvensen för vapenindustrin. Den kompetens som byggts inom sektorn är dessutom starkt efterfrågad inom andra branscher.

Den gamla målsättningen att rusta Sverige så starkt att ingen skulle våga eller tycka det vara mödan värt att angripa oss bygger på en snäv militaristisk syn på vad det betyder att försvara sig. Så länge ett land är militärt rustat utgör det alltid ett potentiellt hot i omvärldens ögon. Att tro att vi skulle kunna bygga en så stark militärmakt är dessutom naivt. Vi vill att Vänsterpartiet verkar för en omrustning till en försvarsmodell som bygger på civilmotståndets principer. Vi vill ersätta den nuvarande värnplikten med en civilförsvarspflicht för kvinnor och män. Krigsmakten ersätts med en betydligt mindre civilförsvarsorganisation med beredskap för såväl militära hot som miljöhot och andra katastrofer. Denna organisation ska kunna ställas i Förenta Nationernas tjänst.

Därför yrkar vi

att texten på rad 723 727: ”Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke-demokratiska och auktoritära stater. Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik”

ändras till: ”Vi vill att Sverige ska stå fritt från alla militära allianser, inklusive ”Partnerskap för fred”, och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport. Det svenska militära försvaret ombildas till ett civilförsvar med särskild inriktning att vara en resurs som kan sättas in vid nationella och internationella krissituationer. Vänsterpartiet verkar därför också tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik”.

Rolf Wasteson, Åke Eriksson, Ramzi Ben Youssef, Ingrid Lilja, Hans Wigren, Amanda Sandholm, Nacka

B524 Skåne**Svensk vapenexport ska avvecklas****Rad 724 727**

Vi anser att svensk vapenexport i sin helhet ska förbjudas. Vi instämmer därför i reservation

Vi yrkar därför

att rad 724 727 får följande förändrade lydelse: ”...alliansfriheten och förespråkar att svensk vapenexport i sin helhet avvecklas. Vänsterpartiet verkar tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.”

B525 Skåne**Vapenexporten måste helt upphöra****Bifall reservation 9**

Vi håller med reservanterna Christina Snell-Lumio, Anders Neergaard och Lisa Ahlqvist angående reservation 9, att i programmet skriva att svensk vapenexport bör upphöra i sin helhet.

Meningen kring vapenexport skulle enligt detta läsa “Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett förbud av svensk vapenexport.”

Vi yrkar därför

att “absolut” och “till krigsförande icke-demokratiska och auktoritära stater” stryks på rad 724-725.

B526 Tyresö**Vapenexport – en självklarhet? Vårt svar är nej****Partiprogrammet rad 724**

Vi yrkar

att rad 724 avslutas med: ”... och förespråkar ett absolut förbud mot svensk vapenexport.”

B527 Enskild**Kärnkraft och kärnvapen måste stoppas****Rad 824, 724**

Eko eko-programmet, antaget av Örebrokongressen 2016, kom fram till följande efter en omfattande debatt: ”Kärnkraften är inte bara en osäker energikälla, den är också dyr och försvårar omställningen till en 100 procent förnybar energiproduktion. Därför vill Vänsterpartiet ha en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt.”

Efter det har kärnkraften blivit högerpartiernas snuttefilt i klimatdebatten. Samtidigt har den de facto blivit ännu dyrare, osäkrare och onödigare i en tid då konsumtionen i de rika länderna måste minska och de förnybara alternativen växer så det knakar. Det enda som kan motivera fortsatt kärnkraft är ett militärt intresse.

Det militära intresset sammanhänger med intresset från kärnvapenklubben att fortsätta den förödande avskräckningspolitiken. Men Vänsterpartiet håller med en stor majoritet i Sverige som vill förbjuda all användning av kärnvapen. Det är en skam om Sverige fortsätter falla undan för USA:s hot. Detta måste markeras i Partiprogrammet.

Vi instämmer också med reservanterna att all svensk vapenexport måste förbjudas.

Vi yrkar

att det på rad 824 efter "...fossila bränslen" läggs till "och uran."

att det på rad 724 efter "...förespråkar ett absolut förbud" läggs till "mot kärnvapen och svensk vapenexport."

Jan Strömdahl, Västra Södermalm; Elisabeth Hellman, Malmö, Ann Mari Engel, Vita Bergen, Maj Wechselmann, Birka Vasa

B528 Skåne

Rad 725

I programkommissionens förslag till nytt partiprogram finns en begränsning av svensk vapenexport. Enligt beslut vid tidigare kongresser, senast 2018, anser Vänsterpartiet att svensk vapenexport på sikt helt ska upphöra. Partiets nuvarande linje bör vidhållas och framgå av det nya partiprogrammet.

Vi yrkar

att det på rad 725 läggs till en ny mening som lyder: "På sikt måste svensk vapenexport helt upphöra."

B529 Täby-Danderyd

Nato-upplösning

Rad 725 726

I avsnittet "Internationell solidaritet" anges att Vänsterpartiet skall verka för en "upplösning av Nato" (rad 726).

Under senare år har vi sett ett växande försvarssamarbete mellan Sverige och Nato (Världslandsavtalet, gemensamma övningar o.s.v.). Detta samarbete strider mot Vänsterpartiets politik uttalat i meningen på raderna 723 724: "Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten".

Vänsterpartiet har ingen möjlighet att påverka en eventuell upplösning av Nato. Det finns därför ingen anledning att nämna denna hypotetiska möjlighet i partiprogrammet.

Vänsterpartiet skall i första hand kritisera det pågående Nato-samarbetet och verka för att det upphör. Detta är ett rimligt och angeläget politiskt projekt.

Enligt programförslaget så bör, vid sidan av Nato, även EU upplösas (!) (rad 788). En motion som kritiserar detta förslag har lämnats in med titeln "EU-upplösning". Vänsterpartiets vilja att upplösa både EU och Nato kan väcka löje och öppna för kritik av "Vänsterpartiets orealistiska förslag".

Vi yrkar

att i meningen på rad 725 726 "Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en för en upplösning av Nato" ändras till "Vänsterpartiet verkar för en avveckling av samarbetet med Nato."

B530 Farsta mfl

Vår vision: Ingen krigsproduktion, ingen krigsvapenexport

I förslaget till partiprogram står det från rad 721 och framåt följande:

"Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten vara en röst för fred, diplomatiska lösningar och global nedrustning, framför militärt våld och kärnvapen. Vår utgångspunkt är att folkrätten måste värnas och mänskliga rättigheter försvaras. Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke demokratiska och auktoritära stater. Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik."

Vi menar att i nuvarande förslag försvinner vår vision om ett totalt stopp för krigsvapenexport och krigsvapenproduktion. Vi uppfattar att Vänsterpartiet motsätter sig det kapitalistiska och imperialistiska övertaget liksom kontrollen över krigsindustrin. Nuvarande förslag signalerar dock att Vänsterpartiet vill behålla nuvarande krigsindustri och även en fortsatt krigsvapenexport från Sverige. Vi anser att det är en alldeles för stor motsättning mellan att driva frågan om global nedrustning och säkerhet, samtidigt som landet för att upprätthålla ett kostsamt försvar tillåter svenska myndigheter och företag att agera på krigsvapenmarknaden och på dess ljusskygga villkor. Vi anser att det finns andra sätt att finansiera kostnaderna för de aktiviteter som verkligen kan skydda vårt lands befolkning, såsom ett robust civilförsvar.

Vi yrkar

att det på rad 725 efter orden "auktoritära stater" läggs till följande "...med sikte att Sverige avvecklar produktion av krigsvapen och krigsmateriel och därför i förlängningen avvecklar vapenexporten."

Rodrigo Arce, Hammarby Skarpnäck

B531 Enskild

Jag yrkar

att programmet klart och tydligt skall slå fast att Vänsterpartiet önskar en återgång till Bernadotte-linjen. Det vill säga alliansfrihet i fred och neutralitet i krig. Den senare utvecklingen där Vänsterpartiet tillstyrkt väpnade insatser i USA:s olika regimändrande projekt måste brytas. Internationella insatser måste baseras på dels en tydlig framställan från FN och ett självständigt beslut om ja eller nej från svensk del.

Clemens Lilliesköld

B532 Farsta mfl **Svensk militär nedrustning**

Förslaget till partiprogram innehåller ingen vision om att Sverige bör visa vägen när det gäller militär nedrustning. En referens till "...global nedrustning" finns på rad 722. Denna motion föreslår att Vänsterpartiet ska vara troget sina antimilitaristiska rötter och uttrycka en vision om svensk militär nedrustning.

Vi menar att det finns positiva exempel på nationer som lyckats mycket väl med att helt lägga ned sin krigsmakt: Costa Rica avskaffade sina väpnade styrkor 1948 och har därefter kunna satsa sina pengar på en välfungerande välfärdsstat.

Vi anser också att all militär verksamhet medför både resurs- och miljöförstöring, vilket man kan slippa om man avskaffar militärförsvaret. Däremot kan krisberedskap och civilförsvar behöva förstärkas åtskilligt jämfört med dagens läge.

Vi yrkar därför

att följande text läggs till efter befintlig text på rad 727 i partiprogrammets formulering: "Vänsterpartiet ska verka för att Sverige på sikt avskaffar sitt militära försvar. Istället ska Sverige arbeta internationellt för en förstärkning av folkrätten och internationella konventioner som syftar till global nedrustning och säkerhet."

Rodrigo Arce, Hammarby Skarpnäck, Henric Börefelt Axell, Liljeholmen Hägersten

B533 Luleå **Rad 727**

Vi yrkar

att en ny mening tillförs som lyder "Vänsterpartiet verkar för att Sverige ställer sig bakom kravet på ett internationellt förbud mot kärnvapen."

B534 Ulricehamn

Avveckla och förbjud alla kärnvapen

Rad 728

I juli 2017 röstade 122 länder igenom FN:s konvention om kärnvapenförbud. Då röstade Sverige ja till avtalet, men skrev inte under något.

Sverige har varit pådrivande i frågan att avveckla alla kärnvapen.

Efter påtryckningar från USA har regeringen vägrat att skriva under.

Vi yrkar

att texten på rad 728 ska vara ”Vänsterpartiet arbetar för att alla kärnvapen ska avvecklas och förbjudas.”

B535 Upplands Väsby

Stärkt skrivning om FN:s roll

Rad 729 733

Skrivningen om FN är alldeles för defensiv. Det är ovärderligt att det finns en internationell rättsordning och progressiv utveckling kan ta mycket stark avstamp i deklarationen om mänskliga rättigheter m fl konventioner. Vi bör uttalat vara världsmedborgare. Det är ingen slump att Donald Trump och andra högernationalister och auktoritära typer riktar in sig på att försvaga FN. Förvisso finns problem med FN-systemet, men lyft inte fram det som det första som skrivs om FN.

Vi yrkar

att stycket rad 729 733 skrivs om enligt följande:”FN är den viktigaste formen av internationellt samarbete mellan stater. Vi försvarar och vill utveckla den internationella rättsordning som FN-stadgan, deklarationen om mänskliga rättigheter och en rad andra konventioner lagt grunden till. Inom FN-systemet ska perspektivet av en värld som vi ska ta tillvara på som världsmedborgare förvekligas.

FN är satt under stark press av högernationalistiska strömningar. Det är naturligtvis ingen slump utan ett högst medvetet angrepp på de landvinningar som progressiva och liberala krafter etablerade efter andra världskriget. Detta angrepp måste mötas med ett reformerat FN som undanröjer de uppenbara brister som finns. Det behövs en ny internationell ordning grundad på hållbar utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. Vänsterpartiet vill att FN demokratiseras och stormakternas dominerande ställning i säkerhetsrådet bryts. Vi vill stärka FN:s generalförsamling på bekostnad av säkerhetsrådet.”

B536 Enskild

För avkolonisering och mot nykolonialism

Rad 735 736 ”Genom internationell solidaritet verkar vi för alla länders rätt till demokratisering och till social och ekonomisk utveckling”.

Viktigt att också poängtera för avkolonialisering och mot nykolonialism. Västsahara, en

fd spansk koloni, är den enda kvarvarande kolonin i Afrika. Större delen av Västsahara ockuperas av Marocko sen 1975. EU har undertecknat fiskeavtal med Marocko vilket strider mot internationell lag och EU-domstolen.

Vi yrkar

att ovanstående rader 735 736 tas bort och ersätts med: ”Genom internationell solidaritet verkar vi för alla länders rätt till demokratisering och till social och ekonomisk utveckling, för avkolonialisering av tex Västsahara och mot nykolonialism”.

Monica Lindh, Patrik Liljeglöd, Pia Persson, Falun

B537 Upplands Väsby

HBQTIA+ personer

Rad 738, 756

Ord och begrepp i partiprogrammet ska vara begripliga för fler än en snäv krets mycket insatta. Jag förstår ambitionen att inte använda begrepp som kan bli exkluderande för någon grupp. Men det får ju heller inte bli obegripligt såsom ”HBQTIA+”. HBQT går att använda eftersom det är ganska väletablerat som begrepp, även om det måste förklaras för många. Där utrymmet medger kan vi med fördel använda ”personer med normbrytande sexualitet och könsidentitet”.

Vi yrkar

att ”HBQTIA+” byts ut mot ”personer med normbrytande sexualitet och könsidentitet” på rad 738 respektive 756.

B538 Enskild

För brödtext, se B27.

Rad 738. Begreppet HBQTIA+ kan inte anses vara allmän känt.

Vi yrkar på

att det byts ut till ”rättigheter oavsett sexuell läggning”.

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B539 Enskild

Motivering rad 738: en massa bokstavskombinationer med plus- och minustecken kan inte bidra till ökad förståelse.

Motivering rad 755 756: samma som för rad 738.

Vi yrkar på följande förändringar i förslaget till nytt partiprogram

att ”HBTQIA+-personer” på rad 738 stryks och ersätts med ”alla oavsett sexuell identitet eller läggning”.

att ”... Vänsterpartiet bidra med...” ersätts med ”Vänsterpartiet bidra med mycket i kampen för diskriminerade personers rättigheter.” på rad 755 756.

Knut Lindgren, Göran Ericson, Halmstad

B540 Enskild

Förenkling av terminologin gällande HBTQIA+

Rad 738, 756

Partiprogrammet bör präglas av ett lättbegripligt språk. Termer som HBTQIA+ är däremot främmande för många. Det är önskvärt att alternativa begrepp används för att täcka in de grupper som omfattas i denna förkortning. Många delar troligtvis vänsterpartiets uppfattning i dessa frågor, men skräms iväg av tung terminologi som dessutom modifieras i raskt tempo.

Vi yrkar

att användningen av ”HBTQIA+-personer” på rad 738 och 756 ersätts med orden ”personer med normbrytande sexualitet eller könsidentitet” eller en liknande lättbegriplig formulering.

Mikael Olsson, Ingemar Oderstedt, Lasse Jansson, Leif Ölund, Linda Sjögren, Maria Ahumada, Solveig Hell, Ulf Eriksson, Södertälje

B541 Halmstad

HBTQ+ istället för HBTQIA+

Rad 738, 756

I den breda vänstern som vi vill bli är det viktigt att HBTQ+-personer känner sig väl representerade. Därför är det viktigt att även använda begrepp som omfattar dessa personer. Det vedertagna begreppet sedan länge är HBTQ-personer. Vissa förespråkar HBTQIA+ nu, men Vänsterpartiet Halmstad tycker att ett ”+” till det vedertagna begreppet räcker för att visa att vi täcker in övriga sexuella identiteter eller läggningar. En förklaring med en fotnot gör att vi kommer ifrån svårigheten att förstå begreppet för de som inte har sett det tidigare.

Vi yrkar

att begreppet ”HBTQIA+-personer” på rad 738 ersätts med begreppet ”HBTQ+-personer*” och i en fotnot förklara begreppet med följande text: ”HBTQ+-personer: Homosexuella, bisexuella, transsexuella och queera personer samt personer med andra könsidentiteter.”

att begreppet ”HBTQIA+-personer” på rad 756 ersätts med begreppet ”HBTQ+-personer”

B542 Jönköpings län

Anledningen är att Vänsterpartiet måste vara ett parti med tydlighet i partiprogrammet när det gäller vår ståndpunkt till det nuvarande federalistiska EU. Ett EU som i sin uppbyggnad och konstruktion inte gynnar det Vänsterpartiet arbetar och står för, nämligen social rättvisa och fred för de europeiska ländernas befolkningar.

Vi yrkar

att texten från raderna 743 till 794 byts ut mot nedan följande text: "Europeiskt samarbete Vänsterpartiets framtidsidé för Europa handlar om fred och frihet där sociala framsteg nås i samexistens med självstyrande och oberoende nationer i ett Europa utan nuvarande styrande federalism.

Vi vill se samarbeten mellan fria europeiska nationer som frigör och stärker människors möjligheter att leva fria och goda liv. Därför ska vi ha ömsesidiga samarbeten mellan länder och att vi är motståndare till överstatlig styrning av Europa. Syftet med mellanstatligt samarbete ska vara att utveckla demokratin, stärka rättsstaten. Arbeta för en klimatomställning, de fackliga rättigheterna och motarbeta lönedumpning med social nedrustning. Vi menar att internationella samarbeten förutsätter självständighet och demokratiska strukturer både på europeisk och global nivå.

Vänsterpartiet ska som en självklarhet bidra i kampen för alla människors lika värde, för kvinnors och HBTQ+-personers rättigheter som en självklarhet i Europa och övriga världen. EU har misslyckats med att klara av flyktingsituationen, istället har man byggt ett Fort Europa. Samtidigt ska deportationerna från EU-länderna av människor som fått avslag på sina asylansökningar öka i både takt och omfattning och utföras av det expanderade och alltmer överstatliga Super-Frontex. De länder som vill föra en human flyktingpolitik måste våga säga nej till "Fort Europa-politiken" och visa att en annan väg är möjlig. På områden som rör miljö och klimatfrågor samt reglering av marknader finns det särskilt stort behov av internationella avtal och koordineringar vilket kan och ska uppnås genom bindande mellanstatliga regler och avtal utan att styras av EU-regler som enbart gynnar storkapitalet, som koncerner och banker.

Den viktigaste målsättningen i Vänsterpartiets politik för Europa måste handla om att minska de sociala och regionala klyftorna. EU i sin nuvarande konstruktion förhindrar social och ekonomisk utveckling i EU:s fattiga områden och tvingar människor att söka arbetstillfällen i övriga delar av Europa till löner som ligger under de olika ländernas lagstadgade eller avtalsenliga löner.

Den Europeiska unionen har medfört ökad rörlighet för varor och kapital samt rörlighet för Unionens invånare. En rörlighet som sågs som en frihet mellan nationer och dess befolkning, men efter 20 års EU-medlemskap visat sig ha brister som man vid inträdet inte ville se eller tala om. Den utveckling och de former som unionen har tagit sig är inte den väg för uppbyggnad av länders välfärd, arbetsrätt och sociala framsteg som av högen och Socialdemokratin förutspåddes vid Sveriges inträde. Nu sker social dumping och arbetslöshet på grund av att man fråntagit de olika ländernas suveränitet i ett federalistiskt Europa där dess framtid är mycket osäker. Därtill är det mycket oklart hur miljön ska räddas då kapitalet styr miljöförstörelsen. Ett stort hot är den ökade militariseringen med uppbyggnad av en EU-armé och därtill ett Nato inträde. Dagens Europeiska union står i vägen för ett mer jämlikt och socialt Europa, därför anser Vänsterpartiet att unionen ska upplösas samt vårt utträdekrav kvarstår.

På områden där makt har överförts till EU från de nationella parlamenten verkar Vän-

sterpartiet i en riktning som överensstämmer med våra värderingar att besluten ska tas på nationell nivå. Som grundregel motsätter vi oss att EU ges beslutsrätt på politikområden där progressiva framsteg kan vinnas på nationell och lokal nivå nära befolkningen.

B543 Enskild

Mindre fokus på EU i europapolitiken

Rad 743 795

Vi vill i skrivningen om Europapolitiken flytta fokus från EU till internationellt samarbete för ett rödare och grönare Europa. Vi menar att huvudproblemet i Europa är dominansen av högerliberala och konservativa regeringar, och vår politik bör fokusera på att förändra detta.

Vi yrkar därför på

att raderna 743 795 i programtexten ändras till (siffror inom parentes för att lättare orientera sig mot programförslaget, ändringar i kursiv stil): ”Europeiskt samarbete
Vänsterpartiets framtidsidé för Europa handlar om fred, hållbarhet och sociala framsteg. Vi vill se samarbeten mellan de europeiska länderna som frigör och stärker människors möjligheter att leva fria och goda liv i Europa. Viktiga områden för samarbete är klimat, miljö, global solidaritet, mänskliga rättigheter och transporter.

(750)

Ett framtida progressivt europeiskt samarbete bör grundas på den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Syftet med ett sådant samarbete bör vara att gå i täten för klimatomställningen, utveckla demokratin, stärka rättsstaten, bygga ut välfärden och öka de fackliga rättigheterna. Som ett av Europas starkaste feministiska partier kan Vänsterpartiet bidra med mycket i kampen för kvinnors och HBTQIA+-personers rättigheter. På områden som rör miljöfrågor och reglering av finansiella marknader finns det särskilt stort behov av internationell koordinering.

(759)

En viktig målsättning i Vänsterpartiets politik för Europa handlar om att minska och sluta de regionala klyftorna mellan Västeuropa, Östeuropa och Sydeuropa. Europas rika länder behöver bryta dagens självsvälts- och underbudspolitik och investera sina överskott i en hållbar ekonomisk och social utveckling i hela Europa, samtidigt som lönerna tillåts stiga.

(769)

Den Europeiska unionen har medfört ökad frihet att röra sig för människor, ökat utbyte mellan länder, snabbare informationsflöden och tillgång till gemensamma system - men dessa framsteg har ofta förutsatt att högerpolitik lagfästs, ekonomisk politik centraliserats och att öppenhet och demokrati begränsats. Bland annat genom att storföretagens intressen sätts före andra hänsyn, och genom att behandlingen av människor och stater utanför unionens yttre gräns hårdnat.

(776)

Vänsterpartiet förhåller sig kritiskt till mycket av den politik som hittills förts inom EU. För att Europa ska kunna utvecklas i mer progressiv riktning krävs att fler länder i Europa får progressiva regeringar. Idag domineras Europa och EU av högerliberala eller konservativa regeringar. Genom internationella samarbeten, inom fackföreningar, andra

folk rörelser och det parlamentariska systemet, arbetar Vänsterpartiet för att förändra detta. Får vi ett Europa dominerat av vänsterregeringar finns det goda möjligheter att bygga en union för människors bästa. Om det innebär ett reformerat EU eller nya former för samarbete beror på vad som är möjligt och lämpligt att göra då vi kommer så långt.

Vi tror att byggandet av internationella samarbeten i Europa är lättare att genomföra inom EU än om Sverige skulle stå utanför.

(789)

På områden där makt har överförts till EU från de nationella parlamenten verkar Vänsterpartiet för en politisk utveckling i en riktning som överensstämmer med våra värderingar. Som grundregel motsätter vi oss att EU ges beslutsrätt på nya områden. På områden där progressiva framsteg kan vinnas genom beslut på EU-nivå måste en sådan utveckling vägas mot de risker som finns med att EU ges inflytande över nya områden

Lars Selin, Joakim Ramberg, Mölndal, Isabel Kahn, Hamza Demir, Lisbeth Stevik, Par-tille, Gus Kaage, Linné Göteborg

B544 Göteborg

Underblåser har negativ klang

Rad 744

På rad 743 745 i partiprogrammet används ordet ”underblåser” i meningen ”Vi vill se samarbeten mellan de europeiska länderna som frigör och underblåser människors möj-ligheter att leva fria och goda liv i Europa”.

Ordet ”underblåsa” definieras som att ge dolt stöd till, medverka till eller uppmuntra något skadligt som någon annan utför. Det är ett språkligt misstag och bör rättas till. Förslagsvis ersätts ”underblåser” med ”underlättar”. Även ”förbättrar” är tänkbart som ersättning.

Vi yrkar

att byta ut ordet ”underblåser” mot ”underlättar” på rad 744.

B545 Göteborg, Västerbotten, Uppsala län, Skåne, Kommu-nalvästern i Stockholm, Ulricehamn, Alingsås, Kista, Umeå, Sundsvall

För ett fortsatt EU-motstånd

Vänsterpartiets historia som motståndare till Europeiska Unionen och dess föregån-gare sträcker sig tillbaka under hela efterkrigstiden. Historiskt, fram till 1990-talet, var motståndet mot svenskt medlemskap i det som då kallades Europeiska ekonomiska gemenskapen även en position som hela den svenska arbetarrörelsen delade dvs även so-cialdemokratin och den fackliga rörelsen. Detta förändrades under 1990-talet. Då svängde stora delar av det politiska etablissemang och det socialdemokratiska partiet förmåd-des ändra sin inställning till svenskt medlemskap i EU. Vår ståndpunkt för att vara mot-ståndare till den Europeiska unionen historiskt och i folkomröstningen 1994 handlade om det demokratiska och folkliga underskottet, den grundlagsfästa högerpolitiken (friheten för kapitalet som överordnat mål) och att det hotade vår trovärdighet som en alliansfri stat. När nu programkommissionens förslag till en mer positiv syn på Europeiska Unionen

presenteras måste man ställa frågan ifall något dramatiskt har förändrats som gör att partiet borde ändra vår principiella syn på EU. Det är snarare så att de farhågor vi förde fram i folkomröstningen 1994 har besannats och mer därtill. Medlemskapet i Europeiska Unionen har använts som en effektiv murbräcka av den svenska borgerligheten för att pressa tillbaka arbetarrörelsen och arbetarklassens ställning i samhället. På flera områden som bostadsmarknaden och arbetsmarknaden har vi kunnat se hur EU:s krav på fri rörlighet för kapitalet överordnats krav på kollektivavtal enligt svenska normer och en social bostadspolitik som sätter rätten till bostad främst. Det är tydligt att ett fortsatt medlemskap i EU står i vägen för vårt projekt om ett samhälle på socialistiskt grund.

Utöver det historiska EU-motståndet vill vi även föra fram argument på tre olika områden om varför det är viktigt att behålla utträdeskravet i det nya partiprogrammet. Det första gäller folkopinionen och hur vi som parti kan agera för att förändra den. Det andra är klimatnödläget och EU:s nyliberala svar på det. Slutligen vill vi även nämna högerextremismen och fascismens framfart i Europa.

Vi är fullt medvetna om att opinionen i Sverige för tillfället är för det svenska medlemskapet och att andelen svenskar som är emot är låg. Däremot finns det en betydande andel av befolkningen som uppger att de inte vet vad de tycker i EU frågan. Ännu fler vet inte alls hur EU fungerar, eller vilken makt EU faktiskt har. Detta kan man se på två sätt: antingen ger man upp utträdeskravet och lämnar walk over till högern eller så anser man att vårt parti har ett ansvar för att utbilda och opinionsbilda så att fler delar vår syn på EU. Risker att klumpas ihop med samma protektionistiska och rasistiska högerpopulism som kidnappade Brexit kampanjen bör ses som väldigt låg då den helt enkelt inte har någon betydande parlamentarisk representation i Sverige. Att ge upp kampen för ett EU-utträde av rädsla för den tillfälliga opinionen anser vi är att avsäga sig mycket av existensberättigandet som politiskt parti.

När det gäller klimatet så ska vi självklart arbeta för en rödgrön omställning som bygger på miljö rättvisa och global solidaritet. Men ett överstatligt, rasistiskt och arbetarfientligt projekt som urholkar demokratin och prioriterar kapitalet före folkmajoriteten kommer aldrig kunna åstadkomma detta. Vi kan inte längre acceptera att miljön- och klimatets öde bestäms av fossilkapitalets lobbyister i Bryssel eller att progressiv nationell miljölagstiftning urholkas som en konsekvens av att kapitalets fria rörlighet inom EU:s inre marknad ständigt ges förtur. Gång på gång har EU visat att när det kommer till klimatet är man bara beredda att genomföra reformer så länge de inte riskerar att hota kapitalets rörlighet, den fria konkurrensen och företagens vinstintressen. Så länge Sverige är en del av EU är vi bakbundna av unionens jordbruksregler, urvattnade system för utsläpps rätter och krav på fri tillgång till den svenska marknaden. Det är helt enkelt orimligt att tro att klimatet kan räddas inom nyliberala ramar. Vi har en ytterst begränsad tidsram inom vilken vi måste genomföra radikala omstruktureringar. Det är då inte realistiskt att tro att det finns tid att reformera bort kapitalismen från EU.

Vad gäller den växande högerextremismen och fascismen i Europa, är det omöjligt att förstå den utvecklingen utan att ta in den politik unionen har fört och för. EU är högerpolitikens möjligheter. Att stänga gränser, driva marknadens intressen på bekostnad av allt och alla, slå tillbaka och blockera viktiga förslag om HBTQIA+-personers och kvinnors rättigheter, misstänkliggöra alla som inte är vita och så vidare – allt detta har drivits av den

politiska ”mitten” i Europa, inte av högerextrema. Faktum är att konservativa, liberaler och socialdemokrater har uppfyllt delar av de högerextremas önskelista steg för steg. Nyliberalismen och fascismen är två sidor av samma mynt som delar samma intressen. EU-kommissionen vill å ena sidan dra Ungern inför rätta för att de svälter migranter samtidigt som de själva kommer undan med att finansiera tortyrceller och slavmarknader i Libyen. Att tro att vi kan stoppa fascistisk utveckling genom att ta sida med aggressiv nyliberalism är farligt naivt. Vad som däremot fungerar är att föra en politik för ökad jämlikhet, vilket försvåras när man är styrd av att förhålla sig till påtvingade nyliberala spelregler.

Så länge Sverige är med i EU vill vi självklart kämpa inom det. Tillsammans med kamraterna i GUE/NGL ska vi mobilisera för att stoppa det värsta, för att bygga alternativ, för att blotta kapitalets maktapparat. Men faktum är att EU-konstruktionen inte ruckats en millimeter i grunden; kapitalet och den fria konkurrensen är alltid nummer ett. Inom ramen för denna union har vi inte varit i närheten av en progressiv förändring av den nyliberala tvångströjan sedan unionen bildades. Den har tvärtom gått allt mer till höger. Vi tycker inte att Vänsterpartiet ska blunda för den verkligheten. Den naturliga slutsatsen är därför att programförslaget bör ändras utifrån våra förslag till beslut och att kravet på att Sverige skall lämna EU blir kvar i partiprogrammet.

Vi yrkar

att stycket som börjar på rad 744 “Vänsterpartiets framtidsidé...” stryks och ersätts med: “Vänsterpartiets framtidsidé för Europa handlar om fred, hållbarhet och sociala framsteg. Vi vill se samarbeten mellan de europeiska länderna som frigör människors möjligheter att leva fria och goda liv i Europa. Viktiga områden för samarbete är klimat, miljö, transporter, global solidaritet, mänskliga rättigheter samt stärkandet av kvinnor och HBTQIA+ personers rättigheter. Vi menar att goda internationella samarbeten förutsätter transparens, nationell självständighet och demokratiska strukturer för parterna på både europeisk och global nivå. Därför föredrar vi ömsesidiga samarbeten mellan länder och är motståndare till en överstatlig styrning av Europa. För att dessa samarbeten ska bli möjliga behöver Sverige lämna EU.”

att stycket som börjar på rad 751 “Ett framtida progressivt...” stryks och ersätts med: “Som alternativ till EU vill Vänsterpartiet se progressiva samarbeten grundade på ömsesidighet, nationellt självbestämmande och jämlikhet. Syftet med ett sådant samarbete bör vara avrustning, undandragande av marknader för kapitalet, driva fram klimatomställningen, utveckla demokratin, stärka rättsstaten och den ekonomiska jämlikheten, bygga ut välfärden och öka de fackliga rättigheterna. På områden som rör miljöfrågor och reglering av finansiella marknader finns det särskilt stort behov av internationell koordinering. En sådan kan till exempel uppnås genom bindande mellanstatliga minimiregler.”

att stycket som börjar på rad 760 “Den viktigaste målsättningen...” stryks och ersätts med: “Den viktigaste målsättningen i Vänsterpartiets politik för Europa handlar om att minska och sluta de regionala klyftorna mellan Västeuropa, Östeuropa och Sydeuropa. Dessa klyftor har förstärkts genom EU-utvidgningen. EU förhindrar social och ekonomisk utveckling i EU:s fattigare områden och tvingar miljontals människor att utvandra från EU:s fattigare länder till de rikare, där de har färre sociala rättigheter och exploateras hårdare än den inhemska befolkningen samtidigt som detta pressar löner och villkor i de rikare

länderna. EU:s rika länder behöver bryta dagens självvälts- och underbudspolitik och investera sina överskott i en hållbar ekonomisk och social utveckling i hela EU, samtidigt som lönerna tillåts stiga.”

att stycket som börjar på rad 770 “Den Europeiska unionen...” stryks och ersätts med: “EU:s nyliberala fördrag gör kapitalets frihet till överordnad princip. Avregleringar, skattesänkningar, privatiseringar och avskaffande av påstådda handelshinder inom en gemensam marknad är prioriterat, medan social trygghet, miljöskydd och arbetsrätt betraktas som problem eftersom de kan minska kapitalets frihet. Även byråkratstyret är inskrivet i grundfördragen, genom vilket folket endast ges ett ytligt inflytande. EU fyller inte minimikraven på ett demokratiskt statskick eller samarbete. Lagstiftningsmakt har förts från de nationella parlamenten till EU:s ministerråd, och lagförslagen utarbetas av tjänstemännen i Kommissionen. Mellanstatliga överenskommelser mellan likaberättigande parter ersätts allt mer av överstatliga majoritetsbeslut. Europaparlamentet saknar verklig makt, och finns för att ge en bild av demokratisk legitimitet. I denna beslutsstruktur har folken mycket små möjligheter att utkräva ansvar av makthavarna.“

att stycket som börjar på rad 777 “För Vänsterpartiet är det självklart...” stryks och ersätts med: “För Vänsterpartiet är det självklart att det är möjligt och nödvändigt med internationella och europeiska samarbeten som inte sker på bekostnad av länders möjlighet att föra en progressiv politik. Klimatsatsningar, välfärd eller arbetsrätt ska kunna stärkas även när det hindrar kapitalets fria rörlighet eller eurosamarbetets budgettvång. På dessa grunder är Vänsterpartiet motståndare till unionen och agerar för att Europas och Sveriges utveckling istället ska leda mot öppenhet, hållbarhet och utökade sociala rättigheter tillsammans med samverkan, utbyte och fredssatsningar. Den auktoritära utvecklingen i flera medlemsländer tillsammans med de sociala problem som åtstramningspolitiken har skapat innebär att unionen befinner sig i ett allvarligt tillstånd där dess framtid är osäker. Vänsterpartiet arbetar därför för att stärka opinionen emot den europeiska unionen och för folkflertalets demokratiska samarbete”

att stycket som börjar på rad 790 “På områden där makt...” stryks och ersätts med följande stycken: “För att uppnå en ekologisk omställning som är rättvis och genomförbar krävs solidaritet, demokrati, gemensamt ägande och facklig organisering. I dagens EU gynnas europeisk jordbruks- och livsmedelsindustri på fattiga länders bekostnad, kapitalets fria rörlighet överordnas ekologisk hållbarhet och social rättvisa samtidigt som konkurrensrätten begränsar nödvändiga nationella miljöåtaganden bortom miniminivå. En ekologisk omställning innefattar därmed en omställning bort från de rådande kapitalistiska sociala och ekonomiska förhållandena och går därför i direkt konflikt med EU-fördragen. EU bidrar även till att de imperialistiska och nykoloniala maktstrukturerna upprätthålls och omöjliggör vår strävan mot ett rättvist miljöutrymme för alla. Dess överstatliga natur omöjliggör det demokratiska deltagandet som är avgörande för att få med sig alla i omställningen.

Så länge som Sverige är medlem i EU verkar Vänsterpartiet för förslag som gör EU mer grönt, socialt, jämställt och öppet mot omvärlden. Vi bekämpar aktivt de förslag som bidrar till att exploatera människan och miljön och vi motsätter oss att EU ges beslutsrätt på nya områden. På områden där makt har överförts till EU från de nationella parlamenten verkar Vänsterpartiet för ett återförande av makt till nationalstaterna.”

Niklas Lindgren, Bo Lindvall, Gerd Nyström, Jaime Barrios, Marianne Berg Ekbohm, Mehdi Oguzsoy, Birka Vasa, Adam Määttä, Helena Grundström, Johan Sandberg, Nathalie Söderberg, Eskilstuna, Daniel Riazat, Thomas Nilsson, Falun, Sanna Tefke, Farsta, Farima Sha, Gotland, Willy Neumann, Jönköping, Ramzi Ben Youssef, Nacka, Melinda Kandel, Norrköping, Björn Alling, Linköping, Johanna Palm, Robert Mjörnberg, Vantör, Robert Zackrisson, Vänersborg, Eva-Britt Svensson, Jonas Wanér, Robert Armblad, Växjö

B546 Enskild **Europeiskt samarbete**

EU finns och kommer under överskådlig tid att finnas. Sverige är medlem och V verkar inte för att Sverige ska utträda – i alla fall inte i det medellånga tidsperspektiv som ett partiprogram är tänkt att finnas. Därför är det bra att partiprogrammet betonar kritiken av EU och vilken politik vi vill se i det europeiska samarbetet. Det är också bra att vi konstaterar att EU faktiskt också har en del fördelar.

EU är den viktigaste reellt existerande arenan för europeiskt samarbete mellan stater och med inslag av överstatlighet. Det är en arena där intressekamp sker, precis som kring den svenska staten. I Vänsterpartiets praktik så deltar vi på denna arena och använder de redskap som står till buds. Som jag tolkar skrivningarna så är vi för bindande överstatliga beslut i frågor som exempelvis klimat och reglering av finansmarknader. I programförslaget står ”bindande mellanstatliga minimiregler”. Vad är detta om inte överstatlighet där man i reglerade former kan tvinga de motsträviga staterna att följa gemensamma beslut?

Programförslaget blir motsägelsefullt när det samtidigt kategoriskt slås fast att vi ”är motståndare till en överstatlig styrning av Europa”. Detta måste tolkas som att Vänsterpartiet bara anser att mellanstatliga samarbeten är formen för att hantera de mycket stora europeiska och globala utmaningarna vi står inför. Det anser jag är en passiv hållning som i praktiken möjliggör för motsträviga stater att bromsa nödvändiga åtgärder. Vår ståndpunkt borde vara att använda mellanstatliga samarbeten OCH överstatlig styrning i väl reglerade former. Formuleringen rad 792 793, ”Som grundregel motsätter vi oss att EU ges beslutanderätt på nya områden. På områden där progressiva framsteg kan vinnas genom beslut på EU-nivå måste en sådan utveckling vägas mot de risker...” är bra och återspeglar en sådan hållning

Vidare finns det i stycket rad 777 788 formuleringar som också är tämligen motsägelsefulla i förhållande till Vänsterpartiets faktiska agerande att påverka EU tillsammans med andra progressiva krafter i Europa. Om vi slår fast att ”På dessa grunder är Vänsterpartiet motståndare till unionen” och ”därför anser Vänsterpartiet att unionen på sikt måste upplösas” anser jag att det ger oss låg trovärdighet i vårt arbete att påverka EU.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag

att meningen på rad 748 749 omformuleras till ”Därför föredrar vi ömsesidiga samarbeten mellan länder och vill använda överstatlig styrning mycket restriktivt och under väl definierade former. Vi är motståndare till att EU utvecklas till en federal stat med långtgående

överstatlig styrning.”

att texten ”På dessa grunder är Vänsterpartiet motståndare till unionen och agerar för att ...” på rad 780 781 ersätts med ”På dessa grunder agerar Vänsterpartiet inom EU för att ...”.

att meningen ”Dagens europeiska union står i vägen för framväxten av sådana samarbeten och därför anser Vänsterpartiet att unionen på sikt måste upplösas” på rad 787 788 stryks.

Anders Rosén, Upplands Väsby

B547 Enskild

I texten om europeiskt samarbete framgår inte tydligt vad Vänsterpartiet vill arbeta med inom EU:s ram. Det går att tolka som att allt arbete ska ske utanför EU samtidigt som man kan förledas att tro att texten handlar om arbete inom EU:s ramar.

Motionen vill tydliggöra att vi ser EU:s brister men i nuläget vill arbeta för att förändra och utveckla EU på samma sätt som vi skriver att vi vill förändra FN.

Vi yrkar

att texten på rad 748 749 stryks från ”Därför föredrar vi...”.

att ersätta meningen på rad 751 med ”Ett samarbete inom EU bör grundas på den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.”

att texten vid slutet av rad 757 758 stryks.

att texten på rad 760 t o m inledningen på 766 stryks och ersätts med: ”En målsättning i Västerpartiets europapolitik handlar om att minska de regionala klyftorna mellan Västeuropa, Östeuropa och Sydeuropa. Människor från EU:s fattigare områden som nyttjat den fria rörligheten för att söka arbete i rikare länder har ofta exploaterats hårdare än den inhemska befolkningen samtidigt som det pressar löner och villkor i de rikare länderna. Här måste EU ta beslut om att människor och företag ska arbeta under de fackliga avtal och lagar som gäller i de land man befinner sig i.

Europas rikare länder behöver bryta dagens politik och investera sina överskott i en hållbar ekonomisk och social utveckling i hela Europa, samtidigt som lönerna tillåts stiga.”

att texten från slutet av rad 780 och första delen av rad 783 stryks och ersätts med ”Vänsterpartiet vill agera för att EU:s och Sveriges utveckling ska leda mot öppenhet, hållbarhet och utökade sociala rättigheter.”

att meningarna som börjar med ”Vänsterpartiet vill...” och slutar med ”måste upplösas” på rad 785 788 stryks.

att texten på rad 792 som börjar med ”Som grundregel...” t o m rad 794 stryks.

att texten på rad 770 775 flyttas upp till rad 760.

Uffe Eriksson, Marie Askerstam, Eva Bjurholm, Ingemar Oderstedt, Jan Wattsgård, Lasse Jansson, Leif Ölund, Linda Sjögren, Maria Ahumada, Marie Askerstam, Mikael Olsson, Solveig Hell, Södertälje

B548 Vantör mfl

Vänsterpartiet måste ha en tydlig linje i frågan om det europeiska samarbetet. I förra EU-valrörelsen lyckades vi aldrig förklara vår position. Samma problem hade brittiska Labour i valet i december 2019.

Det finns två möjliga förhållningssätt:

Antingen tror vi att EU är omöjligt att reformera och att det är möjligt att bygga upp andra och bättre former för europeiskt samarbete. Och då är det logiskt att vi vill att Sverige så snart som möjligt skall lämna EU samt att EU skall upplösas för att börja bygga detta alternativa samarbete.

Eller tror vi att EU kan reformeras. På rad 159 och 160 i programförslaget står: ”Världen utvecklas snabbt och det gångna århundradet har lärt oss att politisk organisering alltid kan förändra mer än vad som först verkar möjligt.” Och för oss är det självklart att vi i likhet med nästan alla andra vänsterpartier i EU ska gå på den linjen. Och då är det orimligt att ha en mening om att vi vill upplösa EU.

Det EU som vi sa nej till 1994 var ett samarbete lett av gamla kolonialmakter och byggt på en relativt obegränsad kapitalmakt. Och det EMU som vi sa nej till 2003 var och är en orimlig konstruktion präglad av ett högerliberalt ekonomiskt tänkande. Vi är fortsatt starkt kritiska till både EU och EMU som de ser ut idag.

Men på senare år har det hänt en hel del i EU. Några exempel:

1. EU-parlamentet har antagit ett socialt protokoll
2. Inte minst tack vare våra kamraters insatser har EU alltmer verkat för jämställdhet
3. EU-parlamentet har utlöst klimatnödläge. Det är en allmän uppfattning bland klimatforskare att EU av de stora spelarna i klimatförhandlingarna är den starkaste rösten för en progressiv klimatpolitik.
4. EU har krävt av multinationella företag att de skall redovisa sina vinster för beskattning i de länder de har sin produktion. EU har också börjat jaga skattesmitare och kräva öppnandet av skatteparadisen för insyn. Det är en av orsakerna till att brittiska nyliberaler stödjer Brexit. De vill återupprätta Londons roll som globalt oreglerat finanscentrum. På detta område är det för övrigt nödvändigt med viss överstatlighet. EU måste kunna tvinga medlemsstater som vill locka till sig företag med låga skatter och/eller svag skattekontroll att bete sig mer solidariskt. På grund av bland annat det vill vi ta bort meningen på rad 748: ”Därför föredrar vi ömsesidiga samarbeten mellan länder och är motståndare till en överstatlig styrning av Europa.”
5. Nyligen blev EU:s medlemsländer, EU-parlamentet och kommissionen överens om nya regler för lastbilstrafiken. De som kör på svenska vägar ska omfattas av svenska löner och arbetsvillkor.

I programförslaget på rad 760 och 761 står: ”Den viktigaste målsättningen i Vänsterpartiets politik för Europa handlar om att minska och sluta de regionala klyftorna mellan Västeuropa, Östeuropa och Sydeuropa.” Sedan på rad 761 till 766 fortsätter texten: ”Dessa klyftor har förstärkts genom EU-utvidgningen. EU förhindrar social och ekonomisk utveckling i EU:s fattigare områden och tvingar miljontals människor att utvandra från EU:s fattigare länder till de rikare, där de har färre sociala rättigheter och exploateras hårdare än den inhemska befolkningen samtidigt som detta pressar löner och villkor i de rikare länderna.”

Om det vore så är det obegripligt varför de fattigare staterna i östra Europa är så angelägna om att bli medlemmar i EU. Det är inte EU som ”tvingar” människor att utvandra utan det är hoppet om bättre levnadsvillkor som får dem att söka sig till EU:s rikare medlemsstater som Sverige. Och under förutsättning att denna invandring är reglerad – obs att det sociala protokollet vill stärka kollektivavtalens ställning - så är väl vi för deras rätt att söka jobb här? För övrigt heter det lite längre ner i förslaget på rad 770 att ”Den Europeiska unionen har medfört ökad frihet att röra sig för människor.”

Vi väl därför stryka det ovan citerade stycket på rad 761-766.

Vidare vill vi ersätta förslagens avslutning på rad 780 till 794 med detta:

”På dessa grunder är Vänsterpartiet fortsatt starkt kritisk till unionen som den ser ut idag. Den auktoritära utvecklingen i flera medlemsländer tillsammans med de sociala problemen som åtstramningspolitiken har skapat innebär att unionen befinner sig i ett allvarligt tillstånd där dess framtid är osäker. På vissa områden som jordbrukspolitiken och delar av regionalpolitiken bör makten gå tillbaka till medlemsländerna.

Men på andra områden måste EU ges ökad makt gentemot medlemsländer som inte respekterar mänskliga rättigheter, vägrar ta ett solidariskt ansvar för flyktingar eller skyddar skattesmitare. Vänsterpartiet agerar tillsammans med andra vänsterkrafter för att EU skall förändras i grunden mot ökad öppenhet, hållbarhet och utökade sociala rättigheter tillsammans med samverkan, utbyte och arbete för fred.

Vänsterpartiet vill också tillsammans med andra progressiva rörelser bidra till att förändra EU till att bli en demokratisk motmakt till det internationella kapitalet. Vi vill också arbeta för en starkare ställning för kollektivavtalen och arbetsrätten i EU. Det samma gäller kvinnors rättigheter liksom rättigheter för diskriminerade minoriteter. I klimatfrågan krävs också ett vidgat samarbete mellan arbetarrörelsen, vänstern och den gröna rörelsen i EU.”

Vi yrkar

att stryka meningen på rad 748-749.

att stryka meningarna på rad 761-766.

att ersätta meningarna på rad 780-794 med stycket enligt ovan.

Trygve Andersson, Jerker Lundberg, Anders Meuller, Bo Widerberg, Örgryte Härlanda Göteborg, Ingrid Atlestam, Larseric Bergqvist, Johan Lönnroth, Centrum Göteborg, Hans Björkman, Kungälv, Bengt Eriksson, Jörgen Ryberg, Lundby Göteborg, Cyrill John, Karin Reinhardt, Linné Göteborg, Olle Kristoffersson, Hammarby-Skarpnäck, Maria Ljuslin,

Älvsjö Hägersten, Kerstin Ringholm, Frölunda Göteborg, Birgitta Sevefjord, Vita Bergen

B549 Skåne

Sverige bör lämna EU

Om vi till fullo anser att EU står i vägen för att föra sant socialistisk politik samt att EU måste avvecklas för att vi ska kunna etablera riktiga samarbeten är ett steg i denna kamp att lämna EU.

Vi yrkar därför

att det på rad 749 läggs till följande mening "För att dessa samarbeten ska bli möjliga behöver Sverige lämna EU."

B550 Upplands-Bro

Skilj den feministiska kampen från HBTQ-kampen

Att Vänsterpartiet är ett feministiskt parti är vi nog ense om. Men från kvinnorörelsens erfarenheter borde vi som parti ta lärdom om att kvinnors frigörelse inte är samma sak som HBTQ-rörelsens kamp för sina rättigheter.

Vi yrkar därför

att texten på rad 754 756 som börjar med "Som ett av Europas..." och avslutas med "HBTQIA+ personers rättigheter." omformuleras till: "Som ett av Europas starkaste feministiska parti kan Vänsterpartiet bidra mycket i kampen för kvinnors rättigheter. Dessutom kan vi bidra till kampen för HBTQIA+ personers rättigheter."

B551 Enskild

Förenkling o strykning

Rad 743 794

Inga dramatiska synpunkter, men lite förbättringar kan göras.

Jag yrkar

att meningen på rad 754 756 som inleds med "Som ett av..." stryks och ersätts med "Som ett av Europas starkaste feministiska partier kan Vänsterpartiet bidra med mycket i kampen för kvinnors och olika könsidentiteters rättigheter."

att meningen på rad 779 780 som inleds med "Klimatsatsningar..." stryks och ersätts med: "Klimatsatsningar, välfärd eller arbetsrätt måste kunna stärkas även om det hindrar kapitalets fria rörlighet eller eurosamarbetets budgettvång."

att den obegripliga meningen på rad 790 792 som inleds med "På områden..." stryks helt.

Agne Sandberg, Karlstad

B552 Karlstad

HBTQIA+

Rad 756

I texten används bokstavskombinationen ovan. Den är lång och otymplig och jag undrar hur många av våra medlemmar som självklart vet vad de två sista bokstäverna står för. Än mer undrar jag om partiet har en politik för t ex A-personerna. Vad gäller I-personer så listar wikipedia 12 olika undergrupper. Listan kan bli lång. Det behövs ett samlande hanterbart positivt begrepp för de grupper som de traditionella normerna tenderar att marginalisera.

Det är lovvärt att vilja inkludera många men eftersom varje lista måste ha ett slut och den mänskliga variationen i princip är oändlig så blir varje uppräkningslista till sist exkluderande. Plustecknet på slutet är ett tecken på att inte ens den mest påläste är helt säker på att man inte råkat glömma någon men är också lösningen på problemet.

Vi yrkar

att texten ”och HBTQIA+ personers rättigheter” på rad 756 ändras på så sätt att ”I” och ”A” tas bort och att därmed plustecknet får visa på en vidgad, men ej i detalj fastslagen målgrupp.

B553 Trosa

Rad 756

Brödtext, se motion B139

Vi yrkar därför

att rad 756 skrivs om ”...HBTQIA+ personers rättigheter”. (Betyder det människor med olika sexuella läggningar?)

B554 Enskild

Samarbete men inte EU-stöd till Marockos ockupation av Västsahara

Rad 769 är en tom rad.

Motivering: Vänsterpartiet måste aktivt motarbeta EU:s stöd till förtryckarregimer såsom Marocko. Västsahara, en f d spansk koloni, är den enda kvarvarande kolonin i Afrika. Större delen av Västsahara ockuperas av Marocko sen 1975. EU har undertecknat fiskeavtal med Marocko vilket strider mot internationell lag och även fördöms av EU-domstolen. Det krävs en annan och kraftfullare EU-politik till stöd för västsaharierna och mot Marockos ockupation.

Vi yrkar

att nedanstående införs på rad 769: ”Dessutom är det viktigt att Vänsterpartiet aktivt arbetar för att stoppa EU-stöd till länder som utövar kolonialt förtryck såsom EU:s stöd till

Marocko som ockuperar Västsahara.”

Monica Lindh, Patrik Liljeglöd, Pia Persson, Falun

B555 Skåne

Synliggöra vad EU faktiskt medfört

Rad 770 775

Vi instämmer i reservation 10 och vill att det synliggörs i programmet att det finns en betydande skillnad mellan de löften som getts och det som EU faktiskt medfört.

Vi yrkar därför

att rad 770 775 får följande ändrade lydelse: ”Den Europeiska Unionen har medfört löften om positiva förändringar – ökad frihet att röra sig för människor, utbyte mellan länder, snabbare informationsflöde och tillgång till gemensamma system – men dessa framsteg har i praktiken endast besannats för ett fåtal och ofta förutsatt att högerpolitik lagfästs, ekonomisk politik centraliserats och att öppenhet och demokrati begränsats. Bland annat genom att storföretagens intressen sätts före andra hänsyn och genom att behandlingen av människor och stater utanför unionens yttre gräns hårdnat.”

B556 Liljeholmen Hägersten

Framsteg har villkorats av högerpolitik, inte förutsatt

Framsteg inom fri rörlighet, ökat utbyte och snabbare informationsflöden har inte skett på grund av befäst högerpolitik, utan det har skett villkorat på befäst högerpolitik. Med den tidigare formuleringen låter det som att högerpolitik är en förutsättning för detta.

Vi yrkar

att texten “dessa framsteg har ofta förutsatt att högerpolitik lagfästs, ...” på rad 772 ersätts med “dessa framsteg har villkorats på att högerpolitik lagfästs, ...”.

B557 Tyresö

Storföretagens dominans är det allvarligaste hotet mot demokratin i EU

Vi vill ha en skarpare formulering. Rad 773 775.

Vi yrkar

att ”Bland annat genom att” på rad 773 775 tas bort och texten ändras med tillägg så att meningen lyder: ”Storföretagens intressen sätts före andra hänsyn, och behandlingen av människor och stater utanför unionens yttre gräns har hårdnat. Detta måste Vänsterpartiet bekämpa.”

B558 Skåne

EU och kollektivavtalen

EU är en union som sedan den bildades enligt sina olika fördrag stått på nyliberal grund. Innan vi lurades in i unionen lovades vi undantag för den svenska kollektivavtalsmodellen som är grundbulten i den svenska modellen. De löftena visade sig inte vara värda något eftersom kollektivavtal, fackliga rättigheter eller miljökrav alltid kommer vara underordnade den inre marknadens fria rörlighet i EU.

Därför yrkar vi

att följande mening läggs till under rubriken Europeiskt samarbete på rad 775: ”Vi kräver tillsammans med fackföreningsrörelsen att rätten att teckna nationella kollektivavtal slås fast i EU:s grundlag. Fackliga och demokratiska rättigheter kan aldrig anses underordnade EU:s nyliberala syn om marknadens frihet.”

B559 Jönköping

Tydligare skrivning om utomeuropeiskt samarbete samt om krigsmakt och skatter på EU-nivå

Rad 776, 795

Vi tycker att beskrivningen av EU:s inverkan på det utomeuropeiska samarbetet och EU:s ambitioner på skatteområdet och vad gäller egen krigsmakt saknas eller är för knapphändig.

Därför vill vi ha följande tillägg i partiprogrammet under rubriken Europeiskt samarbete.

Vi yrkar

att ett nytt stycke införs efter rad 775: ”Samtidigt har denna koncentration på EU-området inneburit att vår globala samverkan har försvagats. Sveriges tidigare aktiva globala solidaritetspolitik har tunnats ut. Dessutom har våra möjligheter att fördjupa samarbetet med utomeuropeiska stater försvagats.”

att ett nytt stycke införs efter rad 794: ”Två områden där EU i dag försöker etablera unionskompetenser och -funktioner gäller den yttre våldsmakten och skatteområdet. Vi är uttryckliga motståndare både till att EU utvecklar en egen unionskrigsmakt och till att Sverige frångår sin neutralitetspolitik och på något sätt deltar. EU försöker också etablera ny unionskompetens på skatteområdet. Vi motsätter oss att EU ges beskattningsrätt, en utveckling till en så kallad skatteunion.”

B560 Enskild

Rad 777 788

I programkommissionens remissförslag i höstas var partiets tveågsna inställning till den europeiska unionen fortfarande klart uttalad: förslag om folkomröstning om svenskt utträde ur EU nämndes som en framtida möjlighet. Det är bra att detta nu är struket. Men också den nya versionen är oklar och väcker allvarliga frågor om Vänsterpartiets internationalism.

Den europeiska unionen är även i sin nuvarande utformning ett historiskt framsteg i strävan till fred, försoning och samarbete i Europa. Att den speglar kapitalistiska maktförhållanden är ofrånkomligt, eftersom Europas länder har kapitalistiska marknadsekonomier. Detta kan bara förändras genom långsiktigt politiskt arbete och opinionsbildning inom och mellan länderna. Det arbetet skulle inte underlättas genom upplösning av unionen. Tvärtom skulle riskerna för populistisk nationalism och förödande konflikter växa kraftigt. Här följer därför ett förslag till striktare formulering av femte stycket i programförslagets avsnitt om europeiskt samarbete, raderna 777-788, där önskemålet om upplösning av unionen är struket.

Med anledning av ovanstående yrkar vi

att den citerade texten nedan ersätter förslagets avsnitt 777-788 så att detta istället får följande lydelse: ”För Vänsterpartiet är det självklart att det är möjligt och nödvändigt med internationella och europeiska samarbeten som inte sker på bekostnad av länders möjlighet att föra en progressiv politik. Klimatsatsningar, välfärd eller arbetsrätt ska kunna stärkas även när det hindrar kapitalets fria rörlighet eller eurosamarbetets budgettvång. På dessa grunder är Vänsterpartiet motståndare till unionens nuvarande tillämpning av begreppet ”social marknadsekonomi”, som ensidigt gynnar kapitalets intressen på bekostnad av hållbarhet, social rättvisa och ekonomisk jämlikhet. Den auktoritära utvecklingen i flera medlemsländer tillsammans med de sociala problem som åtstramningspolitiken har skapat bidrar också till en osäker framtid för unionen. Vänsterpartiet vill därför tillsammans med andra progressiva rörelser söka nya former för samarbete mellan Europas stater. Detta måste innebära grundläggande förändringar av unionens nuvarande utformning. Framför allt krävs förstärkning av demokratin inom unionen, bl a decentralisering genom konsekvent tillämpning av principen att beslut ska fattas på den nivå de gäller (den så kallade subsidiaritetsprincipen).”

Lars Rudebeck, Artemis Lumarker, Uppsala

B561 Skåne

Vänsterpartiet vill att Sverige lämnar EU

I programkommissionens nya förslags är stycket om EU ändrat på ett sätt som i stort närmar de två reservanternas förslag. Vi håller med, men vill tillföra en synpunkt.

Vi yrkar därför på

att stycket på sid 15 från rad 780 får följande formulering: ”På dessa grunder är Vänsterpartiet motståndare till unionen och agerar för att Europas och Sveriges utveckling istället ska leda mot öppenhet, hållbarhet och utökade sociala rättigheter tillsammans med samverkan, utbyte och fredssatsningar. Den auktoritära utvecklingen i flera medlemsländer tillsammans med sociala problem som åtstramningspolitiken har skapat innebär att unionen befinner sig i ett allvarligt tillstånd där dess framtid är osäker. Vänsterpartiet vill att Sverige lämnar EU och tillsammans med andra progressiva rörelser bidrar till att hitta former för nya samarbeten mellan Europas stater. Dagens europeiska union står i vägen för framväxt av sådana samarbeten och därmed anser Vänsterpartiet att unionen på sikt måste upplösas.”

B562 Farsta

EU-kritiker, inte EU-motståndare

Högern i Sverige var länge starkt EU-positiv. Det som lockade var den inte marknaden med fri konkurrens och rörlighet för kapital, varor och tjänster. Nu när EU också diskuterar gemensamma lagar och regler kring sociala rättigheter, miljöskydd och annat, har de ställt sig på bromsklossen. EU ska inte lägga sig i länders självbestämmande heter det nu. Man vill ha ett ”smalare men vassare” EU som det sägs ibland. Alltså ett EU där kapitalet kan röra sig utan hinder och länder får försöka locka till sig investeringar med hjälp av allt lägre bolagsskatter och lägre sociala skyddsnät. Denna nyliberala höger ansluter sig till Margaret Thatchers hållning som hon uttryckte redan 1988:

-Vi har inte lyckats rulla tillbaka statens gränser i Storbritannien bara för att se dem rullas fram igen på europeisk nivå.

Ska den fria rörligheten hindras från att bli en kapplöpning mot botten, där Sverige redan satt igång med lägre bolagsskatt, avskaffad förmögenhetsskatt och åtskilliga hål i anställningsskyddet, så räcker det inte med nationell lagstiftning. Vi måste verka för tvingande direktiv från EU om inte kampen för starkare arbetsrätt och ekonomisk utjämning ska försvåras. Stater är rädda för att förlora i konkurrenskraft när egna önskade åtgärder för människor och miljö inte genomförs i konkurrentländerna.

Detta innebär att vi inte längre kan vara motståndare till mer överstatlig politik på områden som handlar om beskattning, sociala rättigheter eller miljö.

Det är bra att utträdeskravet försvunnit i den nya programtexten. Den bär dock kvar på rester från en tid då vi inte såg EU som en arena för kampen utan som en institution som borde försvinna.

Vi yrkar därför på

att ordet ”motståndare” ersätts med ”kritiker” på rad 781.

att texten ”Vänsterpartiet vill...” ersätts med: ”Vänsterpartiet vill tillsammans med andra progressiva rörelser ändra unionens färdriktning så att vi successivt stärker människors demokratiska och sociala rättigheter, utvecklar ekologiskt hållbarhet i alla sektorer och hindrar skattekonkurrens. Detta innebär att EU kan ges beslutanderätt på nya områden när detta gynnar en sådan inriktning, samtidigt som vi också värnar lokal och nationell självständighet som inte inkräktar på andras möjligheter att driva en progressiv politik.” på rad 785 794.

B563 Hammarby-Skarpnäck, Liljeholmen-Hägersten

Motstånd till EU:s militarisering

EU militariseras allt mer, och det är vi i Vänsterpartiet självklart motståndare till. Det måste synas även i partiprogrammet.

Vi yrkar därför

att det på rad 783 läggs till “samt mot militarisering.” i slutet av meningen.

B564 Botkyrka

Frågan om EU-utträde

Efter rad 788

Frågan om ett svenskt EU-utträde har varit komplicerad för Vänsterpartiet. Å ena sidan har de skäl som vi hade för att säga nej till svenskt medlemskap inte försvagats sedan 1994 – tvärtom. EU har utvecklats i den federalistiskt nyliberala riktning som vi varnade för inför folkomröstningen. Å andra sidan lovade vi som övriga partier att respektera folkomröstningens resultat och i riksdagen röstade vi därför ja till anslutningslagen. Vi har sedan dess inte lyft kravet på utträde eller på en ny folkomröstning. Ändå skrev kongressen för några år sedan in i partiprogrammet att vi ”verkar för” ett utträde, vilket inte är sant.

I remissversionen av det nya partiprogrammet lyfte programkommissionen in formeln från EU-valplattformen att det ”inte [är] aktuellt” att lyfta frågan om en ny folkomröstning om medlemskapet, men texten förklarade inte varför. Däremot listades ett antal faktorer som skulle kunna göra det aktuellt i framtiden. I det slutliga förslaget till program har frågan om eventuellt utträde förbigåtts helt och i stället sägs att ”[d]agens europeiska union står i vägen” för framväxten av sådana internationella och europeiska samarbeten som vi vill se och att därför ”unionen på sikt måste upplösas” (rad 787–788).

Om vi tänker oss att frågan om ett svenskt utträde trots allt skulle aktualiseras i en ny folkomröstning – skulle Vänsterpartiet då stå på ja- eller nej-sidan? Förslaget till partiprogram ger inget svar på den frågan, men ett sådant måste vi nog ändå ha – även om det måste bli ett svar av typen ”det beror på!”.

Det som är avgörande för om och när vi ska driva kravet på EU-utträde och för hur vi ska ställa oss i en tänkt framtida folkomröstning, är bedömningen av de politiska och sociala konsekvenserna av ett utträde, omständigheter som vi bara i begränsad omfattning själva kan påverka och som förändras över tid. EU-utträdet kan inte ses abstrakt, som en logisk konsekvens av vad EU de facto är och våra uppfattningar om hur ett europeiskt samarbete borde se ut, utan måste analyseras konkret utifrån aktuella maktförhållanden.

En stat kan lämna EU genom olika dörrar och med olika politiska förtecken. Boris Johnson har nu baxat ut Storbritannien genom dörren till höger för att skapa möjligheter att föra en ännu mer reaktionär högerpolitik än den EU:s regelverk tillåter. Därför har större delen av den brittiska vänstern och arbetarrörelsen varit motståndare till ett utträde, medan utträdeskravet framförallt drivits av borgerlighetens mest reaktionära och främlingsfientliga delar (även om det finns en liten ”left-exit”-strömning också).

För att ett svenskt utträde ska bli aktuellt för Vänsterpartiet att driva måste det stå klart, att såväl kampen för utträde i sig, som ett faktiskt utträde efter en ny folkomröstning, kommer att leda till, eller i varje fall öka möjligheterna för, en mer progressiv och vänsterinriktad politik, dvs. att vi tar vänsterdörren ut ur EU. Inför folkomröstningen 1994 och även därefter, liksom i kampen om Eurointrädet – som vi vann – var EU-motståndet i Sverige i första hand ett motstånd från vänster. I dag är det annorlunda, vilket återspeglas i att allt färre vänsterväljare förespråkar ett utträde.

Vi yrkar

att följande stycke läggs in efter rad 788: ”Det är idag inte aktuellt för Vänsterpartiet att kräva en ny folkomröstning om Sveriges medlemskap i EU. Ett sådant krav kan däremot aktualiseras om EU förändras ytterligare i en federal riktning, om beslutsrätt i avgörande frågor fräntas Sverige, om folkopinionen om medlemskap förändras, om antidemokratiska strömningar vinner starkt inflytande över unionen eller om formerna för medlemskap ändras på ett sätt som hotar demokratin och de mänskliga rättigheterna. För att ett svenskt utträde ska bli aktuellt för Vänsterpartiet att driva måste det samtidigt stå klart att såväl kampen för utträde i sig som det faktiska utträdet kommer att skapa bättre förutsättningar för en mer progressiv och vänsterinriktad politik, dvs att vi tar vänsterdörren ut ur EU. Vänsterpartiet kommer inte att medverka till ett utträde som tvärtom leder till en mer reaktionär och nyliberal politisk utveckling i vårt land och i Europa.”

B565 Degerfors **Behåll utträdeskravet ur EU**

I politiken är tydlighet en dygd.

På vilket parti ska en vänsterinriktad svensk medborgare som vill att Sverige ska lämna EU rösta? Frågan är relevant eftersom det i dagsläget inte finns något alternativ sedan programkommissionen i förslaget till nytt partiprogram mjukat upp utträdeskravet till att ”unionen på sikt måste upplösas”. Som om det kravet skulle vara lättare att genomföra än att kräva att Sverige lämnar EU?

EU:s konstitution och grundlag föreskriver att en kapitalistisk nyliberal agenda följs. Lissabonstrategin som till stora delar ligger till grund för utvecklingen i EU har på senare år genomförts med brutala konsekvenser. Sverige kan ses som ett förskräckande exempel. Förutom en urholkning av demokratin och folkstyret innebär strategins implementering bl.a. att hela välfärdssektorn har avreglerats och till delar privatiserats, vidare sänkta skatter för de redan besuttna och företag, försämrade arbetslöshets- social- och pensionsvillkor, ökande regionala klyftor och centralisering av resurser till storstäder och länscentra m.m.

Dessutom uppträder EU numera som en militär stormakt som i allians med USA krigar i länder där unionens ”intressen” är hotade. Till detta kommer att den nya EU – avgiften som efter Storbritanniens utträde innebär att skattebetalare i Sverige kommer att skicka 1 miljard kronor i veckan till EU – byråkratin i Bryssel. Pengar som annars kunnat gå till upprustning av välfärdssektorn.

Allt detta och mer därtill kritiserar vi i Vänsterpartiet med rätta – och har med stor tydlighet gjort sedan inträdet 1995. Emellertid har en viss ängslan infunnit sig hos partiledningen för att partiet hamnar i dåligt sällskap vad gäller kravet på utträde ur EU. SD har ju samma krav, liksom Tories i Storbritannien – alltså måste Vänsterpartiet byta linje resonerar partiledningen och programkommissionen. Vi anser att denna hållning är felaktig och demoraliserande, och skapar förvirring bland potentiella vänsterväljare.

I folkomröstningen 1994 röstade 46,8 procent av befolkningen nej till medlemskap till EU. Under 2000 – talet är mellan 30 40 procent av folket i olika opinionsundersökningar för ett utträde ur EU , en ståndpunkt som förmodligen kommer att få ökat stöd efter Storbritanniens utträde.

Ur ett demokratiskt perspektiv är det tveksamt att cirka 1/3 av befolkningen eller fler inte har något vänsteralternativ att rösta på i så viktig fråga som EU – medlemskapet innebär. Vänsterpartiet ska därför behålla kravet på utträde ur EU.

Vi yrkar

att meningen på rad 788 stryks efter ordet ”samarbeten” och följande text införs istället: ”Vänsterpartiet verkar därför för att Sverige ska lämna EU.”

B566 Täby-Danderyd

EU-upplösning

På rad 788 i avsnittet ”Europeiskt samarbete” står: ”därför anser Vänsterpartiet att unionen på sikt skall upplösas”

Under senare tid har Sveriges relation till EU debatterats inom Vänsterpartiet. Tidigare har partilinjen varit utträde, men meningarna har varit delade, och i programförslaget har man kringgått den omdebatterade frågan genom att partilinjen nu skall vara att EU på sikt skall upplösas.

En eventuell upplösning av EU kommer i så fall att involvera ett stort antal länder, och Vänsterpartiet har minimal möjlighet att påverka en sådan process. Det finns ingen anledning att ta upp denna hypotetiska möjlighet i partiprogrammet.

I programförslaget har Vänsterpartiets kritik av EU formulerats på raderna 760-794. I en situation med fortsatt EU-medlemskap har Vänsterpartiet två möjligheter att få gehör för denna kritik, dels genom att försöka omförhandla fördrag som reglerar Sveriges relation till EU, del att försöka förändra ”Funktionsfördraget”. Sådana förhandlings-strategier är kanske aningen mer realistiska jämfört med kravet på att EU upplöser sig självt.

Enligt programförslaget så bör, vid sidan av EU, även Nato upplösas (!) (rad 725-726). En motion som kritiserar detta förslag har lämnats in med titeln ”Nato-upplösning”. Vänsterpartiets vilja att upplösa både EU och Nato kan väcka löje och öppna för kritik av ”Vänsterpartiets orealistiska förslag”.

Vi yrkar

att i det i meningen på rad 788 sätts punkt efter ordet ”samarbeten” och att resten av meningen stryks.

B567 Sundsvall

Bifall till reservation nr 11.

Vi yrkar

att kongressen ska anta reservation nr 11: ”Verka för EU-utträde Vi reserverar oss mot att skrivningen ”Vänsterpartiet verkar för att Sverige ska lämna EU.” ej förts in i program-

förslaget. Vänsterpartiet är ett realistiskt parti, och inte ett sällskap för önsketänkande. Att vara medlem i en klubb för kapitalintressen gagnar varken Europas vänster eller folkflertal.”

B568 Järfälla

Ett europeiskt samarbete på demokratisk grund

Rad 788

Vi delar i stort partiprogrammets beskrivning i avsnittet Europeiskt samarbete hur ett framtida samarbete måste formars och att dagens EU står i vägen för ett framtida progressivt europeiskt samarbete. Men vi anser att förändringen av EU ej förutsätter ”att unionen på sikt måste upplösas”

Det krävs förändring i progressiv riktning genom daglig kamp. Precis som vi uppfattar att vår grupp i EU-parlamentet arbetar idag.

Vi yrkar

att meningen som börjar på rad 788 ändras till följande: ”Dagens europeiska union står i vägen för framväxten av sådana samarbeten och därför anser Vänsterpartiet att unionen på sikt måste ersättas av ett demokratiskt forum för mellanstatligt samarbete.”

B569 Göteborg

Sverige ut ur EU

I programkommissionens förslag till nytt partiprogram vill man ta bort vårt krav om utträde ur EU. Vi menar att det är fel väg att gå, och vill att kravet behålls.

Vi ser ingenting i den senaste tidens politiska utveckling som gjort detta krav mindre relevant. Tvärtom menar vi att det senaste decenniet med all önskvärd tydlighet visat på omöjligheten att inifrån reformera EU till något annat än ett redskap för det europeiska storkapitalet. Om vi menar allvar med att vi är motståndare mot EU (vilket uttrycks i förslaget till nytt program) är kravet om svenskt EU-utträde ett av våra viktigaste vapen i det motståndet.

Ett argument som lyfts för att slopa kravet om utträde är att vi i nuläget inte har en majoritet av folkopinionen med oss i denna fråga. Vi ser detta som ett märkligt argument – om vi ändrade vår politik i alla frågor där vi inte har en majoritet med oss skulle vi inte ha mycket av vår politik kvar.

Att arbeta politiskt handlar ju just om att argumentera för och driva de frågor som man står för, för att på så sätt kunna få till ett skifte i opinionen. Det finns inget som säger att vi inte skulle kunna skapa ett opinionsskifte på denna punkt om vi drev vårt krav på utträde med tydlighet och självförtroende, vilket vi tyvärr inte kan påstås ha gjort de senaste åren. Vi föreslår att vi behåller det stycke i vårt nuvarande partiprogram (s. 60 61) där vi beskriver vårt krav om utträde ur EU.

Vi yrkar

att det på rad 789 läggs till ett nytt stycke med följande text: ”Vänsterpartiet driver kravet om ett svenskt utträde ur EU. Möjligheterna att lämna EMU ska formaliseras och hela europrojekt bör överges eller göras om i grunden. Sverige ska förbli utanför EMU och ges ett undantag från eurosamarbetet och motarbeta centraliseringen av den ekonomiska politiken i EU. Överstatlig övervakning av medlemsstaternas budgetprocesser ska avvisas. Den fria rörligheten för kapital ska underordnas alla EU-länders rätt att värna en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling.”

B570 Skåne

Verka för ett utträde ur EU

Rad 788

Vi anser att Vänsterpartiet ska verka för ett utträde ur EU, instämmer därför i reservation 11.

Vi yrkar därför

att rad 788 får följande ändrade lydelse: ”samarbeten. Vänsterpartiet verkar för att Sverige ska lämna EU.”

B571 Enskild

Det är otvetydigt så att Sverige kommer vara en del av EU under överskådlig tid framöver. Att helt och hållet slopa kravet om EU-utträde är dock inte särskilt välgenomtänkt. EU är och förblir en organisation som verkar för överstatlighet och som är djupt odemokratisk. Att något enskilt land, än mindre enskilt parti, skulle kunna förändra unionens själva grundvalar på ett sådant sätt att detta inte är ett faktum, är högst osannolikt. Att acceptera medlemskapet och verka för EU-utträde behöver dock inte stå i motsats till varandra. Partiprogrammet ska tala om hur vi i Vänsterpartiet vill att samhället ska se ut, att vi i det perspektivet inte skulle kunna ha med ett alternativ där EU-utträde finns med är kontra-produktivt.

Förutsättningarna för ett utträde idag är dock annorlunda sett till hur det förhöll sig tidigare. Vi vet idag av erfarenhet att det är viktigt att ha tydliga svar på vad vi vill istället för ett medlemskap. Framförallt kräver vi inte ett utträde mot folkets uttryckliga vilja. Det här bör dock formuleras i partiprogrammet som just nu enbart har ett utträde med som en direkt konsekvens av unionens upplösande. Något som är ännu mer osannolikt att det skulle kunna inträffa än att det över en natt förändras till ett socialistiskt paradiset.

I takt med att högerkrafterna och fascismen växer sig starkare måste vi vara öppna för möjligheten att kunna kräva att Sverige lämnar unionen. Att Vänsterpartiet skulle se ett medlemskap för Sverige i ett EU som totalt domineras av fascismen är inte troligt, men är ett faktum med dagens skrivningar i partiprogrammet.

Jag yrkar därför

att följande mening ”Sverige bör lämna unionen om det inte längre finns ett folkligt stöd

för fortsatt medlemskap. Vänsterpartiet ska då verka för ett ordnat utträde snarast möjligt.” läggs till efter meningen som slutar på rad 788 i förslaget till partiprogram.

Samuel Gonzalez Westling, Hofors

B572 Enskild

EU-utträde

Ett projekt som har skapats med syftet att underlätta utsugningen av arbetarklassen kan aldrig omformas - det måste upplösas. Samarbeten mellan nationalstater kan absolut vara av godo, men ett så nära samarbete och maktförskjutning som EU-projektet innebär, kan aldrig ske på kapitalets villkor, utan att arbetarklassen försvagas. Ett sådant nära samarbete måste ske på socialistisk grund, och på en sådan grund vilar definitivt inte EU-projektet. Därför måste vänsterpartiets verkar för ett utträde.

Jag yrkar

att följande förs in på rad 788: “Vänsterpartiet ska verka för att Sverige så snart som möjligt lämnar EU.”

David Nilsson, Malmö

B573 Valdemarsvik

Nytt textavsnitt, folkomröstning EU

Vi är naturligt skeptiska till EU, med all rätt. Det är en högst tveksam demokratisk skapelse, byggd för att värna kapitalismen framför medborgarnas rättigheter. Den utveckling som sker i flera EU stater med extremhögern i regeringsposition eller som starka pådrivande krafter, parallellt med EU:s vilja att gå mot en starkare federation med egen armé, är högst oroande.

Ska Vänsterpartiet då verka för att Sverige förblir medlem i EU med denna utveckling – nej.

Sverige som nation måste ta tillbaka sin fria röst i världen, och kunna visa världen och Europa andra vägar att gå, än den imperialism, protektionism och militarisering som EU står för.

Vi yrkar på

att följande textavsnitt förs in på rad 790: ”En ny folkomröstning om Sveriges medlemskap kan aktualiseras om Europeiska Unionen förändras ytterligare i en federal riktning, om beslutsrätt i avgörande frågor fräntas Sverige, folkopinionen om medlemskap förändras, om antidemokratiska strömningar vinner starkt inflytande över unionen eller om formerna för medlemskap förändras.”

B574 Enskild

Nationalstaten är grunden

Nationalstaten är grunden för demokratin. Det är där den politiska makten kan utvecklas, progressiva folkrörelser byggas upp, demokratiska rättigheter utövas och majoriteter i parlamentariska församlingar erövrar. Försvaret mot högerextrema åsikter förs framförallt på nationell nivå och inte på EU-nivå.

Vi yrkar därför

att följande rader förs in efter rad 794: ”Nationalstaten är grunden för demokratin: Det är där den politiska makten kan utvecklas, progressiva folkrörelser byggas upp, demokratiska rättigheter utövas och majoriteter i parlamentariska församlingar erövrar. Försvaret mot högerextrema åsikter förs framförallt på nationell nivå och inte på EU-nivå.”

Peter Lorentzon, Britta Ring, Vita Bergen, Göran Larsson, Täby Danderyd, Jan Bergvall, Bengt Sundell, Åke Wilen, Liljeholmen-Hägersten, EvaLena Varhelyi, Niklas Bjurström, Kungsholmen, Annelies Lindblom, Kjell A Johansson, Upplands Bro, Marketta Guevara Kulju, Järfälla, Inga Lill Stjerndahl, Hans Arvidsson Västra Södermalm

B575 Liljeholmen-Hägersten

EU, fördragsändringar och trotsa tvingande regler

För att klargöra varför EU är problematiskt bör vi kräva grundläggande ändringar i fördragen. Att bara förklara att vi är emot EU är inte tillräckligt för den som bara upplevt och känner till EU:s positiva sidor som till exempel fri rörlighet. Att kräva grundläggande ändringar av fördragen klargör och konkretiserar problemen med EU. Det är också en radikalare hållning mot EU:s ekonomiska politik oavsett hur vi ställer oss till medlemskap på lång sikt.

Exempel på frågor som kan tas upp är gällande arbetsrätt som låter företag utnyttja arbetare över gränser och dumpa löner, budgetregler som stryper ekonomier som hade behövt stora investeringsprogram snarare än nedskärningar som främst påverkar låg- och medelinkomsttagare, avregleringar som tvingar länder att av rent ideologiska skäl avreglera tidigare fungerande järnväg, elnät osv, och regler som tvingar fram upphandlingar av tjänster som tidigare kunde utföras av staten, regionen, eller kommunen. Detsamma gäller EU:s militarisering, vi arbetar aktivt mot EU:s militarisering.

I de fall där vi inte kan tvinga fram fördragsändringar eller ändringar av direktiven bör vi gå före och avsiktligt bryta mot direktiven som en form av civil olydnad, exempelvis genom att återreglera järnvägen och tvinga företag som använder utstationerad arbetskraft att följa de kollektivavtalsenliga arbetsvillkor och löner som gäller i Sverige. Vi måste även behålla möjligheten att vägra bidra till en eventuell gemensam EU-styrka och vägra skicka militär till gemensamma aktioner, oavsett vad EU-direktiv vill påtvinga oss.

Vi yrkar

att det läggs till ett nytt stycke efter rad 794 som lyder “Vidare arbetar Vänsterpartiet för att

existerande fördrag och direktiv, som påverkar vår möjlighet att driva en progressiv politik på hemmaplan, förändras i grunden.”

att det efter ovanstående läggs till: ”Till dess att vi kan genomföra en sån politik måste vi gå före och avsiktligt bryta mot de regler som tvingar in oss i en ekonomisk högerpolitik. Exempelvis ska vi arbeta för att förstatliga järnvägen för att tillhandahålla en samhällsnyttig och klimatnyttig järnväg för alla, även om detta strider mot gällande EU-direktiv.”

B576 Enskild

Lämna EU

Rad 795

Kapitlet ”Europeiskt samarbete” i förslaget till partiprogrammet diskuterar vårt partis syn på europeiskt samarbete och den Europeiska unionen. Det framgår tydligt att EU i många avseenden spelar en negativ roll i detta sammanhang, varför också texten säger: ”därför anser Vänsterpartiet att unionen på sikt måste upplösas”.

Vi tycker att den skrivningen är för vag. I följande och sista stycket står det om att väga progressiva framsteg på EU-nivå mot riskerna med EU:s inflytande. Vi menar att EU är i grunden och enligt sin författning odemokratisk och omöjlig att reformera i enlighet med våra värderingar. Även om unionen eventuellt ”på sikt måste upplösas” bör vi stå fast vid vår avsikt att lämna EU. Vi menar därför att kapitlet bör avslutas med att Vänsterpartiet verkar för att på sikt lämna EU.

Vi yrkar

att kapitlet ”Europeiskt samarbete” på rad 795 avslutas med meningen ”Eftersom det inte är troligt att EU kan reformeras enligt våra värderingar verkar Vänsterpartiet för att på sikt lämna EU”.

Marianne Kjellberg, Erik Karlsson, Amal Yazigi, Kurshid Chowdhury, Kjell A Johansson, Annelies Lindblom, Upplands-Bro, Kerstin Åkare, Uddevalla, Göran Larsson, Täby Danderyd, Britta Ring, Peter Lorentzon, Vita Bergen, Jan Bergvall, Bengt Sundell, Ann Marie Strömberg, Åke Wilen, Liljeholmen-Hägersten, EvaLena Varhelyi, Niklas Bjurström, Kungsholmen, Marketta Guevara Kulju, Järfälla, Inga Lill Stjerndahl, Hans Arvidsson, Västra Södermalm, Elisabeth Löfvander, Bromma

B577 Enskild

Rad 797

Biologisk mångfald är lika hotad som klimatet.

Vi yrkar

att ovanstående rad 797 ändras till: ”Kampen för klimat och biologisk mångfald”.

Monica Lindh, Patrik Liljeglöd, Maja Gilbert Westholm, Erik Edquist, Pia Persson, Falun

B578 Enskild

Miljöfrågorna måste synas i partiprogrammet

Rad 797, 852, 857

Även om partiprogrammet generellt är allmänt hållet så finns ändå en hel del exempel på vad vi har för mål det kommande årtiondet. Förutom i miljöfrågorna. Även här måste programmet vara tydligare och konkretare för att programmet ska bli användbart och ge vägledning. Några få meningar finns instuckna under stycket ”Klimatkampen”, men det är alldeles otillräckligt.

Miljöfrågorna måste vara med tydligare. Utfiskning, gifter, luftföroreningar och minskad biologisk mångfald är ett hot mot vår liksom alla andra arters överlevnad. Här följer några förslag för att lyfta miljöfrågorna:

Rad 797 Rubriken ”Klimatkampen” är missvisande då här också nämns miljöfrågor.

Rad 857. Här krävs åtminstone några konkreta exempel på vad vi vill åstadkomma de kommande åren, likt de som finns i de andra principkapitlen. Det ger en inriktning och bättre förståelse för vad vi menar och vill åstadkomma.

Jag yrkar

att rubriken på rad 797 byts ut mot ”Kamp för klimat och miljö”.

att meningen på rad 852 som börjar med ”Dagens köttkonsumtion...” stryks och ersätts med följande som anger ett tydligt mål: ”Vänsterpartiet vill utveckla ett ekologiskt, cirkulärt jordbruk baserat på naturgödsel, minimal giftnvändning och minimalt näringsläckage. Lantbrukets djur ska ges stimulans, utevistelse och ett gott omhändertagande. Överkonsumtion av kött måste förändras till en mer balanserad konsumtion med en ökad andel vegetabilier och ekologiska produkter.”

att följande stycke läggs till efter rad 857: ”Vi måste återställa den ekologiska mångfalden: Viktiga åtgärder är förutom ett hållbart jordbruk, ett hållbart skogsbruk baserat på fler lövträd och skogskiften med olika åldrar för ökad klimatnytta. Minst 17 procent av alla våra mark- och vattenområden måste dessutom skyddas från all påverkan.

Fiske måste ske med selektiva redskap och följa den vetenskapliga rådgivningen.

Arbetet med att restaurera Östersjön måste påskyndas. Här krävs också internationella överenskommelser.

God ekologisk status i alla våra vatten förutsätter också ökad rening i våra avloppsreningsverk.

Luften i stadsmiljön måste förbättras genom ökad kollektivtrafik och minskad bilism.

Tillräckliga grönområden måste bevaras i städernas centrala områden.”

Losita Garcia, Hammarby Skarpnäck

B579 Malmö

Ändra rubriken till Klimat- och miljökampen

Rad 797

Vi uppskattar generellt att förslaget ger klimatkrisen stort utrymme. Det är rimligt både

sett till krisens allvar och av strategiska skäl för dess möjlighet att bygga opinion. Men som också förslaget beskriver tidigare i texten, under rubriken "Ett parti på ekologisk grund", sker det flera akuta ekologiska kriser som förstärker varandra. När de ideologiska utgångspunkterna längre fram följs upp med mer konkreta principer, är det dessvärre bara klimatkampen som beskrivs.

Vi tycker att en mer inkluderande rubrik som också omfattar miljö skulle ge oss bättre utrymme att beskriva våra lösningar på samhällets utmaningar.

Vi yrkar

att rubriken "Klimatkampen" på rad 797 ersätts med "Klimat- och miljökampen".

B580 Enskild

Klimatet är bara en av de ekologiska kriserna

Förut levde människor i en liten ekonomi i en stor värld. Nu lever vi i en stor ekonomi i en liten värld. Klimatkrisen är ett av många symptom på att vårt ekonomiska system överexploaterar naturen och successivt förstör den levande världen.

Ett forskarteam lett av Johan Rockström utvecklade förut nio planetära gränser människan måste hålla sig inom. Klimatet är en av gränserna vi redan har passerat. Men vi ligger också farligt till vid andra ekologiska gränser, helt avgörande för att människan ska överleva på jorden. Till exempel är vi mitt i världshistoriens snabbaste artutrotning där sex av tio ryggradsdjur är borta bara sedan 1970-talet. Detta har troligen gått längre än klimatkrisen (även om kriserna hänger ihop). Vi har satt näringscykler ur spel, överutnyttjar matjordar och färskvatten, fiskar ut haven och översvämmar världen med farliga kemikalier samt el- och plastavfall.

Om bara några år kommer begreppet "klimatkrisen" vara utbytt mot "vår ekologiska kris" och Vänsterpartiets partiprogram kommer verka föråldrat. Det är vårt expansiva kapitalistiska system som utarmar våra livsuppehållande ekosystem och förstör balansen i både biosfär och atmosfär. Klimatkrisen är möjligen det mest akuta hotet, men vi klarar oss inte heller utan biologisk mångfald. All vår produktion, inte minst jordbruket är totalt beroende av en livsväv av arter där mångfalden är en typ av försäkring där arter täcker upp för varandra. Två tredjedelar av allt vi äter är beroende av pollinerande insekter. Och dessa hotas inte bara av klimatförändringar utan av kemikalier, monokulturer och krympande livsmiljöer.

Koldioxidutsläpp är också bara ett av många farliga avfall och samsas med elektronikskrot, kemikalieutsläpp, övergödning, plastavfall med mera. Därtill har vi sinande ändliga resurser såsom fosfor och viktiga metaller.

Det är inte värdigt ett parti som vill kalla sig det grönaste att ingenstans i partiprogrammet nämna "cirkularitet", "återvinning" "kemikalier" "plast" "avfall" "matjordar" eller "ändliga resurser".

Jag yrkar därför

att ordet "Klimatkampen" byts ut mot "Kampen för klimatet och livet på jorden" i rubriken på rad 797.

att det på rad 801, efter meningen "Redan idag möter vi konsekvenserna av den globala uppvärmningen i form av mer extrema väderförhållanden, svältkatastrofer och klimatflyktingar." infogas följande text: "Förutom klimatkrisen utarmar dagens globala kapitalism matjordar och fiskebestånd, skövlar livsviktiga naturskogar och utrotar arter snabbare än någonsin tidigare. Därtill har vinstmaximeringskraven skapat linjära ekonomier där slit-och-släng-produkter är normen istället för kvalitet och kretslopp. Därför växer avfallen av elektronik och plast, samtidigt som ändliga resurser såsom fosfor sinar. Vi vill istället att material ska tas om hand och cirkuleras, tvingande regleringar ska göra att produkter håller och kan repareras samt att vi system för delning av saker och transportmedel blir normen. Försiktighetsprincipen ska gälla för nya kemikalier om de inte kan undvikas helt. Och livsmiljöerna för våra livsviktiga arter såsom pollinerande insekter måste bevaras och utökas genom mångfald i jordbruket och grönare städer. Genom bevarandet av natur, träbyggnader och rikare matjordar kan vi också binda koldioxid i saker som förbättrar vårt välbefinnande. Vänsterpartiet vill helt enkelt att naturens gränser ska sätta ramarna för ekonomin."

att meningen "Tiden vi har på oss att ställa om till ett lågutsläppssamhälle är kortare än vad många tidigare har trott." på rad 801" ändras till meningen "Tiden vi har på oss att ställa om till ett samhälle inom planetens gränser och kraftigt minskar utsläppen mot noll är kortare än vad många tidigare trott".

Hannes Anagrius, Skärholmen

B581 Karlstad

Det är bråttom med klimatomställningen

Rad 799 804

Texten om klimatkampen präglas av allmänt hållna formuleringar som inte lyfter fram det hotfulla med klimatförändringarna och hur brådskande åtgärderna är. Här är man i gott sällskap med övriga politiska partier i Sverige. Ledande forskare inom klimatområdet ser inte vad gäller detta någon kvalitativ skillnad mellan Vänsterpartiet och övriga partier vad gäller klimatpolitik.

Ett alarmistiskt perspektiv skrämmer. Att ingjuta hopp genom att vägra se verkligheten sådan den är leder dock bara till ökad ångest och flyktbenägenhet vilket försenar åtgärder som måste vidtas här och nu.

Vänsterpartiet grundar sin ideologi i vetenskap och materialism och ser därför verkligheten i vitögat och skapar hopp hos människor genom kraftfullt politiskt agerande.

Vi yrkar därför på

att rad 799 804 i avsnittet Klimatkampen stryks och ersätts med följande text: "Klimatförändringarnas konsekvenser innebär redan stort lidande globalt och de kommer att

innebära stora uppoffringar för kommande generationer även i vårt land. Om vi inte gemensamt begränsar den frihet som tillgången till billig fossil energi gett oss kommer naturen hårdhänt att göra det.

En genomgripande omvandling av svenskt liv och arbete är nödvändig om vi vill fullgöra vår del av den globala klimatomställningen. Mycket av det vi upplever normalt och självklart måste ändras. En omställning från ett fossilberoende till en grön cirkulär ekonomi innebär drastiska förändringar och måste börja nu. Endast om vi omedelbart agerar kraftfullt kan människor få hopp och framtidstro kan prägla samhällsbygget. Därför står åtgärder för klimatomställning överst på Vänsterpartiets agenda.”

B582 Enskild

Rubriken ändras till ”Klimat- och miljökampen”

Klimatkampsavsnittet i huvudsak bra, men återigen lite omständligt och pratigt. Och vi måste vara tydliga med att det kapitalistiska imperativet om ekonomisk tillväxt INTE är ett mål i egen rätt. För oss är en utveckling som ger social och ekologisk hållbarhet målet. Huruvida det blir ekonomisk tillväxt eller inte är underordnat. Jag har i en annan motion dessutom påpekat att detta avsnitt – eftersom det handlar om mänsklighetens största utmaning – måste flyttas fram i programtexten.

Jag har också tagit del av (V) Kindas motion där bl a landsbygdens betydelse i klimatkampen lyfts fram. Därifrån har jag hämtat de stycken (fyra) som inleds med ”Landsbygden utgör basen...” och som avslutas med ”...kalhyggen minskar”.

Avsnittet bör också kompletteras med miljöfrågor i bredare mening. Här har jag hämtat inspiration från ett motionsutskast från (V):s Östgötadistrikt. Detta har jag lagt in i slutet med två stycken som inleds med ”Miljön i Sverige...” och avslutas med ”..förhindra dagens närsalt-läckage”.

Jag föreslår därför

att raderna 799 857 stryks och ersätts med: ”Kapitalismens vinstmaximering har bidragit till att skapa klimat- och resurskriser. Klimatkrisen är den största utmaning som mänskligheten står inför. Redan idag möter vi konsekvenserna av den globala uppvärmningen i form av mer extrema väderförhållanden, svältkatastrofer och klimatflyktingar. Stora samhällsutmaningar innebär en möjlighet att bygga ett bättre samhälle än det nuvarande. Men tiden vi har på oss att ställa om till ett lågutsläppssamhälle är kort. För att omställningen ska vara möjlig måste den ske organiserat på alla nivåer i samhället, och förenas med en utveckling mot ökad jämlikhet och rättvisa. I det arbetet är målet ekologisk och social hållbarhet målet, medan frågan om ekonomisk tillväxt är underordnad. För att lyckas med detta och för att stå emot fossilkapitalets motdrag, krävs en massrörelse med folkliga påtryckningar underifrån.

Det privata ägandet av tekniska innovationer hotar utvecklingen av hållbara alternativ globalt. På kort sikt är stora inskränkningar och förändringar av patenträtten prioriterade, vilket också skulle utmana storföretagens intressen. Teknik som möjliggör förnybar energi kan fasa ut fossila bränslen, ge möjlighet till effektiv livsmedelsproduktion, ett bättre jordbruk och utbyggda transportsystem, vilket innebär konflikter med det fossilkapital som

har ett egenintresse av fortsatt utvinning och användning av fossila bränslen.

Klimathot och miljöproblem är samhällsproblem och kräver strukturella politiska lösningar. Därför behövs en kraftfull miljölagstiftning, ekonomiska styrmedel som bidrar till omställning, långsiktig samhällsplanering och stora offentliga klimatinvesteringar. Energiproduktion och energiförbrukning behöver förändras och fossila bränslen fasas ut. Transportsektorn står för en betydande del av utsläppen. I städerna krävs det ökade satsningar på kollektivtrafik och inrikesflyget bör i möjligaste mån ersättas av transporter över järnväg. Även livsmedelsproduktionen behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar.

Landsbygden är också nyckeln för att lyckas med klimatomställningen. Klimatomställningens viktigaste byggstenar är energiförsörjning, jordbruk och skogsbruk. Alla dessa delar finner vi på landsbygden.

Energiförsörjningen måste bygga på förnybar energi. De enklaste, billigaste och snabbaste sätten är idag sol och vind. Landsbygden har ytor att expandera både sol- och vindkraft. Men landsbygdens energiproduktion måste gynna landsbygdens befolkning. Vänsterpartiet verkar för att sprida ägandet av kraftproduktionen i form av kommunala och kooperativa kraftbolag. Det är idag enkelt att bygga upp en solpark för produktion av elektrisk energi som bas i ett energibolag som i nästa steg kan investera även i vindkraft. Även privatpersoners investeringar i egna solcellsanläggningar behöver stötts genom att krångliga regler och andra byråkratiska hinder tas bort. Med elproduktionen i många små anläggningar spridda över landet stärks hållbarheten i energisystemet.

Jordbrukets klimatomställning är en omställning från storskalig drift till moderna tillämpningar av gamla metoder i mindre enheter. Jordbrukets fossilavtryck beror på diesel-drift av arbetsfordon men också på användning av konstgödsel som på sikt lakar ur jorden. Djurhållning med högre inslag av naturbete ökar den biologiska mångfalden och bidrar till att lagra koldioxid i marken. Närproducerad mat ger kortare transporter och näringsrikare livsmedel.

Skogsbruket måste ställas om genom att stora arealer av trädåkrar med hyggesavverkning till hyggesfria, riktiga skogar där barrträd och lövträd blandas. Det storskaliga hyggesbruket gör skogen känslig för såväl stormar, skogsbränder som insektsangrepp. Vi kan se granbarkborrens härjningar i skogsbolagens storskaliga trädåkrar som naturens egen systemkritik. Hyggesfria skogar med en blandning av lövträd och barrträd i varierande åldrar ökar den biologiska mångfalden och ger tåligare skogar. Trädens förmåga att binda koldioxid utnyttjas effektivare samtidigt som koldioxidläckaget från kalhyggen minskar. De nödvändiga offentliga investeringar som krävs kan inte bara ses i termer av infrastruktur utan också i global social utjämning. Den rika världen har byggt sin utveckling och höga levnadsstandard på en långsiktigt ohållbar förbrukning av jordens resurser. Ännu idag står den rika världens konsumtion för större delen av utsläppen. Målet med det internationella klimatarbetet är att begränsa den globala temperaturökningen till stabila nivåer med så små mänskliga och ekologiska förluster som möjligt. Hindren för detta är politiska. Därför krävs ett brott med den hittills misslyckade politiken och dagens ekonomiska system. Vi behöver ett globalt klimatavtal med bindande utsläppsminskningar som är förenade med sanktionsmöjligheter. Västvärlden måste gå före för att nå en internationell överenskommelse med bindande utsläppsminskningar.

Miljön i Sverige utgör fortfarande ett stort problem med dålig luft i många städer, sjunkande biologisk mångfald i marker och vatten och övergödning och höga gifthalter i Östersjön och vissa sjöar. Detta orsakas till största delen av gamla eller pågående inhemska utsläpp och måste till stor del lösas nationellt utifrån Vänsterpartiets krav på hållbart brukande.

Jordbruk, skogsbruk, fiske och gruvnäring utgör jämte vattenkraften de största nu aktuella problem och måste miljö-anpassas i högre utsträckning.

Arbetet med att restaurera giftdeponier och fysiska skador i främst vatten måste intensifieras samtidigt som all äldre vattenkraft miljöprövas med krav på tillräcklig minimi-vattenföring och fauna-passager. Alla vatten ska enligt Miljöbalken uppnå God Ekologisk Status eller Potential, vilket förutsätter att dagens problem med bl.a. vitamin-brist hos fisk- och sjöfågel löses och åtgärdas. Arbetet med att restaurera Östersjön måste påskyndas genom bl.a. internationellt arbete för att syresätta bottenvattnet och därigenom förhindra dagens närsalt-läckage.

I miljö- och klimatkampen aktualiseras frågan om civil olydnad allt mer. Vi behöver en mångfald av strategier för att bryta politiska låsningar och som aktivt utmanar fossilkapitalets fortsatta förstörelse. Vi allierar oss med den offensiva klimatrörelsen och ser civil olydnad som ett av flera viktiga verktyg i kampen om vår framtid.

Dagens köttkonsumtion, som leder till klimatförändringar, skövling av regnskog och överutnyttjande av vatten, måste förändras till mer energieffektiv matkonsumtion baserad på en ökad andel vegetabiliska produkter.

Idag är antalet arter som utrotas varje år hundratals gånger större än vad som är naturligt. Det är människors verksamhet som ger upphov till denna utarmning av den biologiska mångfalden. Åtgärder måste genast sättas in för att arter långsiktigt ska kunna fortleva i bestånd med tillräcklig genetisk variation.

All djurhållning ska utgå från att djur är kännande varelser. Långa djurtransporter och onödiga djurförsök ska avskaffas och så kallade djurfabriker samt pälsindustrin avvecklas.”

Agne Sandberg, Karlstad

B583 Uppsala

Vår tids avgörande fråga är om vi kan stoppa klimatförändringarna och få ner utsläppen. Det måste gå snabbt. Utsläppen måste halveras under detta decennium menar en entydig forskning. I det läget krävs radikala, snabba strukturförändringar med ett stort folkligt stöd. Den möjlighet som finns är att förena kampen för klimatet med rättvisa och jämlikhet.

Det måste tydligare framgå av partiprogrammet hur bråttom det är och att den enda möjligheten är en klimatomställning där långsiktighet och hållbarhet går före kortsiktiga vinstintressen och snabb ekonomisk tillväxt.

Företag, grupper och individer med stora klimatavtryck måste stå för huvuddelen av kostnader för vår omställning, men vi har alla ett ansvar att som individer göra vad vi kan. Det ökar också medvetenheten om att det är bara om vi är många som gemensamt ställer krav på fossilkapitalet och andra makthavare som vi kan lyckas. En folklig mobilisering av hittills oanad kraft är den enda möjligheten. Vänsterpartiets centrala uppgift är att vara en del av den kraften.

En stor omfördelning av kapital och inkomster till investeringar i infrastruktur, bostäder, jordbruk, förnybar energi m.m. måste till. På grund av den korta tid vi har på oss och de enorma investeringsbehoven måste en ny samhällsuppbyggd finans- och banksektor skapas där långsiktiga beslut utifrån ekologiska utgångspunkter fattas. Privat

bankverksamhet ska innefattas i ett sådant system. Det nuvarande systemet med krav på budgetöverskott tas bort och stora klimatinvesteringar måste delvis lånefinansieras. Att bygga ett samhälle inom planetens gränser kräver gigantiska förändringar. Det kräver ett samhälle där vi i princip återanvänder och återvinner allt som produceras, en cirkulär ekonomi (kretsloppsekonomi). Ett sådant samhälle är inte möjligt med högsta möjliga vinst som drivkraft och med ständigt ökad produktion av varor som ledstjärna. Nya arbetstillfällen skapas inom återvinning/återanvändning av produkter. Detta minskar utsläppen. Utveckling av ny teknik inriktas på att underlätta en sådan omställning.

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi

att meningen ”Tiden vi har på oss...” på rad 801 ersätts med ”Enligt forskningen måste utsläppen halveras under detta decennium. Det innebär den största omställning mänskligheten någonsin ställts inför.”

att rad 810-813 fr.o.m. meningen ”För att stå emot kapitalets...” ersätts med ”Företag, grupper och individer med stora klimatavtryck måste stå för huvuddelen av kostnader för vår omställning, men vi har alla ett ansvar att som individer göra vad vi kan. Det ökar också medvetenheten om att det är bara om vi är många som gemensamt ställer krav på fossilkapitalet och andra makthavare som vi kan lyckas. En folklig mobilisering av hittills oanad kraft är den enda möjligheten. Vänsterpartiets centrala uppgift är att vara en del av den kraften.”

att det på rad 822 ”, efter stora klimatinvesteringar, införs följande: ”Dessa gigantiska investeringar kan delvis finansieras genom omfördelningar i statsbudgeten men måste också lånefinansieras. Det innebär att det nuvarande överskotts målet i budgeten tas bort. En ny huvudsakligen samhällsbygd finans- och banksektor skapas utifrån långsiktiga och ekologiska utgångspunkter.”

att det på rad 827, efter ”utsläppen av växthusgaser minskar”, införs följande: ”att bygga ett samhälle inom planetens gränser kräver även andra stora förändringar av det ekonomiska systemet. Det kräver ett samhälle där vi i princip återanvänder och återvinner allt som produceras, en cirkulär ekonomi (kretsloppsekonomi). Ett sådant samhälle är inte möjligt med högsta möjliga vinst som drivkraft och med ständigt ökad produktion av varor som ledstjärna. Nya arbetstillfällen skapas inom återvinning/återanvändning av produkter. Detta minskar utsläppen. Utveckling av ny teknik inriktas på att underlätta en sådan omställning.”

B584 Enskild

Åsa-Nisse formuleringar

Om man skall formulera en politik för framtiden bör man använda en vokabulär som utgår från en verklighetsbeskrivning som är i tiden.

Man bör använda begrepp som bygger på den bakomliggande analysen och de fakta man kan hänföra till.

Jag yrkar

att meningen på rad 801-802 byts ut till: ”Lågutsläppssamhälle ersätts samhälle som tar hänsyn till de planetära gränserna för hur mycket vi kan exploatera jordens resurser trots ersätts varit allmänt känt.”

Krister Stål, Karlstad

B585 Hammarby-Skarpnäck, Farsta

Vänsterpartiet måste utgå från klimatforskningen när det gäller mål för klimatpolitiken. Forskarna presenterar varje år nya fakta om snabbare temperaturhöjningar och fler negativa effekter än vad de hade kunskaper om tidigare. Den globala medeltemperaturhöjning är redan in-tecknad till 1,5 grader med de utsläpp som redan skett. Kommande utsläpp bör inte leda till mer än 2 grader utan ligga på nära 1,5 grader som möjligt. Ländernas klimatlöften och åtgärder som vidtagits pekar på en temperaturhöjning på ca 3 4 grader. Detta skulle innebära, stora delar av ekosystemen kollapsar, havsnivåerna stiger kraftigt, stora områden blir obeboeliga på jorden och stora risker för att temperaturen fortsätter att stiga okontrollerat.

Klimatkampen är därför en viktig kamp som Vänsterpartiet för tillsammans med den unga generationen och miljörörelsen i olika delar av Sverige. Klimatkampen bygger på en förståelse av att kapitalistiska samhället med kortsiktig vinst som drivkraft inte kan lösa klimatkrisen utan att det behövs ett alternativt samhälle. Vårt socialistiska samhälle kan bli ett viktigt alternativ inte minst för de yngre i deras letande efter ett rättvist alternativ. Klimatomställningen skall utgå från en klimat/koldioxidbudget för Sverige som grund för stora årliga utsläppsminskningar.

Vänsterpartiet utgår från vad som krävs för att uppfylla Parisagendan. Sverige måste ta ansvar för en rättvis del i en global klimatomställning. Sverige är ett rikt land och har släppt ut växthusgaser en lång tid och vi bör därför minska våra utsläpp något snabbare än en del länder som behöver använda fossilenergi några år längre för sina energibehov. Vänsterpartiet använder en Klimat/koldioxidbudget som anger den kvarstående totala utsläppsmängden för Sverige. Utsläppen behöver då minska med minst 8 procent per år och för att vara globalt rättvis med 10 15 procent. Om vi inte når dessa nivåer så måste utsläppsminskningarna öka ännu snabbare för att nå nollutsläpp 2040. Rad 801 804:

Vi yrkar

att meningen ”Tiden vi har på oss...” ersätts med: ”De närmaste tio åren är avgörande för att begränsa temperaturhöjningen till ”nära 1,5 grader” som Parisagendan anger. Nuvarande löften och åtgärder pekar på en höjning på 3 4 grader med extremväder, ekosystem-kollaps och en kraftig havsnivåhöjning som följd. Vänsterpartiet kräver en snabb samhällsomställning med nollutsläpp senast 2040 baserat på en koldioxidbudget för Sverige med utsläppsminskningar på minst 8 procent per år. Alla investeringar i fossil infrastruktur och subventioner för fossil energianvändning ska upphöra i snabb takt.”

B586 Enskild

Stoppa vapenexporten

Svenska vapen är inblandade i ett flertal konflikter globalt. Den senaste inblandningen rapporteras dagligen från ett sargat Chile där militär och polis slår ned kraftfullt mot demonstranterna med bland annat vapen och vapendelar med svenskt ursprung.

I förslaget till ett nytt partiprogram sägs att Vänsterpartiets uppgift är att i den svenska politiska debatten lyfta fram vikten av fred och global nedrustning och att minska vapenexporten.

Vi yrkar

att texten i rad 802 i förslaget till nytt partiprogram ändras från ”minska vapenexporten” till ”helt stoppa vapenexporten”.

att meningen i rad 802 803 ”Vapenexport till odemokratiska, auktoritära eller krigsförande länder ska förbjudas.” tas bort.

Britt-Mari Bardon, Anna Söderblom, Ingela Brinkefeldt, Jessica Hilwéyn, Helén Edling, Norrtälje, Susanne Fallqvist, Jan Wester, Elisabeth Faxelid, Täby Danderyd, Ola Nordstrand, Norrtälje

B587 Linköping mfl

Börja agera nu mot klimatförändringarna

I tredje meningen i avsnitt Klimatkampen står ”Tiden vi har på oss att ställa om till ett hållbart samhälle är kortare än vad många tidigare har trott”. Men exempel på vad som därefter bör göras saknas helt.

Vi yrkar

att följande text läggs till efter meningen på rad 802 samtidigt som efterföljande mening stryks: ”Vi har därför inte tid att först vänta på ett nytt ekonomiskt system eller ett plötsligt paradigmskifte. Vår vision måste starta i det kapitalistiska system vi befinner oss, men röra sig mot nya principer och förändringar där våra visionära ekologiskt hållbara idéer kopplas till vår politik. De fossila klimatkurvorna måste börja peka brant neråt redan nu. Detta är möjligt genom en rad åtgärder som att korrigera marknadens skatter och avgifter, stoppa alla investeringar och subventioner i fossil energi och att låsa finanssektorns verksamhet i vad klimatet tål. Pensionsfonder måste investeras i icke fossil verksamhet. Då frigörs automatiskt kapital som istället kan användas för att bygga ett fossilfritt men även bättre och rättvist samhälle som för oss bort från kapitalismens individualistiska, konsumtionssinriktade och ekologiskt förödande väg.”

Maria Mustonen, Hammarby Skarpnäck, Herman Donnér, Vadstena

B588 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl
Omfattande samhällsomvandling

Klimatkampen, rad 804

Det är viktigt att betona den samhällsomvandling med effekter inom många olika politikområden som måste bli verklig med Vänsterpartiets politik.

Vi yrkar

att följande mening läggs till: ”Samhällsomvandlingen som krävs är djup och omfattande inom alla politikområden och måste förenas med ökad jämlikhet och rättvisa för att få legitimitet och bidra till en klimatsmart välfärdsstat.”

Andrea Söderblom-Tay, Storstockholm, Kerstin Sagström, Linköping

B589 Göteborg

Hållbar ekonomisk tillväxt förenlig med kapitalistisk ekonomi

Rad 812

Programkommissionen skriver ”Ekonomisk tillväxt måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet”. Detta kan man hålla med om men frågan är ju om ekonomisk tillväxt i ett kapitalistiskt samhälle överhuvudtaget kan vara förenligt med ekologisk och social hållbarhet. Detta har uttryckts mycket tydligare i vårt nuvarande partiprogram.

Vi yrkar därför på

att texten ”Ekonomisk tillväxt måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet” byts ut mot ”Den ekonomiska tillväxten måste underställas en utveckling som är ekologiskt och socialt hållbar, vilket inte kan ske inom ramen för en kapitalistisk ekonomi.”

B590 Luleå

Rad 812 813

Ekologisk och social hållbarhet ska förenas med en minskning av utsläpp av växthusgaser ner till netto noll inom 25 år. Det finns inte belägg för att en sådan minskning är förenlig med ekonomisk tillväxt och vi bör därför inte ge intrycket att dessa mål är förenliga. Vi har under några år på 2010-talet lyckats förena ekonomisk tillväxt med stillastående eller marginellt minskade utsläpp. Att genomföra en snabb omställning till nollutsläpp blir en helt annan nöt att knäcka. Därför bör formuleringen klart säga vad som är överordnat vid en målkonflikt.

Vi yrkar

att meningen på rad 812 813 ”ekonomisk tillväxt måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet” formuleras om till ”Ekologisk och social hållbarhet ska, tillsammans med full sysselsättning, vara överordnade mål även för den ekonomiska politiken och vid intressekonflikter väga tyngre än kravet på ekonomisk tillväxt”.

B591 Enskild

Tillväxt ersätts av utveckling

Rad 812

Termen ekonomisk tillväxt” förknippas ofta med BNP, Brutto National Produkt. Den mäter ekonomisk tillväxt som summan av allt som produceras oavsett om det är skadligt, föröder naturens resurser eller lastar över kostnader på samhället eller framtida generationer.

I stycket ”Klimatkampen” står meningen ”Ekonomisk tillväxt måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet” (rad 812 813)

Det pågår en intensiv debatt kring om ”tillväxt” går att frikoppla så att den är förenligt med de lösningar som behövs för att lösa klimatkrisen och vara socialt hållbar och omfördelande mellan länder och individer. Hur ska länder med lägre levnadsstandard kunna få det bättre inom ekosystemens gränser om inte de som idag lever över den nivån minskar sitt ekologiska avtryck?

Det växer också fram ny nationalekonomi som söker bättre mått för att mäta ekonomins utveckling inom planetära och sociala gränser. Det är därför bättre att inte använda just ordet tillväxt i detta avsnitt.

Vi yrkar därför

att ordet ”tillväxt” ersätts med ”utveckling” så att meningen lyder ”Ekonomisk utveckling måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet” på rad 812 813.

att ordet ”tillväxt” byts ut mot ”utveckling” på rad 812.

Gertrud Ingelman, Linné Göteborg, Torbjörn Vennström, Norrtälje

B592 Halmstad

Ekonomisk aktivitet

Rad 812

Begreppet ”ekonomisk tillväxt” nämns på rad 812. Ekonomisk tillväxt, med det mätetal, BNP, som vi använder idag, måste överhuvudtaget ifrågasättas. Planeten tål inte fortsatt exponentiell tillväxt av materiell förbrukning. Ett alternativt begrepp är ”ekonomisk aktivitet”.

Vi yrkar

att begreppet ”ekonomisk tillväxt” på rad 812 ersätts med begreppet ”ekonomisk aktivitet”.

B593 Enskild

Rad 812 813

Vi skall undvika tala om ekonomisk tillväxt. Vid tal om hållbar utveckling brukar man använda dimensionerna ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Vi yrkar

att ovanstående rader 812 813 tas bort och ersätts med: ”Ekonomisk utveckling måste vara hållbar och i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet.”

Monica Lindh, Patrik Liljeglöd, Maja Gilbert Westholm, Erik Edquist, Pia Persson, Falun

B594 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl **Ekonomisk utveckling för hållbarhet** **Klimatkampen, rad 812**

Vi bör inte använda begreppet ekonomisk tillväxt eftersom detta definieras som en ökning av BNP och som är förenad med en ökande exploatering av naturresurser inom ramen för en vinstdriven kapitalism. Ekonomisk utveckling behövs dock för det cirkulära och hållbara samhället vi vill bygga.

Vi yrkar

att ersätta meningen som börjar med ”Ekonomisk tillväxt...” med ”Ekonomisk och social hållbarhet och skydd av ekosystem är det övergripande målet för den ekonomiska utvecklingen”

Andrea Söderblom-Tay, Storstockholm, Kerstin Sagström, Linköping

B595 Enskild **Frihet från tillväxtberoende**

Förut levde människor i en liten ekonomi i en stor värld. Nu lever vi i en stor ekonomi i en liten värld. Vi har släppt ut mer växthusgaser sedan slutet av 1980-talet än vad som sammanlagt släppts ut innan i hela världshistorien. För varje år ökar materialanvändningen och trycket på våra livsuppehållande ekosystem. I dagens mångfacetterade ekologiska kris med accelererande artutrotning, växande plast- och kemikalieföroreningar, avskogning, utfiske, eroderade matjordar och övergödning så måste en omställning gå mycket längre än fossilfrihet.

Det är den ökande konsumtionen, produktionen, handeln och resandet från den globala över- och medelklassen som driver detta. Att vänstern är kvar i tillväxtdogmen märks i hur vi förväntar oss ständiga löneökningar för de flesta grupper, ökade skatteintäkter, att tillväxten ska ge oss resurser att betala igen statliga lån och i förslaget till nytt partiprogram där det står:

812 813 ”Ekonomisk tillväxt måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet”.

Ska den globala ekonomin fortsätta växa med 3 procent per år har vi en 11 gånger större ekonomi i slutet av århundradet. Ska Sveriges ekonomi fortsätta växa med 2,3 procent om året (som 2018) är ekonomin dubbelt så stor 2050. Hur kan vi begära av Gretas generation att leva hållbart med en dubbelt så stor ekonomi när vi själva inte klarar detta idag?

En ny vetenskaplig studie kom fram till att det inte finns några belegg för att visionen om grön tillväxt är möjlig. Tittar vi på Sveriges, EU:s eller något lands konsumtionsbaserade utsläpp har vi inte lyckats frikoppla BNP-tillväxt från miljöpåverkan.

Oavsett om vi har ett kapitalistisk eller ett socialistiskt system är evig tillväxt troligen inte kompatibel med hållbarhet. Tankar om cirkulär ekonomi och ett hållbart tjänstesamhälle missar vad som skapar tillväxt, nämligen ökade insatser av arbete, energi och material i produktionen. Kvalitetsförbättringar påverkar inte BNP. Effektiviseringar skapar heller inte i sig tillväxt utan möjliggör bara för mer insatser. Insatserna arbete, energi och material är begränsade i en värld med ändliga resurser.

Det finns de inom vänstern som tycker fortsatt tillväxt behövs och de som tycker att tillväxtdiskussionen är oväsentlig. Vad vi borde kunna enas om är att det är riskfyllt att förlita sig på tillväxt och utforma politik och ekonomi så att den kräver tillväxt, när vi inte vet om grön tillväxt är möjlig. Idag förväntar sig börsen expansion och ständigt ökande avkastning. Bankerna förväntar sig tillväxt för att lån ska kunna återbetalas med ränta. Och både företag och det offentliga förväntar sig tillväxt för att kunna få in intäkter att betala ökande löner och behålla personaltätheten.

En chans för Vänstern att gå först och visa sig progressiva

Vänsterpartiet borde ta täten i att kritisera tillväxtfixeringen och ekonomins tillväxtberoende. Att bara fokusera på att BNP ska minska leder ingenvart. Men att som idag prioritera tillväxt framför miljö och välfärd borde vara självklart för Vänstern att kritisera. Vänsterpartiet borde istället förhålla sig agnostiska till om vi vill ha tillväxt eller inte och fokusera på att betona att en enorm omställning av samhället behövs. Men en omställning som kommer öka jämlikheten, väsentligt förbättra människors liv och ge oss ett gemensamt mål och en (nationell om man så vill) sammanhållning. Samtidigt måste vi vara ärliga med att den materiella produktionen och konsumtionen och flygresandet inte kan fortsätta på dagens nivåer, även med förbättrad teknik. Däremot kan välståndet fördelas mer jämlikt.

Det är nödvändigt att vissa delar av ekonomin växer (till exempel solceller, återvinning och offentlig välfärd), att vissa fattiga länders ekonomier växer eller att vissa grupper i Sverige får högre inkomster. Men ett rikt land som Sverige behöver inte total BNP-tillväxt, utan ökat välbefinnande inom planetens gränser. Detta borde vi betona. Självklart ska vi fortsätta utvecklas kunskapsmässigt, tekniskt och kulturellt. Vi ska inte göra oss materiellt fattiga.

Tillväxtkravet gör dock att vi kämpar i uppförbacke i miljöpolitiken. Varje nytt solcellstak och biogasbuss tas ut av ökad konsumtion och ökat flygande. Dagens fixering vid BNP-tillväxt, vilken baseras på materiell produktion och möjliggör de privilegierades ohållbara konsumtion, omöjliggör en tillräckligt snabb och omfattande grön omställning. Ett samhälle som omvandlas i socialistisk riktning har goda förutsättningar att blomstra utan BNP-tillväxt. Ökad jämlikhet skapar mer välmående samhällen och kan minska lyx- och överkonsumtion samtidigt som de fattigaste får de bättre materiellt sett. En större välfärdssektor ökar tjänster som vi behöver och som har lågt ekologiskt fotavtryck. Minnskad arbetstid gör att vi kan byta materiell överkonsumtion mot fritid. Gemensamma ägandeformer gör att vi kan byta vinstmaximeringskraven mot sociala mål inom planetens

gränser.

Vänsterpartiet borde också verka för att göra ekonomin oberoende av tillväxt, alltså att avstannad tillväxt inte leder till arbetslöshet, kris och minskade skatteintäkter. Här behövs utredning, diskussion och mer kunskap. En viktig del är att reformera penningssystemet (se motionen ”Riksbanken bör skapa pengar utan skuld”).

Jag yrkar

att rad 812 813 ”Ekonomisk tillväxt måste i fortsättningen vara förenlig med ekologisk och social hållbarhet” stryks.

att det på rad 813 därefter infogas: ”Den senaste historien har visat att ekonomisk tillväxt i rika länder som Sverige inte längre förbättrar människors liv. Vi ser att flera grupper behöver en bättre materiell standard och många saker såsom förnybar energi måste växa, men samtidigt måste överkonsumtionen minska. Istället för att rätt saker växer så har vi låst oss fast i ett beroende av att allt ska växa. BNP-tillväxt har blivit till ett mål i sig. Samtidigt har den tillväxt vi sett drivit på utarmningen av naturen och klimatkrisen. Det ensidiga fokuset på ekonomisk BNP-tillväxt måste bytas till att mål om ökat välbefinnandet inom planetens gränser. Samtidigt ser vi att dagens finanssystem, börsen och skatteintäkter har gjort sig beroende av BNP-tillväxt. Andra finansiella modeller behöver utredas, inte minst måste vi bryta vårt beroendeförhållande till bankerna. Vi vet dock att ett socialistiskt samhälle till skillnad från kapitalismen kan blomstra och förbättra människors liv utan att materiell överkonsumtion ständigt måste öka. I arbetarägda företag finns inget krav att ständigt expandera. När vi växlar in teknikutvecklingens vinster till cirkulär återanvändning, delning, ökad fritid, trygghet och allmän välfärd så blir samhället bättre samtidigt som vi skonar klimatet och våra livsuppehållande ekosystem. Denna modell kan Sverige sprida till resten av världen.”

Hannes Anagrius, Skärholmen

B596 Malmö

Flytta patenträtten

Rad 815

Vi har inget emot de två första meningarna som börjar på rad 815, men vi tycker att ingången till stycket blir fel. Stycket beskriver hur klimathot och miljöproblem är samhällsliga problem och hur vi behöver ställa om brett inom alla områden. Att börja med att diskutera patenträtten gör att det upplevs mindre slagkraftigt.

Vi yrkar

att flytta de två meningarna som börjar på rad 815 och slutar på 817 till stycket innan, på rad 813.

B597 Enskild Mineralkapital

Det talas allt för lite om mineralkapital. Gruvbolag som vill starta upp i natura 2000 områden som skulle generera stora miljökonsekvenser för vårt dricksvatten, djur, natur och hela vårt biologiska mångfald. Bolagen söker efter metaller som ex koppar och vill framstå som räddare. Dom är inte intresserade av andra miljövänligare batterier. Dom får ju upp mer guld än koppar och företagen är självklart kapitalistiska. Sanningen är att det finns andra alternativ än ny gruvbrytningen. Återvinning om man ändrar deponiskatten, nanobatterier, gamla gruvhöggar mm. Satsning på vätgasbilar bör prioriteras och andra miljövänligare drivmedel än fossilt.

Vi yrkar

att det under rad 814 görs ett tillägg: ”Vänsterpartiet vill satsa på miljövänligare alternativ än ny gruvbrytning.”

Monica Lindmark, Lena Nordkvist, Piteå

B598 Enskild För brödtext, se B27

Rad 815 817. En inskränkning av patenträtten kan i vissa fall vara ett hot mot seriös forskning och uppfinningsriktighet, inte minst bland arkitekter, konst och kulturutövare, i verksamheter som behöver ett tydligt upphovsmannaskydd.

Vi yrkar på

att de två första meningarna i stycket skrivs om till: ”Det privata ägandet av tekniska innovationer både skapar och hotar utvecklingen av hållbara alternativ därför är ett tydligt upphovsmannaskydd viktigt. Trots det kan inskränkningar av patenträtten på sikt vara viktigt för att utmana storföretagens intressen.”

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B599 Malmö Stryk upprepning och otydlighet om förnybar energiteknik Rad 817

Vi tycker att meningen som börjar på rad 817 är märkligt placerad och upprepande. Stycket handlar helt riktigt om hur klimathot och miljöproblem är samhällsliga problem som kräver strukturella politiska lösningar och pekar ut ett par viktiga områden. Men detta föregås nu av meningen som skriver att förnybar energiteknik kan lösa dessa. Detta kan uppfattas motsägelsefullt. Förnybar energiteknik spelar en viktig roll, men det är hur den tillämpas och kommer hela samhället till del som spelar roll, inte bara teknikens blotta existens.

Längre fram i stycket beskrivs både energin, livsmedelsproduktionen och transportererna på ett bättre sätt, vilket gör den här meningen överflödig. Dessutom ställer vi oss frågande till vad som menas med en "effektiv livsmedelsproduktion", något som oftast kopplas till mer ohållbara och industriella processer.

Vi yrkar

att meningen som börjar på 817 och slutar på 819 stryks.

B600 Järfälla **Livscykelanalys visar miljöpåverkan** **Rad 819, 822**

Vi yrkar

att detta läggs till på rad 822 efter klimatinvesteringar: "Nu när jordens snabba uppvärmning hotar oss alla finns risk att vi av oro tar snabba och felaktiga beslut för att lösa situationen. Detta drivs ju även på av ekonomiska intressen. Ett av dessa är att tala om "ren energi" och en "förnybar energi" i fråga om vindkraftverk, elbilar och solceller. Till dessa energiomvandlingar behövs en otalig mängd metaller, vars brytning skapar allvarliga miljöproblem. Därför måste vi tala om den totala miljöpåverkan under en produkts livscykel, från råvaruutvinning, via tillverkningsprocesser och användning till avfallshandling inklusive alla transporter och all energiåtgång i mellanleden = LCA, Livscykelanalys. Var och hur mineraler bryts, kläder och mat produceras måste granskas för ett fungerande ekosystem och biologisk mångfald. Miljöbelastningsförskjutningen där människor i fattigare länder tvingas arbeta med gifterna och där vatten förgiftas måste stoppas. Våra gemensamma resurser måste hushållas med och återvinning blir väsentligt."

att detta läggs till på rad 819 efter transportsystem: "Forskning måste till för att sammanväga risker och möjligheter för förnybar energi, som innehåller miljöpåverkande komponenter. Oron för en miljöfara får inte överskugga andra."

B601 Linköping **Skydd av odlingsbar mark**

Sedan flera år tillbaka importerar vi i Sverige mer än 50 procent av den mat, de livsmedel, vi äter.

Det är högst osäkert att kommande generationer kommer att ha möjlighet att fortsätta importera så mycket mat. Miljöer förändras och konflikter uppstår. Om vi, då i Sverige, har bebyggt och exploaterat de flesta av våra åkrar, den odlingsbara marken, kommer svält att uppstå.

Sedan flera år tillbaka minskar årligen den odlingsbara marken. 2013 varnade Jordbruksverket för den höga exploateringsgraden. Exploateringen fortsätter dock ohämat och bara under 2018 exploaterades 9900 ha åkermark. Det har gått så långt så t.o.m.

företrädare för Länsstyrelsen i Östergötland beklagar att man inte kan stoppa exploatering av åkermark.

För att säkra framtida generationers tillgång till mat krävs ett högt skydd för bevarande av odlingsbar mark.

Vi yrkar

att rad 819 ändras enligt följande: Mellan ... transportsystem. och Klimathot skrivs: "Odlingsbar mark ska bevaras för odling."

Texten blir då ... utbyggda transportsystem. Odlingsbar mark ska bevaras för odling. Klimathot ...

B602 Malmö

Marknaden har misslyckats – idag krävs offentliga initiativ

Rad 820

Förslaget beskriver helt rätt att "Klimathot och miljöproblem är samhällsliga problem och kräver strukturella politiska lösningar". Vi tycker att detta behöver kompletteras med en konflikt med marknadskrafterna. Vi kan idag konstatera att marknaden har misslyckats lösa krisen och vi kan använda detta för att bygga ett argument för nödvändigheten av offentliga initiativ. Till skillnad från kapitalets odemokratiska beslut och prioriteringar kan det offentliga demokratiskt bestämma takten över omställningen.

Vi yrkar

att det efter meningen som slutar på rad 820 läggs till följande: "Marknaden har misslyckats – idag krävs offentliga initiativ som demokratiskt bestämmer takten över omställningen."

B603 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl

Klimatmålen är överordnade

Klimatkampen, rad 820

Klimatmålen måste vara styrande för alla politiska målsättningar och beslut.

Vi yrkar

att texten "Därför behövs..." ersätts med "Därför behöver klimatmålen styra politiska åtgärder som exempelvis en kraftfull miljölagstiftning..."

Andrea Söderblom-Tay, Storstockholm, Kerstin Sagström, Linköping

B604 Malmö**Omställning förenad med ett bättre liv för flertalet****Rad 822**

Återkommande i förslaget beskrivs nödvändigheten i att kombinera omställningen med rättvisa och jämlikhet. Detta behöver återkomma när vi på rad 822 beskriver hur omställningen kommer att förändra vårt samhälle. En omställning från vänster handlar om att möta klimatkrisens utmaningar och samtidigt skapa ett bättre liv för flertalet.

Vi yrkar

att meningen som börjar på rad 822 förlängs i slutet med tillägget “förenad med ett bättre liv för flertalet.”

B605 Malmö**Omställning förenad med ett bättre liv för flertalet****Rad 822**

Återkommande i förslaget beskrivs nödvändigheten i att kombinera omställningen med rättvisa och jämlikhet. Detta behöver återkomma när vi på rad 822 beskriver hur omställningen kommer att förändra vårt samhälle. En omställning från vänster handlar om att möta klimatkrisens utmaningar och samtidigt skapa ett bättre liv för flertalet.

Vi yrkar

att meningen som börjar på rad 822 förlängs i slutet med tillägget “förenad med ett bättre liv för flertalet.”

B606 Göteborg mfl**Fasas ut till 1,5 graders målet****Partiprogrammet, Rad 823 824**

Klimatkrisen är akut och lösningen är i grunden enkel. Kol, olja och fossilgas ska inte längre utvinnas och så snabbt som möjligt ska de ersättas av förnybara energislag som sol- och vindkraft, vätgas och hållbart producerad biogas.

På rad 283 824 står ”Energiproduktion och energiförbrukning behöver förändras och fossila bränslen fasas ut”. Fasas ut säger inget om hur nära i tid och under hur lång tid de ska minska. Sveriges utsläpp minskar idag med mindre än 1 procent per år. Om Sveriges klimatmål – netto nollutsläpp 2045 – ska klaras borde de dyka med 5 till 8 procent per år – och om världen ska klara 1,5-gradersmålet så borde takten förmodligen vara ännu högre. Den 26 november varnade en rad ledande forskare, däribland Johan Rockström, i en artikel i Nature för att klimatsystemet håller på att passera allt fler ”tipping points” – tröskel-effekter som riskerar att samverka och oåterkalleligen knuffa utvecklingen vidare. Enligt forskarna krävs resoluta åtgärder för att begränsa uppvärmningen till så nära 1,5 grader som möjligt.

Även om alla länder gör vad de lovat så räcker det bara för att begränsa den globala uppvärmningen till som bäst 3 grader – långt ifrån Parisavtalets mål att hålla den globala uppvärmningen ”väl under 2 grader” och om möjligt 1,5 grader.

Vi tycker därför att meningen på rad 823 824 ska omformuleras till ”Energiproduktion och energiförbrukning behöver förändras och fossila bränslen bör fasas ut i den takt som 1,5 graders målet kräver”.

Vi yrkar

att meningen på rad 823, som inleds med ”Energiproduktion”, ändras i slutet så att den lyder: ”Energiproduktion och energiförbrukning behöver förändras och fossila bränslen bör fasas ut i den takt som 1,5 graders målet kräver”.

Josefin Sjö Dahl, Kista, Andrea Söderblom-Tay, Botkyrka

B607 Malmö

Skarpare formulering om energin

Rad 823

En av omställningens största utmaningar är beroendet av fossila bränslen. Vi tycker att formuleringen om energiproduktion och förbrukning är för allmänt formulerad. Det räcker inte att bara säga att de ska ”förändras” när det vi menar är att vi behöver en massiv utbyggnad av förnyelsebart. På samma sätt föredrar vi ett skarpt konstaterande att ”fossila bränslen ska stanna kvar i marken” framför nuvarande förslag om att de ska ”fasas ut”.

Vi vill också tillägga att utöver produktion och förbrukning hänger mycket på distribution. Våra elnät behöver rustas för att klara en kapacitetsökning, överförings- och lagringsförmåga.

Vi yrkar

att det på rad 823, mellan ”Energiproduktion” och ”energiförbrukning”, läggs till ”distribution”.

att det på rad 824, efter ”förändras”, läggs till ”så att förnyelsebara bränslen byggs ut”.

att ”fasas ut” på rad 824 ersätt med ”stanna kvar i marken”.

B608 Göteborg mfl

Transporter centrala för klimatomställningen

Partiprogrammet, rad 824 826

Enklaste och snabbaste sättet att minska fossila utsläpp är att ställa om transporter från fossilt till förnybart. Från fossildrivna lastbilar till järnväg och från många mil i privatbil till övervägande kollektiva transporter. Inrikes transporter står i dag för omkring en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Vägtrafiken står i sin tur för större delen av transportsektorns utsläpp inom landet. Minskningstakten är för långsam i förhållande till de beslutade utsläppsmålen.

Siffror från Trafikverket indikerar att växthusgasutsläppen från inrikes transporter är fortsatt högt. Ökat antal bilar och större bilar som SUV, motverkar effekten av något fler el- och biogasbilar. Då är ändå inte utrikes transporter av konsumtionsvaror eller utrikes flyg inräknat. Enligt Naturvårdsverket har antalet utrikes flygresor per invånare i Sverige mer än fördubblats sedan början av 1990-talet. Svenska befolkningens totala klimatpåverkan från flyget svarar för lika stora utsläpp som hela personbilstrafikens i Sverige.

Transporter har alltså en central funktion i klimatomställningen. Då behöver det lyftas upp bättre i partiprogrammet än i förslagets två ord på rad 819 (bättre) ”utbyggda transportsystem” och två korta meningar på rad 824 825 ”Transportsektorn står för en betydande del av utsläppen. I städerna krävs det ökade satsningar på kollektivtrafik och inrikesflyget bör i möjligaste mån ersättas av transporter över järnväg”. Det är också märkligt att det bara är städerna som ska få ökade satsningar på kollektivtrafik. Den regionala kollektivtrafiken, med längre pendlingsavstånd är oerhört viktig för att minska fossila utsläpp.

Vi föreslår att skrivningen utvecklas till ”Transportsektorn står för en betydande del av utsläppen och ska bli fossilfri. Det kommer att behövas massiva satsningar på kollektivtrafik och elektrifiering av transporter. Inrikesflyget och längre frakter bör huvudsakligen ersättas av transporter över järnväg”. Det understrukna är förändringar av ursprungliga meningarna.

Vi yrkar

att meningarna på rad 824 825 ersätts med nedanstående omformulerade meningar:
”Transportsektorn står för en betydande del av utsläppen och ska bli fossilfri. Det kommer att behövas massiva satsningar på kollektivtrafik och elektrifiering av transporter. Inrikesflyget och längre frakter bör huvudsakligen ersättas av transporter över järnväg”.

Josefin Sjö Dahl, Kista, Andrea Söderblom-Tay, Botkyrka

B609 Göteborg

Kärnkraft riskfylld och fördröjer omställning till förnybart Partiprogrammet, Rad 824

2016 antogs Eko Eko programmet av kongressen. Efter en genomgripande debatt antogs skrivningen: ”Kärnkraften är inte bara en osäker energikälla, den är också dyr och försvarar omställningen till en 100 procent förnybar energiproduktion. Därför vill Vänsterpartiet ha en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt.”

Efter det har kärnkraften blivit högerpartiernas och klimatfördröjarnas alibi i klimatdebatten. Samtidigt har kärnkraften i jämförelse med förnybara energikällor blivit ännu dyrare. Nyetablering av kärnkraft är inte konkurrenskraftig och inte samhällsekonomiskt försvarbar. Slutförvaringen av radioaktivt avfall är inte löst och det tar 100 000-tals år innan radioaktiviteten är på naturens nivå. Fortsatt kärnkraft kan också öka risken för kärnvapenspridning.

Vi yrkar

att det på rad 824, efter ”...fossila bränslen”, läggs till ”och uran.”

B610 Malmö

Basindustrin behöver stöd, styrning och motkrav

Rad 824

Den inhemska basindustrin står för en omfattande del av våra utsläpp. Produktionen är i de flesta fall mycket energikrävande och beroende av fossila bränslen samtidigt som de behövs för stora delar av samhället. Att stödja industrin att ställa om är inte bara en fråga om att minska Sveriges utsläpp men att möjliggöra en teknik som sedan även kan vara till hjälp för hela världens omställning. För att det ska bli av behöver vi dock också styrning och tydliga motkrav.

Denna nyckelfråga behöver omfattas i vår beskrivning av omställningen.

Vi yrkar

att innan meningen som börjar på rad 824, lägga till följande: “Basindustrin behöver stöd, styrning och motkrav för att minska sin påverkan.”

B611 Malmö

Bostäder för omställning

Rad 824

När vi talar om hur omställningen kommer att förändra samhället behöver vi beskriva det stora arbetet med att energieffektivisera våra bostäder. Det ger oss också ett tillfälle att konkret peka på hur vi kan använda omställningen för att göra livet bättre. Vi kan minska bostädernas förbrukning och rusta upp dem för högre standard.

Vi yrkar

att det efter meningen som slutar på rad 824 läggs till följande: “Genom energieffektivisering och upprustning minskar vi bostädernas förbrukning och höjer standarden.”

B612 Farsta, Hammarby Skarpnäck

Kärnkraft skall också fhasas ut

Klimatkampen, rad 824

Även kärnkraften måste fhasas ut. Den behövs inte. Det finns förnyelsebara energikällor som kan ersätta fossilenergi med känd teknik redan idag. Det går att kombinera olika energislag för att klara olika energibehov och effekttoppar för de flesta energibehov. Några stora industrier är stora utsläppare i Sverige och använder bla kol som råvara. Det pågår dock pilotverksamhet för att ersätta kol i olika industriprocesser eller att hitta sätt att lagra koldioxiden.

Vi yrkar

att ”och kärnkraft” läggs till i meningen ”...fossila bränslen” ”och kärnkraft” fasas ut”.

att det läggs till en mening : ”Sol- och vindenergi är redan idag konkurrenskraftig med kol, olja och naturgas och kan tillsammans med vattenkraft, bioenergi, en del nya tekniker och ökad kollagring i skog minska utsläppen kraftfullt och snabbt.”

Andrea Söderblom-Tay, Botkyrka, Kerstin Sagström, Linköping

B613 Enskild

Rad 824 829

Den här texten behöver bli mer utförlig. Inte bara städerna utan också landsbygden behöver mera kollektivtrafik även om landsbygdens kollektivtrafik kommer att se annorlunda ut än storstädernas. Vi behöver ställa om även godstransporter från långtradare på väg till att ske på järnväg och sjöfart. Dessutom behöver vi ta med bostäder och byggnader när det gäller energiomställningen.

Jag yrkar

att meningarna på rad 824 829 som nu lyder ”Transportsektorn står för... ..bidra till hållbarhet” formuleras om till ”Våra transportsystem behöver ställas om radikalt. Dagens massbilism är inte långsiktigt hållbar ens om den ställs om till eldrift eller biobränsle. Persontransporter måste i stor utsträckning föras över till kollektivtrafik, främst i städerna, men även landsbygden behöver en utbyggd och anpassad kollektivtrafik. Inrikesflyget behöver i möjligaste mån ersättas av transporter över järnväg. Godstransporter ska i möjligaste mån ske via järnväg och sjöfart.

Livsmedelsproduktionen behöver ställas om mot fossilfria och ekologiska produktionsmetoder liksom en inriktning mot minskad andel kött i konsumtionsledet.

Byggnad och renovering av bostäder och fastigheter ska ske med hållbara fossilfria energilösningar.”

Bertil Bartholdson, Luleå

B614 Enskild

Biltrafiken måste minska

Rad 825

I förslaget till partiprogram konstateras helt riktigt att ”Transportsektorn står för en betydande del av utsläppen.” Sedan är det ganska snålt med konkreta förslag. Biltrafiken är det stora problemet, särskilt i städerna. Och det räcker inte att byta bränsle – en större elbil är inte bättre än en mindre fossilbil när det gäller livscykelutsläpp. Forskningen är klar över att bilanvändningen måste minska kraftigt. Men det ansvaret kan inte läggas på enskilda individer och företag. Stat och kommun måste ta ansvaret för att anpassa vägar, gator och parkeringar för en halverad biltrafik. När det gäller det värsta exemplet i Stockholm, Förbifart Stockholm, är det Regeringen som måste fatta beslut om att avbryta det utsläppsökande projektet.

Vi yrkar

att det på rad 825, efter ”I städerna krävs”, läggs till ”planering och åtgärder för en halvering av biltrafiken och...”

Jan Strömdahl, Västra Södermalm Kerstin Sagström, Linköping

B615 Tyresö **Klimatkampen**

Vi saknar åsikter om det höga priset på kollektivresande och om rättvisa i klimatomställningen.

Vi yrkar

att raden 825 ändras med tillägg enligt följande: ”Det krävs ökade satsningar på kollektivtrafik. Den ska vara offentligt ägd. Den ska även vara gratis, för att människor inte ska föredra att ta bilen. Inrikesflyget...”

att följande tillägg görs på rad 829: ”Vänsterpartiet inser behovet av rättvisa och solidaritet inom landet inför en klimatomställning. Alla har inte råd att vara klimatsmarta: köpa elbil, elcykel, ekologisk mat och acceptera allt dyrare bensin. Inte minst på landsbygden måste konkreta förslag tillkomma för att alla ska få råd. Vänsterpartiet vill gå före och visa vägen.”

B616 Enskild **Förbud flyg- och bilreklam**

Flygets utsläpp är en växande källa av växthusgaser. Enligt Naturvårdsverket har svenskarnas utrikesbaserade flygutsläpp mer än fördubblats sedan början av 1990-talet. En bidragande orsak är de låga biljettpriserna men också flygindustrins aggressiva marknadsföring av flygresor.

1993 infördes ett reklamförbud för kommersiell annonsering av tobak i Sverige. Anledningen var att värna folkhälsan, minska rökandet och förebygga fler rökare. Nu är tiden mogen att utöka den principen till att gälla klimatet. Genom att förbjuda flygbaserad reklam skickar staten en signal att inte uppmuntra ett beteende som riskerar planetens framtid i fråga om farliga klimatförändringar.

Ska Sverige leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet måste landet göra allt i sin makt för att fasa ut den fossila energin. Ett förbud mot kommersiell reklam för flygresor är ett litet steg i den riktningen.

Jag yrkar på

att stycket ”Förbud för kommersiell reklam för flygresor och bilförsäljning ska införas för att uppmuntra till en nödvändig beteendeförändring i hur vi reser.” läggs till på rad 826 på

sidan 16 i programkommissionens förslag

Robert Zackrisson, Vänersborg

B617 Enskild

Förtydliga om livsmedelsproduktion

Rad 826 827

Det är mycket bra att programmet slår fast att livsmedelsproduktionen behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar. All livsmedelsproduktion har en klimat- och miljöpåverkan. Men vissa livsmedel har större påverkan än andra.

Djurproduktionen står för runt 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Det är huvudsakligen genom att minska vår konsumtion och produktion av animalier (som kött och mjölk) som vi kommer att minska utsläppen av växthusgaser. Detta bör framgå i texten.

Vi yrkar

att ändra meningen på rad 826 827 som börjar med "Även livsmedelsproduktionen..." till "Även livsmedelsproduktionen behöver ställas om till att fokusera på odling av vegetabilier och minska animalieproduktionen."

Samuel Skånberg, Haninge, Tea Jonsson, Kista, Gertrud Ingelman, Gus Kaage, Linné, Mattias Pettersson, Lidköping, Sofie Gustafsson, Sundsvall, Kerstin Sagström, Linköping

B618 Enskild

Rad 826 827

"Även livsmedelsproduktionen behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar."

Även konsumtionsmönstret måste förändras och konsumtionen minska.

Vi yrkar

att ovanstående rader 826 827 tas bort och ersätts med: "Även livsmedelsproduktionen och konsumtionsmönstret behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar."

Monica Lindh, Patrik Liljeglöd, Maja Gilbert Westholm, Pia Persson, Falun

B619 Enskild

Rad 828 829

Vi yrkar

att det på rad 826, efter "transporter över järnväg", skrivs in: "Öppnande av nya gruvor

medför höga utsläpp av växthusgaser vilket står i stark kontrast till att nå klimatmålet. En ny gruvboom är inte att föredra. Återvinning av metaller från gamla slagghögar, skrotupplag, sandmagasin, kopparledningar i marken bör i största utsträckning användas för att uppnå en sansad balans för metallupptag. Även livsmedelsproduktionen behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar.”

att rad 828 och 829 stryks.

Lena Nordqvist, Monica Lindmark, Piteå

B620 Enskild

Dags att vi tar kontroll över maten

Rad 826 827

En central del i klimatkampen är den demokratiska kontrollen över och fördelningen av jordens resurser. En annan viktig del är att säkra en livsmedelsproduktion som utgår ifrån mänskliga behov och ekologisk hållbarhet. Dessa två delar i omställningen kan säkras genom en kraftigt ökad nationell självförsörjning genom offentligt drivna jordbruk och ökade anslag till forskning om ekologiskt hållbar livsmedelsproduktion. På så sätt kan vi reducera våra matrelaterade utsläpp, förse våra offentliga verksamheter med livsmedel av hög kvalitet och säkra en livsmedelsproduktion som är såväl ekologiskt som socialt hållbar.

Jag yrkar

att meningen ”Även livsmedelsproduktionen behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar.” på rad 826 827 ersätts med följande text: ”Livsmedelsproduktionen behöver förändras så att utsläppen av växthusgaser minskar och den nationella självförsörjningen säkras. Vänsterpartiet verkar för ökad andel offentliga jordbruk, offentlig livsmedelsproduktion, kommunala stadsodlingar och förhöjda anslag till forskning om ekologiskt hållbar livsmedelsproduktion.”

Robert Armblad, Växjö

B621 Enskild

Transportpolitik

På raderna 824 och 825 står meningen: ”I städerna krävs det ökade satsningar på kollektivtrafik och inrikesflyget bör i möjligaste mån ersättas av transporter över järnväg”. Detta är enligt min mening en mycket ofullständig beskrivning av den transportpolitik som behöver föras för att få ner utsläppen av växthusgaser, energiförbrukning och allmän resursförbrukning. Det gäller inte bara att ersätta inrikesflyg med järnvägstrafik och att öka kollektivtrafiken i städerna, utan det gäller att hejda den ständigt ökande person- och varustransporten på våra landsvägar.

I dagens (21/2-22) DN kan man läsa en upplysande artikel med titeln: ”Framtida vägprojekt krockar med klimatmål”. Bakgrunden är att ”olika forskningsstudier och Trafikverkets egna analyser pekar på att biltrafiken behöver minska med mellan 10 och 40 procent

per person på 25 30 års sikt för att klimatmålen skall nås”. Men detta ”hänsynsmål” kontrasterar mot Trafikverkets egen ”basprognos” som säger att ”biltrafiken kommer att växa med 31 procent mellan 2014 och 2040”. Denna prognos understöds och applåderas säkert av väg-lobby, bil-lobby och fossil-lobby.

Det talas om ”prognos” som om det vore ekvivalent med exempelvis en väderprognos omöjlig att påverka, när i själva verket trafikutvecklingen är en effekt av politik (eller brist på sådan). Samhället kan bestämma hur biltrafiken och därmed sammanhängande vägbyggen skall utvecklas.

Jag yrkar

att det efter meningens på rad 826 som slutar med ”transporter över järnväg”, görs följande tillägg: ”För att nå klimatmålen måste en stor del av gods- och persontransporterna överföras från landsväg till järnväg. Detta kräver en massiv utbyggnad av järnvägarna och strypt utbyggnad av kostsamma motorvägar.”

Gunnar Blomquist, Täby Danderyd

B622 Enskild

Dagens matproduktion är ohållbar – vertikal odling är lösningen

Mänskligheten kommer se en gigantisk befolkningsökning de kommande trettio åren. Enligt FN beräknas jordens invånare bli nästan 10 miljarder år 2050. För Sverige kommer den siffran landa på nära 12 miljoner det årtalet. En växande befolkning kräver givetvis en större matproduktion. Tyvärr är planetens odlingsbara marker strikt begränsade men också hårt ansatta av dagens industrijordbruk. Då flertalet världsmedborgare kommer urbaniseras blir det extra viktigt att använda den yta som finns tillgänglig för odling. En lösning på denna gastronomiska utmaning är att odla på höjden i så kallade vertikala växthus. Genom denna sortens speciella byggnader anpassas produktionen efter de behov som finns i en stad. I USA och Europa pågår experiment där odlandet fått beröm för sina framtidsutsikter.

Fördelen med vertikal odling är att världens städer får en möjlighet att bli självförsörjande på vegetariska livsmedel. Då de allra flesta kommer bo i städer blir matförsörjningen lokalt förankrad utan mellanhänder eller miljöbelastande transporter och tillvägagångssätt. Produktionen kan också anpassas efter de behov som finns på orten, varje dag året runt. En annan fördel är att matsäkerheten garanteras i händelse av en kris. När produktionen lokaliseras blir vi inte lika sårbara för störningar jämfört med när produktionen är storskalig och koncentrerad till ett fåtal platser.

Motionären föreslår att varje kommun blir skyldig att upprätthålla lämpliga områden där vertikala växthus kan uppföras och bedrivas. Detta ska ske genom lagstiftning där satsningen blir obligatorisk med ekonomiskt stöd från staten.

Sverige måste bli självförsörjande på mat. Det nuvarande sättet att producera och transportera mat är ohållbar. Vertikal odling är ett brott mot den trenden och grunden för framtidens matförsörjning. Vänsterpartiet bör gå i spetsen för detta krav för att ställa om

samhället i hållbar riktning.

Jag yrkar

att Vänsterpartiet ställer sig bakom kravet att införa obligatorisk vertikala odlingshus för alla kommuner.

att satsningen ska innehålla ekonomiskt stöd från staten för att underlätta den vertikala odlingen.

att stycket ”En lösning på matproduktionens miljöpåverkan är att införa vertikalkhus för odling av vegetarisk kost och lokalisera matförsörjningen där människor bor” på rad 827 på sid 16 i programkommissionens förslag. (text saknas)

Robert Zackrisson, Vänersborg

B623 Enskild

Vår planet jorden tål inte fler krig

Klimatförändringen påverkar oss alla och kan orsaka stora skador. De 74 åtgärder som partiet lagt fram är bra men jag saknar krav på försvaret. Vi kan inte fortsätta att rusta för krig som mördar folk, förstör kultur och livsnödvändig natur. Att döda varandra då konflikter uppstår borde sen länge vara en förlegad konfliktlösningsmetod. Vi lägger enorma resurser på metoder som förvärrar klimatproblemen och allas våra livsvillkor. Försvaret finns för att försvara folket. Det största hotet vi står inför nu är klimatkatastroferna med bränder, vattenbrist, stormar, torka, översvämningar etc. Försvarets resurser bör användas för att förebygga hoten och undvika livshotande skador. En krisplan behöver upprättas med övningar och utbildning. Vid brist på vatten och livsnödvändiga livsmedel och mediciner behöver det finnas en fördelningsplan så att det sker en rättvis fördelning och inte efter marknadens lagar.

krigen förstör jordklotet därför måste försvaret prioritera om sin verksamhet och satsa på utbildning och forskning på att försvara landet från reella hot som klimatförändringen samt utveckla förhandlingsmetoder som löser konflikter mellan stater utan vapen. Den svenska försvarsmakten kan bjuda in till seminarier och konferenser i konfliktlösningsmetoder istället för krigsövningar som förstör vår natur som Östersjön och Vättern. Innehållet i nedanstående att satser bör införas i partiprogrammet.

Jag yrkar

att försvarsmakten prioriterar arbetet med att skydda svenska folket och landet från att allvarligt skadas av klimatförändringens katastrofer. En krisplan behöver upprättas.

att det finns en utarbetad fördelningsplan vid varubrist så att behovet inte styr betalningsförmågan.

att försvaret åläggs att utveckla fredsbevarande konfliktmetoder istället för krigsupprustning och vapenhot som ökar växthusgasutsläpp och förvärrar klimatproblemen. Försvaret

måste åläggas att kraftigt minska sina utsläpp i likhet med alla andra verksamheter.

Judith Skörsemo, Bräkne Hoby

B624 Malmö

Hållbar livsmedelsproduktion kräver hållbara odlingsmetoder

Rad 827

Det är bra att förslaget konstaterar att livsmedelsproduktionen behöver förändras och utsläppen minska. Vi tycker dock att detta behöver konkretiseras för att tydligare urskilja oss från andra partier.

Dagens storskaliga jordbruk är dopat på höga tillsatser av kväve och fosfor. Framställningen av konstgödsel är förenat med stora utsläpp och världens fyndigheter av fosfor beräknas vara utarmade inom 60 år. Övergödning är förödande för ekosystemen. Den omfattande besprutningen har stora negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden, speciellt för många av de pollinatörer som vi är beroende av för en fortsatt livsmedelsproduktion.

Detta destruktiva system behöver ersättas med hållbara odlingsmetoder om vi ska kunna motverka de ekologiska krisernas utveckling. Dessutom behöver vi öka självförsörjningsgraden av produktion inom Sverige snarare än att vara beroende av livsmedel producerade långt borta, ofta utan tillräcklig miljölagstiftning och medföljande utsläpp från transporter. Att skriva ut detta visar att vi förstår hur de ekologiska kriserna förstärker varandra, precis som beskrivs i förslaget under rubriken "Ett parti på ekologisk grund".

Vi yrkar

att det efter meningens slut på rad 827, läggs till följande: "För att bryta med fossilberoende konstgödsel behöver det industrialiserade storskaliga jordbruket ersättas av hållbara odlingsmetoder och öka självförsörjningsgraden."

B625 Malmö

Motverka ohållbar landanvändning

Rad 827

Under rubriken "Ett parti på ekologisk grund" beskrivs de mest akuta ekologiska kriserna – däribland ohållbar landanvändning. Detta är utmärkt och i samband med att vi på rad 827 skriver att livsmedelsproduktionen behöver förändras, har vi ett bra tillfälle att beskriva politik som motverkar det.

Problemen med betesdjurens upphov till stora mängder växthusgaser är vida kända. Dessutom tar produktionen upp en ohållbart stor mängd land på bekostnad av sin omgivning. En hållbar användning av land är möjlig genom att prioritera ekologiska grödor framför betesdjur.

Vi yrkar

att det efter meningen som slutar på rad 827, läggs till följande: "Ekologiska grödor behöver prioriteras framför betesdjur för att sänka utsläppen och motverka ohållbar landanvändning."

B626 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl

Gör skogs- och jordbruk till kolsänkor

Klimatkampen, rad 827

Skogen har en mycket stor förmåga att lagra kol – 25 procent av våra skogar kan lagra lika mycket kol som våra totala utsläpp – och även jordbrukets kol-lagring kan förbättras. Dessa möjligheter måste tas till vara.

Vi yrkar

att det i början av meningen "jordbruket och..." och i slutet av meningen ", läggs till "... den biologiska mångfalden skyddas och skogens stora förmåga att binda kol tillvaratas".

Andrea Söderblom Tay, Botkyrka, Kerstin Sagström, Linköping, Getrud Ingelman, Göteborg

B627 Enskild

Klimatanpassa försörjningen

Import och transport av produkter från utlandet skapar stora utsläpp av koldioxid. Av klimathänsyn bör utsläpp av koldioxid hållas på en så låg nivå som möjligt. I många fall är importen och därmed transportererna nödvändiga, men inom vissa områden är utsläppen onödiga. Ett exempel är importen av livsmedel, där odling och produktion i de flesta fall skulle kunna ske i Sverige med betydligt kortare transporter som följd. En stor mängd importerade livsmedel skulle också kunna ersättas med substitut producerade i Sverige. Denna omställning av konsumtionen är av yttersta vikt för att minska miljöskadorna och behöver visas tydligt i partiprogrammet.

Jag yrkar

att följande förs in på rad 827 i partiprogrammet: "I arbetet med att minska det ekologiska fotavtrycket behöver Sverige ändra sina konsumtionsvanor. Större fokus bör ligga på inhemsk produktion av mat och substitut för importerade livsmedel."

David Nilsson, Malmö

B628 Jönköping, Vadstena, Motala, Skövde, Skara mfl

Skyddet av vårt dricksvatten

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. I ett hotat klimat ökar riskerna för dricksvattenförsörjningen enligt Klimat- och sårbarhetsutredningen. Dricksvatten utgör grunden för liv, folkhälsa, livsmedelproduktion och ekonomisk tillväxt.

Många av landets dricksvattentäkter har ett otillräckligt skydd. Vi anser därför att dricksvattentäkter ska ges företräde som överordnat riksintresse enligt miljöbalken kap 3-4. Det innebär att verksamhet som utgör risk för förorening inte ska lokaliseras uppströms en dricksvattentäkt, inte heller ska sådan verksamhet bedrivas i dricksvattentäkt.

Vi yrkar

att nedanstående text läggs till i programtexten efter rad 827: ”I ett hotat klimat ökar riskerna för dricksvattenförsörjningen, som är vårt viktigaste livsmedel. Vänsterpartiet vill därför att det lagliga skyddet för dricksvattentäkter ska stärkas.”

Anders Lind, Malin Östh, Ricardo Olivares, Östergötland, Emöke Hejm, Mjölby, Kerstin Sagström, Sofia Frithioff, Karin Flodin, Eva Lindblad, Agneta Eriksson, Martin Forsman, Roger Jönsson, Elin Andersson, Gunilla Nylund, Linköping, Emir Ajonovic, Norrköping, Magnus Ekblad, Götene, Jenny Hallström, Lidköping, Monica Lindmark, Piteå

B629 Malmö

Skogen är en enorm resurs i klimatkampen

Rad 828

I förslaget konkretiseras ett par exempel på klimatomställningen. Här saknar vi ett resonemang om skogsbruket. Vår skog är en enorm resurs i klimatkampen genom sin förmåga att binda koldioxid och därmed sänka utsläppen. Samtidigt hindras denna potential genom skogsbrukets intensiva avverkning och ohållbara odlingsmetoder och monokulturer. Detta hotar den biologiska mångfalden – en av de mest akuta kriserna som beskrivs tidigare i förslaget under rubriken “Ett parti på ekologisk grund”. Att lyfta in det här perspektivet visar på att vi förstår hur kriserna förstärker varandra och kräver ett gemensamt grepp för att motverkas.

Vi yrkar

att det innan meningen som börjar på rad 828, läggs till följande: “Skogsbrukets intensiva avverkningsmetoder och monokultur behöver ersättas med naturnära former så att skogens naturliga förmåga att binda koldioxid förvaltas och främjar biologisk mångfald.”

B630 Enskild

Komplettera kommunallagen med en koldioxidbudget

Enligt kommunallagen är samtliga av landets kommuner skyldiga att ha en god ekonomisk hushållning. Orsaken är att undvika stora underskott för att den kommunala förvaltningen ska fungera som den är juridiskt skyldig att göra.

I klimatkrisens tidevarv borde kommunallagen kompletteras med ett nytt mål – att det finns en god klimatomställning med koldioxidutsläppen. Detta ska regleras genom en bindande koldioxidbudget.

En koldioxidbudget innebär att kommunen gör en kartläggning över sina utsläpp. Kartlägg-

gningen visar kolkällor som är i störst behov av förändring och hur mycket utsläppen kan sänkas år för år. Grundtanken är att pressa ned utsläppen årligen för att hålla jämna steg med 1,5-gradersmålet enligt Parisavtalet.

Kommunerna ska också åläggas att redovisa sina prestationer. Detta för att skapa press i arbetet att snabbt fasa ut den fossila energin.

Jag yrkar därför

att stycket "På kommunal nivå ska en koldioxidbudget införlivas. En översikt över kommunernas utsläpp ska göras med åtgärder för att snabbt minska dem." införs på rad 829 på sidan 16 i programkommissionens förslag.

Robert Zackrisson, Vänersborg

B631 Enskild

Klimarbetet har misslyckats - ransonera utsläppen

Människans koldioxidutsläpp har nått alarmerande nivåer. I skrivande stund riskerar jorden att gå mot 3 4 graders global uppvärmning med fasansfulla konsekvenser. Trots alla löften och klimattoppmöten har utsläppen fortsatt i rasande fart. Något radikalt måste till för att bända utsläppskurvan kraftigt nedåt. Den metoden stavas koldioxidransonering. Förslaget innebär att alla medborgare får en mängd utsläpp att hushålla med varje månad. Varje gång fossilt bränsle förbrukas minskas kvoten tills dess att den är tömd, exempelvis vid en flygresa, när bilen tankas eller när elräkningen betalas. När detta sker kan nya krediter inhandlas för en summa som motsvarar det fossila bränslets värde.

Ransonera krymper i storlek med tiden samtidigt som samhället pressas att ställas om, bort från kärnkraft, olja och ekonomisk tillväxt. Kortsiktigt kommer storkonsumenter av koldioxid att tvingas minska sina utsläpp. Långsiktigt kommer hela befolkningen att mobiliseras i syfte att avfossilisera samhället, precis som i ett krig. Fördelen är att landet får garanterade utsläppsminskningar inom de ramar för vad biosfären tillåter.

Under andra världskriget infördes ett omfattande ransoneringssystem för att bemöta bristen av resurser när kriget tog det mesta i anspråk. Resultatet blev att svenskarna engagerade sig i ransoneringen när alla tvungna att ta ansvar på lika villkor. Ingen kunde köpa sig fri eller fuska sig till resurser när fördelningen var strikt jämlik. Nu är det dags att återinföra dessa historiska erfarenheter till dagens ordning.

Vänsterpartiet har tidigare föreslagit en utredning kring hur ett ransoneringssystem ska se ut. Nu är tiden mogen att partiet ställer sig bakom metoden och helhjärtat går in i det. Ju mer vi väntar tills resursbristen (och utsläppen) blir akut, desto större risk för en samhällelig kollaps. Att ransonera utsläppen är att se sanningen i vitögat och verkligen agera i förhållande till problemets storlek.

Förslaget må låta utopiskt och verklighetsfrämmande men kommer bli nödvändigt ju mer mänskligheten gräver sig djupare ned i den fossila energin i takt med att olje- och koltillgångarna minskar.

Jag yrkar därför

att stycket "Vänsterpartiet ska verka för att ett koldioxidransoneringsystem ska införas. Systemet ska samverka med klimat- och ransoneringslagen för att snabbt fasa ut den fossila energin och fördela bränslekonsumention jämlikt." införlivas på rad 829 på sidan 16 i programkommissionens förslag.

Robert Zackrisson, Vänersborg

B632 Enskild

Ändringsförslag 1 i avsnittet om "Klimatkampen" Rad 829

Vi yrkar

att texten utökas med följande två meningar: "Investeringar i klimatåtgärder täcker också sina kostnader genom en renare luft som skapar förbättrade levnadsvillkor både för oss människor, andra levande varelser samt för naturen i sig. Detta medför att investeringar i klimatåtgärder bör vara en självklarhet för vår överlevnad."

Marianne Sonnby, Lars Siljebratt, Margor Bengtsson, Clas Fleming, Lund

B633 Enskild

Fossilberoende resor för Vänsterpartiets politiker och tjänstemän

Världens klimatforskare är överens, vi måste agera nu för att nå parisavtalets mål om att den globala uppvärmningen inte ska överstiga 1,5 grader. Situationen har tyvärr blivit alltmer akut och det måste till mycket snabba och kraftfulla åtgärder om vi ska kunna rädda vår planet från katastrofala klimatkonsekvenser. Klimatnödläge har utlysts både inom och utanför Sverige. Klimatförändringarna är ett globalt fenomen men utsläppen måste minska på lokal, regional och nationell nivå vilket finns beskrivet i förslaget till partiprogram rad 815 829.

Vänsterpartiet har mer och mer stigit fram som ett parti som vill gå i täten för klimatarbetet. Detta innebär dock att vi inte bara kräver klimatåtgärder av andra utan även av oss själva. En sådan åtgärd är att Vänsterpartiets politiker avstår från fossilberoende resor i tjänsten. Oftast finns alternativ till resor med flyg och fossildrivna bilar. Ibland kan resealternativen vara mycket komplicerade tex vid konferenser/möten utanför Sverige. Då kanske dessa resor måste prioriteras bort. Men med dagens och morgondagens digitala teknik finns det alternativ till fysiska möten. Vi politiker måste ta ansvar och visa att vi förstår allvaret i klimathotet.

Mot bakgrund av detta yrkar vi

att kongressen beslutar om följande tillägg i partiprogrammet på rad 829: "Vänsterpartiets politiker och tjänstemän kommer därför i görligaste mån att avstå från fossilberoende

resor i samband med konferenser och möten inom såväl som utanför Sverige. Vänsterpartiet ska i större utsträckning utnyttja digitala mötestekniker.”

Elisabeth Faxelid, Gunnar Blomquist, Täby Danderyd

B634 Eslöv, Bräcke, Boxholm mfl **Klimatförändringen och behovet av anpassning**

Klimatförändringen kommer att leda till stora förändringar av land och vatten och kräver därför omfattande anpassningsåtgärder. Många befintliga installationer och byggnader liksom infra-struktur måste flyttas och förändras. Åtgärder måste vidtas för att begränsa effekterna av höjd temperatur, mera nederbörd och värre stormar. Detta kommer att kräva nya prioriteringar med avseende på både resurser och tid

Vi yrkar

att nedanstående text förs till kapitlet Klimat-kampen: ”Klimatförändringen påverkar förutsättningarna för all verksamhet på land och i vatten och påverkar direkt jord- och skogsbruk samt fiske. Vänsterpartiet vill att det snarast tillsätts en utredning med tillräcklig vetenskaplig kompetens för att prioritera arbetet med fysisk klimat-anpassning.

Utredningen behöver ange behovet av grön- och vattenområden i centrala stadsområden och fastställa gränsen för byggande vid inlandsvatten och i kustområden. Landets nationella färskvatten-försörjning måste fastställas och samordnas därför att bl.a. Mälaren – landets viktigaste vatten-täkt - blir en havsvik med bräckt vatten inom överskådlig tid, samtidigt som alternativet Vättern hotas av allvarlig förorening.

Skogen utgör den i särklass största potentialen för lagring av kol. 25 procent av landets skogar tar upp lika mycket kol som dagens totala utsläpp. Denna möjlighet måste utnyttjas bl.a. för att initialt kompensera för de utsläpps-minskningar fr.o.m. 2020, som vi inte klarar av.”

Stellan Hamrin, Hammarby Skarpnäck, Pratima Åslund, Norberg

B635 Enskild **Rad 831 833 Det är otydligt vad som avses. Bör utgå.**

Rad 835 formuleringen ”Hindren för detta är politiska”. Hindren för detta är väl knappast enbart politiska. Det internationella kapitalets behov av ständig vinstmaximering utgör det starkaste motståndet mot de nödvändiga förändringarna.

Något som berör de internationella regler som finns för handelsutbyte mellan länder bör väl också infogas här. Dessa utgör ett hinder för den nödvändiga omställningen av produktion och handel. De reglerna som gäller för handelsutbyte mellan länder idag prioriterar marknaden och ekonomin framför klimat- och miljömål

Vi yrkar därför

att rad 831 836 ersätts med följande text: ”Målet med det internationella klimatarbetet är att begränsa den globala temperatur-ökningen till stabila nivåer med så små mänskliga och ekologiska förluster som möjligt. Hindren för detta beror på den internationella politikens oförmåga att komma fram till bindande överenskommelser men också på det internationella kapitalets starka motstånd mot förändringar som stör dess behov av ständig vinstmaximering. Dessutom utgör de regler som idag finns för handelsutbyte mellan länder ett stort hinder för att nå klimatmålen, eftersom handelsavtalen prioriterar ekonomi och marknad framför miljö.”

Marianne Sonnby, Lars Siljebratt, Margot Bengtsson, Clas Fleming, Lund

B636 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl **En rättvis och solidarisk klimat-anpassning** **Klimatkampen, rad 831 833**

Klimatomställningen kan innebära stora förändringar i vårt sätt att leva och i våra ekonomiska förhållanden. Denna omställning måste därför ske på ett rättvist och solidariskt sätt både av ideologiska skäl och för att skapa det politiska tryck som är nödvändigt för genomförandet.

Vi yrkar

att de två meningarna ”De nödvändiga... världen över.” ersätts med: ”Den globala omställningen kräver stora både offentliga och privata investeringar som måste kombineras med social utjämning både inom och mellan länder. Vänsterpartiet arbetar internationellt i solidaritet med arbetare och regioner som idag försörjer sig på fossilenergi. De måste få stöd att genomföra omställningen till förnyelsebar energi och nya jobb.”

Andrea Söderblom-Tay, Botkyrka, Kerstin Sagström, Linköping, Getrud Ingelman, Göteborg

B637 Enskild **Misslyckad beskrivning ger otillräcklig analys** **Rad 836**

Programkommissionen har gjort en beskrivning av den förda klimatpolitiken i Sverige som misslyckad. Detta är en fullständig misslyckad beskrivning av den förda klimatpolitiken och som leder till en felaktig bild av som behöver förändras. Det som kännetecknar den klimatpolitik som förts sedan vetenskapen pekat ut de klimatförändringar som sker globalt är att Sveriges politiker inte för en klimatpolitik som är tillräcklig för att minska klimatförändringarnas negativa påverkan på vår planet.

Jag yrkar

att ordet ”misslyckad” på rad 836 byts ut mot ”otillräcklig.”

Krister Stål, Karlstad

B638 Enskild

Klimatet

Klimatkonferensen i Paris hösten 2015 slog fast att temperaturökningen fick uppgå till högst 1,5 grader.

I stycket ”Klimatkampen” (börjar på rad 797 sid 15) är vi för restriktiva. Klimatkonferensen i Madrid i december 2019 slog fast att utvecklingen inte går åt rätt håll. Tvärtom att en global temperaturökning knappast lyckas hålla sig ens till 1,5 grader utan är på väg flera grader över det.

I resonemang bland fackligt aktiva partikamrater landar vi egentligen vid att Vänsterpartiet i partiprogrammet ska slå fast ribban till 0 grader. Den målsättningen – en total klimatneutralitet - måste vi ner till – via en total omställning av samhället. Det yrkade vi i den första genomgångsrundan av programförslaget.

Det är ett klart politiskt mål och enkelt att argumentera kring! I kampens gång kan partiet visa på olika konkreta krav och åtgärder det kräver att nå klimatneutralitet – vilket vi redan gör i klimatmotionen i riksdagen (januari 2020).

Dock inser vi att Parisavtalet i dagens läge är alldeles för trubbigt för att faktiskt spela någon roll längre och att målet 1,5 grader tyvärr är överspelat av politisk passivitet.

Vi stöder den nya formuleringen i programmet. ... att ”Målet med det internationella klimatarbetet är att begränsa den globala temperaturökningen till stabila nivåer med så små mänskliga och ekologiska förluster som möjligt!”

Det ger en grund för en radikal hållning i kampen att nå ett internationellt klimatavtal som verkligen minska utsläppen. Speciellt när det kopplas till bindande sanktioner att bryta mot ett globalt utsläppsstopp.

Även om vi upphör med alla utsläpp av växthusgaser direkt idag så är eftersläpningseffekten den, att uppvärmningen fortsätter i många år innan kurvan vänder.

Men vi menar ändå att det i programmet med en mening ska skrivas in just att 1,5 graders målet på väg ner till totalt noll grader är överspelat på grund av de ekonomiska och politiska makthavarnas passivitet och att världen förts ännu längre mot klimatavgrunden. Läget är ännu mer akut!

Det är vi skyldiga alla fantastiska ungdomar som klimatstrejkar och demonstrerar nästan varje dag runt hela jorden. Det är vi skyldiga oss själva! Denna kamp måste partiets fackligt aktiva föra ut på arbetsplatserna – en precisering i partiprogrammet kan göra det mer lättfattligt och tydligare i argumentationen där.

Vi yrkar

att det i partiprogrammet förs in att vi på sikt inte tolererar mer än just 0 grader, men att klimatet redan överskridit den nivå av global uppvärmning som Parisavtalet med 1,5 graders målet byggde på och att läget nu kräver ännu starkare aktion.

Anton Flink, Patrik Strand, Ulrika Williamsson, Ulf Wendel, Jeanette Stojic, Per Malmqvist, Mårten Pavlov, Linda Svensson, Anders Andersson, Kalle Eriksson, Tjatte Hedlund, Bengt Carlsson, Malmö

B639 Göteborg

Rad 842

Facklig samverkan över gränserna är ett framgångsrecept för att komma tillrätta med skövling, misshushållning och vidriga arbetsförhållanden.

Vi yrkar därför

att rad 842 fortsätter med: "Internationellt fackligt samarbete bidrar till att bygga upp starka fackföreningar som skapar värddiga arbetsförhållanden och ekologisk utveckling genom minskat resursslöseri och mer hållbara produkter."

B640 Enskild

Globalt pris på koldioxidutsläpp

Med anledning av att många länder inte har skrivit på det globala klimatavtalet och att många länder som skrivit på inte genomför sina åtaganden i klimatavtalet anser jag att Vänsterpartiet måste verka för ett globalt pris på koldioxid. Mycket talar för att ett globalt pris på koldioxidutsläpp är det mest verkningsfulla och effektiva verktyget för att bromsa klimatförändringarna.

Ett globalt pris på koldioxid kan tänkas införas antingen genom FN:s klimatarbete eller genom att föregångsländer går ihop och inför ett pris på utsläpp av koldioxid (genom skatter eller system för handel med utsläppsrätter). Därefter sätter föregångsländerna klimatullar gentemot de länder som inte inför motsvarande pris på koldioxid.

Argument för att Vänsterpartiet ska arbeta för ett globalt pris på koldioxidutsläpp.

- Länder skriver ej på det globala klimatavtalet.
- Länder genomför inte sina åtaganden i det globala klimatavtalet.
- Det uppstår en snedvriden konkurrens, där industrier i länder som har ett pris på koldioxid missgynnas i förhållande till industrier i länder som ignorerar klimatproblematiken. Detta gör att många länder inte inför ett tillräckligt högt pris på koldioxidutsläpp.
- Koldioxidläckage är en följd av denna snedvridna konkurrens och innebär att industrier med höga utsläpp flyttas ("läcker") från länder med ett pris på koldioxidutsläpp till länder som ignorerar klimatproblematiken.
- Ett globalt pris på koldioxid skapar ekonomiska incitament för länder att minska sina koldioxidutsläpp. Koldioxidtullar kan användas för att ge länder som ignorerar klimatproblematikens ekonomiska incitament till förändring och det gör att de länder som vill, kan agera direkt.
- Ett globalt pris på koldioxid är kostnadseffektivt och kan utformas som en koldioxidskatt eller som ett system för handel med utsläppsrätter.

Jag yrkar

att följande mening införs på sid 16, rad 842: "Vänsterpartiet ska också arbeta för ett globalt pris på koldioxidutsläpp."

Erik Edquist, Falun

B641 Karlstad

Den militära sektorns betydelse för klimatkrisen

Militära aktiviteter nämns inte i samband med klimatkampen, vilket vi anser borde göras.

Vi yrkar därför

att det läggs till ett stycke efter rad 842 med följande lydelse: ”Den militära sektorns avtryck på klimatet behöver enligt gällande avtal inte redovisas. Den klimatpåverkan som produktion av krigsutrustning, militärövningar och krig medför är mycket energikrävande och är i sig ett skäl att kämpa för fred.”

B642 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl

Ett nytt ekonomiskt system

Klimatkampen, rad 842

Dagens ekonomiska system med vinstmaximering och kortsiktiga mål klarar inte av att skapa ett hållbart samhälle med 0-utsläpp av klimatgaser. Därför krävs ett nytt system baserat långsiktig hållbarhet inom alla sektorer och en rättvis fördelning av kostnader och intäkter.

Vi yrkar

att en mening läggs till: ”Ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart samhälle kräver ett förändrat ekonomiskt system där långsiktiga hållbarhetsmål på samhälls nivå och en rättvis fördelning av kostnader och intäkter styr den ekonomiska utvecklingen.”

Andrea Söderblom-Tay, Botkyrka, Kerstin Sagström, Linköping, Getrud Ingelman, Göteborg

B643 Skåne

Civil olydnad

Civil olydnad måste vara med i det nya partiprogrammet, det blir väldigt olyckligt annars. Se bara på Greenpeace! Om de inte hade använt sig av civil olydnad i sina aktioner så skulle de varken ha synats eller kunnat få till stånd en förändring. Exemplet som de tre reservanterna använder sig av är lysande. Den svenska arbetarrörelsen använde sig i sin ungdom av civil olydnad genom att gå ut och strejka trots att det då var olagligt.

I Programkommissionens förslag nu tas frågan om civil olydnad upp – sid 16 rad 844 848 – som en kampmetod för ”den offensiva klimatrörelsen”. Bra! Men metoden kan vara aktuell i fler sammanhang: mot militarism och utrotningskrig, flyktingars rätt, rättsvidriga domsfall, avtals- och människovidriga arbetsvillkor. Det avgörs av varje enskild fråga/fall.

Därför kvarstår det – trots den nya formuleringen – att partiprogrammet behöver kompletteras med den av reservationen i programkommissionen första föreslagna texten kring civil olydnad.

”Civil olydnad är en yttersta möjlighet för människor som saknar makt att på annat sätt försvara folkligt förankrade värden som mänskliga rättigheter och naturresurser. Civil olydnad grundar sig på principen om icke-våld och öppenhet. Kampen för demokrati kan inte skiljas från kampen mot orättvisor och ojämlikhet. Tron på politikens möjligheter måste återupprättas. Demokratien är mer än allmän rösträtt och formella friheter – den måste göras till folkets makt över samhället.”

Vi yrkar

att partiprogrammet i nämnda del (på sid 16) kompletteras med att tanken kring civil olydnad som den framförs i reservationen. Vår principiella hållning kring civil olydnad är viktig. Detta stärker den.

B644 Karlstad Rad 844 847

I avsnittet om Klimatkampen finns ett avsnitt om civil olydnad. Det är ett bra stycke men blir lite undandömd här och bör stå i en mer allmän del av programmet. Civil olydnad kan användas i många sammanhang (nedrustning, sjukhusnedläggningar, deportationer etc) och hör därför inte bara till klimatkampen

Vi yrkar

att rad 844 847 flyttas till avsnittet ”Till demokratins försvar och fördjupning”.

B645 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl Mobilisering och politiska lösningar på systemnivå Klimatkampen, rad 844

Vänsterpartiet måste ta täten i att formulera och driva de politiska lösningarna som krävs för att förändra politiska och ekonomiska strukturer och aktörers sätt att agera så att alla bidrar till gemensamma samhällsmål inkl klimatmål.

Vi yrkar

att meningen ”I klimatkampen...” ersätts med meningen ”Vänsterpartiet presenterar de nödvändiga politiska åtgärderna för att förändra politiska och ekonomiska strukturer och aktörers agerande för att genomföra klimatomställningen och deltar också i mobiliseringen för klimatet.”

Andrea Söderblom-Tay, Storstockholm, Kerstin Sagström, Linköping

B646 Enskild Djurens rätt och människans ansvar Rad 849 850

I förslaget till nytt partiprogram så har formuleringarna om vår syn på djur kortats ned

på ett sådant sätt att det förändrar partiets grundläggande förhållningssätt till djurens rätt till ett naturligt liv och människans särskilda makt över djurens välbefinnande. Därför så yrkar vi på att återinföra några meningar från vårt nuvarande partiprogram för att visa på att vi fortfarande har en djurrättslig grundsyn, det vill säga att alla djur har rätt till ett gott och naturligt liv.

Vi yrkar

att meningarna ”Människan har ett särskilt ansvar för djurs livsvillkor och förutsättningar. All djurhållning ska utgå från att djur är kännande varelser.” på rad 849 850 ersätts med följande text: ”Människan har påtagit sig ett särskilt ansvar för djurs livsvillkor och har möjligheten att förbättra och förändra djurs förutsättningar. Djur kan känna såväl välbefinnande som stress och lidande. All djurhållning ska därför utgå från att djur är kännande varelser och de ska ges ett gott liv och möjlighet till ett naturligt beteende.”

Robert Armlblad, Emelie Armlblad, Jonas Wanér, Växjö, Elena Martinez, Umeå, Hans Björkman, Kungälv, Monica Lindmark, Marie Louise Norén, Piteå, Ulf Sellgren, Valentuna, Åsa Malm, Sundsvall, Hannes Anagrius, Anna Hagnefur, Skärholmen, Tommy Dahlin, Östhammar, Maria Garmer, Braås Rottne, Ulrica Ödebygd, Örnsköldsvik, Kerstin Sagström, Linköping, Samuel Skånberg, Haninge, Matthias Sjöberg, Tobias Kowalski, Uppvidinge, Helmer Jonelid, Uppsala, Saga Sunniva Bergh, Ljungby, André Erdna, Enskede, Martin Estvall, Alvesta, Herman Donnér, Vadstena, Solveig Hell, Erika, Murga, Södertälje, Kristina Brovall, Tingsryd, Josefine Sjö Dahl, Kista

B647 Enskild

Om hermelinernas klimatpåverkan

Rad 849 857

Stycket ”Klimatkampen” är en till stora delar välformulerad text med viktiga politiska poänger. Jag har i en annan motion föreslagit att texten kompletteras med skrivningar som i dag finns i andra delar av programmet, vilket förhoppningsvis kan bidra till att göra stycket än mer stringent. Däremot skiljer sista stycket ut sig från resten. Här målas med väldigt breda penseldrag och det är oklart vad det är som egentligen är kärnan i resonemangen. Det är några allmänna meningar om djurskydd, vilket naturligtvis är viktigt men inte nödvändigtvis ur ett klimatperspektiv. Bland annat nämns att pälsindustrin ska avvecklas. För all del, men jämfört livsmedelsproduktion, transportsektorn, energiproduktionen, med mera som tas upp tidigare i texten framstår pälsindustrin som en bagatell.

Några meningar senare påstås att antalet arter som utrotas är ”hundratals gånger större än vad som är naturligt”. Det är en märklig mening, för det naturliga torde ju rimligen vara det som sker i naturen. Stycket avslutas med att ”åtgärder genast måste sättas in”. Hur eller var specificeras inte. Det är ungefär lika hjälpsamt som när någon säger ”någon borde göra något”. Stycket har en tydligt ekologisk prägel och självfallet är det så att klimatförändringarna påverkar jordens ekosystem, men att sätta likhetstecken mellan ekologi och klimatkamp är ingetdera betjänt av.

Jag yrkar

att rad 849-857 stryks.

Truls Persson, Malmö

B648 Eslöv, Bräcke, Boxholm mfl

Rad 849 857

Stycket med radnummer 849 857 under Klimatkampen – som berör miljöfrågan – bör förändras eftersom begreppet ”djurindustrin” är alldeles för svepande och otydligt. Fågel- och svinproduktionen har dessutom en liten klimatpåverkan jämfört med nötkött och producerar kött till ett lågt pris överkomligt för alla inkomstgrupper. De utgör också en viktig del av landsbygdens försörjningsbas. Självfallet ska denna verksamhet bedrivas med högsta möjliga etiska krav.

Det är dessutom inte korrekt att köttproduktion leder till större klimatpåverkan i Sverige än produktion av vegetabilier eftersom all odling leder till utsläpp av klimatgaser. Detta sker eftersom odling förutsätter gödsling och såväl naturgödsel som konstgödsel leder till klimatgasutsläpp genom metan från nötboskap respektive lustgas från konstgödslad mark. Ekologiskt jordbruk förutsätter dessutom naturgödsel och därigenom nötboskap. 100 procent ekologisk odling kräver 3 gånger mer nötboskap än idag. Odling av produkter för grüngödsling är möjlig men innebär att matodlings-arealen minskar och även denna odling kräver gödsel. Produktion av kött och vegetabilier förutsätter därför varandra

Vi yrkar därför

att rad 849 857 flyttas till Miljökapitlet, enligt ovan, och ersätts av följande text: ”Vänsterpartiet vill utveckla ett ekologiskt, cirkulärt jordbruk baserat på naturgödsel, minimal gifthanvändning och minimalt näringsläckage. Människan har ett särskilt ansvar för djurs livsvillkor och förutsättningar. Lantbrukets djur ska ges stimulans, utevistelse och ett gott omhändertagande. Långa djurtransporter och onödiga djurförsök ska avskaffas, pälsindustrin avvecklas och berörda regioner kompenseras. Överkonsumtion av kött måste förändras till balanserad konsumtion med en ökad andel vegetabilier och ekologiska produkter.”

Stellan Hamrin, Hammarby Skarpnäck, Pratima Åslund, Norberg

B649 Enskild

För brödtext, se B27.

Rad 850 851. Att använda begreppen fabrik och industri i nedsättande betydelse rimmar dåligt med ett parti som tillhör arbetarklassen. Det vittnar också om okunskap vad det gäller modern djurhållning. Dessutom är allt lantbruk industrialiserat eftersom endast en lite bråkdel av befolkningen är sysselsatt inom denna näring.

Vi yrkar på

att meningen ”Långa djurtransporter och onödiga djurförsök... avvecklas” tas bort och ersätts med följande formulering: ”Vänsterpartiet ska verka för att djurskyddslagarna utvecklas och stärks.”

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B650 Uppsala län, Uppsala **Vegetarisk norm**

På rad 851 börjar en mening som lyder såhär:

Dagens köttkonsumtion, som leder till klimatförändringar, skövling av regnskog och överutnyttjande av vatten, måste förändras till mer energieffektiv matkonsumtion baserad på en ökad andel vegetabiliska produkter.

Klimatet kräver handling. Ett av de effektivaste valen en enskild individ kan göra för klimatet är att förändra sina kostval. Det går även att prata om den etiska aspekten om den stora mängd lidande som finns i köttindustrin. Därför behöver Vänsterpartiet vara tydligt om att det är dags att ställa om. Samhället behöver en vegetarisk norm. Vi ska bort från dagens rådande köttnorm.

Det är idag vegetarianer som behöver anmäla specialkost. I skolan eller andra sammanhang talas det om en vegetarisk dag, som motsatts till de andra dagarnas måltider. Som konstaterat finns idag alltså en köttnorm för den rådande förväntan är att kött ska serveras till den som inte anmäler annorlunda, åtminstone i majoriteten av fallen. Det är också enkelt att konstatera att en genomsnittlig svensk äter mer kött än vad planeten klarar av idag. En omställning är inte bra rimlig utan helt nödvändig.

Vänsterpartiet borde vara tydlig i denna fråga. Vi vet vad som krävs för att rädda planeten och det är mer vegetariskt, mer veganskt och mer klimatvänlig föda. Mindre kött!

Med anledning av ovanstående yrkar vi

att meningen som börjar på rad 851 byts ut till följande: ”Dagens köttkonsumtion som leder till klimatförändringar, skövling av regnskog och överutnyttjande av vatten måste förändras. Vi förespråkar en mer energieffektiv matkonsumtion baserad på en vegetarisk norm och en ökad andel vegetabiliska produkter i allmänhet.”

B651 Enskild **För brödtext, se B0110.**

Rad 851. Resonemanget (Dagens köttkonsumtion) är inte helt sant.

Vi yrkar i stället på

att ”Den industriella (kapitalistiska) kött- och vegetabilieproduktionen, som i basen bygger på odling av spannmål (kraftfoder) på ständigt öppna jordar, på skogsskövlingar,

överkonsumtion av fossil energi mm, måste återgå till en matproduktion som gynnar biodiversitet, kolinlagring och giftfria arbeten.”

Thomas Lundberg, Göran Fahlén, Nina Orefjärd, Kramfors, Ulf Breitholtz, Thorsten Laxvik, Sollefteå

B652 Linköping mfl

Ställ om till en hållbar matproduktion

I avsnittet Klimatkampen finns en mening som berör matproduktionen rad 853 854 Efter-som framställning av mat är en av vår största enskilda utsläppskälla och står för en fjärdedel av alla fossila utsläpp bör det också framgå i texten. Ur miljöperspektiv konsumerar framställning av mat 70 procent av allt vatten och 50 procent av all landyta på jordklotet. Detta sker på bekostnad av avskogning och utarmning av vårt gemensamma ekosystem.

Vi yrkar därför på

att man efter meningens slut rad 854 utvecklar tankarna kring matproduktion enligt följande förslag: ”Särskilt matproduktionen måste genomgå en radikal omvandling från dagens kemikalie- och industrijordbruk till ett hållbart jordbruk utan gifter och annan negativ påverkan. Skadliga och fossila subventioner i jordbrukssektorn ska dras bort och pengarna ska istället användas till att underlätta för en omställning som rör sig bort från kväve och fosforprodukter.

Mycket av lösningen till ett hållbart jordbruk finns dessutom redan i forskningen och handlar om metoder som att förse lantbruket med kunskap och verktyg för hållbar resurshushållning och bättre ekonomi genom att förstå och beskriva variationer, samvariationer och dynamik i mark och grödor samt att binda mer koldioxid i jorden genom förändrade plöjningsmetoder. Det är viktigt att Vänsterpartiet lyssnar och agera utifrån denna nya forskning och stödjer jordbrukets omvandling med nödvändiga resurser.”

Maria Mustonen, Hammarby Skarpnäck, Herman Donnér, Vadstena

B653 Göteborg mfl

Artutrotning och ekonomiskt system

Partiprogrammet, Rad 855 857

Det är bra att programförslaget uppmärksammar artutrotning. FN:s expertpanel, IBES, rapporterade 2019 att den minskade tillgången på ren luft, rent vatten, koldioxidlagrande skogar, pollinerande insekter, proteinrik fisk och andra ekosystemtjänster utgör ett lika stort hot som klimatförändringarna. De understryker att de båda hoten är nära kopplade. De tar också upp att sätten som vi producerar mat och energi på underminerar naturens självreglerande system.

Artutrotning är framförallt förknippat med vårt ekonomiska system som premierar kort-siktiga vinster åt kapitalägare som inte tar ansvar för den förödelse av ekosystemen som verksamheten för med sig. Fortfarande ger också politiska församlingar fördelar och subventioner till miljöskadlig verksamhet som bidrar till artutrotning. Postkoloniala struktur-

er och "landgrabbing" medverkar till ohållbara exploateringar. En växande global rörelse föreslår att storskalig miljöförstöring, ekocid, blir ett internationellt brott.

I förslaget till partiprogram står på 855 857 att; "Det är människors verksamhet som ger upphov till denna utarmning av den biologiska mångfalden". Åtgärder måste genast sättas in för att arter långsiktigt ska kunna fortleva i bestånd med tillräcklig genetisk variation. Den skrivningen bör skärpas eftersom den inte tillräckligt kopplar ansvaret för artutrotningen till vårt nuvarande ekonomiska system. "Åtgärder måste genast sättas in" bör också förstärkas med "Kraftfulla åtgärder och lagstiftning mot Ecocid".

Vi yrkar

att meningarna på rad 855 856, som börjar på 855 med "Det är ..." och avslutas med "mångfalden" omformuleras enligt detta förslag: "Det understrukna är de delar av texten som omformulerats." "Det är vårt nuvarande ekonomiska system som ger upphov till denna utarmning av den biologiska mångfalden genom rovdrift av naturen."

att meningarna på rad 856 857, som börjar på 856 med "Åtgärder..." och avslutas med "genetisk variation" omformuleras enligt detta förslag: "Det understrukna är de delar av texten som omformulerats "Kraftfulla åtgärder och lagstiftning mot Ecocid måste genast sättas in för att arter långsiktigt ska kunna fortleva i bestånd med tillräcklig genetisk variation."

Josefin Sjäodahl, Kista

B654 Enskild

Konkretion av miljömål med anledning av att "huset brinner" i det rådande klimatnödläget

Rad 858

Konkreta miljömål att arbeta mot och driva under mandatperioden lyser med sin frånvaro i partiprogrammet. Det hävdas att konkretion av mål lätt kan bli obsolet under en mandatperiod. Om så, fantastiskt! Det betyder ju per definition att något oerhört positivt har genomförts. Frågan på bordet är utplåning av mänskligheten, att då lyfta ett par saker att sträva mot skulle få oss att se ut som om vi uppfattat att det råder ett klimatnödläge. Sannolikheten att målen faktiskt realiserats till nästa kongress är obefintlig, än mindre under det närmaste årtiondet, men om ingen någonsin formulerar ett krav, för att "move the debate" och tvinga meningsmotståndarna att förhålla sig till vad vi vill genomföra – kommer samhället i stort aldrig uppnå dem i tid. Att ändra ett transportsätt för ett företag är gjort på så lite som ett par timmar för att ta ett exempel, det som förändras i realiteten är ledtiden för alla komponenter som produkten innehåller, men företaget kommer alltid välja det billigaste alternativet tills det finns en lag som tvingar dem att göra rätt. Vi måste ha mod att formulera det konkreta lagkravet och få ned det på pränt så väljaren ser vad vi stod för 2020 när vi går vi till val på miljöfrågan år 2022. När huset brinner väntar man inte med att agera till år 2030, då agerar man så kraftfullt det går med alla tills buds stående demokratiska medel. Det är dags att börja gräva i problemet där vi står!

Jag yrkar

att partiprogrammet kompletteras med följande punkter på rad 858:

- Vänsterpartiet är för en rättvis omställning där människor ges möjlighet att göra aktiva val på egna villkor, medan de kan, utan att slå ut dem ekonomiskt. Därför är vi för att befintliga bilar som är i bruk får användas hela sin livscykel, men att det införs ett omedelbart stopp för nybilsförsäljning med förbränningsmotor som släpper ut CO₂, inom 12 månader från antaget partiprogram.
- All godstransport, som släpper ut CO₂, av juridisk person på landsväg med lätt- och tung lastbil över Sveriges gränser förbjuds inom 12 månader från antaget partiprogram med målet att transporten ska ske via räls, med undantag för medicinsk utrustning/medicin som behövs för att rädda liv inom ett dygns tid.
- All flygfrakt av gods in över Sveriges gränser förbjuds inom 12 månader från antaget partiprogram med syftet att transporten ska ske via räls, med undantag för medicinsk utrustning/medicin som behövs för att rädda liv inom ett dygns tid.
- All privatbilism via landsväg över landsgränser, som släpper ut CO₂, förbjuds inom 12 månader från antaget partiprogram.
- Svenska medborgare fram till 2030 får använda 1 flygresor/år, och därefter får ta tåget till närmaste angränsande land för vidaretransport med flyg, såvida flyget inte elektrifierats eller annars blivit utsläppsfritt.
- Momsen på flygdrivmedel som släpper ut CO₂ höjs till 50 procent inom 12 månader från antaget partiprogram.
- Momsen på godstransport via räls sätts till 1 procent de närmaste 100 åren, från och med 12 månader från antaget partiprogram,
- Momsen för persontransport via räls sätts till 0 procent de närmaste 100 åren, från och med 12 månader från antaget partiprogram,
- Elektrifierat och övrigt framtida utsläppsfritt flyg, när det väl kommit i kommersiell drift, ska vara momsbefriat de närmaste 100 åren.

Magnus Nilsson

B655 Tyresö

Hotet från högerpopulism, rasism och nyfascism

Vi anser inte att raderna om könsmaktsordningen ska inleda detta avsnitt. De raderna bör komma längre ned; inte prioriteras ifråga om hotet.

Vi yrkar

att avsnittet börjar med rad 865 och de tre första raderna kommer längre ned i texten.

att följande tillägg görs till avsnittet: "Vänsterpartiet måste vara en motkraft mot alla utökade repressiva åtgärder i förorten och den nedvärdering och likgiltighet inför människors situation som breder ut sig. Det behövs krafttag för att motverka diskriminering inom rättsväsendet, framför allt genom utbildning, bland annat av poliser och ordningsvakter. Tolk vid behov måste vara en självklarhet."

B656 Enskild

Presenterar reaktionära rörelser

Inledningen av stycket som beskriver fascismens framväxt faller kort. Den missar bland annat att nämna hur rasifierade personer marginaliseras när högerextrema grupper får mer inflytande. Jag föreslår att vi ska stryka den inledande meningen i förmån för en omskrivning som bättre presenterar fascismens projekt som helhet.

Jag yrkar

att följande text: "Reaktionära stater och rörelser som öppet förnekar kvinnor och personer med andra könsidentiteter och sexualitet mänskliga rättigheter och inte tvekar att upprätthålla den patriarkala könsmakts-ordningen med brutalt våld har stärkt sin ställning." på rad 862 864 stryks.

att följande text: "Demoniseringen av flyktingar och muslimer är udden på det nyfascistiska projektet, men med den följer även ett nekande av mänskliga rättigheter för kvinnor, rasifierade, de med från normen avvikande sexuell läggning eller kön, och många fler. De reaktionära rörelserna och staterna arbetar outtröttligt med strategiska mediekampanjer för att sätta ramverket för människors omvärldsuppfattning, och tvekar inte att ta till våld för sin sak." läggs till på rad 866 efter meningen som slutar på "... och USA".

Elin Morén, Birka Vasa

B657 Enskild

Avsnittet "Hotet från högerpopulism..."

Rad 862 890

Här har jag strukit, klippt och klistrat en del. Känns konstigt med att inleda med könspektivet – frågan om högerpopulismen är större än så. Så mitt förslag är något annorlunda, även om det sammantagna politiska budskapet är detsamma.

Jag yrkar

att raderna 862 890 stryks och ersätt med: "Högerextremistiska och rasistiska grupperingar har åter flyttat fram sina positioner, inte minst i Sverige, övriga Europa och USA. Oavsett om de är öppet fascistiska eller döljer sig bakom populism utnyttjar de människors rädsla i ett samhälle där trygghet och välfärd raseras. Vi ser också hur starka ekonomiska intressen alltmer finner det ändamålsenligt att alliera sig med högerextrema strömningar, en utveckling som hotar demokratin och möjliggör en fascistisk utveckling.

Arbetet mot rasism och fascism kräver politisk bredd och folklig förankring. Vänsterpartiet eftersträvar att vara en pådrivande del av en bred antirasistisk och antifascistisk rörelse tillsammans med folkrörelser som kvinnorörelsen, fackföreningar och andra progressiva krafter.

Rasism kan bekämpas genom en medveten antirasistisk politik som förs på flera plan samtidigt. En framgångsrik antirasism förutsätter att de som på olika sätt utsätts för rasism får utrymme att tillsammans med övriga progressiva rörelser bedriva en systematisk kamp mot rasism, parallellt med vår kamp mot kapitalism och patriarkatet. Men människors

värderingar påverkas också av de normer som anges i bland annat utrikespolitik och asyl-lagstiftning. Därför är arbetet för en human flyktingpolitik också ett antirastiskt arbete.

Reaktionära stater och rörelser som öppet förnekar kvinnor och personer med andra kön-sidentiteter och sexualitet mänskliga rättigheter och inte tvekar att upprätthålla den patri-arkala könsmaktsordningen med brutalt våld har stärkt sin ställning.

Rasistiska krafter försöker att måla upp skiljelinjer i samhället kopplade till kultur och etnicitet. Vår strategiska målsättning är att marginalisera såväl rasistiska krafter som rasis-tiska föreställningar. Därför är antirasistisk organisering och kamp mot normaliseringen av rasism centrala delar av vår strategi.

Den bästa försäkringen mot att rasistiska krafter flyttar fram sina positioner är att bygga samhällen som håller ihop, där rätten till arbete, bostad och välfärd garanteras alla. Vid sidan av detta krävs konkreta reformer som attackerar den strukturella rasismen. Generella åtgärder mot arbetslöshet, bostadsbrist och ojämlikhet är tillsammans med exempelvis åtgärder mot bostadssegregationen och diskriminering på arbetsmarknaden viktiga inslag i en strategi för att bekämpa den strukturella rasismen. I vårt arbete för rättvisa och solidaritet innebär detta också att välfärdstjänster såväl som rättsväsendet måste organiseras på ett sådant sätt att de inte reproducerar den strukturella rasismen i deras konkreta verksamhet. Frågor om representation i samhället är viktiga för att bryta rasistiska föreställningar och exkluderande.”

Agne Sandberg, Karlstad

B658 Haninge mfl

Arbetarrörelsen kommer alltid att vara fascisternas främsta fiende

Rad 871

Vi håller helt med programkommissionen om att högerextrema och rasistiska partier och grupper har vind i seglen och att reaktionära stater gör vad de kan för att rulla tillbaka kvin-nors rättigheter och slår hårt mot minoriteter.

Men en sak tycker vi fattas i skrivningarna om fascismen och det är arbetarrörelsen förhål-lande gentemot fascismen. Fascisterna har alltid haft som mål att krossa arbetarrörelsen. Och när arbetarrörelsen blir ett bekymmer för kapitalet så tvekar man inte att göra ge-mensam sak.

Vi yrkar därför

att följande meningar förs in på rad 872 före “Arbetet mot rasism ...”: “Socialismen är fascismens motpol. Därför har det alltid varit fascisternas mål att krossa arbetarrörelsen.”

Ki Nilsson Karnerud, Farsta, Magnus Nilsson, Sundbyberg, Jesper Wiklund, Sundbyberg, Annette Tette Merio, Nynäshamn, Josefine Sjödahl, Kista, D Antonio Ramirez Villaseca, Vantör, Tina Kampefalk, Sala

B659 Enskild

Vänsterpolitik och vision är bra antirasistiska strategier

Partiprogram, rad 879 880, 888

Under stycket om Hotet från högerpopulism, rasism och nyfascism står i det nya förslaget ”Vår strategiska målsättning är att marginalisera såväl rasistiska krafter som rasistiska föreställningar. Därför är antirasistisk organisering och kamp mot normaliseringen av rasism centrala delar av vår strategi.”

Den skrivningen lägger stor tyngd på “kamp mot normalisering” som vi menar inte är en av våra främsta framgångsstrategier även om det är en del av helheten. Så som kamp mot normalisering oftast tar sig i uttryck är att avslöja och peka ut rasism och det kan i många fall få motsatt effekt. Vi marginaliserar rasistiska krafter bäst genom förslag och visioner som bygger på sammanhållning. Det är för att fokuset aldrig är att bemöta fascismen, utan att vända sig till alla de människor som inte är fascister men som lätt köper reaktionära budskap i brist på vad de uppfattar som reella alter-nativ. Vi ska därför vara det alternativet som samlar alla grupper i gemen-samma frågor. Vi ska lyfta vår egen politik oberoende av rasister och fascisternas problembeskrivning, för att de då inte får ett handlingsutrymme. Genom att ha en strategi som till stora delar fokuserar på att reagera eller bemöta Sverigedemokraternas politik bidrar vi dels till deras offerroll, men det riskerar också att ge dem mer utrymme och uppmärksamhet. Detta perspektiv finns med i andra delar av texten men är något som vi vill poängtera inte bara är en försäkran mot rasismens framfart utan också i allra högsta grad en strategi vi behöver praktisera. Därför föreslår vi en ändring som arrangerar om i stycket och som lyfter upp samhörighet som en av våra viktigaste anti-rasistiska strategier.

Vi yrkar

att meningen på rad 879 880 ersätts med: ”Anti-rasistisk organisering för samhörighet och förenandet av grupper i gemensamma visioner är centralt i vår strategi mot rasismens framfart. Genom att lyfta vår egen politiska agenda i samhällsdebatten ger vi mindre utrymme för rasister och fascister.”

att det på rad 888, innan sista meningen, läggs till följande: ”Kamp mot normaliseringen av rasism är en självklar del av vår strategi” och början på den efterföljande meningen ändras till: “Även frågor...”

Weidan Gong, Skellefteå, Elin Morén, Birka Vasa

B660 Enskild

Vi undertecknade, Ulla Gribbe och Ann Hermansson, inser att vi glömde ta upp den viktiga frågan om antisemitism i våra motioner.

På medlemsmötet den 10 februari nämndes denna punkt, och vi fick veta att programkommissionen hade haft den på agendan men bordlagt den. Vi anser att den på inga villkor får utelämnas. Likaväl som partiets vaga inställning till hedersförtryck leder till kritik, riskerar samma sak att hända med vår brist på tydligt avståndstagande från antisemitism.

Vi yrkar

att följande tillägg görs på rad 879: ”Normaliseringen av nazismen har lett till återkommande allvarliga yttringar av antisemitism. Vi står orubbliga i kampen mot varje tendens till diskriminering och trakasserier, vare sig det gäller antisemitism, islamofobi eller annat.”

Ulla Gribbe, Ann Hermansson, Ulla Hoffmann, Christina Cicki, Inger Wolf Sandahl, Tyresö

B661 Enskild

Det nationella

Vare sig vi vill det eller inte så präglas dagens politiska dagordning av frågan om nationalism och den nationella identiteten. Det är livsluften för de nyfascistiska rörelserna och en av förutsättningarna för de framgångar vi ser för högerpopulismen. Vårt partiprogram behöver därför positionera oss i frågan om tolkning och konstruktion av det nationella. Det är en ideologisk uppgift som har strategisk betydelse. Var i partiprogrammet sådana skrivningar ska göras är en smaksak. Här föreslås att det görs i samband med avsnittet ”Hotet från högerpopulism, rasism och nyfascism.

Jag yrkar

att ett nytt stycke tillförs efter rad 890 i avsnittet ”Hotet från högerpopulism ...”: ”Tolkningen av nationen och den nationella identiteten är central för de nyfascistiska strömningarna. De konstruerar en nation som är sluten, självtillräcklig och kulturellt likriktad. Nationen ställs i motsättning till globalt samarbete. Utan myten om den nationella särarten försvinner deras livsluft. Därför är den ideologiska kampen om nationen en strategisk uppgift.

Mot högernationalismens konstruktion av det nationella ställer vi en mångkulturell stat som är öppen och inkluderande, medveten om sina kulturella rötter, dess föränderlighet och växelverkan med andra. Vårt Sverige är pluralistisk och mångkulturell. Medborgare är alla som bor och verkar i landet oavsett ursprung. Vi försvarar universella principer om mänskliga rättigheter och vi ser oss i grunden som världsmedborgare i en värld med gemensamma utmaningar.”

Anders Rosén, Upplands Väsby

B662 Kista mfl

Rättsväsendets rättssäkerhet

Tydliga krav på rättsväsendet lyser med sin frånvaro i förslaget till partiprogram; ett socialistiskt, feministiskt och antirasistiskt parti måste ha en principiell hållning gentemot våldsmonopolet.

Vi yrkar

att det på rad 892 läggs till följande stycken: ”Alla människor har rätt till en bred privat sfär som skyddas på praktisk och principiell grund. Växande övervakning och registrering ska motverkas. En fristående myndighet bör inrättas för att få till stånd ett oberoende granskning- och utredningssystem av de yrkesgrupper som har rätt att utöva våld, däribland polisen och militären. Brottssanklagelser mot polisen ska inte utredas av dem själva. Polisen kan med stöd av lagen neka tillstånd för torgmöten och demonstrationer i de fall då det finns goda skäl att tro att brott kommer att begås; hets mot folkgrupp är ett klart och tydligt exempel på detta. I en rasistisk världsordning med fascistisk utbredning verkar därför Vänsterpartiet för att polisväsendet aktivt ska ta tillvara på dessa lagrum för att värna demokratin och bekämpa fascismens hot mot marginaliserade grupper.”

Daniel Riazat, Falun, Sanna Tefke, Farsta, Tonnie Philipsson, Karlskrona, Kenneth Allblom, Vänersborg, Johan Bech, Vita Bergen, Alida Fast, Skärholmen, Linda Sjögren, Södertälje

B663 Enskild

Avsnittet ”Till demokratins försvar”, mindre ändringar, raderna 895 942.

Bra innehåll, men några mindre ändringsförslag.

Jag yrkar

att uppräknningen på friheter på rad 895 896 kompletteras med ”tryckfrihet”.

att meningen på rad 899 900 ”Demokratin har...” ges en ny lydelse: ”Demokratin ger förutsättningar för att på ett avgörande sätt bryta kapitalets makt.”

Agne Sandberg, Karlstad

B664 Västerbotten

Demokratins försvar och fördjupning är inte enbart till för arbetarrörelsen Det är på många sätt välkommet att partiprogrammet tydligt betonar arbetarrörelsen och folkflertalet. Men i vårt land, och i stora delar av världen, växer reaktionen mot demokratiska landvinningar, bl.a. i form av nationalism, rasism, hets mot minoriteter och ifrågasättande av kvinnors rättigheter. Bara för att vi vill fördjupa demokratin till fler områden i samhället, får vi inte låta försvaret av den liberala demokratin skötas av andra. Egentligen ser vi väl alltid en del tydliga tecken på att klass- och könsintressen mycket väl kan väga tyngre än demokratiska principer. Därför är det viktigt för oss att betona att demokratiska principer och rättigheter är viktiga inte enbart för arbetarklassen, utan även den som p.g.a. kön eller härkomst hindras att ha makt över sitt liv.

Vi yrkar

att texten på rad 898, och därefter, ändras till följande: ”...har demokratin, i strid med ekonomiska och patriarkala intressen, vuxit fram hand i hand med en utveckling för so-

cial rättvisa. För de medborgare som saknar inflytande på grund av tex ägande, kön eller härkomst, är demokratin deras bästa verktyg att påverka sitt liv.” Därefter fortsätter texten: ”Ett av demokratin syften är...”

B665 Tyresö

Till demokratin försvar och fördjupning

Storfinansens makt och den urholkade offentlighetsprincipen ser vi som särskilt stora hot mot demokratin. Vi vill att dessa hot betonas. Vi anser också att behovet av tolkhjälp bör nämnas även här i demokratiavsnittet.

Vi yrkar

att följande tillägg görs på rad 902: ”Storfinansens dominans och inflytande i politiken måste uppmärksammas och bekämpas.”

att följande tillägg med nytt stycke görs på rad 943: ”Det finns anledning att djupt oroas över urholkningen av offentlighetsprincipen. Vänsterpartiet vill slå vakt om nödvändigheten av transparens inom samhällets alla uppdrag, offentliga såväl som privata.”

att följande tillägg ”..., bl a genom tolkhjälp” görs efter ordet ”garanteras” på rad 928.

B666 Upplands Bro

Kooperativt företagande demokratiserar arbetslivet

Rad 903

I avsnittet ”Till demokratin försvar och fördjupning” nämns företagande enbart i den negativa aspekten den på ackumulerade makten i få händer som storföretagen utgör. Detta kan tolkas som att Vänsterpartiet är emot företagande såvida det inte sker genom offentligt företagande. Som vi alla vet är detta inte alls fallet. Vänsterpartiet bör därför i detta sammanhang lyfta upp möjligheten till sann demokrati i arbetslivet genom kooperativt företagande. Företagsformen är avgörande för hur långt arbetstagares inflytande kan nå i hur ett företag verkar, under vilka villkor man arbetar samt de anställdas lönenivåer. Ägarformen har också betydelse för hur miljön påverkas av företagets aktiviteter. Ett företagande som baseras på att den som äger bestämmer, kan aldrig bli verkligt demokratiskt. Den kooperativa företagsformen ger däremot arbetstagarna ett arbetsliv med sann demokrati.

Förutsättningen för att kooperativa företag ska fungera smidigt är att dessa verkar som egna juridiska personer. Då kan arbetstagarna vara fullvärdiga medlemmar så länge de arbetar på företaget, men behöver inte köpas ut när anställningen upphör. Det kan heller inte ske någon handel med andelar i det kooperativa företaget.

Den kooperativa företagsformen har ytterligare fördelar, bl.a.:

Den ger arbetstagare möjlighet att ta över företag och ombilda till ett kooperativt företag när det internationella bolaget beslutar lägga ner produktionen, så som hände när Findus lade ner produktionen av ärtor i Bjuv. På det sättet behåller vi arbetstillfällena och slipper köpa ärtor från utlandet, även det en vinst för miljön.

Eftersom man naturligt inte vill förstöra sin lokala miljö är sannolikheten för att ett kooperativt företag satsar på miljöförbättrande åtgärder i produktionen större, eftersom arbetstagarna normalt bor i närområdet.

Den ger arbetstagare möjlighet att ombilda företaget till ett kooperativ när den förre ägaren går i pension. Detta stärker våra glesbygder där många företagare idag är i eller över pensionsåldern

Vi anser att Vänsterpartiet inom en rad områden bör verka för att den nuvarande företagslagstiftningen utökas med det Kooperativ företaget som egen juridisk person.

Vi yrkar därför

att det till avsnittet ”Till demokratis försvar och fördjupning” på rad 904 läggs till följande text: ”Där utgör det kooperativa företaget en välbehövlig kontrast eftersom detta grundar sig på att de anställda gemensamt beslutar om och driver företaget. Det kooperativa företaget är den enda företagsformen som är sant demokratisk. Vänsterpartiet vill därför komplettera dagens företagslagstiftning med möjligheten att bilda kooperativa företag som utgör en egen, juridisk person där arbetstagaren är fullvärdig medlem under anställningstiden, men inte behöver köpas ut när anställningen upphör. På så sätt äventyras inte heller arbetstagarnas frihet att byta arbetsplats.”

B667 Haninge mfl

Var stolt över vår historia med civil olydnad

Rad 911

Vi är glada över att programkommissionen så tydligt lyfter civil olydnad som ett av många legitima verktyg för kampen om vår framtid, inte minst inom klimatkampen (som man gör på rad 844 847).

Men civil olydnad har använts länge och väl inom arbetarrörelsen för att föra demokratin och arbetarnas rättigheter framåt. Strejkrätten, demonstrationsrätten, föreningsrätten och rösträtten kom till efter politisk kamp där civil olydnad var en självklar del.

Den gamla formuleringen om civil olydnad (som vi kan läsa på rad 911 913) behöver alltså uppdateras, vara mindre ursäktande och uttrycka mer stolthet över arbetarrörelsens historia.

Vi yrkar

att följande mening förs in först på rad 911: ”Inom arbetarrörelsen och andra progressiva rörelser har civil olydnad varit och fortsätter vara ett viktigt verktyg för att utveckla demokratin och föra samhällsutvecklingen framåt.”

att meningen på rad 911 kompletteras med ordet “även” så att meningen blir “Civil olydnad är även en yttersta möjlighet...”

Arash Gelichkan, Solna, Andrea Söderblom Tay, Botkyrka, Annette Tette Merio, Nynäshamn, Kerstin Sagström, Linköping, Josefine Sjödahl, Kista, D Antonio Ramirez Villaseca, Vantör, Daniel Lundgren, Oxelösund, Tina Kampefalk, Sala, Jesper Wiklund, Sundbyberg, Jens Holm, Enskede

B668 Enskild

Opinionsbildning ska inte vara en myndighetsuppgift

Staten (inkl. kommunsektorn) är ett centralt verktyg för samhällsbygge och demokrati. När dess olika delar uttrycker uppfattningar och åsikter som vi från vänsterhället gillar, så är det lätt att vi missar att staten i ett annat politiskt landskap fort kan ändras till att trycka ned och motarbeta demokratin och medborgarna.

Ett centralt inslag i en demokrati är därför att göra skillnad på statens roll och vad som är partiernas, frivilligorganisationers och enskildas uppdrag när det gäller opinionsbildning. Vi bör vara tydliga med att verksamhet för att påverka medborgarnas åsikter inte ska vara en myndighetsuppgift även om staten genom sina myndigheter direkt skall motarbeta diskriminering av olika slag, värna öppenhet och delaktighet.

Att med argument, energi och engagemang driva opinion för olika åsikter ska staten istället ge partier, frivilligorganisationer och enskilda förutsättningar att sköta.

Jag yrkar

att följande mening: ”Staten med sina myndigheter ska inte driva opinion för olika åsikter, istället ska politiska partier, frivilligorganisationer och enskilda ges goda förutsättningar till detta.” läggs till på rad 921 efter ”...människors lika värde.”

Kjell Bäckman, Umeå

B669 Västerbotten

Till demokratins försvar

I programkommissionens förslag till partiprogram inför kongressen vill jag föreslå några förändringar. I det viktiga avsnittet om demokratin finner jag en formulering som tyvärr lovar för mycket. Inte ens om hela vårt program förverkligas kan Vänsterpartiet garantera allas likhet inför lagen. Kursiverad text är ny text. Ordet satt inom parentes föreslås bli struket.

Vi yrkar därför

att texten på rad 927 928 ändras till: ”Genom medborgerlig insyn, utvidgad rättshjälp, offentlig debatt och granskning av rättstillämpningen ska principen om allas likhet inför lagen (garanteras) drivas allt närmare ett förverkligande.”

B670 Göteborg

Om värnplikten och folkförsvaret

Förslaget till partiprogram nämner inget om vår syn på försvarsmakten. En grundläggande princip vore att fastslå att försvaret ska vara under demokratisk kontroll och uppbyggnad.

Vi yrkar

att det på rad 928 i avsnittet ”Till demokratins försvar och fördjupning” läggs till följande: ”Vänsterpartiet förespråkar allmän värnplikt med civila inslag för så många som möjligt,

vilket är en förutsättning för demokratisk folklig kontroll av försvaret.”

B671 Enskild

Rätt till tolkhjälp

Rad 928

Det är viktigt att värna och understryka icke-svensktalandes rätt till tolkhjälp i kontakter med den offentliga sektorn, särskilt i tider då borgerliga politiker diskuterar inskränkningar i dessa rättigheter som är så viktiga för rättssäkerheten och likhet inför lagen. Dessutom är inskränkt tolkhjälp ett hot mot integration då medlemmar av vissa grupper blir mera utelämnade till maktutövning inom den egna gruppen, vilket i stor grad drabbar kvinnor.

Vi yrkar

att följande mening läggs till vid slutet av rad 928: ”För att även icke-svensktalande ska kunna ta del av sina medborgerliga rättigheter värnar Vänsterpartiet deras rätt till tolkhjälp vid kontakter med såväl rättsväsendet som andra delar av den offentliga sektorn”.

Mikael Olsson, Eva Bjurholm, Lasse Jansson, Linda Sjögren, Maria Ahumada, Marie Askerstam, Solveig Hell, Ulf Eriksson, Södertälje

B672 Enskild

Stöd den kommunala demokratin

Politiska beslut måste fattas på olika nivåer beroende på vilka problem som ska lösas. Det ligger ett värde i att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt. Samtidigt kan en alltför långtgående decentralisering av den politiska makten undergräva möjligheterna att föra en sammanhållen politik för rättvisa och jämlikhet.

Den kommunala självstyrelsen, lokalt och regionalt, är en viktig del i den svenska demokratin. Den förutsätter att kommuner och landsting har en omfattande beslutskompetens och egen beskattningsrätt.

Tidigare partiprogram har tagit klar ställning för en stark kommunal demokrati och ovanstående skrivningar är hämtade ur nuvarande partiprogram (2016). Men i det nu föreliggande saknas helt skrivningar om värdet av lokal demokrati som utövas av kommuner och regioner. Värdet är just att ha en lokal vital demokrati där invånarna har möjlighet att påverka lokala beslut som många gånger kan vara lika avgörande som beslut som tas i riksdagen. Det kan gälla hur trafiken ska fungera, vilka skolor som ska finnas eller hur bostadsbyggandet ska styras demokratiskt. Dessutom genomförs många viktiga verksamheter inom ”välfärdssektorn” av kommuner och regioner.

Det nu föreliggande förslaget, och en del andra dokument, har snarare skrivningar och förslag som kan tolkas som ett ifrågasättande av den lokala politiska demokratin. Till exempel saknas, i det utbildningspolitiska programmet, hur planeringen av skolan/skolbyggnader ska kunna vara en del av den kommunala planeringen. Det finns också flera skrivningar som betonar att ”professionen” ska styra mer och det finns absolut ska stödja

en så utveckling men givetvis finns också många gånger andra intressen, till exempel hos allmänheten som också måste ges utrymme när beslut tas.

Sjukvårdens eller skolan organisering, till exempel vilka sjukhus, vårdcentraler och skolor som ska finnas är viktiga frågor och som kan ha strategisk betydelse i den lokala planeringen. Därför bör skrivningar om värdet av lokalpolitisk demokrati skrivas in i partiprogrammet.

Jag yrkar

att följande mening skrivs in i partiprogrammet: ”Den kommunala självstyrelsen, lokalt och regionalt, är en viktig del i den svenska demokratin. Den förutsätter att kommuner och landsting har en omfattande beslutskompetens och egen beskattningsrätt.”

Lars Bjurström, Örebro

B673 Skåne

Om repression som skyttegravskrigföring

Stora delar av vårt parlament tycks helt ha tappat koncepterna vad gäller omfattningen av de repressiva åtgärder som accepteras idag. Vi vet från flera undersökningar att okunskapen om vad åtgärderna innebär ofta är stor.

De får stöd av ett folkflertal som inte räds något eftersom ”mjölet i deras påsar alltid är rent”. Kunskapen brister också här.

Samhället behöver skyddas från krafter som använder repression för att antingen spara pengar i statskassor eller fördela dem på sätt en socialist finner oacceptabelt. Åtgärder som i värsta fall är oåterkalleliga. Därför ser jag att ett stycke om just repression är nödvändigt. Tydligast och mest konkret exemplifieras den dolda repressionen med digital övervakning.

Vi yrkar därför

att det på sid 18, rad 938, före meningen som börjar med ”Vänsterpartiet”, infogas följande stycke: ”Dold övervakning, med ett betydande intrång i allas personliga integritet, accepteras med en oroande lättvindighet idag. Den är ett tydligt exempel på hur reaktionär repression ersätter generella åtgärder som kan motverka kriminalitet och är kontraproduktivt för en demokratisk samhällsutveckling. Vänsterpartiet måste i alla lägen motsätta sig den sortens maktutövning.”

B674 Enskild

Rättspolitik

Programkommissionens förslag saknar text om rättspolitik.

Vi yrkar därför

att en ny rubrik ”Rättspolitik” förs in i programmet. Stycket bör placeras efter texten som avslutas på rad 938 med orden ”principer i en rättsstat”. Texten i avsnittet blir då följande: ”Ett jämlikt samhälle innebär minskad brottslighet. Generella välfärdsreformer ökar tryggheten. Historiskt viktiga steg har tagits i den riktningen, men nu ökar i stället ojämlikheten och med det följer enorma ekonomiska klyftor. Klyftor som provocerar och blir grogrund för såväl ekonomiska brott som gängkriminalitet med allvarligt våld.

Män dominerar i kriminalstatistiken, särskilt inom vålds- och sexualbrotten. Den problematiska maskuliniteten behöver markeras och bearbetas i bredast möjliga samverkan för att begränsa och förebygga våld och maktmissbruk. Tidiga insatser måste prioriteras för den som riskerar att glida in i kriminalitet. Fler förebyggande åtgärder behöver lyftas och utvecklas, som t ex medling mellan offer och förövare, stödformer för barn som bevittnat våld liksom till andra brottsoffer vilket är alltför outvecklade plikter enligt socialtjänstlagen nu. Identifieringen med den som utövar våld och därmed får makt måste brytas, likaså tendenser till att verkställa hämndaktioner. Förebyggande insatser i gränslandet mellan socialpolitik och kriminalpolitik är långt mer effektiva än borgerliga krav på hårdare tag och längre straff. Avhopparstöd till dem som vill lämna en kriminell verksamhet är också nödvändig.

I och med att barnkonventionen blivit lag krävs det att barnets rätt tillgodoses på ett annat sätt än tidigare. Det innebär bl a att föräldrars rätt till sina barn försvagas i de fall där det finns motstridiga intressen.”

att den avslutas med den nuvarande texten på rad 938 942, dvs: ”Vänsterpartiet avvisar en särskild terroristlagstiftning och menar att våldsbrott ska lagföras inom ordinarie rättsramar. Vi är motståndare till politiskt motiverade organisationsförbud och anser att tortyrförbudet ska vara absolut, och att Sverige därför under inga omständigheter ska medverka till att människor riskerar att utvisas till tortyr eller annan omänsklig behandling.”

Gudrun Nordborg, Eva Arvidsson, Umeå

B675 Uppsala, Karlskoga mfl

Stryk meningen gällande organisationsförbud

I förslaget till nytt partiprogram inleds det på rad 939 en mening med [att] ”Vi är motståndare till politiskt motiverade organisationsförbud” i en kontext gällande värnandet av grundläggande demokratiska rättsprinciper.

I den svenska regeringsformen §2.24 andra stycket finns ett lagrum som syftar till att inskränka föreningsfriheten för rasistiska organisationer. Den lyder enligt följande: ”Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Lag (2010:1408).”

Det är inte ett brott emot grundläggande rättsliga principer med ett organisationsförbud under förutsättning att det gäller specifikt föreningsfriheten för en organisation enligt ovanstående definition.

Vänsterpartiet bör ta ledningen i försvaret av enskildas rättigheter och det demokratiska statsskicket. Därför behöver vi slå vakt om människors rättighet att slippa förföljelse och

förtryck och inte motverka ett förbud för rasistiska organisationers verksamhet.

Vi yrkar utifrån detta

att följande del av meningen som inleds på rad 939 ”Vi är motståndare till politiskt motiverade organisationsförbud” stryks ur förslaget till nytt partiprogrammet.

Hans Esselöv, Ludvika

B676 Backa

Fördjupad demokrati

rad 942

Programkommissionen skriver i sitt förslag till nytt partiprogram att Vänsterpartiet är för en fördjupad demokrati. Man ger också en rad exempel på hur det skulle kunna se ut. Sedan 1921, då 55 procent av befolkningen hade lika rösträtt i riksdagsvalet, har vi i Sverige successivt ökat andelen av befolkningen som får rösta. Vi har flera gånger sänkt rösträttsåldern. Vi har tagit bort andra hinder som att man måste ha gjort värnplikten, inte få ta emot socialbidrag eller vara rom. 1989 togs den sista begränsningen, utöver ålder och medborgarskap, omyndigförklaringsmöjligheten, bort och idag har 74 procent av befolkningen rösträtt i riksdagsvalet, ytterligare några procent i kommunalvalen. Det är motionärernas mening att ett fördjupande av demokratin är nödvändigt för att kunna bygga ett socialistiskt samhälle. Demokratin behövs på fler områden av samhället, även ekonomiskt. Men även den parlamentariska demokratin behöver fördjupas och ett sätt att göra det är att inkludera fler i den parlamentariska demokratin.

Vid förra kongressen slog partiet fast att vi är för försök med sänkt rösträttsålder vid kommunala val. En, i vårt tycke, ganska svag viljeyttring. Vi borde givetvis vara för en fördjupad demokrati och i steg genomföra sagda försök. I linje med hur vi genomför försök med sex timmars arbetsdag, inte för att prova om det går, utan för att visa för andra att det går. Vi vet redan att det går.

En skrivning om att fler ska ha rösträtt bör in i partiprogrammet. Den föreslagna skrivningen hanterar såväl sänkt rösträttsålder som rösträtt i riksdags- och EU-val för de som inte är svenska medborgare. Det senare frågor som Vänsterpartiet har drivit åtminstone sedan 1980-talet. Vi har så sent som 2018 lagt motion i riksdagen om försök med sänkt rösträttsålder, rösträtt det år man fyller 18 och att samma regler ska gälla rösträtt för riksdagsvalen som för kommunalval.

Vi yrkar

att följande meningar läggs till i slutet av stycket “till demokratin försvar och fördjupning” på rad 942: “En fördjupad demokrati innebär också att fler får möjlighet att delta i de parlamentariska valen. Vi verkar för att sänka rösträttsåldern och ge fler rösträtt.”

B677 Enskild

Vänsterpartiet kräver att tortyr avskaffas och kriminaliseras i Sverige

FN:s tortyrkommitté ger Sverige återkommande kritik för att vi inte har någon övre tidsgräns för hur länge en person får sitta häktad i väntan på dom. Inte heller har vi någon välfungerande praxis för detta och personer sitter därför betydligt längre i häkte än vad som är godtagbart utifrån folkrättsliga normer och den mänskliga värdigheten. Sverige är även ett av de länder i världen som tillämpar hårdast restriktioner för häktade personer och dessa fortsätter att förnyas utan att nya förhandlingar hålls kontinuerligt. Detta är ett brott mot konventionen om förbud mot alla former av tortyr och omänsklig behandling (CAT) och heller inte förenligt med ett demokratiskt och rättssäkert samhälle.

Det är även anmärkningsvärt att antalet barn och unga som placeras i häkte ökar i Sverige trots att den generella trenden internationellt svänger tvärtom. Barn och unga som begår brott ska i regel inte placeras i häkte och de bör definitivt inte beläggas med restriktioner som isolering. Det här behöver Vänsterpartiet arbeta särskilt aktivt emot då det är tydligt att högerens retorik kring gängvåld och ungdomsbrottslighet blir allt mer hård och polariserande. Barn ska inte behandlas som vuxna och heller inte straffas som vuxna, detta behöver vi vara tydliga med.

Tortyr är ingen brottsrubricering i Sverige trots att det är det i många andra länder. Detta är också något som genererar kritik från såväl FN som från det civila samhället, eftersom det försvårar möjligheten att döma korrekt när personer utsätts för tortyr eller omänsklig behandling. Befintlig lagstiftning riskerar att missa delar av det som tortyr och omänsklig behandling innefattar vilket gör det särskilt viktigt att Vänsterpartiet är tydliga med att tortyr och omänsklig behandling måste avskaffas och kriminaliseras både i Sverige och internationellt.

Jag yrkar

att meningen ”Sverige får återkommande kritik från FN:s tortyrkommitté för att ha omotiverat långa häktningstider med restriktioner som vanlig påföljd, att barn och unga personer placeras i häkten samt att tortyr inte är en brottsrubricering i brottsbalken. För att säkerställa att de mänskliga rättigheterna följs måste Vänsterpartiet vara en kraft för att Sverige avskaffar och kriminaliserar tortyr även inom landet.” placeras på rad 942.

Felicia Granath (partiförening saknas)

B678 Varberg

Kriminalitet

Rad 942

Förslaget till partiprogram är mycket välformulerat. Vi noterar särskilt att inriktningen på att föra fram vad vi vill med vår politik istället för att enbart framföra kritik. Vi ser dock att det saknas en del som uppfattas viktigt av väljarna. Det är vår uppfattning att vi bör tillföra ett stycke där vi talar om hur vi ser på bekämpningen av kriminalitet i landet. Vi anser att det riskerar att uppfattas som en brist på verklighetsuppfattning hos partiet om vi inte kan

tala om hur vi står i denna fråga.

Vi yrkar

att följande stycken läggs till efter rad 942: ”Under de senaste årtiondena har kriminaliteten i vårt samhälle förändrats på flera sätt. För att först detta fenomen är det viktigt att ta del av forskning som finns och bedrivs inom kriminologin. Föreställningen att brottsligheten har ökat lavinartat är utbredd och det sprids därmed oro hos befolkningen. Sanningen är den att de flesta brottskategorier egentligen har minskat men att det har skett en förskjutning så att det som kallas gängkriminalitet med därtill allvarliga våldsbrott bland unga har ökat och spridit sig i vissa orter, särskilt i de större städernas utsatta områden. Detta får effekten av att vissa partier utan urskillning kräver strängare straff för berörda brottstyper. Detta är inte ändamålsenligt, utan snarare ett uttryck för ett ganska primitivt begär efter vedergällning. Strängare straff leder inte per automatik till lägre brottslighet. De samhällen som historiskt sett haft de strängaste straffen har också den högsta kriminaliteten. Straffmätning måste vara strategisk och de åtgärder man tar till mot kriminalitet måste byggas på evidens och beprövad vetenskap om de verkligen ska ge önskat resultat. Kriminalitet går att förebygga, och det är så man ska förhindra att ungdomar hamnar i kriminalitet, men man måste också vidta adekvata åtgärder mot den brottslighet som redan finns.”

B679 Enskild

Vi tycker att avsnittet under rubriken ”Kultur och media” är både rumphugget och tråkigt, helt utan skapande, mångfald och fantasi.

Vi yrkar

att rubriken ändras till enbart ”Kultur”.

att rad 947 953 ersätts med följande text: ”Kultur formar människans medvetande genom både det egna skapandet och tillgängliggörandet för andra. Den innehåller berättelser, tankar och idéer som ligger till grund för hur vi tolkar vår omgivning och förstår samhället vi lever i. Det är därför viktigt med en kulturpolitik som stöder och ger utrymme för den mångfald av språk och kulturella uttryck som finns i landet. Kulturen är också en arena för kritik och debatt. Den kan vara ett verktyg för förändring och frigörelse, men också ett medel för att reproducera förtryckande maktordningar. Kulturen går inte att skilja från de sammanhang som den skapas i.”

Ingrid Atlestam, Larseric Bergqvist, Johan Lönnroth, Eva Ohlsson, Centrum Göteborg, Bengt Eriksson, Lundby Göteborg, Stig Henriksson, Cicci Herrström, Rosa Lundmark, Per Sundgren, Vantör, Roger Hultgren, Majorna Göteborg, Cyrill John, Alan Taylor, Linné Göteborg, Jerker Lundberg, Anders Meuller, Örgryte-Härlanda Göteborg, Kerstin Ringholm, Frölunda Göteborg

B680 Botkyrka

Nytt stycke om kultur och media

Rad 947 967

Vi anser att Vänsterpartiets kulturpolitiska ambition dels ska inkludera villkoren för professionellt konstnärliga arbetet, dels uttryckas tydligare i Vänsterpartiets programskrivning.

(En politik som främjar kvalitativ konstnärlig produktion kan innehålla olika skattelättnader kring både offentlig och privat konsumtion eller inköp, att 1 %-regeln blir lag, att tillgången på billigare verkstäder, studios och ateljéer ökar eller att biblioteks- och olika visningsersättningar höjs. Än mer radikalt skulle vara att lyfta frågan om hur pension och sjukersättningar kan beräknas utifrån arbetsinsats i stället för inkomst. Men eftersom texten ska ingå i ett omarbetat partiprogram nämner vi inga konkreta förslag. Det viktiga är villkoren för yrkesmässigt konstnärligt arbete inkluderas i Vänsterpartiets kulturpolitiska ambition.)

Vi yrkar

att rad 947 967 i programförslaget utgår och ersätts med följande text: ”Kultur och media Den kultur vi lever i formar vårt medvetande, våra relationer och våra värderingar. Vår kultur och vårt kulturarv utgörs av de artefakter, berättelser, tankar och idéer som grundlägger vår självbild, vår historiebild och vår samtid.

Vänsterpartiets uppfattning är att kulturlivet ska spegla samhällets mångfald och vara tillgängligt för alla. Vår kulturpolitik är demokratisk och ifrågasättande och handlar om att skapa både bredd och hög kvalitet i den kulturella produktionen. Vi försvarar och värnar därför våra statliga, regionala, kommunala och ideella kulturinstitutioner såsom kulturskolor, bibliotek, museer, slöjdföreningar, folkparker, konstföreningar, studieförbund osv. Vänsterpartiet förhåller sig samtidigt kritiskt till hur samhällets etablerade maktstrukturer alltför ofta reproduceras genom kulturlivet. Samt att sociala och ekonomiska faktorer i alltför hög grad avgör kulturlivets både innehåll och tillgänglighet.

Vänstern har av tradition stått upp mot både kommersiell utslätning och kulturpolitisk/ekonomisk utarmning. Vänsterpartiet har därför en speciell politisk uppgift i att försvara både mångfald och kvalitet inom scenkonst, litteratur, bildkonst, musik och konsthantverk. Detta gör vi bäst genom att stå upp för en fri och oberoende konst- och kulturproduktion.

Vänsterpartiet anser att den offentliga konsten har en speciell samhällelig betydelse. Det är i hög grad genom konsten som demokratins gränser utmanas, prövas och utvecklas. Den konstnärliga kvaliteten är avgörande för hur begriplig och laddad samtidens humanistiska, politiska och vetenskapliga diskussion tar gestalt och tolkas. Det är till stor del genom professionellt gestaltad konst en genomtänkt samhällsanalys formuleras och kontextualiseras.

Konstnärliga utbildningar är ofta långa och kostnadskrävande. Både för den studerande själv och för samhället. Höga studielån begränsar förutsättningen att försörja sig som konstnär. Detta är ett problem som både marginaliserar och begränsar utvecklingen på den offentliga konstens olika scener.

Vänsterpartiet menar att kulturen behöver uttryckas genom samhällets hela mångfald. Ekonomiska förhållanden ska inte utgöra den avgörande tröskeln inför ett konstnärligt

yrkesval. Vänsterpartiet driver därför krav på att försörjning- och trygghetsvillkor ska kunna garanteras yrkesarbetande konstnärer i lika hög grad som hos andra yrkesgrupper.”

B681 Enskild

Hela avsnittet om Kultur och media stryks och ersätts med texten nedan för att göra avsnittet tydligare.

Vi yrkar

att raderna 945–983 stryks och ersätts med följande text: ”Kultur och media
Kultur formar människans medvetande. Den innehåller tankar och idéer som ligger till grund för hur vi tolkar oss själva, vår omgivning och förstår samhället vi lever i. Kulturen är en arena för samhällskritik och samhällsdebatt, den kan vara ett verktyg för förändring och frigörelse, men också ett medel för förtryckande maktstrukturer.
Kulturen går inte att skilja från det samhälle den skapas i. Kultur skapas av de liv vi lever. De maktstrukturer som finns i samhällslivet finns också i kulturen. Möjligheten till kulturella uttryck begränsas av klass och kön. Den reella tillgängligheten till kulturella upplevelse påverkas av såväl sociala som ekonomiska faktorer.
Sverige har en stark folkrörelse- och bildningstradition som tidigt manifesterade sig i t.ex. bildningsförbund, folkbibliotek och folkhögskolor.
Vänsterpartiet ser sig om en del av den traditionen och anser att folkrörelsen och den fria konsten är den viktigaste kulturbäraren. Kulturlivet ska vara brett, fritt och tillgängligt för alla. Samhällets kulturpolitik ska skapa förutsättningar för kulturen – inte styra kulturens innehåll. Det senare är inte minst viktigt i en tid då reaktionära krafter världen över försöker snäva in kulturen till att bli ett lydigt redskap för sin politik.
För att värna ett brett och tillgängligt kulturliv försvarar Vänsterpartiet betydelsen av samhällets kulturinstitutioner och allas möjlighet till skapande. Vi värnar bibliotekens roll för demokrati och yttrandefrihet. Vi vill att alla barn ska ha tillgång till kulturskola antingen på fritiden eller inom ramen för grundskolan.
Kulturen kan aldrig baseras på kommersialismens villkor utan måste få kommunala, regionala och statliga stöd, som också ger kulturarbetarna rimliga villkor vilket är en förutsättning för en levande kultur.
Det mediala landskapet har över tid blivit allt mer likriktat och kommersialiserat. En demokrati kräver en mångfald av kanaler för information, nyheter, samhällsdebatt och opinionsbildning. Mediapolitiken har genom presstödet och public service en viktig roll för att skapa förutsättningar för en mångfald. Public service måste befästas i grundlagen.

Marie Askerstam, Uffe Eriksson, Eva Bjurholm, Lasse Jansson, Leif Ölund, Linda Sjögren, Maria Ahumada, Mikael Olsson, Solveig Hell, Södertälje

B682 Skåne

Representativitet i kulturlivet

Det finns många saker som påverkar människors möjlighet till eget skapande eller deltagande i kulturlivet. Klass och kön är självklart viktiga faktorer men även möjligheten att ta till sig språk, funktionsvariationer och var en bor. Kulturupplevelser finns i allt större

omfattning i storstadsregionerna. Allt fler mindre kulturutövare och föreningar tvingas stänga ner sin verksamhet i glesbygden eller flytta den till städer för att kunna fortsätta. Vi måste möjliggöra en levande kultur som fler kan ta till sig på fler platser och med ett varierat innehåll.

Vi yrkar därför

att meningarna på rad 954 956: ”Möjligheten till kulturella uttryck begränsas av klass och kön. Den reella tillgängligheten till kulturella upplevelser påverkas av såväl sociala och ekonomiska faktorer.” ändras till: ”Möjligheten till kulturella uttryck begränsas av klass, kön och etnicitet. Kulturen har en skyldighet att vara representativ för alla våra invånare. Den reella tillgängligheten till kulturella upplevelser påverkas av såväl sociala, geografiska och ekonomiska faktorer.”

B683 Tyresö

På senare tid har ickedemokratiska krafter allt mer inriktats mot att infiltrera och påverka kultur och media. Vi efterlyser ett tydligare avståndstagande från dessa hot. Två tillägg och ett ordvalsbyte.

Vi yrkar

att ett tillägg i form av nytt stycke görs efter rad 956: ”Vi har märkt att det svenska samhället går mot en utveckling där vi måste försvara uppnådd offentlig verksamhet som hittills varit självklar för människor (t ex bibliotek, fritidsgårdar, parklekar, kulturskola), i stället för att ägna all kraft åt att göra nya framsteg inom en kultur för alla.”

att ett tillägg görs på rad 975: ”Hotet mot public service måste tas på största allvar.”

att på rad 972 ordet ”viktig” ersätts av ”avgörande” så att texten lyder ”...och public service en avgörande roll...”

B684 Sörmland, Oxelösund

Vänsterpartiet har länge drivit att rätten till kultur och fritid ska lagfästas. Det är viktigt att slå fast att samhället har ett ansvar för att tillhandahålla kultur för alla. Många kommuner spar in på kultur och fritid i svåra tider p g av att dessa områden inte är lagfästa. Vi anser att kravet bör framgå i vårt partiprogram.

Vi yrkar därför på

att följande mening läggs till efter ordet ”kulturinstitutioner”, rad 961: ”Vänsterpartiet anser att det är dags att lagfästa samhällets ansvar för kulturen.”

B685 Vantör

Stoppa utarmningen av kommunala kulturskolan

I flera kommuner runt om i landet privatiseras den kommunala musik- och kulturskolan. Det innebär att lärare som tidigare haft schysta anställningar i kommunal regi med lär-aravtal tvingas arbeta hos privata utförare, som erbjuder timanställningar. Det finns inga kulturarbetare som gynnas av den utvecklingen. Ett annat problem är att bredden som kulturskolan stått för kommer att drabbas, då många mindre skolor kommer ha svårt att ha orkesterverksamhet och svårt att rekrytera elever i rätt nivå till orkestrarna. I framtiden kommer vi få problem med att försörja Sveriges orkestrar med musiker. På rad 962 betonar programkommissionen betydelsen av en tillgänglig kulturskola, men skrivningen är för svag och beskriver inte hur det ska uppnås. I Norge är den kommunala musikskolan lagstiftad. Varje kommun måste erbjuda kommunal kulturskoleundervisning. Detta vore ett bra sätt att förhindra privatisering även i Sverige.

På rad 961 och 962 står det ”Vi slår vakt om folkbibliotekens viktiga roll och betonar betydelsen av en tillgänglig kulturskola.

Vi yrkar på

att rad 961 och 962 ändras till ”Vi slår vakt om folkbibliotekens viktiga roll och betonar betydelsen av en tillgänglig och lagstadgad kommunal kulturskola.”

B686 Upplands Väsby

Folkbildning

Folkbildningen, dvs studieförbund och folkhögskolor, är en central del av den svenska folkrörelse- och upplysningstraditionen. I dagens samhällsklimat är det än viktigare att slå vakt om arenor där dialog, upplysta samtal, egenbildning och folklig kultur kan frodas. Detta som motvikt till den enfaldiga och ofta lögnaktiga högerpopulistiska retoriken på bland annat sociala medier som polariserar och sliter isär. Folkhögskolor och studieförbund är mycket viktiga för det folkliga kulturutövandet och är i vissa fall centrala för att föra vidare kulturarv och hantverkstraditioner.

Vänsterpartiet är en stark värnare av folkbildning, som tyvärr är under stark ekonomisk press i form av minskade kommunala och andra anslag. Partiprogrammet bör markera folkbildningens unika roll och vårt stöd till den.

Vi yrkar

att en ny mening tillförs efter rad 962 i avsnittet Kultur och media: ”Folkbildningens organisationer, folkhögskolor och studieförbund, ska ha starkt stöd och värnas som fria och frivilliga kultur- och bildningsarenor.”

B687 Järfälla mfl

Lyft fram folkbildningens roll

Rad 964 967

Vi yrkar

att rad 964 967 ändras till: ”Sverige har en stark folkrörelsetradition, som underlättar organisering och gemensamma möjligheter till kulturella uttryck, vilket är en viktig kulturpolitisk uppgift. Här är folkbildningen ett av de effektivaste redskapen för att göra kulturen tillgänglig i hela landet, forma demokratiska mötesplatser för lärande tillsammans och ge möjlighet till eget skapande och utveckling av amatörkultur.”

Ann Mari Engel Vita Bergen

B688 Skåne

Det fria kulturlivet

Våra fria och oberoende kulturutövare är de som har bäst koll på omvärlden. De snappar upp trender, de känner av samhällsströmningar och det är alltid de som är de som kan förhålla sig mest kritiskt till olika fenomen. Det fria kulturlivet utmanar makten oavsett vem det är som innehar den. Denna kritiska röst är oerhört viktig för ett demokratiskt samhälle och måste ges förutsättningar att fortsätta höras.

Vi yrkar därför

att följande mening läggs till efter "...de breda folkrörelserna." på rad 967: ”Förutsättningarna för det fria kulturlivet behöver stärkas. Det är den mest kritiska rösten i vår samtid och utmanar makten på ett för demokratin stärkande sätt.”

B689 Fyrbodal

Fritiden finns också

I förslaget till partiprogram finns det inget om fritid mer än vissa kulturella former. Att satsa på fritiden är viktigt. Fritidssysselsättningar kan vara sport, idrott, hantverk, konst, musik, digitala sysselsättningar och så vidare. En meningsfull fritid för alla är en viktig del i allas utveckling och välmående. Det är också ett viktigt instrument i integrationen. En meningsfull fritid för alla ger ett samhälle i utveckling.

Vi yrkar

att kongressen beslutar tillföra följande text mellan rad nummer 967 och 969: ”Vänsterpartiet har ett mål att införa 6 timmars arbetsdag. Detta ökar vikten att utveckla förutsättningarna till att skapa goda förutsättningar till en aktiv och utvecklande fritid. En meningsfull fritid för alla är en viktig del i allas utveckling och välmående. Det ger goda förutsättningar till individens utveckling i samhället. Förutsättningarna till en meningsfull fritid får inte bli en klassfråga.”

B690 Göteborg

Rad 973

Högerns angrepp mot public service är hotfulla runt om i Europa. Därför måste Vänster-

partiet slå vakt om – och bygga ut – public service.

Vi yrkar

att meningen på rad 973 som börjar med “För arbetarrörelsen och...” ersätts med: ”Public services uppgift blir än viktigare i konkurrensen mot kommersiella mediejättar. Vänsterpartiet är för en förstärkning och en breddning av public service-uppdraget. Det behövs ett public service som slår vakt om sitt oberoende och kan arbeta långsiktigt, särskilt viktigt är lokal bevakning i regioner och kommuner, för att kunna spegla hela Sverige.”

B691 Sörmland

Starkare skrivning om public service roll

Public service har en särställning i dagens medielandskap genom dess oberoende och opartiskhet. Public service har dock under senare tid blivit alltmer ifrågasatt från framförallt borgerligt håll och från extremhögern. En oberoende public service är en förutsättning för förmedling av nyheter och kunskap som inte är kopplad till kommersiella eller politiska avsändare. Därför är det ur ett demokratiskt perspektiv viktigt att värna en oberoende public service. Nuvarande skrivning om public service i förslaget till nytt partiprogram upplever vi som för svagt och anser att den behöver förstärkas.

Vi yrkar

att följande mening: ”Vänsterpartiet vill värna, stärka och garantera public service roll som en oberoende förmedlare av nyheter, kunskap, information, utbildning, opinion och demokrati.” läggs till på rad 973.

B692 Vallentuna

Slå vakt om public service

Rad 973

Vi anser att formuleringen om public service måste skärpas mot bakgrund av den kampanj som det senaste året förs mot public service i dess nuvarande form. Rad 973.

Vi yrkar

att följande text ”Vänsterpartiet slår vakt om ett självständigt public service i dess nuvarande form.” läggs till efter ordet ”mångfald”.

B693 Enskild

Rad 947 983

I stort sett bra skrivningar, men jag vill ha in en komplettering som rör en av digitaliseringens baksidor och som anknyter till mitt tillägg i annan motion rörande avsnittet ”Utveckla tekniken”.

Jag yrkar

att den sista meningen på rad 981 983 stryks och ersätt med: ”De har dessutom ett informationsövertag i förhållande till medborgarna som använder sig av de digitala tjänsterna. De samlar systematiskt in personuppgifter som förpackas och sedan säljs vidare till andra aktörer med kommersiella eller politiska intressen. Utifrån ett demokratiskt perspektiv krävs kraftfulla regleringar av dessa teknologibolag och tjänsterna de förmedlar.”

Agne Sandberg, Karlstad

B694 Enskild **Digitala allmänningar**

Det finns massa bra och viktiga saker om kultur och media i programförslaget. Jag skulle gärna se att några ytterligare skrivningar om framtiden kunde komma med.

Jag yrkar därför

att det på rad 983 läggs till följande avsnitt: ”den nya tekniken producerar vi som samhällsmedborgare mängder av data genom våra rörelser och sociala interaktioner. Denna data bör i så stor grad som möjligt bli kollektiv egendom och användas för gemensamma intressen. Det är en viktig politisk uppgift att skapa förutsättningar för detta; ett slags digitala allmänningar”

Ali Esbati, Liljeholmen Hägersten

B695 Valdemarsvik **Ny text – fri tillgång till nyheter och fakta, för demokratins skull**

Världens och Sveriges media, digital som traditionell ägs mer och mer av stora mediekoncerner eller teknikbolag. Utvecklingen är odemokratisk och farlig. Med ägarintressen riktas budskapen åt önskvärt håll, med i många fall fejknews.

Läget förbättras inte av att medborgarna förväntas konsumera nyheter och faktakanaler, inte att ha tillgång till dem via betalningsfria vägar.

Vi som demokratisk rörelse måste stå upp för public service fria och oberoende status, men även den fria förmedlingen av dess mediala innehåll.

Vi yrkar på

att nytt textavsnitt förs in på rad 984: ”I en tid då public service hotas av flera riksdagspartier, ska Vänsterpartiet verka för att public service roll som fri och oberoende mediekanal skall stärkas och skyddas, att deras utbud kan nås av medborgarna utan att behöva binda sig mot de stora mediabolagens nätverk.”

B696 Upplands Väsby
Med förtroende för framtiden
Rad 986

Denna rubrik är vag och lite lam för att rubricera slutklämmen i programmet.

Yrkar

att rubriken ersätts med ”En annan värld är möjlig”.

B697 Karlstad
Med förtroende mot framtiden
Rad 986 999

Vänsterpartiet Karlstad anser att detta INTE är en värdig avslutning för vårt partiprogram! Den förmedlar ett budskap om hur besvärlig, trög och oförutsägbar frigörelsekampen är. Och att nyckeln för att Vänsterpartiet ska lyckas, handlar om tillit och förtroende. Påståenden som är självklarheter som i stort sett vilket parti som helst kan skriva under på.

I en avslutning återkopplar man till inledningen, knyter ihop säcken och pekar framåt! I en annan motion har vi skärpt till inledningen för programmet med vårt partis mål, och detta återkopplar vi till här.

Det som saknas är ett resonemang om vad som verkligen borde vara Vänsterpartiets huvuduppgift: att utveckla en politisk pedagogik som förmår övertyga folkflertalet om att ett systemskifte är nödvändigt. Den uppgiften kommer inget av de andra politiska partierna att ta på sig. Vänsterpartiet ska vara unikt!

Vi har i en annan motion dessutom föreslagit en helt ny rubrik ”Med majoriteten mot framtiden”, och det inkluderar vi även här.

Vi yrkar

att det nuvarande avsnittet i rad 986 999 stryks och ersätts med: ”Med majoriteten mot framtiden

Vänsterpartiets mål är att förverkliga ett socialistiskt samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet, ett samhälle befriat från klass-, köns- och rasistiskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där människor bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Därför är en av våra huvuduppgifter att utveckla vår politiska pedagogik på ett sådant sätt att vi övertygar det stora flertalet att det nyliberala tankegodset leder mot avgrunden och att ett systemskifte krävs om vi ska komma tillrätta med orättvisor, förtryck och diskriminering och nå en ekologiskt hållbar utveckling. Vi ska stolt deklarerat att vi vill åstadkomma detta. Vänsterpartiet är inte som andra partier! En annan värld är nödvändig, en annan värld är möjlig.”

B698 Sundsvall

Med förtroende mot framtiden

Den avslutande delen av partiprogrammet bör mycket kort sammanfatta vår bild av det ideala samhället. Den bör också ingjuta läsaren med hopp om att det är möjligt att skapa detta samhälle. Den bör vara enkelt skrivet utan onödiga utläggningar. Vi anser att vårt förslag till avslutande del uppfyller detta bättre än den avslutande delen i det nuvarande partiprogramsförslaget.

Vi yrkar därför på

att rubriken på rad 986 stryks och ersätts med ”Det socialistiska samhället är möjligt”.

att rad 986 999 stryks och ersätts med följande text: ”Våra politiska vinster, men också motgångar, visar tydligt att samhället kan påverkas genom politik. Vänsterpartiet kämpar, och kommer fortsätta att kämpa, för ett radikalt annorlunda samhälle än det vi ser idag. Det är ytterst en fråga om var makten ska ligga och hur våra resurser ska fördelas. Vi kommer aldrig att sluta kämpa för ett socialistiskt samhälle utan förtryckande strukturer där vi lever i harmoni med naturen. Det samhälle vi kämpar för är ett samhälle där kapitalismen, patriarkatet och rasismen tillhör det förflutna. Ett rättvist samhälle som innebär frihet och trygghet för alla. Tillsammans kan vi nå dit. Det socialistiska samhället är möjligt.”

B699 Karlstad

Ett klatschigare slut

Rad 986

Det nya partiprogrammet borde ha ett starkare slut som tydligare pekar ut riktningen framåt. Inne i partiprogrammet finns en bra text som inte passas som ideologisk utgångspunkt men som skulle göra sig mycket bra som en avslutande text av partiprogrammet.

Vi yrkar

att rad 387 423 ”Vänsterpartiet – ett förändrande parti” flyttas till rad 986.

att rad 986 999 styrks.

att ”Vi tar kampen varje dag för ett bättre samhälle.” läggs till sist i stycket.

B700 Göteborg

Med otydlighet mot framtiden

Rad 988 999

Partiprogrammets avslutande stycke har rubriken ”Med förtroende mot framtiden”. Tyvärr är denna text luddig med skrivningar som ”I själva verket är oförutsägbarheten en viktig och spännande del av vårt arbete, eftersom den kommer av att vi vill bygga samhället inte bara för människor, utan också av människor”.

Det är också otydligt vad som egentligen menas med textavsnittet ”Att vi vill arbeta

så beror på tillit till människans skapande förmåga, oavsett vilket samhälle som omger henne. Att bygga det förtroendet är en av vänsterns långsiktiga huvuduppgifter. Det handlar om att bygga förståelse för varandras villkor och perspektiv, och tillit till att var och en av oss gör det vi kan utifrån den situation vi är i”.

Säger dessa fluffiga skrivningar verkligen något om Vänsterpartiets väg in i framtiden? Kan någon som läser texten ovanför om ”spännande oförutsägbarhet” och ”bygga förståelse för varandras villkor och perspektiv” ana att det är själva slutklämmen i ett socialistiskt partis partiprogram?

Vårt nuvarande partiprogram uttrycker sig betydligt tydligare och från s. 34 ”Vänsterns vägar” har vi därför lånat några formuleringar för att öka tydligheten i partiprogrammets avslutande stycke och omformulerar det enligt förslaget i yrkandet nedan.

Vi yrkar

att rad 988 999 omformuleras till: “Frigörelsekamp är grunden för vår rörelse, men vilka samhällsförändringar som i varje ögonblick är nödvändiga och möjliga bestäms av en mängd faktorer. Vänsterpartiet arbetar demokratiskt och konfronteras av de faktiska materiella intressen som från början lett till de maktstrukturer vi vill övervinna och de ideologiska och kulturella praktiker som de medfört. När vi människor bryter de strukturer som sorterar och förtrycker oss, erövrar vi möjligheten att utveckla ett solidariskt samhälle. Mitt i dagens kapitalism växer förutsättningarna för morgondagens socialism. En annan värld är nödvändig, en annan värld är möjlig.”

B701 Farsta, Hammarby-Skarpnäck mfl

Med ett förtroende för en fossilfri framtid med ekosystem i balans Rad 990

Vi vill visa på potentialen i klimatkampen för att arbeta för ett socialistiskt samhälle under de kommande åren.

Vi yrkar

att texten ”Kampen mot klimatförändringarna ställer krav på en omställning av hela samhället på kort tid och vi är de enda som har svar på hur en alternativ jämlik och rättvis samhällsordning kan se ut.” läggs till efter ”ter sig”.

Andrea Söderblom-Tay, Storstockholm, Kerstin Sagström, Linköping

B702 Uppsala

Rad 991

Under avsnittet ”Med förtroende för framtiden” står det på rad 991: ”Att som Vänsterpartiet arbetar demokratiskt medför att vägen till framsteg alltid kommer vara att oförutsägbar.” Vi förstår inte sambandet här mellan att arbeta demokratiskt och att inte kunna förutsäga framtiden. Kan vi någonsin det? Skulle vi kunna det ifall vi inte arbetade demokratiskt?

Nej, meningen är helt enkelt obegriplig.

Vi yrkar därför

att meningen: ”Att som Vänsterpartiet arbeta demokratiskt medför att vägen till framsteg alltid kommer vara att oförutsägbar.” på rad 991 stryks i sin helhet.

B703 Uppsala län **Solidaritet är efter förmåga**

På rad 997 börjar en mening som lyder såhär: Det handlar om att bygga förståelse för varandras villkor och perspektiv, och tillit till att var och en av oss gör det vi kan utifrån den situation vi är i.

Förslaget har här en snarlik formulering till vad den troligen inspireras av; ”av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov”. Ibland kräver en föränderlig värld omformuleringar och nytänkande. Detta får dock inte hindra Vänsterpartiet att bejaka solidariteten som hela partiet bygger på och som med välkända ord kan formuleras såsom motionen föreslår. Motionens förslag ger dels en mer lättförståelig, slagkraftig text genom kortare meningar och är dels mer retoriskt starkt genom påminnelsen om den internationella, beständiga solidariteten. Den medmänsklighet som är grunden för vårt parti sammanfattas bättre i motionens förslag.

Med anledning av ovanstående yrkar vi

att meningen som börjar på rad 997 byts ut till följande: ”Det handlar om att bygga förståelse för varandras villkor och perspektiv. Att skapa tillit till varandra. Vänsterpartiet vill bygga ett samhälle för alla utifrån principen av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov.”

B704 Tyresö **Med förtroende mot framtiden**

Vänstern anklagas ofta för avsaknad av frihet i jämförelse med den fria liberalismen och den fria frihandeln. (”Vill du ha det som i Nordkorea, DDR?” osv.) För Vänsterpartiet är frihet grundläggande.

Vi yrkar

att följande mening ska ingå i slutorden: ”Det talas mycket om frihet i vårt samhälle. För vänstern är frihet att människan kan utnyttja hela sin potential utan att tyngas av den ofrihet som fattigdom och ekonomisk utsatthet innebär.”

B705 Enskild **Hur partiprogrammet skall sluta**

Vi yrkar

att partiprogrammet avslutas med ”Proletärer, feminister, klimataktivister och antirasister i hela världen förenen eder!”

Ingrid Atlestam, Larseric Bergqvist, Johan Lönnroth, Centrum Göteborg, Bengt Eriksson, Lundby Göteborg, Stig Henriksson, Cicci Herrström, Rosa Lundmark, Per Sundgren, Vantör, Per Hållén, Majorna Göteborg, Cyrill John, Alan Taylor, Linné Göteborg, Jerker Lundberg, Anders Meuller, Örgryte-Härlanda Göteborg, Kerstin Ringholm, Frölunda Göteborg,

B706 Upplands-Bro

En ordlista

Det finns ett test på webben som visar en texts läsbarhet. Det kallas LIX-testet. Med glädje kan vi se att årets förslag till partiprogram är klart bättre än det som antogs senast.

Enligt LIX så klassas den aktuella texten med ett läsbarhetsindex 42, det förra programmet klassades med läsbarhetsindex 48. Ju lägre index desto mer lättläst.

Nu är det förvisso så att LIX endast ger en fingervisning om hur lätt eller svår en text är. Tolkningen av LIX-värdet är inte någon exakt vetenskap utan snarare en indikation på vilken nivå texten ligger.

Vi kan alltså gratulera programkommissionen till att ha arbetat fram en något mer lättläst text än det förra programmet.

Men det finns fortfarande utrymme för förbättringar. Och det finns fortfarande en mängd svåra ord som i stort endast de redan invigda förstår. Därför borde det finnas en lista i slutet av partiprogrammet som tar upp alla svåra ord och förklarar dem.

Exempel: Intersektionell - ett analytiskt perspektiv som uppmärksamma hur förtryck med olika grund samspekar t.ex. ras/etnicitet, kön/genus, funktionsvariationer, klass, ålder, sexualitet och religion.

HBTQIA+ osv.

Vi yrkar därför

att partiprogrammet, när det färdigställs, kompletteras med en ordlista som förklarar “svåra” ord.

B707 Sjöbo mfl

Göra Vänsterpartiets partiprogram tillgängligt för fler

Enligt Språklagens (2009:600) elfte paragraf ska språket i offentlig verksamhet vara vårdat, enkelt och begripligt. ”Med vårdat språk menas att språket ska följa den officiella språkvårdens rekommendationer och kunna förstås av den enskilde. Det kräver ett enkelt språk, dvs. ett språk utan svårbegripliga ord och med enkel och tydlig grammatisk uppbyggnad. Med begripligt språk menas att språket ska vara anpassat så att mottagaren bör kunna förstå. Även den grafiska utformningen bör vara tydlig. Man bör så långt som

möjligt också ta hänsyn till särskilda kommunikativa behov hos olika grupper, t.ex. personer med annat modersmål än svenska och personer med funktionsnedsättning.” (Språkrådets uttolkning av språklagen)

Vi är medvetna om att det utifrån tidigare kongressbeslut tas fram en version av partiprogrammet på lätt svenska men vi tycker att det är viktigt att fundera över hur vi inkluderar människor, även de som inte är vana vid ett akademiskt språkbruk i det ordinarie programmet. Att t.ex. hänvisa någon som har svenska som modersmål men som inte är van vid ett akademiskt språk, till versionen på lätt svenska tycker vi inte är ok. För att göra vårt ordinarie partiprogram tillgängligt för fler och för att signalera att vi välkomnar alla människor oavsett bakgrund eller funktionsvariation - behöver det genomlysas i syfte att öka klarspråket. Det behöver även införas en notapparat för att direkt i texten erbjuda en förklaring till de svårare begreppen. Exempel på ord/begrepp som behöver förklaras är: transperson, icke-binär, queera, plattformsekonomi, ratificera, konvention, könsmaktsordning, intersektionell analys, transanalys, strukturellt samhällsproblem, kapitalistiska sociala och ekonomiska förhållandenas dynamik, profitmaximering, skifteforskning, biologiska och kulturella konstruktioner, marknadsorienterade styrmodeller, prisstabilitet, finanskapitalet, ILO 169, multipolär värld, HBTQIA, fossilkapital, folkflertalet, folksuveränitetsprincipen.

Vi yrkar

att graden av klarspråk i partiprogrammet ökas i syfte att bli mer tillgängligt för alla människor, oavsett bakgrund eller funktionsvariation.

att det införs notapparat för att förklara svåra ord och begrepp.

att det i partiprogrammet läggs till summerande text i punktform vid varje kapitel.

Figge Bergquist, Mona Nihlén, Linda Ekelund, Tomelilla, Kristina Wieslander, Skurup

B708 Tyresö **Språkriktighet och korrekturläsning**

Om det är det framlagda förslaget till partiprogram som kommer att gälla, och inte ett skarpt, tydligt försvarstal för socialism gentemot kapitalistisk utsugning och fred gentemot upprustning, anser vi att följande synpunkter på hur den urvattnade effekten kan mildras är ett minimum.

I de ursprungliga synpunkterna från Tyresö la vi in en hel del detaljer angående viktiga korrigeringar i språket. Dessa har vi uteslutit nu. Men de är därför inte mindre viktiga! Vi inser fortfarande inte nödvändigheten av att ordet könsmaktsordning nämns arton (18) gånger i programmet.

Vi yrkar

att en mycket noggrann språklig genomgång och korrekturläsning genomförs innan programmet går i tryck.